-Namo tassa bhagavato arahato sammā-

ព្រះត្រៃបិដកភាសាខ្មែរ - Tipiṭaka Khmer language

ភាគ ០២៨ - Book 028

Ven. Members of the Sangha, Ven. Theras Valued Upasaka, valued Upasika This is a Work Edition! 1.Edition 20170101 Do not share it further except for editing and working purposes within the transcription project on sangham.net. Only for personal use. If you find any mistake or like to join the merits please feel invited to join here: sangham.net [http://sangham.net/index.php/board,85.0.html] or Upasika Norum on sangham.net **Anumodana!**

សូមថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះសង្ឃ, ជំរាបសួរឧបាសក និងឧបាសិកាទាំងអស់ នេះគឺជាសេចក្តីព្រាងច្បាប់ការបោះពុម្ពផ្សាយ! 1.Edition 20170101 សូមកុំចែករំលែកបន្ថែមទៀត ប្រសិនបើមិនមែនសម្រាប់ការកែសម្រួលនៅ sangham.net និងកិច្ចការនេះ។ សូមគិតថាលោកអ្នកត្រូវបានអញ្ជើញដើម្បីចូលរួមបុណ្យកុសលនេះ និងសូមប្រាប់ពួកយើងអំពីកំហុស និងប្រើវេទិកានេះ: sangham.net [http://sangham.net/index.php/board,85.0.html] ឬប្រាប់ឧបាសិកា Norum នៅលើ sangham.net **សូមអនុមោទនា**!

A topic about progress and feedback can be found here: ព្រះត្រៃបិដក ភាគ ០២៨ - Tipitaka Book 028 [http://forum.sangham.net/index.php/topic,10464.0.html], for change log on ati.eu see here: រាយការណ៍ ភាគ ០២៨

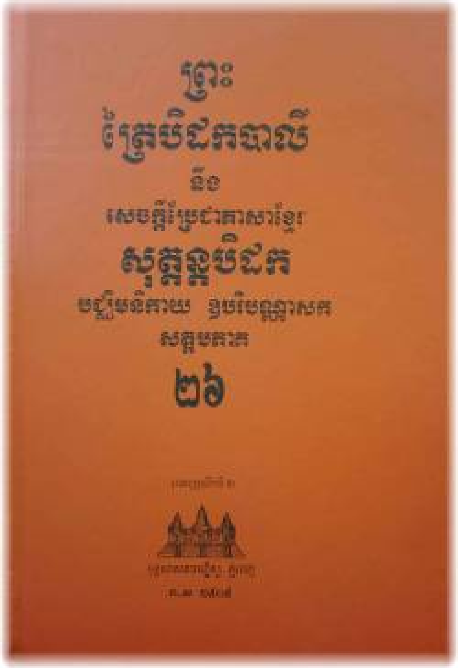

គំរូ ឯកសារ ផ្សេងទៀត ៖
book_028.pdf

CS លេខសម្គាល់
លេខទំព័រ

ព្រះត្រៃបិដក ភាគ ទី ២៨

ទ. 1

សុត្តន្តបិដក

CS sut | book_028

មជ្ឈិមនិកាយ

CS sut.mn | book_028

ឧបរិបណ្ណាសក

CS sut.mn.vv3 | book_028

(ឧបរិបណ្ណាស)

នវមភាគ

ភាគទី ២៨

វិភង្គវគ្គ | សឡាយតនវគ្គ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

ខ្ញុំសូមនមស្ការ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ។

វិភង្គវគ្គ

CS sut.mn.v14 | book_028

(៤. វិភង្គវគ្គោ)

ភទ្ទេករត្តសូត្រ ទី១

CS sut.mn.131 | book_028

(១. ភទ្ទេករត្តសុត្តំ)

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុក្នុងទីនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នឹងសំដែងនូវឧទ្ទេស គឺមាតិកា ជាគ្រឿងសំដែងឡើង និងវិភង្គ គឺបទ ជាគ្រឿងចែកដោយពិស្តារ របស់បុគ្គលអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់នូវសូត្រនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យប្រពៃចុះ តថាគត នឹងសំដែងប្រាប់។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។

[២] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា បុគ្គលមិនគប្បីអាឡោះអាឡ័យបញ្ចក្ខន្ធ ដែលកន្លងទៅហើយ មិនគប្បីប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធ ដែលមិនទាន់មកដល់ទេ ព្រោះបញ្ចក្ខន្ធណា ជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏មិនទាន់មកដល់ មួយទៀត បុគ្គលណា ឃើញច្បាស់ នូវធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងទីនោះៗ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់ នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនរសេមរសាម[1] និងមិនបានកម្រើក (ដោយពួកកិលេស) គប្បីចម្រើនឲ្យរឿយៗ នូវផលសមាបត្តិ ដែលជាអារម្មណ៍ របស់ព្រះនិព្វាននោះ ឯការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស បុគ្គលគួរតែធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណានឹងដឹងថា សេចក្តីស្លាប់ នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថា ការតទល់របស់យើង ចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាដ៏ច្រើននោះ មិនមានសោះឡើយ អ្នកប្រាជ្ញដែលស្ងប់ទុក្ខហើយ តែងហៅបុគ្គល ដែលមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ជាអ្នកមានព្យាយាម ដុតកិលេស ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស អស់យប់ និងថ្ងៃនោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន។

[៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ដែលកន្លងទៅហើយ តើដូចម្តេច។ បុគ្គលរមែងប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងរូបនោះថា អាត្មាអញ មានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលដែលកន្លងទៅហើយ ប្រព្រឹត្តទៅតាមតណ្ហា ក្នុងវេទនានោះថា អាត្មាអញ មានវេទនាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសញ្ញានោះថា អាត្មាអញ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយនោះថា អាត្មាអញ មានសង្ខារយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងវិញ្ញាណនោះថា អាត្មាអញ មានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ដែលកន្លងទៅហើយ យ៉ាងនេះឯង។

[៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត តើដូចម្តេច។ បុគ្គលមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងរូបនោះថា អាត្មាអញ មានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងវេទនានោះថា អាត្មាអញ មានវេទនាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសញ្ញានោះថា អាត្មាអញ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយនោះថា អាត្មាអញ មានសង្ខារយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងវិញ្ញាណនោះថា អាត្មាអញ មានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ដែលកន្លងទៅហើយ យ៉ាងនេះឯង។

[៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ក្នុងកាលជាអនាគត តើដូចម្តេច។ បុគ្គលប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងរូបនោះថា សូមឲ្យអាត្មាអញ មានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត មានវេទនាយ៉ាងនេះ។បេ។ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ។បេ។ មានសង្ខារយ៉ាងនេះ។បេ។ រមែងប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងវិញ្ញាណនោះថា សូមឲ្យអាត្មាអញ មានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ក្នុងកាលជាអនាគត យ៉ាងនេះឯង។

[៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ក្នុងកាលជាអនាគតនោះ តើដូចម្តេច។ បុគ្គលមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងរូបនោះថា សូមឲ្យអាត្មាអញ មានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត មានវេទនាយ៉ាងនេះ។បេ។ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ។បេ។ មានសង្ខារយ៉ាងនេះ។បេ។ មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងវិញ្ញាណនោះថា សូមឲ្យអាត្មាអញ មានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ក្នុងកាលជាអនាគត យ៉ាងនេះឯង។

[៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលរសេមរសាម (ដោយតណ្ហា និងទិដ្ឋិ) ក្នុងពួកធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានស្តាប់ មិនបានជួបប្រទះនឹងពួកព្រះអរិយៈ ជាអ្នកមិនឈ្លាស ក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានហាត់ក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានជួបប្រទះ នូវសប្បុរសទាំងឡាយ មិនឈ្លាសក្នុងធម៌របស់សប្បុរស មិនបានហាត់ក្នុងធម៌របស់សប្បុរស រមែងពិចារណាឃើញនូវរូបថាជាខ្លួន ពិចារណាឃើញ នូវខ្លួនថាមានរូប នូវរូបថាមានក្នុងខ្លួន ឬនូវខ្លួនថាមានក្នុងរូប ពិចារណាឃើញ នូវវេទនា។បេ។ នូវសញ្ញា។បេ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ។បេ។ នូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួន នូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណ នូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួន ឬនូវខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង។

[៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកបានស្តាប់ ជាអ្នកបានជួបប្រទះនឹងពួកព្រះអរិយៈ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ បានហាត់ល្អ ក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ បានជួបប្រទះនឹងពួកសប្បុរស ឈ្លាសវៃក្នុងធម៌របស់សប្បុរស បានហាត់ក្នុងធម៌របស់សប្បុរស មិនពិចារណាឃើញរូបថាជាខ្លួន មិនពិចារណាឃើញខ្លួនថាមានរូប មិនពិចារណាឃើញរូប ថាមានក្នុងខ្លួន មិនពិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងរូប មិនពិចារណាឃើញវេទនា។បេ។ មិនពិចារណាឃើញសញ្ញា។បេ។ មិនពិចារណាឃើញសង្ខារទាំងឡាយ។បេ។ មិនពិចារណាឃើញវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន មិនពិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានវិញ្ញាណ មិនពិចារណាឃើញវិញ្ញាណ ថាមានក្នុងខ្លួន មិនពិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងវិញ្ញាណឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង។

[៩] បុគ្គលមិនគប្បីអាឡោះអាល័យ នូវបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត មិនគប្បីប្រាថ្នា នូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគតឡើយ ព្រោះបញ្ចក្ខន្ធណា ជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏មិនទាន់មកដល់ មួយទៀត បុគ្គលណា ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម៌ជា

បច្ចុប្បន្ន ក្នុងទីនោះៗ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនរសេមរសាម និងមិនកម្រើកហើយ គប្បីចម្រើនផលសមាបត្តិ ដែលជាអារម្មណ៍ របស់ព្រះនិព្វាននោះ ឲ្យរឿយៗ ឯការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស បុគ្គលគួរតែធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណាអាចដឹងថា សេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថាការតទល់របស់យើង ចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាដ៏ច្រើននោះ មិនមានសោះឡើយ អ្នកប្រាជ្ញ ដែលស្ងប់ទុក្ខហើយ តែងហៅបុគ្គល ដែលមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស អស់ថ្ងៃ និងយប់នោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចំរើន។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នឹងសំដែងនូវឧទ្ទេស គឺមាតិកា និងវិភង្គ គឺភាជនីយ របស់បុគ្គលអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ដល់អ្នកទាំងឡាយ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ពាក្យនោះ តថាគត ពោលសំដៅហេតុនេះឯង។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ភាសិតនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ ភទ្ទេករត្តសូត្រ ទី១។

អានន្ទភទ្ទេករត្តសូត្រ ទី២

CS sut.mn.132 | book_028

(២. អានន្ទភទ្ទេករត្តសុត្តំ)

[១០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី។ ក៏សម័យនោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានពន្យល់ណែនាំពួកភិក្ខុ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ហើយសំដែងនូវឧទ្ទេស គឺមាតិកា និងវិភង្គ គឺភាជនីយ របស់បុគ្គលដែលមានរាត្រីមួយដ៏ចំរើន។

[១១] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកផលសមាបត្តិ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ចូលទៅឯឧបដ្ឋានសាលា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ គង់ស្រេចហើយ ទើបត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកណាហ្ន៎ ពន្យល់ ណែនាំពួកភិក្ខុ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ហើយសំដែងនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គលដែលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះអានន្ទមានអាយុ លោកពន្យល់ ណែនាំពួកភិក្ខុ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ហើយសំដែងនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គលអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹង ព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ ចុះអ្នកពន្យល់ ណែនាំពួកភិក្ខុ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ហើយសំដែងនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គលអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ដូចម្តេចខ្លះ។

[១២] ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពន្យល់ ណែនាំពួកភិក្ខុ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ហើយសំដែងនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គលអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន យ៉ាងនេះថា

> បុគ្គលមិនត្រូវអាឡោះអាល័យនូវបញ្ចក្ខន្ធ ដែលកន្លងទៅហើយទេ មិនគប្បីប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ដែលជាអនាគតឡើយ ព្រោះបញ្ចក្ខន្ធណា ជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏មិនទាន់មកដល់ បុគ្គលណាពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងទីនោះៗ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនរសេមរសាម មិនបានកម្រើកនោះហើយ គប្បីចម្រើននូវផលសមាបត្តិ ដែលជាអារម្មណ៍ របស់ព្រះនិព្វាននោះ ឲ្យរឿយៗ ឯការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស បុគ្គល គួរតែធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណាអាចដឹងថា សេចក្តីស្លាប់ នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថា ការតទល់របស់យើង ចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាដ៏ច្រើននោះ មិនមានសោះឡើយ អ្នកប្រាជ្ញស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គល ដែលមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មិនខ្ជិលច្រអូស អស់ថ្ងៃ និងយប់នោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចំរើន។

[១៣] ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត តើដូចម្តេច។ បុគ្គលប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងរូបនោះថា អាត្មាអញ មានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងវេទនានោះថា អាត្មាអញ មានវេទនាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងសញ្ញានោះថា អាត្មាអញ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយនោះថា អាត្មាអញ មានសង្ខារយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត ប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងវិញ្ញាណនោះថា អាត្មាអញ មានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត យ៉ាងនេះឯង។

[១៤] ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ដែលជាអតីត តើដូចម្តេច។ បុគ្គលមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងរូបនោះថា អាត្មាអញ មានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងវេទនានោះថា អាត្មាអញ មានវេទនាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងសញ្ញានោះថា អាត្មាអញ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយនោះថា អាត្មាអញ មានសង្ខារយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងវិញ្ញាណនោះថា អាត្មាអញ មានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត យ៉ាងនេះឯង។

[១៥] ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត តើដូចម្តេច។ បុគ្គលប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងរូបនោះថា សូមឲ្យអាត្មាអញ មានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត មានវេទនាយ៉ាងនេះ។បេ។ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ។បេ។ មានសង្ខារយ៉ាងនេះ។បេ។ ប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុង

វិញ្ញាណនោះថា សូមឲ្យអាត្មាអញ មានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ដែលជាអនាគត យ៉ាងនេះឯង។

[១៦] ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលមិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ជាអនាគត តើដូចម្តេច។ បុគ្គលមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងរូបនោះថា សូមឲ្យអាត្មាអញ មានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត មានវេទនាយ៉ាងនេះ។បេ។ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ។បេ។ មានសង្ខារយ៉ាងនេះ។បេ។ មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវតណ្ហា ក្នុងវិញ្ញាណនោះថា សូមឲ្យអាត្មាអញ មានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលមិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ជាអនាគត យ៉ាងនេះឯង។

[១៧] ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច។ ម្នាលអាវុសោ បុថុជ្ជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានស្តាប់ មិនបានជួបប្រទះនឹងពួកអរិយៈ ជាអ្នកមិនយល់ធម៌ របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានហាត់ក្នុងធម៌ របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានជួបប្រទះ នឹងពួកសប្បុរស មិនយល់ធម៌របស់សប្បុរស មិនបានហាត់ក្នុងធម៌របស់សប្បុរស រមែងពិចារណាឃើញ នូវរូបថាជាខ្លួន នូវខ្លួនថាមានរូប នូវរូបថាមានក្នុងខ្លួន នូវខ្លួនថាមានក្នុងរូប នូវវេទនា។បេ។ នូវសញ្ញា។បេ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ។បេ។ រមែងពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួន នូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណ នូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួន នូវខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង។

[១៨] ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច។ ម្នាលអាវុសោ អរិយសាវ័កក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបានស្តាប់ បានជួបប្រទះនឹងពួកព្រះអរិយៈ យល់ធម៌របស់ព្រះអរិយៈ បានហាត់ល្អ ក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ ជាអ្នកបានឃើញពួកសប្បុរស យល់ធម៌របស់សប្បុរស បានហាត់ល្អ ក្នុងធម៌របស់សប្បុរស មិនពិចារណាឃើញ នូវរូបថាខ្លួន មិនពិចារណាឃើញ នូវខ្លួនថាមានរូប មិនពិចារណាឃើញ នូវរូបថាមានក្នុងខ្លួន មិនពិចារណាឃើញនូវខ្លួន ថាមានក្នុងរូប មិនពិចារណាឃើញ នូវវេទនា។បេ។ មិនពិចារណាឃើញនូវសញ្ញា។បេ។ មិនពិចារណាឃើញនូវសង្ខារទាំងឡាយ។បេ។ មិនពិចារណាឃើញ នូវវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន មិនពិចារណាឃើញនូវខ្លួន ថាមានវិញ្ញាណ មិនពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួន មិនពិចារណាឃើញនូវខ្លួន ថាមានក្នុងវិញ្ញាណឡើយ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង។

[១៩] បុគ្គលមិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត មិនគប្បីប្រាថ្នា នូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគតទេ ព្រោះថា បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏មិនទាន់មកដល់ មួយទៀត បុគ្គលណា ឃើញច្បាស់នូវធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងទីនោះៗ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនរសេមរសាម មិនកម្រើកហើយ គប្បីចម្រើនឲ្យរឿយៗ នូវផលសមាបត្តិ ដែលជាអារម្មណ៍ នៃព្រះនិព្វាននោះ ឯការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស បុគ្គលគួរតែធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណានឹងដឹងថា សេចក្តីស្លាប់ នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថា ការតទល់របស់យើង ចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាច្រើននោះ មិនមានសោះឡើយ មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គល ដែលមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស អស់ថ្ងៃ និងយប់នោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានពន្យល់ពួកភិក្ខុឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ហើយសំដែងនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គលដែលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន យ៉ាងនេះឯង។

[២០] ម្នាលអានន្ទ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្នាលអានន្ទ អ្នកបានពន្យល់ ណែនាំពួកភិក្ខុឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ហើយសំដែងនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គលដែលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនថា

> បុគ្គលមិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ដែលជាអតីត។បេ។ មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ រមែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ដូច្នេះនោះ ត្រឹមត្រូវហើយ។

[២១] ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលអាឡោះអាឡ័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត តើដូចម្តេច។បេ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលមិនអាឡោះអាឡ័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត តើដូចម្តេច។បេ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ជាអនាគត តើដូចម្តេច។បេ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ជាអនាគត យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលមិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត តើដូចម្តេច។បេ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលមិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច។បេ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច។បេ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង។

[២២] បុគ្គលមិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត។បេ។ មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គលនោះឯងថា ជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ភាសិតនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ អានន្ទភទ្ទេករត្តសូត្រ ទី២។

មហាកច្ចានភទ្ទេករត្តសូត្រ ទី៣

CS sut.mn.133 | book_028

(៣. មហាកច្ចានភទ្ទេករត្តសុត្តំ)

[២៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចព្រះឥរិយាបថ ក្នុងតបោទារាម ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ។ គ្រានោះឯង ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ ក្រោកឡើងក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រី ហើយចូលទៅរកស្ទឹងឈ្មោះតបោទា ដើម្បីនឹងស្រលាបខ្លួន។ លុះចុះទៅស្រលាបខ្លួនក្នុងស្ទឹងឈ្មោះតបោទាស្រេចហើយ លោកក៏ឡើងមកវិញ មានតែចីវរមួយ ឈរហាលខ្លួនឲ្យស្ងួត។ គ្រានោះឯង កាលរាត្រីបឋមយាមកន្លងទៅហើយ មានទេវតាមួយអង្គ មានរស្មីដ៏រុងរឿង ញុំាងស្ទឹងឈ្មោះតបោទាទាំងមូល ឲ្យភ្លឺស្វាង ហើយចូលទៅរកព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបឈរក្នុងទីសមគួរ។

[២៤] លុះទេវតានោះ ឈរក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយនឹងព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ យ៉ាងនេះថា បពិត្រភិក្ខុ លោកចាំនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គរបស់បុគ្គលដែលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនឬទេ។ ម្នាលអាវុសោ អាត្មាមិនចាំនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គល ដែលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនទេ ម្នាលអាវុសោ ចុះអ្នកចាំនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គល ដែលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនឬទេ។ បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំព្រះករុណា ក៏មិនចាំនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គរបស់បុគ្គល ដែលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនដែរ បពិត្រភិក្ខុ ចុះលោកចាំគាថា មានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនឬទេ។ ម្នាលអាវុសោ អាត្មាមិនចាំគាថាមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនទេ ម្នាលអាវុសោ ចុះអ្នកចាំគាថាមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនឬទេ។ បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំព្រះករុណា ក៏មិនចាំគាថាមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនដែរ បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោករៀន នូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោកទន្ទេញ នូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោកចាំទុក នូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គល មានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន បពិត្រភិក្ខុ ព្រោះឧទ្ទេស និងវិភង្គរបស់បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ជាធម៌ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ហើយជាខាងដើម នៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ។ ទេវតានោះ បានពោលពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះហើយ ក៏បាត់ក្នុងទីនោះទៅ។

[២៥] គ្រានោះឯង ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ លុះកន្លងរាត្រីនោះហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានក្រោកឡើង ក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រី ក្នុងទីនេះ បានចូលទៅឯស្ទឹងតបោទា ដើម្បីនឹងស្រលាបខ្លួន។ លុះបានស្រលាបខ្លួន ក្នុងស្ទឹងតបោទាស្រេចហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ឡើងមកវិញ មានតែចីវរមួយ ឈរហាលខ្លួនឲ្យស្ងួត។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងគ្រារាត្រីបឋមយាមកន្លងហើយ មានទេវតាមួយអង្គ មានរស្មីដ៏រុងរឿង ញុំាងស្ទឹងតបោទា ឲ្យភ្លឺស្វាង ហើយចូលទៅរកខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ឈរក្នុងទីសមគួរ លុះទេវតានោះ ឈរក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គ ដូច្នេះថា បពិត្រភិក្ខុ លោកចាំនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គរបស់បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលទេវតាពោលយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានពោលនឹងទេវតានោះ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ អាត្មាមិនចាំនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គល មានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនទេ ម្នាលអាវុសោ ចុះអ្នកចាំនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនឬទេ។ ទេវតានោះ តបថា បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំករុណា ក៏មិនចាំនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គល មានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនដែរ បពិត្រភិក្ខុ ចុះលោកចាំនូវគាថា មានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនឬទេ។ ខ្ញុំព្រះអង្គតបថា ម្នាលអាវុសោ អាត្មាមិនចាំនូវគាថាមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនទេ ម្នាលអាវុសោ ចុះអ្នកចាំនូវគាថាមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនឬទេ។ ទេវតាតបថា បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំករុណា ក៏មិនចាំនូវគាថាមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើនដែរ បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោករៀនយក នូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោកទន្ទេញ នូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គល មានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោកចាំទុក នូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គល មានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន បពិត្រភិក្ខុ ព្រោះថាឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គលមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ជាធម៌ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជាខាងដើមនៃព្រហ្មចារ្យ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទេវតានោះ បានពោលពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះហើយ ក៏បាត់ក្នុងទីនោះទៅ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូមព្រះអង្គ ទ្រង់សំដែងនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ របស់បុគ្គល មានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ។ ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាកភិក្ខុ បើដូច្នោះ អ្នកចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យប្រពៃចុះ តថាគត នឹងសំដែងប្រាប់។ ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ បានទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។

[២៦] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានត្រាស់គាថានេះថា បុគ្គលមិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត មិនគប្បីប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត ព្រោះបញ្ចក្ខន្ធណា ជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏មិនទាន់មកដល់ មួយទៀត បុគ្គលណា ឃើញច្បាស់នូវធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងទីនោះៗ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់ នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនរសេមរសាម មិនកម្រើកហើយ គប្បីចម្រើនឲ្យរឿយៗ នូវផលសមាបត្តិ ដែលជាអារម្មណ៍ របស់ព្រះនិព្វាននោះ ឯការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស បុគ្គលគួរតែធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណានឹងដឹងថា សេចក្តីស្លាប់ នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថា ការតទល់របស់យើង ចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាច្រើននោះ មិនមានសោះឡើយ មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គល ដែលមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មិនខ្ជិលច្រអូស អស់ថ្ងៃ និងយប់នោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន។

ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ភាសិតនេះ លុះព្រះសុគត ត្រាស់ភាសិតនេះចប់ហើយ ទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ហើយចូលទៅកាន់វិហារ។

[២៧] គ្រានោះឯង កាលព្រះមានព្រះភាគ ចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងឧទ្ទេសនេះឯង ដោយសេចក្តីបំប្រួញ មិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារ ដល់យើងទាំងឡាយនៅឡើយ ទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ (ឧទ្ទេសនោះគឺ)

> បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត មិនគប្បីប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត ព្រោះថា បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏មិនទាន់មកដល់ មួយទៀត បុគ្គលណា ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងទីនោះៗ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់ នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនរសេមរសាម មិនកម្រើកហើយ ត្រូវចម្រើនឲ្យរឿយៗ នូវផលសមាបត្តិ ដែលជាអារម្មណ៍ របស់ព្រះនិព្វាននោះ ឯការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស បុគ្គលគួរធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណានឹងដឹងថា សេចក្តីស្លាប់ នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថា ការតទល់របស់យើង ចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាច្រើននោះ

មិនមានសោះឡើយ មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គល ដែលមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស អស់ថ្ងៃ និងយប់នោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយចម្រើន។

កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងនូវឧទ្ទេសនេះ ដោយសេចក្តីបំប្រួញ មិនចែកសេចក្តីដោយពិស្តារហើយ អ្នកណា គប្បីចែកសេចក្តីដោយពិស្តារបាន។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុនេះ ព្រះសាស្តា ទ្រង់សរសើរផង ពួកសព្រហ្មចារី ជាអ្នកចេះដឹង បានលើកតំកើងផង ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ អាចចែករំលែក នូវសេចក្តីនៃឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយសង្ខេប មិនបានចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ ឲ្យពិស្តារបានផង បើដូច្នោះ គួរពួកយើងនាំគ្នាចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ យើងត្រូវសួរសេចក្តីនុ៎ះ នឹងព្រះកច្ចានៈមានអាយុ។

[២៨] គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រាក់ទាក់សំណេះសំណាលជាមួយនឹងព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាល និងពាក្យគួរឲ្យរលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បាននិយាយនឹងព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោកច្ចានៈ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវឧទ្ទេសនេះឯង ដោយសេចក្តីសង្ខេប មិនចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារ ដល់យើងទាំងឡាយនៅឡើយ ហើយទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារទៅ (ឧទ្ទេសនោះគឺ)

> បុគ្គលមិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត។បេ។ មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន

ម្នាលអាវុសោកច្ចានៈ កាលព្រះមានបុណ្យ ស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ពួកយើងខ្ញុំទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវឧទ្ទេសនេះឯង ដោយសេចក្តីសង្ខេប មិនបានចែកសេចក្តីដោយពិស្តារ ដល់យើងទាំងឡាយនៅឡើយ ហើយទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារទៅ (ឧទ្ទេសនោះគឺ)

> បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត។បេ។ មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន។

ឧទ្ទេសនេះ បើព្រះមានបុណ្យ ទ្រង់សំដែងដោយសេចក្តីសង្ខេប មិនបានចែកសេចក្តីដោយពិស្តារ អ្នកណាហ្ន៎ គប្បីចែកសេចក្តីដោយពិស្តារបាន ម្នាលអាវុសោកច្ចានៈ ពួកយើងខ្ញុំទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុនេះឯង ព្រះសាស្តាតែងសរសើរផង ពួកសព្រហ្មចារី ជាអ្នកចេះដឹង បានលើកតំកើងផង ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ អាចចែករំលែកសេចក្តីនៃឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយសង្ខេបនេះ ឲ្យពិស្តារបានផង បើដូច្នោះ គួរតែយើងនាំគ្នាចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ត្រូវសួរសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ សូមឲ្យព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ ចែកសេចក្តីឲ្យទាន។

[២៩] ព្រះមហាកច្ចានៈពោលថា ម្នាលអាវុសោ បុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលឈើមានខ្លឹមដុះ (នៅមុខ) ក៏រំលងគល់ រំលងដើម ហើយសំគាល់រកខ្លឹមឯមែក និងសន្លឹកវិញ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ សេចក្តីនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ព្រះសាស្តានៅក្នុងទីចំពោះមុខ របស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ពួកលោករម្លងព្រះមានព្រះភាគនោះ ហើយសំគាល់សេចក្តីដែលត្រូវសួរនោះ ចំពោះខ្ញុំវិញ ម្នាលអាវុសោ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបនូវធម៌ ដែលគួរជ្រាបបាន ឃើញនូវធម៌ ដែលគួរឃើញបាន ទ្រង់មានបញ្ញាចក្ខុ មានញាណ ទ្រង់មានធម៌ មានគុណដ៏ប្រសើរ ទ្រង់កាន់ធម៌ ប្រព្រឹត្តធម៌ ពន្យល់សេចក្តី ទ្រង់ប្រទាននូវអមតៈ (និព្វាន) ជាម្ចាស់ធម៌ ជាព្រះតថាគត ឯកាលដ៏សមគួរដល់ប្រស្នានុ៎ះ គឺកាលវេលាដែលអ្នកទាំងឡាយ គួរតែសួរសេចក្តីនុ៎ះ នឹងព្រះមានព្រះភាគ បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ យ៉ាងណា ចូរអ្នកទាំងឡាយ ចាំទុកសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះចុះ។ ម្នាលអាវុសោកច្ចានៈ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គជ្រាប នូវធម៌ ដែលគួរជ្រាប ឃើញនូវធម៌ ដែលគួរឃើញ មានបញ្ញាចក្ខុ មានញាណ មានធម៌ មានគុណដ៏ប្រសើរ ទ្រង់កាន់ធម៌ ប្រព្រឹត្តធម៌ ពន្យល់សេចក្តី ប្រទានអមតៈ (និព្វាន) ជាម្ចាស់ធម៌ ជាព្រះតថាគត ឯកាលដ៏សមគួរ ដល់ប្រស្នានុ៎ះ គឺកាលវេលា ដែលយើងទាំងឡាយ គួរតែសួរសេចក្តីនុ៎ះ នឹងព្រះមានព្រះភាគ បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយ ដល់យើងទាំងឡាយ យ៉ាងណា យើងទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះ ក៏ពិតមែនហើយ តែថា ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ ព្រះសាស្តាតែងសរសើរផង ពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គល ជាអ្នកចេះដឹង តែងលើកតម្កើងផង មួយទៀត ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ លោកអាចចែកសេចក្តីនៃឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែងហើយដោយសង្ខេប មិនទាន់ចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ ឲ្យពិស្តារបានផង សូមព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ កុំធ្វើឲ្យយឺតយូរឡើយ សូមចែកឲ្យទាន។ ព្រះមហាកច្ចានៈតបថា ម្នាលអាវុសោ បើដូច្នោះ លោកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យប្រពៃចុះ ខ្ញុំនឹងសំដែងប្រាប់។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលពាក្យរបស់ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុថា ករុណា អាវុសោ។

[៣០] ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ បានពោលពាក្យនេះថា ម្នាលអាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវឧទ្ទេសណា ដល់អ្នកទាំងឡាយ ដោយសេចក្តីសង្ខេប មិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារនៅឡើយ ស្រាប់តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ (ឧទ្ទេសនោះគឺ)

បុគ្គលមិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត។បេ។ មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន។

ម្នាលអាវុសោ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវឧទ្ទេសនេះ ដោយសង្ខេប មិនបានចែកសេចក្ដីឲ្យពិស្ដារ ខ្ញុំយល់សេចក្ដីពិស្ដារដូចតទៅនេះ។

[៣១] ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត តើដូចម្ដេច។ វិញ្ញាណ រមែងជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ ក្នុងចក្ខុ និងរូបនោះថា អាត្មាអញ មានចក្ខុ ក្នុងកាលជាអតីតដូច្នេះ មានរូបដូច្នេះ បុគ្គលតែងត្រេកអរ ចំពោះចក្ខុ និងរូបនោះ ព្រោះវិញ្ញាណជាប់ចំពាក់ដោយឆន្ទរាគ កាលបុគ្គលត្រេកអរ ចំពោះចក្ខុ និងរូបនោះ ឈ្មោះថា អាឡោះអាល័យចក្ខុ និងរូបជាអតីត។ អាត្មាអញ មានសោតៈ ក្នុងកាលជាអតីត ដូច្នេះ មានសំឡេង ដូច្នេះ... អាត្មាអញ មានឃានៈ ក្នុងកាលជាអតីត ដូច្នេះ មានក្លិនដូច្នេះ... អាត្មាអញ មានជិវ្ហា ក្នុងកាលជាអតីត ដូច្នេះ មានរសដូច្នេះ... អាត្មាអញ មានកាយក្នុងកាលជាអតីត ដូច្នេះ មានផោដ្ឋព្វៈដូច្នេះ... អាត្មាអញ មានចិត្ត ក្នុងកាលជាអតីត ដូច្នេះ មានធម្មារម្មណ៍ ដូច្នេះ វិញ្ញាណ រមែងជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ ក្នុងចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍នោះ ដូច្នេះ បុគ្គលរមែងត្រេកអរ ចំពោះចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍នោះ ព្រោះវិញ្ញាណជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ កាលបុគ្គលត្រេកអរ ចំពោះចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍នោះ ឈ្មោះថា នៅអាឡោះអាល័យចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ជាអតីត។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលនៅអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត យ៉ាងនេះឯង។

[៣២] ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត តើដូចម្ដេច។ វិញ្ញាណ រមែងមិនជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ ក្នុងចក្ខុ និងរូបនោះថា អាត្មាអញ មានចក្ខុ ក្នុងកាលជាអតីតដូច្នេះ មានរូបដូច្នេះ បុគ្គលរមែងមិនត្រេកអរ ចំពោះចក្ខុ និងរូបនោះ ព្រោះវិញ្ញាណមិនបានជាប់ចំពាក់ នឹងឆន្ទរាគ កាលបុគ្គលមិនត្រេកអរ ចំពោះចក្ខុ និងរូបនោះ ឈ្មោះថា មិនបានអាឡោះអាល័យចក្ខុ និងរូបជាអតីត។ អាត្មាអញ មានសោតៈ ក្នុងកាលជាអតីត ដូច្នេះ មានសំឡេង ដូច្នេះ... អាត្មាអញ មានឃានៈ ក្នុងកាលជាអតីត ដូច្នេះ មានក្លិនដូច្នេះ... អាត្មាអញមានជិវ្ហា ក្នុងកាលជាអតីត ដូច្នេះ មានរសដូច្នេះ... អាត្មាអញ មានកាយ ក្នុងកាលជាអតីត ដូច្នេះ មានផោដ្ឋព្វៈដូច្នេះ... វិញ្ញាណ រមែងមិនជាប់ចំពាក់ដោយឆន្ទរាគ ក្នុងចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍នោះថា អាត្មាអញ មានចិត្ត ក្នុងកាលជាអតីត ដូច្នេះ មានធម្មារម្មណ៍ដូច្នេះ បុគ្គលមិនត្រេកអរ ចំពោះចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍នោះ ព្រោះវិញ្ញាណមិនជាប់ចំពាក់ដោយឆន្ទរាគ កាលបុគ្គលមិនត្រេកអរ ចំពោះចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍នោះ ឈ្មោះថា មិនអាឡោះអាល័យចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ជាអតីត។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត យ៉ាងនេះឯង។

[៣៣] ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ជាអនាគត តើដូចម្ដេច។ បុគ្គលតម្កល់ចិត្ត ដើម្បីការបាននូវរបស់ដែលមិនទាន់បានថា ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានចក្ខុដូច្នេះ មានរូបដូច្នេះ ព្រោះការតម្កល់ចិត្តជាបច្ច័យ នាំឲ្យបុគ្គលត្រេកអរ ចំពោះចក្ខុ និងរូបនោះ កាលបុគ្គលត្រេកអរ ចំពោះចក្ខុ និងរូបនោះ ឈ្មោះថា ប្រាថ្នានូវចក្ខុ និងរូបជាអនាគត។ ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានសោតៈដូច្នេះ មានសំឡេងដូច្នេះ... ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានឃានៈដូច្នេះ មានក្លិនដូច្នេះ... ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានជិវ្ហាដូច្នេះ មានរសដូច្នេះ... ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានកាយដូច្នេះ មានផោដ្ឋព្វៈដូច្នេះ... បុគ្គលតម្កល់ចិត្ត ដើម្បីការបាននូវចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ ដែលមិនទាន់បានថា ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានចិត្តដូច្នេះ មានធម្មារម្មណ៍ដូច្នេះ ព្រោះការតម្កល់ចិត្តជាបច្ច័យ នាំឲ្យបុគ្គលនោះ ត្រេកអរ ចំពោះចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍នោះ កាលបុគ្គលត្រេកអរ ចំពោះចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍នោះ ឈ្មោះថា ប្រាថ្នានូវចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ជាអនាគត។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ជាអនាគត យ៉ាងនេះឯង។

[៣៤] ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលមិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ជាអនាគត តើដូចម្ដេច។ បុគ្គលមិនបានតម្កល់ចិត្ត ដើម្បីការបាននូវរបស់ដែលខ្លួនមិនទាន់បានថា ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានចក្ខុដូច្នេះ មានរូបដូច្នេះ ព្រោះការមិនបានតម្កល់ចិត្តជាបច្ច័យ នាំឲ្យបុគ្គលលែងត្រេកអរ ចំពោះចក្ខុ និងរូបនោះ កាលបុគ្គលលែងត្រេកអរ ចំពោះចក្ខុ និងរូបនោះ ឈ្មោះថា មិនប្រាថ្នានូវចក្ខុ និងរូបជាអនាគត។ ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានសោតៈដូច្នេះ មានសំឡេងដូច្នេះ... ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានឃានៈដូច្នេះ មានក្លិនដូច្នេះ... ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានជិវ្ហាដូច្នេះ មានរសដូច្នេះ... ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានកាយដូច្នេះ មានផោដ្ឋព្វៈដូច្នេះ... បុគ្គលមិនបានតម្កល់ចិត្តទុក ដើម្បីការបាននូវចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ ដែលមិនទាន់បានថា ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានចិត្តដូច្នេះ មានធម្មារម្មណ៍ដូច្នេះ ព្រោះការមិនបានតម្កល់ចិត្តទុកជាបច្ច័យ នាំឲ្យបុគ្គលលែងត្រេកអរ ចំពោះចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍នោះ កាលបុគ្គលលែងត្រេកអរ ចំពោះចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍នោះ ឈ្មោះថា មិនប្រាថ្នានូវចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ជាអនាគត។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលមិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធ ជាអនាគត យ៉ាងនេះឯង។

[៣៥] ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្ដេច។ ម្នាលអាវុសោ ចក្ខុនិងរូបទាំង២នេះ ជាបច្ចុប្បន្ន វិញ្ញាណរមែងជាប់ចំពាក់ នឹងឆន្ទរាគ ក្នុងចក្ខុ និងរូបជាបច្ចុប្បន្ននោះឯង បុគ្គលត្រេកអរ ចំពោះចក្ខុ និងរូបនោះ ព្រោះវិញ្ញាណជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ កាលបុគ្គលត្រេកអរ ចំពោះចក្ខុ និងរូបនោះ ឈ្មោះថា រសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន។ ម្នាលអាវុសោ ត្រចៀកនិងសំឡេង... ម្នាលអាវុសោ ច្រមុះ និងក្លិន... ម្នាលអាវុសោ អណ្ដាត និងរស... ម្នាលអាវុសោ កាយ និងផោដ្ឋព្វៈ... ម្នាលអាវុសោ ចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ទាំង២នេះ ជាបច្ចុប្បន្ន វិញ្ញាណរមែងជាប់ចំពាក់ នឹងឆន្ទរាគ ក្នុងចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ ជាបច្ចុប្បន្ននោះឯង បុគ្គលរមែងត្រេកអរ ចំពោះចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍នោះ ព្រោះវិញ្ញាណជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ កាលបុគ្គលត្រេកអរ ចំពោះចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍នោះជាបច្ចុប្បន្ននោះ ឈ្មោះថា រសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង។

[៣៦] ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្ដេច។ ម្នាលអាវុសោ ចក្ខុនិងរូប ទាំង២នេះ ជាបច្ចុប្បន្ន វិញ្ញាណមិនជាប់ចំពាក់ នឹងឆន្ទរាគ ក្នុងចក្ខុ និងរូបជាបច្ចុប្បន្ននោះឯង បុគ្គលមិនត្រេកអរ ចំពោះចក្ខុ និងរូបនោះ ព្រោះវិញ្ញាណមិនជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ កាលបុគ្គលមិនត្រេកអរ ចំពោះចក្ខុ និងរូបនោះ ឈ្មោះថា មិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន។ ម្នាលអាវុសោ ត្រចៀក និងសំឡេង... ម្នាលអាវុសោ ច្រមុះ និងក្លិន... ម្នាលអាវុសោ អណ្ដាត និងរស... ម្នាលអាវុសោ កាយ និងផោដ្ឋព្វៈ... ម្នាលអាវុសោ ចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ទាំង២នេះ ជាបច្ចុប្បន្ន វិញ្ញាណរមែងមិនជាប់ចំពាក់ នឹងឆន្ទរាគ ក្នុងចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ ជាបច្ចុប្បន្ននោះឯង បុគ្គលមិនត្រេកអរ ចំពោះចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ននោះ ព្រោះវិញ្ញាណមិនជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ កាលបុគ្គលមិនត្រេកអរ ចំពោះចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍នោះ ឈ្មោះថា មិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង។

[៣៧] ម្នាលអាវុសោ ត្រង់ដែលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សំដែងនូវឧទ្ទេស ដោយសេចក្តីសង្ខេប មិនបានចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ហើយទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ (ឧទ្ទេសនោះគឺ)

បុគ្គលមិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត។បេ។ មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន។

ម្នាលអាវុសោ ឧទ្ទេសដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយសង្ខេប មិនបានចែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះឯង ខ្ញុំយល់សេចក្តីដោយពិស្តារយ៉ាងនេះ តែប្រសិនបើលោកមានអាយុប្រាថ្នា ត្រូវចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយសួរបញ្ជាក់សេចក្តីនុ៎ះ ហើយត្រូវចាំទុកសេចក្តីនោះ តាមទំនងដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយ យ៉ាងនោះចុះ។

[៣៨] គ្រានោះឯង ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ត្រេកអរ អនុមោទនា នឹងភាសិតរបស់ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ ហើយក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។

លុះពួកភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងនូវឧទ្ទេសណា ដោយសេចក្តីសង្ខេប មិនទាន់បានចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារនៅឡើយ ហើយទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារទៅ (ឧទ្ទេសនោះគឺ)

> បុគ្គលមិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត។បេ។ មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន យើងខ្ញុំទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងនូវឧទ្ទេសនេះឯង ដោយសេចក្តីសង្ខេប មិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារនៅឡើយ ហើយទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ (ឧទ្ទេសនោះគឺ)

> បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីតទេ មិនគប្បីប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគតទេ ព្រោះថា បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ មិនទាន់មកដល់ មួយទៀត បុគ្គលណា ឃើញច្បាស់នូវធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងទីនោះៗ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់ នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនរសេមរសាម មិនកម្រើកហើយ ត្រូវចម្រើនឲ្យរឿយៗ នូវផលសមាបត្តិ ដែលជាអារម្មណ៍ របស់ព្រះនិព្វាននោះ ឯការព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស បុគ្គលគួរតែធ្វើ ក្នុងថ្ងៃនេះឯង នរណានឹងដឹងថា សេចក្តីស្លាប់ នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថា ការតទល់របស់យើង ចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាច្រើននោះ មិនមានឡើយ មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គល ដែលមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស អស់ថ្ងៃ និងយប់នោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន។

នរណាហ្ន៎ គប្បីចែករំលែកសេចក្តីនៃឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងដោយសង្ខេប ទ្រង់មិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ ឲ្យពិស្តារបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុនេះឯង ព្រះសាស្តាតែងសរសើរផង ពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គល ជាអ្នកចេះដឹង តែងលើកតំកើងផង ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ អាចចែកសេចក្តីនៃឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដែង ដោយសង្ខេប មិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ ឲ្យពិស្តារបានផង បើដូច្នោះ គួរពួកយើង ចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ពួកយើងគប្បីសួរបញ្ជាក់សេចក្តីនុ៎ះ នឹងព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ លុះទៅដល់ហើយ បានសួរបញ្ជាក់សេចក្តីនុ៎ះ នឹងព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ ក៏បានចែកសេចក្តី ដោយអាការៈទាំងឡាយនេះ ដោយបទទាំងឡាយនេះ ដោយព្យញ្ជនៈទាំងឡាយនេះ ដល់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ។

[៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាកច្ចានៈ ជាបណ្ឌិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាកច្ចានៈ មានប្រាជ្ញាច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយ សួរបញ្ជាក់សេចក្តីនុ៎ះ នឹងតថាគត តថាគត ក៏នឹងដោះស្រាយសេចក្តីនោះ តាមទំនង ដែលមហាកច្ចានៈដោះស្រាយ យ៉ាងនោះដែរ សេចក្តីនៃភាសិតនោះ ដូច្នោះមែនហើយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ចាំទុកយ៉ាងនេះចុះ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ភាសិតនោះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ កច្ចានភទ្ទេករត្តសូត្រ ទី៣។

លោមសកង្គិយសូត្រ ទី៤

CS sut.mn.134 | book_028

(៤. លោមសកង្គិយភទ្ទេករត្តសុត្តំ)

[៤០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ជាអារាមរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី។ សម័យនោះឯង ព្រះលោមសកង្គិយៈមានអាយុ នៅក្នុងនិគ្រោធារាម ទៀបក្រុងកបិលព័ស្តុ ក្នុងដែនសក្កៈ។

គ្រានោះឯង ទេវបុត្តឈ្មោះ ចន្ទនៈ នាកាលរាត្រីបឋមយាមកន្លងហើយ មានរស្មីដ៏រុងរឿង ញុំាងនិគ្រោធារាមទាំងមូល ឲ្យរុងរឿង បានចូលទៅរកព្រះលោមសកង្គិយៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ។

[៤១] លុះចន្ទនទេវបុត្ត ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ បានពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះលោមសកង្គិយៈមានអាយុថា បពិត្រភិក្ខុ លោកចាំនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តៈដែរឬទេ។ ព្រះលោមសកង្គិយៈតបថា ម្នាលអាវុសោ យើងមិនបានចាំនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ នៃភទ្ទេករត្តៈទេ ម្នាលអាវុសោ ចុះអ្នកចាំនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តៈឬ។ បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំក៏មិនចាំនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តៈដែរ បពិត្រភិក្ខុ ចុះលោកចាំនូវភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយឬ។ ម្នាលអាវុសោ យើងមិនចាំនូវភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយទេ ម្នាលអាវុសោ ចុះអ្នកចាំនូវភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយឬ។ បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំចាំភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយ។ ម្នាលអាវុសោ ចុះអ្នកចាំភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយ ដោយប្រការដូចម្តេច។

[៤២] បពិត្រភិក្ខុ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចគង់នៅលើបណ្ឌុកម្ពលសិលា ទៀបដើមបារិច្ឆត្តកព្រឹក្ស ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ទេវលោក។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ បានទ្រង់ភាសិតនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តៈ ដល់ពួកទេវតា នាឋានតាវត្តិង្សថា

> បុគ្គលមិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត មិនគប្បីប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធ ជាអនាគត ព្រោះថា បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះកន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏មិនទាន់មកដល់ មួយទៀត បុគ្គលណា ឃើញច្បាស់នូវធម៌កើតឡើងចំពោះមុខ ក្នុងទីនោះៗ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់ នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនរសេមរសាម មិនកម្រើកហើយ ត្រូវចម្រើនឲ្យរឿយៗ នូវផលសមាបត្តិ ដែលជាអារម្មណ៍ របស់ព្រះនិព្វាននោះ ឯសេចក្តីព្យាយាម បុគ្គលគួរធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះនរណានឹងដឹងថា សេចក្តីស្លាប់ នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថា ការតទល់របស់យើង ចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាច្រើន មិនមានឡើយ មុនីជាអ្នកស្ងប់ទុក្ខ តែងហៅបុគ្គល អ្នកមានព្យាយាម មិនខ្ជិលច្រអូស ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ នៅដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ យ៉ាងនេះ ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន។

[៤៣] បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំចាំនូវឧទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយ ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោករៀននូវឧទ្ទេស និងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តិគាថាចុះ បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោកទន្ទេញនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តិគាថាចុះ បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោកចាំទុកនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តិគាថាចុះ បពិត្រភិក្ខុ ព្រោះថា ឧទ្ទេស និងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តិគាថា ដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍ ចាត់ទុកថា ជាអាទិព្រហ្មចរិយៈ (ព្រហ្មចរិយៈខាងដើម)។ ចន្ទនទេវបុត្រ បានពោលពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះចប់ហើយ ក៏បាត់ក្នុងទីនោះទៅ។

[៤៤] គ្រានោះឯង ព្រះលោមសកង្គិយៈមានអាយុ កាលកន្លងរាត្រីនោះហើយ រៀបចំសេនាសនៈ កាន់បាត្រ និងចីវរ ហើយចៀសទៅកាន់ចារិក ក្នុងក្រុងសាវត្ថី។ កាលលោកត្រាច់ទៅកាន់ចារិក ដោយលំដាប់ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិក ទៀបក្រុងសាវត្ថី លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រះលោមសកង្គិយៈមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សម័យមួយ ខ្ញុំព្រះអង្គនៅក្នុងនិគ្រោធារាម ទៀបក្រុងកបិលព័ស្តុ ក្នុងដែនសក្កៈ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គ្រានោះឯង នាកាលរាត្រីបឋមយាមកន្លងហើយ មានទេវបុត្រមួយអង្គ មានរស្មីដ៏រុងរឿង ញុំាងនិគ្រោធារាមទាំងមូល ឲ្យភ្លឺច្បាស់ ហើយចូលទៅរកខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ បពិត្រព្រះអង្គ លុះទេវបុត្រនោះឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបបានពោលពាក្យនេះ នឹងខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងនេះថា បពិត្រភិក្ខុ លោកចាំនូវឧទ្ទេស និងវភង្គនៃភទ្ទេករត្តៈឬទេ កាលទេវបុត្រនោះ សួរយ៉ាងនេះហើយ បពិត្រព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គបានពោលនឹងទេវបុត្រនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ យើងមិនចាំនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តៈទេ ម្នាលអាវុសោ ចុះអ្នកចាំនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តៈឬ បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំមិនចាំនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តៈទេ បពិត្រភិក្ខុ ចុះលោកចាំនូវភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយឬ ម្នាលអាវុសោ យើងមិនចាំនូវភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយទេ ម្នាលអាវុសោ ចុះអ្នកចាំនូវភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយឬ បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំចាំនូវភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយ ម្នាលអាវុសោ ចុះអ្នកចាំនូវភទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយ ដោយប្រការដូចម្តេច បពិត្រភិក្ខុ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចគង់នៅលើបណ្ឌុកម្ពលសិលា ទៀបដើមបារិច្ឆត្តកព្រឹក្ស ក្នុងឋានតាវត្តិង្សទេវលោក គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ បានភាសិតនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គនៃភទ្ទេករត្តៈ ដល់ពួកទេវតា ឋានតាវត្តិង្សថា

> បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត។បេ។ មុនីដែលជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ តែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន។

បពិត្រភិក្ខុ ខ្ញុំចាំនូវឧទ្ទេករត្តិគាថាទាំងឡាយ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោករៀន នូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ នៃភទ្ទេករត្តិគាថា បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោកទន្ទេញនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ នៃភទ្ទេករត្តិគាថា បពិត្រភិក្ខុ ចូរលោកចាំទុកនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ នៃភទ្ទេករត្តិគាថា បពិត្រភិក្ខុ ព្រោះថា ឧទ្ទេស និងវិភង្គ នៃភទ្ទេករត្តិគាថា ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ចាត់ថាជា អាទិព្រហ្មចរិយៈ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទេវបុត្រនោះ បានពោលពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះចប់ហើយ ក៏បាត់ក្នុងទីនោះទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវឧទ្ទេស និងវិភង្គ នៃភទ្ទេករត្តិគាថា ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន។

[៤៥] ព្រះអង្គទ្រង់សួរថា ម្នាលភិក្ខុ ចុះលោកស្គាល់ទេវបុត្រនោះឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានស្គាល់ទេវបុត្រនោះទេ។ ម្នាលភិក្ខុ ទេវបុត្រនោះ ឈ្មោះចន្ទនៈ ម្នាលភិក្ខុ ចន្ទនទេវបុត្រ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ យកចិត្តទុកដាក់ ប្រមូលមកនូវធម៌ទាំងអស់ ដោយចិត្ត ហើយផ្ទៀងសោតប្រសាទប្រុងស្តាប់ធម៌ ម្នាលភិក្ខុ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកយកចិត្តទុកដាក់ស្តាប់ចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគត នឹងសំដែង។ ភិក្ខុនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ។

[៤៦] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា

> បុគ្គល មិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត មិនគប្បីប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត ព្រោះថា បញ្ចក្ខន្ធណា ដែលជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងហួសទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណា ដែលជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏នៅមិនទាន់មកដល់ មួយទៀត បុគ្គលណា ឃើញច្បាស់ នូវធម៌កើតឡើងចំពោះមុខ ក្នុងទីនោះៗ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់ នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនរសេមរសាម មិនកម្រើក ហើយ ចម្រើនឲ្យរឿយៗ នូវផលសមាបត្តិ ដែលជាអារម្មណ៍ របស់ព្រះនិព្វាននោះ ឯសេចក្តីព្យាយាម គួរធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះ នរណានឹងដឹងថា សេចក្តីស្លាប់ នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថា ការតទល់របស់យើង ចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាច្រើន មិនមានឡើយ មុនីដែលជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ តែងហៅបុគ្គល អ្នកមានព្យាយាម មិនខ្ជិលច្រអូស ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ នៅដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ យ៉ាងនេះ ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន។

[៤៧] ម្នាលភិក្ខុ ចុះបុគ្គលអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត តើដូចម្តេច។ បុគ្គលអាឡោះអាល័យនូវតម្រេក ក្នុងទីនោះៗថា អាត្មាអញ មានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត អាត្មាអញ មានវេទនាយ៉ាងនេះ។បេ។ អាត្មាអញ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ។បេ។ អាត្មាអញ មានសង្ខារយ៉ាងនេះ។បេ។ បុគ្គលអាឡោះអាល័យ នូវតម្រេកក្នុងទីនោះៗថា អាត្មាអញ មានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត យ៉ាងនេះឯង។

[៤៨] ម្នាលភិក្ខុ ចុះបុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត តើដូចម្តេច។ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យនូវតម្រេក ក្នុងទីនោះៗថា អាត្មាអញ មានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត អាត្មាអញ មានវេទនាយ៉ាងនេះ។បេ។ អាត្មាអញ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ។បេ។ អាត្មាអញ មានសង្ខារយ៉ាងនេះ។បេ។ បុគ្គល មិនអាឡោះអាល័យ នូវតម្រេក ក្នុងទីនោះៗថា អាត្មាអញ មានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអតីត។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត យ៉ាងនេះឯង។

[៤៩] ម្នាលភិក្ខុ ចុះបុគ្គលប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធ ជាអនាគត តើដូចម្តេច។ បុគ្គលអាឡោះអាល័យនូវតម្រេក ក្នុងទីនោះៗថា សូមឲ្យអាត្មាអញ មានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានវេទនាយ៉ាងនេះ។បេ។ សូមឲ្យអាត្មាអញ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ។បេ។ សូមឲ្យអាត្មាអញ មានសង្ខារយ៉ាងនេះ។បេ។ បុគ្គលអាឡោះអាល័យ នូវតម្រេកក្នុងទីនោះៗថា សូមឲ្យអាត្មាអញ មានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធ ជាអនាគត យ៉ាងនេះឯង។

[៥០] ម្នាលភិក្ខុ ចុះបុគ្គលមិនប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធ ជាអនាគត តើដូចម្តេច។ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យនូវតម្រេក ក្នុងទីនោះៗថា ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានរូបយ៉ាងនេះ សូមឲ្យអាត្មាអញ មានវេទនាយ៉ាងនេះ។បេ។ សូមឲ្យអាត្មាអញ មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ។បេ។ សូមឲ្យអាត្មាអញ មានសង្ខារយ៉ាងនេះ។បេ។ បុគ្គលមិនអាឡោះអាល័យ នូវតម្រេកក្នុងទីនោះៗថា ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យអាត្មាអញ មានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលមិនប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធ ជាអនាគត យ៉ាងនេះឯង។

[៥១] ម្នាលភិក្ខុ ចុះបុគ្គលរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុ បុថុជ្ជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានស្តាប់ មិនបានឃើញពួកព្រះអរិយៈ មិនឈ្លាសក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានទទួលណែនាំ ក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានឃើញពួកសប្បុរស មិនឈ្លាសក្នុងធម៌ របស់សប្បុរស មិនបានទទួលណែនាំ ក្នុងធម៌របស់សប្បុរស រមែងពិចារណាឃើញរូបថាជាខ្លួន ឃើញខ្លួនថាមានរូប ឃើញរូបថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងរូប នូវវេទនា។បេ។ នូវសញ្ញា។បេ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ។បេ។ ពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន ឃើញខ្លួន ថាមានវិញ្ញាណ ឃើញវិញ្ញាណ ថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងវិញ្ញាណ។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង។

[៥២] ម្នាលភិក្ខុ ចុះបុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុ អរិយសាវ័ក ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកបានស្តាប់ បានឃើញពួកព្រះអរិយៈ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ ជាអ្នកទទួលណែនាំ ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ ជាអ្នកឃើញពួកសប្បុរស ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងធម៌ របស់សប្បុរស ជាអ្នកទទួលណែនាំ ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌របស់សប្បុរស មិនពិចារណាឃើញនូវរូប ថាជាខ្លួន មិនឃើញខ្លួន ថាមានរូប មិនឃើញរូបថាមានក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងរូប មិនឃើញវេទនា។បេ។ មិនឃើញសញ្ញា។បេ។ មិនឃើញសង្ខារទាំងឡាយ។បេ។ មិនពិចារណាឃើញវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន មិនឃើញខ្លួន ថាមានវិញ្ញាណ មិនឃើញវិញ្ញាណ ថាមានក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងវិញ្ញាណ។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលមិនរសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង។

[៥៣] បុគ្គលមិនគប្បីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធ ជាអតីត។បេ។ មុនីជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ តែងហៅបុគ្គលនោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន។

លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះលោមសកង្គិយៈមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ លោមសកង្គិយភទ្ទេករត្តសូត្រ ទី៤។

ចូឡកម្មវិភង្គសូត្រ ទី៥

(៥. ចូឡកម្មវិភង្គសុត្តំ)

[៥៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះឯង សុភមាណព ជាបុត្ររបស់តោទេយ្យព្រាហ្មណ៍ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យសំណេះសំណាល នឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យសំណេះសំណាល និងពាក្យគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។

[៥៥] លុះសុភមាណព តោទេយ្យបុត្រ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ជាហេតុ អ្វីហ្ន៎ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកមនុស្ស កាលកើតមកជាមនុស្ស មានសេចក្តីថោកទាប និងខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រាកដឡើង បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រោះថា មនុស្សទាំងឡាយ មានអាយុខ្លី មានអាយុវែង មានអាពាធច្រើន មានអាពាធតិច មានសម្បុរអាក្រក់ មានសម្បុរល្អ មានសក្តិតូច មានសក្តិធំ មានភោគសម្បត្តិតិច មានភោគសម្បត្តិច្រើន មានត្រកូលទាប មានត្រកូលខ្ពស់ មានប្រាជ្ញាតិច មានប្រាជ្ញាច្រើន បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អ្វីហ្ន៎ជាហេតុ អ្វីហ្ន៎ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកមនុស្ស កាលកើតមកជាមនុស្ស មានសេចក្តីថោកទាប និងខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រាកដឡើង។

[៥៦] ម្នាលមាណព សត្វទាំងឡាយ មានកម្មជារបស់ខ្លួន មានកម្មជាទាយាទ មានកម្មជាកំណើត មានកម្មជាផៅពង្ស មានកម្មជាគ្រឿងរលឹក កម្មតែងចែកសត្វទាំងឡាយ ដើម្បីឲ្យថោកទាប និងខ្ពង់ខ្ពស់។ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនយល់សេចក្តីពិស្តារ របស់ភាសិតសង្ខេបនេះ ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារបានឡើយ សូមព្រះគោតមជាម្ចាស់ ទ្រង់សំដែងធម៌ តាមទំនងដែលខ្ញុំព្រះអង្គនឹងយល់សេចក្តីពិស្តារ របស់ភាសិតសង្ខេបនេះ ដែលបពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារឲ្យទាន។ ម្នាលមាណព បើដូច្នោះ ចូរអ្នកយកចិត្តទុកដាក់ស្តាប់ឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង។ សុភមាណព តោទេយ្យបុត្រ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។

[៥៧] ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលមាណព ស្ត្រី ឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ប្រព្រឹត្តអាក្រក់ មានដៃប្រឡាក់ឈាម តាំងនៅក្នុងការបៀតបៀន និងការសម្លាប់ មិនដល់នូវសេចក្តីអាណិតក្នុងពួកសត្វ។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានសមាទានយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះរំលាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក ប្រសិនបើរំលាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស ក្នុងទីណាៗ រមែងជាអ្នកមានអាយុខ្លី។ ម្នាលមាណព បុគ្គលសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអាក្រក់ មានដៃប្រឡាក់ដោយឈាម តាំងនៅក្នុងការបៀតបៀន និងការសម្លាប់ មិនដល់នូវសេចក្តីអាណិតក្នុងពួកសត្វ នេះឈ្មោះថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានអាយុខ្លី។

[៥៨] ម្នាលមាណព មួយទៀត ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លះបង់បាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត មានដំបងដាក់ចុះហើយ មានសស្ត្រាដាក់ចុះហើយ ជាអ្នកមានសេចក្តីអៀនខ្មាស មានសេចក្តីអាណិតអាសូរ អនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ក្នុងពួកសត្វទាំងអស់។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះរំលាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ រំលាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណាៗ រមែងមានអាយុវែង។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលលះបង់បាណាតិបាត វៀរចាកបាណាតិបាត មានដំបងដាក់ចុះហើយ មានសស្ត្រាដាក់ចុះហើយ មានសេចក្តីអៀនខ្មាស មានសេចក្តីអាណិតអាសូរ ជាអ្នកមានសេចក្តីអនុគ្រោះ ដោយប្រយោជន៍ ក្នុងពួកសត្វទាំងអស់ នេះឈ្មោះថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមាន អាយុវែង។

[៥៩] ម្នាលមាណព ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដោយបាតដៃខ្លះ ដោយដុំដីខ្លះ ដោយដំបងខ្លះ ដោយសស្ត្រាខ្លះ។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ ទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណាៗ រមែងជាអ្នកមានអាពាធច្រើន។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលជាអ្នកបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដោយបាតដៃខ្លះ ដោយដុំដីខ្លះ ដោយដំបងខ្លះ ដោយសស្ត្រាខ្លះ នេះឈ្មោះថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី មានអាពាធច្រើន។

[៦០] ម្នាលមាណព មួយទៀត ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដោយបាតដៃខ្លះ ដោយដុំដីខ្លះ ដោយដំបងខ្លះ ដោយសស្ត្រាខ្លះ។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ ទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនបានទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណាៗ រមែងជាអ្នកមានអាពាធតិច។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលជាអ្នកមិនបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដោយបាតដៃខ្លះ ដោយដុំដីខ្លះ ដោយដំបងខ្លះ ដោយសស្ត្រាខ្លះ នេះឈ្មោះថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមានអាពាធតិច។

[៦១] ម្នាលមាណព ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្រាន់តែគេស្តីថាបន្តិចបន្តួច ក៏ថ្នាំងថ្នាក់ ខឹង ព្យាបាទ តបត សំដែងសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដឡើង។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក បើបុគ្គលនោះ ទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណាៗ រមែងជាអ្នកមាន សម្បុរអាក្រក់។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលមានសេចក្តីក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្រាន់តែគេស្តីថាបន្តិចបន្តួច ក៏ថ្នាំងថ្នាក់ ក្រោធ ព្យាបាទ តបត សំដែងសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដឡើង នេះ ឈ្មោះថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី មានសម្បុរអាក្រក់។

[៦២] ម្នាលមាណព មួយទៀត ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនក្រោធ មិនច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ទុកជាគេស្តីថាច្រើន ក៏មិនថ្នាំងថ្នាក់ មិនក្រោធ មិនព្យាបាទ មិនតបត មិនសំដែងសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដឡើង។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ ទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនបានទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណាៗ រមែងជាអ្នកប្រកបដោយ សម្បុរជ្រះថ្លា។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលមិនមានសេចក្តីក្រោធ មិនច្រើនដោយសេចក្តីចចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ទុកជាគេស្តីថាច្រើន ក៏មិនថ្នាំងថ្នាក់ មិនក្រោធ មិនព្យាបាទ មិនតបត មិនសំដែងសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដឡើង នេះឈ្មោះថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាអ្នកមានសម្បុរជ្រះថ្លា។

[៦៣] ម្នាលមាណព ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកច្រណែន តែងច្រណែន ប្រទូស្ត ចងទុកនូវសេចក្តីច្រណែន ក្នុងលាភៈ សក្ការៈ សេចក្តីគោរព ការរាប់អាន ការថ្វាយបង្គំ និងការបូជា របស់បុគ្គលដទៃ។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក បើបុគ្គលនោះ ទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណាៗ រមែងជាអ្នក មានស័ក្តិតូច។ ម្នាលមាណព បុគ្គលជាអ្នកច្រណែន តែងច្រណែន ប្រទូស្ត ចងទុកនូវសេចក្តីច្រណែន ក្នុងលាភៈ សក្ការៈ សេចក្តីគោរព ការរាប់អាន ការថ្វាយបង្គំ និងការបូជា របស់បុគ្គលដទៃ នេះឈ្មោះថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី មានសក្តិតូច។

[៦៤] ម្នាលមាណព មួយទៀត ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនច្រណែន រមែងមិនច្រណែន មិនប្រទូស្ត មិនចងទុកនូវសេចក្តីច្រណែន ក្នុងលាភៈ សក្ការៈ សេចក្តីគោរព ការរាប់អាន ការថ្វាយបង្គំ និងការបូជា របស់បុគ្គលដទៃ។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក បើបុគ្គលនោះ ទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនបានទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណាៗ រមែងជាអ្នកមានស័ក្តិធំ។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលមិនច្រណែន តែងមិនច្រណែន មិនប្រទូស្ត មិនចងទុកនូវសេចក្តីច្រណែន ក្នុងលាភៈ សក្ការៈ សេចក្តីគោរព ការរាប់អាន ការថ្វាយបង្គំ និងការបូជា របស់បុគ្គលដទៃ នេះឈ្មោះថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី មានស័ក្តិធំ។

[៦៥] ម្នាលមាណព ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ ទីដេក ទីអាស្រ័យ ប្រទីប ដល់សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ ទំលាយរាងកាយស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណាៗ រមែងជាអ្នកមានភោគសម្បត្តិតិច។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលមិនបានឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ ទីដេក ទីអាស្រ័យ ប្រទីប ដល់សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ នេះឯងឈ្មោះថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី មានភោគសម្បត្តិតិច។

[៦៦] ម្នាលមាណព មួយទៀត ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ ទីដេក ទីអាស្រ័យ ប្រទីប ដល់សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានសមាទានយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក បើបុគ្គលនោះ ទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណាៗ រមែងជាអ្នក មានភោគសម្បត្តិច្រើន។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ ទីដេក ទីអាស្រ័យ ប្រទីប ដល់សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ នេះ ឈ្មោះថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមានភោគសម្បត្តិច្រើន។

[៦៧] ម្នាលមាណព ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករឹងត្អឹង មើលងាយ មិនសំពះបុគ្គលដែលគួរសំពះ មិនក្រោកទទួលបុគ្គលដែលគួរក្រោកទទួល មិនឲ្យអាសនៈ ដល់បុគ្គលដែលគួរដល់អាសនៈ មិនឲ្យផ្លូវ ដល់បុគ្គលដែលគួរដល់ផ្លូវ មិនធ្វើសក្ការៈ ដល់បុគ្គលដែលគួរដល់សក្ការៈ មិនធ្វើសេចក្តីគោរព ដល់បុគ្គលដែលគួរធ្វើសេចក្តីគោរព មិនរាប់អានដល់បុគ្គលដែលគួររាប់អាន មិនបូជាដល់បុគ្គលដែលគួរបូជា។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក បើបុគ្គលនោះ ទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណាៗ រមែងជាអ្នក មានត្រកូលថោកទាប។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលរឹងត្អឹង មើលងាយ មិនសំពះបុគ្គលដែលគួរសំពះ មិនក្រោកទទួលបុគ្គលដែលគួរក្រោកទទួល មិនឲ្យអាសនៈ ដល់បុគ្គលដែលគួរដល់អាសនៈ មិនឲ្យផ្លូវ ដល់បុគ្គលដែលគួរដល់ផ្លូវ មិនធ្វើសក្ការៈ ដល់បុគ្គលដែលគួរធ្វើសក្ការៈ មិនធ្វើសេចក្តីគោរព ដល់បុគ្គលដែលគួរធ្វើសេចក្តីគោរព មិនរាប់អានបុគ្គលដែលគួររាប់អាន មិនបូជាបុគ្គលដែលគួរបូជា នេះឈ្មោះថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមានត្រកូលថោកទាប។

[៦៨] ម្នាលមាណព មួយទៀត ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនរឹងត្អឹង មិនមើលងាយ សំពះបុគ្គលដែលគួរសំពះ ក្រោកទទួលបុគ្គលដែលគួរក្រោកទទួល ឲ្យអាសនៈ ដល់បុគ្គលដែលគួរដល់អាសនៈ ឲ្យផ្លូវ ដល់បុគ្គលដែលគួរដល់ផ្លូវ ធ្វើសក្ការៈ ដល់បុគ្គលដែលគួរធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព ដល់បុគ្គលដែលគួរគោរព រាប់អានបុគ្គលដែលគួររាប់អាន បូជាដល់បុគ្គលដែលគួរបូជា។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក បើបុគ្គលនោះ ទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណាៗ រមែងជាអ្នក មានត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលមិនរឹងត្អឹង មិនមើលងាយគេ សំពះបុគ្គលដែលគួរសំពះ ក្រោកទទួលបុគ្គល ដែលគួរក្រោកទទួល ឲ្យអាសនៈ ដល់បុគ្គលដែលគួរដល់អាសនៈ ឲ្យផ្លូវ ដល់បុគ្គលដែលគួរដល់ផ្លូវ ធ្វើសក្ការៈ ដល់បុគ្គលដែលគួរធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព ដល់បុគ្គលដែលគួរធ្វើសេចក្តីគោរព រាប់អានបុគ្គលដែលគួររាប់អាន បូជាបុគ្គលដែលគួរបូជា នេះឈ្មោះថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមានត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់។

[៦៩] ម្នាលមាណព ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ចូលទៅរកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ហើយមិនបានសួរថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន អ្វីជាកុសល អ្វីជាអកុសល អ្វីមានទោស អ្វីឥតទោស អ្វីគួរសេព អ្វីមិនគួរសេព អ្វីកាលបើខ្ញុំធ្វើ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីទោស ដើម្បីទុក្ខ អស់កាលដ៏យូរមួយទៀត អ្វីកាលបើខ្ញុំធ្វើ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលដ៏យូរ។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក បើបុគ្គលនោះ ទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរកទេ បើបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណាៗ រមែងជាអ្នក គ្មានប្រាជ្ញា។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលចូលទៅរកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ហើយមិនបានសួរថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន អ្វីជាកុសល អ្វីជាអកុសល អ្វីមានទោស អ្វីឥតទោស អ្វីគួរសេព អ្វីមិនគួរសេព អ្វីកាលបើខ្ញុំធ្វើ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីទោស ដើម្បីទុក្ខ អស់កាលដ៏យូរ មួយទៀត អ្វីកាលបើខ្ញុំធ្វើ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលដ៏យូរ នេះ ឈ្មោះថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនមានប្រាជ្ញា។

[៧០] ម្នាលមាណព មួយទៀត ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ចូលទៅជិតសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ហើយសួរថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន អ្វីជាកុសល អ្វីជាអកុសល អ្វីមានទោស អ្វីឥតទោស អ្វីគួរសេព អ្វីមិនគួរសេព អ្វីកាលបើខ្ញុំធ្វើ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីទោស ដើម្បីទុក្ខ អស់កាលដ៏យូរ មួយទៀត អ្វីកាលបើខ្ញុំធ្វើ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលដ៏យូរ។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានសមាទានយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក បើបុគ្គលនោះ ទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោកទេ បើត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណាៗ រមែងជាអ្នកមានប្រាជ្ញាច្រើន។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលចូលទៅរកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ហើយបានសួរថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន អ្វីជាកុសល អ្វីជាអកុសល អ្វីមានទោស អ្វីឥតទោស អ្វីគួរសេព អ្វីមិនគួរសេព អ្វីកាលបើខ្ញុំធ្វើ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីទោស ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលដ៏យូរ មួយទៀត អ្វីកាលបើខ្ញុំធ្វើ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលដ៏យូរ នេះឈ្មោះថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី មានប្រាជ្ញាច្រើន។

[៧១] ម្នាលមាណព ព្រោះហេតុថា សេចក្តីប្រតិបត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅឲ្យមានអាយុខ្លី រមែងនាំឲ្យមានអាយុខ្លី សេចក្តីប្រតិបត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យមានអាយុវែង រមែងនាំឲ្យមានអាយុវែង សេចក្តីប្រតិបត្តិ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានអាពាធច្រើន រមែងនាំឲ្យមានអាពាធច្រើន សេចក្តីប្រតិបត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអាពាធតិច រមែងនាំឲ្យមានអាពាធតិច សេចក្តីប្រតិបត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានសម្បុរអាក្រក់ រមែងនាំឲ្យមានសម្បុរអាក្រក់ សេចក្តីប្រតិបត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាអ្នកមានសម្បុរជ្រះថ្លា រមែងនាំឲ្យជាអ្នកមានសម្បុរជ្រះថ្លា សេចក្តីប្រតិបត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានស័ក្តិតូច រមែងនាំឲ្យមានស័ក្តិតូច សេចក្តីប្រតិបត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានស័ក្តិធំ រមែងនាំឲ្យមានស័ក្តិធំ សេចក្តីប្រតិបត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានភោគសម្បត្តិតិច រមែងនាំឲ្យមានភោគសម្បត្តិតិច សេចក្តីប្រតិបត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានភោគសម្បត្តិច្រើន រមែងនាំឲ្យមានភោគសម្បត្តិច្រើន សេចក្តីប្រតិបត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានត្រកូលថោកទាប រមែងនាំឲ្យមានត្រកូលថោកទាប សេចក្តីប្រតិបត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ រមែងនាំឲ្យមានត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ សេចក្តីប្រតិបត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនមានប្រាជ្ញា រមែងនាំឲ្យមិនមានប្រាជ្ញា សេចក្តីប្រតិបត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យមានប្រាជ្ញាច្រើន រមែងនាំឲ្យមានប្រាជ្ញាច្រើន។ ម្នាលមាណព សត្វទាំងឡាយ មានកម្មជារបស់ខ្លួន មានកម្មជាទាយាទ មានកម្មជាកំណើត មានកម្មជាផៅពង្ស មានកម្មជាគ្រឿងរលឹក កម្មតែងចែកពួកសត្វដើម្បីឲ្យថោកទាប និងខ្ពង់ខ្ពស់។

[៧២] កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សុភមាណព តោទេយ្យបុត្រ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ (ភ្លឺច្បាស់ណាស់) ដូចជាគេផ្ងាររបស់ដែលផ្កាប់ ឬបើកបង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង ឬក៏ប្រាប់ផ្លូវ ដល់មនុស្សវង្វេង ពុំនោះសោតដូចជាគេទ្រោលប្រទីប បំភ្លឺក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា ឲ្យពួកមនុស្សដែលមានភ្នែកភ្លឺ មើលឃើញរូបទាំងឡាយបាន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចំរើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង ទីរលឹក សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃនេះតរៀងទៅ។

ចប់ ចូឡកម្មវិភង្គសូត្រ ទី៥។

មហាកម្មវិភង្គសូត្រ ទី៦

CS sut.mn.136 | book_028

(៦. មហាកម្មវិភង្គសុត្តំ)

[៧៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ។ សម័យនោះឯង ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ គង់នៅក្នុងកុដិ ដែលតាំងនៅក្នុងព្រៃ។ គ្រានោះឯង បរិព្វាជក ឈ្មោះ បោតលិបុត្រ ដើរចង្ក្រមត្រាច់ទៅមក ដើម្បីសម្រួលស្មង ហើយចូលទៅរកព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ នឹងព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យរាក់ទាក់ និងពាក្យគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។

[៧៤] លុះបោតលិបុត្តបរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះសមិទ្ធិមានអាយុថា ម្នាលអាវុសោសមិទ្ធិ ពាក្យនេះ ខ្ញុំបានស្តាប់មក ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលមកក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះសមណគោតមថា កាយកម្មជាកម្មឥតអំពើ វចីកម្មជាកម្មឥតអំពើ មនោកម្មទើបជាកម្មពិត មួយទៀត បុគ្គលចូលកាន់សមាបត្តិណា ហើយមិនទទួលអារម្មណ៍អ្វីមួយ សមាបត្តិនោះក៏មានដែរ។ ព្រះសមិទ្ធិពោលតបថា ម្នាលអាវុសោបោតលិបុត្ត អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ អ្នកកុំពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះថា ការពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ មិនល្អទេ ដ្បិតថា ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានត្រាស់ថា កាយកម្ម ជាកម្មឥតអំពើ វចីកម្ម ជាកម្មឥតអំពើ មនោកម្ម ទើបជាកម្មពិត យ៉ាងនេះទេ ម្នាលអាវុសោ តែចំណែកខាងបុគ្គល ចូលកាន់សមាបត្តិណា មិនទទួលអារម្មណ៍អ្វីមួយ សមាបត្តិនោះ ក៏មានមែន។ ម្នាលអាវុសោ សមិទ្ធិ លោកបួស

បានយូរប៉ុន្មានវស្សាហើយ។ ម្នាលអាវុសោ មិនយូរប៉ុន្មានទេ ទើបតែនឹងបាន៣វស្សា។ ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ ចាំនិយាយថ្វី ចំពោះពួកភិក្ខុជាថេរៈ ក្នុងរឿងនេះ ព្រោះសូម្បីភិក្ខុថ្មី ក៏គង់សំគាល់នូវសាស្តា ដែលខ្លួនគួរការពារ យ៉ាងនេះបានដែរ ម្នាលអាវុសោសមិទ្ធិ បុគ្គលធ្វើកម្មប្រកបដោយចេតនា ដោយកាយវាចាចិត្តហើយ តើរងវេទនាដូចម្តេច។ ម្នាលអាវុសោ បោតលិបុត្ត បុគ្គលធ្វើកម្ម ប្រកបដោយចេតនា ដោយកាយវាចាចិត្តហើយ រមែងរងទុក្ខវេទនា។ គ្រានោះ បោតលិបុត្តបរិព្វាជក មិនត្រេកអរ មិនខាំងឃាត់ភាសិត របស់ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ លុះមិនត្រេកអរ មិនខាំងឃាត់ហើយ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ ចៀសចេញទៅ។

[៧៥] គ្រានោះឯង ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ កាលបោតលិបុត្តបរិព្វាជក ចៀសចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចូលទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររាក់ទាក់ និងពាក្យគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបផ្តៀងពាក្យចរចាទាំងអស់ ដែលខ្លួននិយាយនឹងបោតលិបុត្តបរិព្វាជក ទាំងប៉ុន្មាន ដល់ព្រះអានន្ទមានអាយុ។ កាលព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ពោលនឹងព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ សមិទ្ធិ ពាក្យនេះ ជាពាក្យមានមូលហេតុហើយ ម្នាលអាវុសោសមិទ្ធិ គួរយើងនាំគ្នាមក ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ គួរនាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ គួរក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគ នឹងព្យាករ ដល់យើងយ៉ាងណា យើងគប្បីចងចាំសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះ។ ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ ទទួលពាក្យព្រះអានន្ទមានអាយុថា ករុណា អាវុសោ។ គ្រានោះ ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ និងព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលពាក្យចរចាទាំងប៉ុន្មាន របស់ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុ ជាមួយនឹងបោតលិបុត្តបរិព្វាជកទាំងអស់ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ។

[៧៦] លុះព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអានន្ទ តថាគតមិនទាំងធ្លាប់ឃើញ នូវបោតលិបុត្តបរិព្វាជកសោះ តើនឹងមានការចរចាជាមួយបែបនេះ មកពីណា ម្នាលអានន្ទ ប្រស្នាដែលគួរចែក គួរដោះស្រាយដល់បោតលិបុត្តបរិព្វាជក លោកសមិទ្ធិ ជាមោឃបុរសនេះឯង ដោះស្រាយហើយតែមួយចំណែក។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះឧទាយិមានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្រែងសមិទ្ធិមានអាយុ ពោលដូច្នោះ ព្រោះអាងហេតុនេះថា វេទនាណានីមួយ វេទនានោះ សុទ្ធតែជាទុក្ខដូច្នេះទេដឹង។

[៧៧] កាលព្រះឧទាយិ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទមានអាយុមកថា ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកមើលនូវសេចក្តីល្ងង់របស់ឧទាយិ ជាមោឃបុរសនេះ ម្នាលអានន្ទ តថាគត បានដឹងច្បាស់ហើយថា ឥឡូវនេះ ឧទាយិនេះ ជាមោឃបុរស កាលងើបឡើង តែងងើបឡើង ដោយឧបាយមិនមែនជាប្រាជ្ញា ម្នាលអានន្ទ បោតលិបុត្តបរិព្វាជក បានសួរវេទនា ៣ ខាងដើម ម្នាលអានន្ទ ប្រសិនបើសមិទ្ធិជាមោឃបុរសនេះ ត្រូវបោតលិបុត្តបរិព្វាជកសួរយ៉ាងនេះ គប្បីដោះស្រាយ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ បោតលិបុត្ត បុគ្គលធ្វើអំពើប្រកបដោយចេតនា ដោយកាយវាចាចិត្ត ជាហេតុនៃសុខវេទនា បុគ្គលនោះ ក៏រងសុខវេទនា ម្នាលអាវុសោ បោតលិបុត្ត បុគ្គលធ្វើកម្មប្រកបដោយចេតនា ដោយកាយវាចាចិត្ត ជាហេតុនៃទុក្ខវេទនា បុគ្គលនោះ តែងរងទុក្ខវេទនា ម្នាលអាវុសោ បោតលិបុត្ត បុគ្គលធ្វើអំពើប្រកបដោយចេតនា ដោយកាយវាចាចិត្ត ជាហេតុនៃអទុក្ខមសុខវេទនា បុគ្គលនោះ តែងរងអទុក្ខមសុខវេទនា ម្នាលអានន្ទ សមិទ្ធិជាមោឃបុរស កាលព្យាករយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា គួរព្យាករដោយប្រពៃ ដល់បោតលិបុត្តបរិព្វាជក ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ពួកតិរ្ថិយបរិព្វាជកដទៃទាំងនោះ ជាមនុស្សល្ងង់ មិនឈ្លាសប្រតិពល ម្តេចឡើយនឹងដឹងមហាកម្មវិភង្គ របស់តថាគតបាន ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ កាលបើតថាគត ចែកមហាកម្មវិភង្គ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីស្តាប់ចុះ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះជាកាលគួរ ព្រះមានព្រះភាគ គួរចែកនូវមហាកម្មវិភង្គ បពិត្រព្រះសុគត កាលនេះជាកាលគួរ ព្រះមានព្រះភាគ គួរចែកមហាកម្មវិភង្គ ពួកភិក្ខុបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគ និងបានចងចាំទុក។ ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកយកចិត្តទុកដាក់ ស្តាប់ដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។

[៧៨] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះថា ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មាន៤ពួក។ បុគ្គល៤ពួក តើដូចម្តេចខ្លះ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ពោលពាក្យកុហក ពោលពាក្យញុះញង់ ពោលពាក្យអាក្រក់ ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ សំឡឹងរំពៃ ចំពោះទ្រព្យរបស់គេ មានចិត្តព្យាបាទ មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ពោលពាក្យកុហក ពោលពាក្យញុះញង់ ពោលពាក្យអាក្រក់ ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ជាអ្នកសំឡឹងរំពៃ ចំពោះទ្រព្យរបស់គេ មានចិត្តព្យាបាទ មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក។[2] ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន វៀរស្រឡះចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ វៀរស្រឡះចាកបិសុណវាចា វៀរស្រឡះចាកផរុសវាចា វៀរស្រឡះចាកសម្ផប្បលាបៈ ជាអ្នកមានចិត្តមិនបានសំឡឹងរំពៃ ចំពោះទ្រព្យរបស់គេ មានចិត្តមិនបានព្យាបាទ ជាអ្នកមានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ វៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន វៀរស្រឡះចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ វៀរស្រឡះចាកបិសុណវាចា វៀរស្រឡះចាកផរុសវាចា វៀរស្រឡះចាកសម្ផប្បលាបៈ ជាអ្នកមានចិត្តមិនបានរំពៃ ចំពោះទ្រព្យរបស់គេ មានចិត្តមិនព្យាបាទ ជាអ្នកមានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក។[3]

[៧៩] ម្នាលអានន្ទ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងតំកល់ចិត្តទុក អាស្រ័យសេចក្តីប្រឹងប្រែង អាស្រ័យសេចក្តីមិនប្រមាទ អាស្រ័យសេចក្តីយកចិត្តទុកដាក់ ដោយប្រពៃ រមែងបាននូវចេតោសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ។ កាលបើតំកល់ចិត្តនឹងហើយ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងឃើញដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់

ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា នូវបុគ្គលឯណោះដែលសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ពោលពាក្យកុហក ពោលពាក្យញុះញង់ ពោលពាក្យអាក្រក់ ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ មានចិត្តសំឡឹងរំពៃ ចំពោះទ្រព្យរបស់គេ មានចិត្តព្យាបាទ មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ រមែងឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក។ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អំពើអាក្រក់ក៏មាន ផលរបស់ទុច្ចរិត ក៏មាន អាត្មាអញ បានឃើញបុគ្គលឯណោះ ដែលសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ។បេ។ មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ បានឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក។ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បានឮថា បុគ្គលណា ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ។បេ។ មានគំនិតយល់ខុស បុគ្គលទាំងអស់នោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក។ បុគ្គលណាដឹងយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដឹងត្រូវ បុគ្គលណាដឹងផ្សេង (អំពីនេះ) ការដឹងរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដឹងខុស។ សមណព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងក្តចកាន់ ព្រោះស្ទាបអង្អែល នូវហេតុដែលយល់ខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងនោះ ដោយកម្លាំងទិដ្ឋិ ហើយពោលថា សេចក្តីយល់នេះឯង ជារបស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ ជាមោឃៈ។

[៨០] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យនូវសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវសេចក្តីព្យាយាម តំកល់ចិត្តទុក អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រឹងប្រែង អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ អាស្រ័យនូវសេចក្តីយកចិត្តទុកដាក់ ដោយប្រពៃ រមែងបាននូវចេតោសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ។ កាលបើបានតំកល់ចិត្តនឹងហើយ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងឃើញដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់នូវចក្ខុ របស់មនុស្សធម្មតា នូវបុគ្គលឯណោះ ដែលសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ។បេ។ មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ រមែងឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក។ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ កម្មដ៏លាមកមិនមាន ផលរបស់ទុច្ចរិតក៏មិនមាន ខ្ញុំបានឃើញបុគ្គលឯណោះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ។បេ។ មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ បានឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក។ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលយ៉ាងនេះទៀតថា អើហ្ន៎ បុគ្គលណា ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ។បេ។ មានគំនិតយល់ខុស បុគ្គលទាំងអស់នោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក។ បុគ្គលណា ដឹងយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដឹងត្រូវ បុគ្គលណា ដឹងផ្សេង (អំពីនេះ) ការដឹងរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដឹងខុស។ សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ក្តចកាន់ ព្រោះស្ទាបអង្អែលនូវហេតុ ដែលយល់ខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងនោះ ដោយកម្លាំងទិដ្ឋិ ហើយពោលថា សេចក្តីយល់នេះឯង ជារបស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ ជាមោឃៈ។

[៨១] ម្នាលអានន្ទ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យនូវសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវសេចក្តីព្យាយាម តំកល់ចិត្តទុក អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រឹងប្រែង អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ ដោយប្រពៃ រមែងបាននូវចេតោសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ។ កាលបើតំកល់ចិត្តមាំហើយ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងឃើញដោយទិព្វចក្ខុ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់នូវចក្ខុ ជារបស់មនុស្សធម្មតា នូវបុគ្គលឯណោះ ដែលវៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន វៀរស្រឡះ ចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ វៀរស្រឡះ ចាកបិសុណាវាចា វៀរស្រឡះ ចាកផរុសវាចា វៀរស្រឡះចាកសម្ផប្បលាបៈ ជាអ្នកមានចិត្តមិនបានសំឡឹងរំពៃ ចំពោះទ្រព្យរបស់គេ មានចិត្តមិនព្យាបាទ មានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ រមែងឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក។ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អំពើជាកុសលក៏មាន ផលរបស់សុចរិតក៏មាន ខ្ញុំបានឃើញបុគ្គលឯណោះ ដែលជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន។បេ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ បានឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក។ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បុគ្គលណា វៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះ ចាកអទិន្នាទាន។បេ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ បុគ្គលទាំងអស់នោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក។ បុគ្គលណា ដឹងយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដឹងត្រូវ បុគ្គលណា ដឹងផ្សេង (អំពីនេះ) ការដឹងរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដឹងខុស។ សមណព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងក្តចកាន់ ព្រោះស្ទាបអង្អែល នូវហេតុដែលយល់ខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងនោះ ដោយកម្លាំងទិដ្ឋិ ហើយពោលថា សេចក្តីយល់នេះឯង ជារបស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ ជាមោឃៈ។

[៨២] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យនូវសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវសេចក្តីព្យាយាម តំកល់ចិត្តទុក អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រឹងប្រែង អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ ដោយប្រពៃ រមែងបាននូវចេតោសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ។ កាលបើបានតំកល់ចិត្តនឹងហើយ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងឃើញដោយទិព្វចក្ខុ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា នូវបុគ្គលឯណោះ ដែលវៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន។បេ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ រមែងឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក។ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អំពើជាកុសលក៏មិនមាន ផលរបស់សុចរិតក៏មិនមាន ខ្ញុំបានឃើញបុគ្គលឯណោះ ដែលវៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន។បេ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ បានឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក។ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បុគ្គលណា វៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន។បេ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ បុគ្គលទាំងអស់នោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក។ បុគ្គលណា ដឹងយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដឹងត្រូវ បុគ្គលណាដឹងផ្សេង (អំពីនេះ) ការដឹងរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាដឹងខុស។ សមណព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងស្ទាបអង្អែល ប្រកាន់នូវហេតុ ដែលយល់ខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងនោះ ដោយកម្លាំងទិដ្ឋិ ហើយពោលថា សេចក្តីយល់នេះឯង ជារបស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ ជាមោឃៈ។

[៨៣] ម្នាលអានន្ទ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណា ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អំពើដ៏លាមកក៏មាន ផលរបស់ទុច្ចរិតក៏មាន ដូច្នេះ តថាគតយល់ស្រប តាមពាក្យរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះដែរ។ ទាំងត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំបានឃើញបុគ្គលឯណោះ ដែលជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ។បេ។ មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ បានឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក តថាគត ក៏យល់ស្រប តាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះដែរ។ តែត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បុគ្គលណា ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ។បេ។ មានគំនិតយល់ខុស បុគ្គលទាំងអស់នោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក តថាគត មិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ។ ទាំងត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា បុគ្គលណាដឹងយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដឹងត្រូវ បុគ្គលណាដឹងផ្សេង (អំពីនេះ) ការដឹងរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដឹងខុស តថាគត ក៏មិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះដែរ។ ទាំងត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ស្ទាបអង្អែល ប្រកាន់នូវហេតុ ដែលយល់ខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងនោះ ដោយកម្លាំងទិដ្ឋិ ហើយពោលថា សេចក្តីយល់នេះឯង ជារបស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ ជាមោឃៈ តថាគត ក៏មិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលអានន្ទ ព្រោះសត្វតែងមានសេចក្តីយល់ ក្នុងមហាកម្មវិភង្គ ផ្សេងគ្នា។

[៨៤] ម្នាលអានន្ទ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណា ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ កម្មដ៏លាមកមិនមានទេ ទាំងផលរបស់ទុច្ចរិត ក៏មិនមានដែរ តថាគត មិនយល់ស្រប តាមពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ។ តែត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលយ៉ាងនេះថា យើងបានឃើញបុគ្គលឯណោះ ដែលជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ។បេ។ មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ បានឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក តថាគត យល់ស្របតាមពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ។[4] ឯត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បុគ្គលណា ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ។បេ។ មានគំនិតយល់ខុស បុគ្គលទាំងអស់នោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក តថាគត មិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ។ ទាំងត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា បុគ្គលណាដឹងយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដឹងត្រូវ បុគ្គលណា ដឹងផ្សេង (អំពីនេះ) ការដឹងរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដឹងខុស តថាគត ក៏មិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ។ តែត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ស្ទាបអង្អែល ប្រកាន់នូវហេតុដែលយល់ខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងនោះ ដោយកម្លាំងទិដ្ឋិ ហើយពោលថា សេចក្តីយល់នេះឯង ជារបស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ ជាមោឃៈ តថាគត មិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលអានន្ទ ព្រោះសត្វ តែងមានសេចក្តីយល់ ក្នុងមហាកម្មវិភង្គ ផ្សេងគ្នា។

[៨៥] ម្នាលអានន្ទ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណា ពោលយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អំពើជាកុសល ក៏មាន ផលរបស់សុចរិត ក៏មាន តថាគតយល់ស្រប តាមពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ។ ទាំងត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះពោលពាក្យ យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំឃើញបុគ្គលឯណោះ ជាអ្នកវៀរស្រឡះ ចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះ ចាកអទិន្នាទាន។បេ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ បានឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក តថាគត ក៏យល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ។ ទាំងត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បុគ្គលណា វៀរស្រឡះ ចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះ ចាកអទិន្នាទាន។បេ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ បុគ្គលទាំងអស់នោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក តថាគត ក៏យល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះដែរ។ ឯត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា បុគ្គលណា ដឹងយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដឹងត្រូវ បុគ្គលណា ដឹងផ្សេង (អំពីនេះ) ការដឹងរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដឹងខុស តថាគត មិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ។ ទាំងត្រង់បុគ្គលនោះ ស្ទាបអង្អែល ប្រកាន់នូវហេតុ ដែលយល់ខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងនោះ ដោយកម្លាំងទិដ្ឋិ ហើយពោលថា សេចក្តីយល់នេះឯង ជារបស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ ជាមោឃៈ តថាគត មិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលអានន្ទ ព្រោះសត្វតែងមានសេចក្តីយល់ ក្នុងមហាកម្មវិភង្គផ្សេងគ្នា។

[៨៦] ម្នាលអានន្ទ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណា ពោលពាក្យ យ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អំពើជាកុសល មិនមាន ផលរបស់សុចរិត ក៏មិនមាន តថាគត មិនយល់ស្រប តាមពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ។ តែត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំឃើញបុគ្គលឯណោះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរស្រឡះ ចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះ ចាកអទិន្នាទាន។បេ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ រមែងឃើញបុគ្គលនោះ ដែលទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក តថាគត យល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ។[5] ឯត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បុគ្គលណា ជាអ្នកវៀរស្រឡះ ចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះ ចាកអទិន្នាទាន។បេ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ បុគ្គលទាំងអស់នោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក តថាគត មិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ។ ទាំងត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា បុគ្គលណា ដឹងយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដឹងត្រូវ បុគ្គលណា ដឹងផ្សេង (អំពីនេះ) ការដឹងរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដឹងខុស តថាគត ក៏មិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះទេ។ ទាំងត្រង់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ស្ទាបអង្អែល ប្រកាន់នូវហេតុ ដែលយល់ខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងនោះ តាមកម្លាំងទិដ្ឋិ ហើយពោលថា សេចក្តីយល់នេះឯង ជារបស់ពិត សេចក្តីយល់ដទៃ ជាមោឃៈ តថាគត មិនយល់ស្របតាមពាក្យ របស់បុគ្គលនោះទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលអានន្ទ ព្រោះសត្វតែងមានសេចក្តីយល់ ក្នុងមហាកម្មវិភង្គផ្សេងគ្នា។

[៨៧] ម្នាលអានន្ទ បណ្តាពួកបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ។បេ។ មានគំនិតយល់ខុស លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក បាបកម្មនោះ ដែលបុគ្គលនោះ បានធ្វើ ក្នុងកាលមុន ក៏ជាហេតុនៃទុក្ខវេទនា បាបកម្មនោះ ដែលបុគ្គលនោះ បានធ្វើ ក្នុងខាងក្រោយ ក៏ជាហេតុនៃទុក្ខវេទនាដែរ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ដែលបុគ្គលនោះ បានធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ បានសមាទានហើយ ក្នុងពេលជិតស្លាប់ ដោយអំពើនោះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់

អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក។ បុគ្គលនោះ សម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ។បេ។ មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ ដោយហេតុណា។ បុគ្គលនោះ រមែងទទួលវិបាក របស់ហេតុនោះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ឬក្នុងជាតិជាលំដាប់ ឬក្នុងអត្តភាព ជាខាងក្រោយៗមក។

[៨៨] ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ។បេ។ មានគំនិតយល់ខុស លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ ទេវលោក អំពើជាកុសលនោះ ដែលបុគ្គលនោះ ធ្វើក្នុងកាលមុន ក៏ជាហេតុនៃសុខវេទនា អំពើជាកុសលនោះ ដែលបុគ្គលនោះ ធ្វើខាងក្រោយ ក៏ជាហេតុនៃសុខវេទនាដែរ សម្មាទិដ្ឋិ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ហើយ បានសមាទានហើយ ក្នុងកាលជិតស្លាប់ ព្រោះអំពើនោះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក។ ព្រោះហេតុតែ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ។បេ។ មានគំនិតយល់ខុស ក្នុងលោកនេះ។ បានជាបុគ្គលនោះ ទទួលវិបាក របស់កម្មនោះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឬក្នុងជាតិជាលំដាប់ ឬក៏ក្នុងអត្តភាពជាខាងក្រោយៗមក។

[៨៩] ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរស្រឡះ ចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះ ចាកអទិន្នាទាន។បេ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក អំពើជាកុសលនោះ ដែលបុគ្គលនោះធ្វើ ក្នុងកាលមុន ក៏ជាហេតុនៃសុខវេទនា អំពើជាកុសលនោះ ដែលបុគ្គលនោះធ្វើ ក្នុងខាងក្រោយ ក៏ជាហេតុនៃសុខវេទនាដែរ សម្មាទិដ្ឋិ ដែលបុគ្គលនោះ បានធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ហើយ បានសមាទានហើយ ក្នុងកាលជិតស្លាប់ ព្រោះអំពើនោះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក។ ព្រោះហេតុតែបុគ្គលនោះ វៀរស្រឡះ ចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះ ចាកអទិន្នាទាន។បេ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ។ បានជាបុគ្គលនោះ ទទួលនូវវិបាក របស់កម្មនោះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឬក្នុងជាតិជាលំដាប់ ឬក៏ក្នុងអត្តភាពខាងក្រោយៗមក។

[៩០] ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរស្រឡះ ចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះ ចាកអទិន្នាទាន។បេ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក បាបកម្មនោះ ដែលបុគ្គលនោះបានធ្វើ ក្នុងកាលមុន ក៏ជាហេតុនៃទុក្ខវេទនា បាបកម្មនោះ ដែលបុគ្គលនោះធ្វើខាងក្រោយ ក៏ជាហេតុនៃទុក្ខវេទនាដែរ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ដែលបុគ្គលនោះ បានធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ហើយ បានសមាទានហើយ ក្នុងកាលជិតស្លាប់ ព្រោះអំពើនោះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក។ ព្រោះហេតុតែបុគ្គលនោះ វៀរស្រឡះ ចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះ ចាកអទិន្នាទាន។បេ។ មានគំនិតយល់ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ។ បានជាបុគ្គលនោះ ទទួលនូវវិបាក របស់កម្មនោះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឬក្នុងជាតិជាលំដាប់ ឬក៏ក្នុងអត្តភាពជាខាងក្រោយៗមក។

[៩១] ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ កម្មមិនគួរ ឃាត់កម្មមិនគួរក៏មាន កម្មមិនគួរ ឃាត់កម្មគួរក៏មាន កម្មគួរ ឃាត់កម្មគួរក៏មាន កម្មគួរ ឃាត់កម្មមិនគួរក៏មាន។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ មហាកម្មវិភង្គសូត្រ ទី៦។

សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ទី៧

CS sut.mn.137 | book_028

(៧. សឡាយតនវិភង្គសុត្តំ)

[៩២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះឯងថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នឹងសំដែង សឡាយតនវិភង្គ (ចំណែកអាយតនៈទាំង៦) ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ប្រុងស្តាប់ នូវសឡាយតនវិភង្គនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។

[៩៣] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា បុគ្គលគប្បីដឹងអាយតនៈខាងក្នុង ៦ គប្បីដឹងអាយតនៈខាងក្រៅ ៦ គប្បីដឹងកងនៃវិញ្ញាណ ៦ គប្បីដឹងកងនៃផស្សៈ៦ គប្បីដឹង មនោបវិចារៈ (សេចក្តីពិចារណានៃចិត្ត) ១៨ គប្បីដឹង សត្តបទ (ចំណែកនៃសត្វដែលអាស្រ័យនូវវដ្តៈ និងវិវដ្តៈ) ៣៦ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យនូវធម៌នេះ ហើយលះបង់ធម៌នេះចេញ ឯសតិប្បដ្ឋាន មាន៣ប្រការ ជាធម៌ដែលសាស្តាដ៏ប្រសើរ តែងសេព កាលសាស្តាដ៏ប្រសើរសេពហើយ ទើបគួរប្រៀនប្រដៅនូវគណៈបាន សាស្តានោះ តថាគតពោលថា ជាសារថីអ្នកទូន្មាននូវបុរស ជាអាចារ្យដ៏ប្រសើរ ជាងអាចារ្យអ្នកបង្ហាត់នូវវាហនៈ មានដំរីជាដើម នេះជាឧទ្ទេស របស់សឡាយតនវិភង្គ។

[៩៤] ពាក្យថា បុគ្គលគប្បីដឹងអាយតនៈខាងក្នុង៦ ដូច្នេះនេះ តថាគត បានពោលហើយ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគត ពោលព្រោះអាស្រ័យអ្វី។ អាយតនៈ (អណ្តូងជាទីកើតនៃអារម្មណ៍) គឺភ្នែក១ អាយតនៈគឺត្រចៀក១ អាយតនៈ គឺច្រមុះ១ អាយតនៈ គឺអណ្តាត១ អាយតនៈ គឺកាយ១ អាយតនៈ គឺចិត្ត១។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា បុគ្គលគប្បីដឹងអាយតនៈខាងក្នុង៦ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត ពោលព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះឯង។

[៩៥] ពាក្យថា បុគ្គលគប្បីដឹងអាយតនៈខាងក្រៅ៦ ដូច្នេះនេះ តថាគតបានពោលហើយ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគត ពោលព្រោះអាស្រ័យអ្វី។ អាយតនៈ គឺរូប១ អាយតនៈ គឺសំឡេង១ អាយតនៈ គឺក្លិន១ អាយតនៈ គឺរស១ អាយតនៈ គឺផោដ្ឋព្វៈ១ អាយតនៈ គឺធម៌១។ ពាក្យណា ដែល

តថាគតពោលហើយថា បុគ្គលគប្បីដឹងអាយតនៈខាងក្រៅ៦ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត ពោលព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះឯង។

[៩៦] ពាក្យថា បុគ្គលគប្បីដឹងកងនៃវិញ្ញាណ៦ ដូច្នេះនេះ តថាគតបានពោលហើយ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល ព្រោះអាស្រ័យអ្វី។ ចក្ខុវិញ្ញាណ (សេចក្តីដឹងតាមទ្វារភ្នែក)១ សោតវិញ្ញាណ១ ឃានវិញ្ញាណ១ ជិវ្ហាវិញ្ញាណ១ កាយវិញ្ញាណ១ មនោវិញ្ញាណ១។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា បុគ្គលគប្បីដឹងកងនៃវិញ្ញាណ៦ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះឯង។

[៩៧] ពាក្យថា បុគ្គលគប្បីដឹងកងនៃផស្សៈ៦ ដូច្នេះនេះ តថាគតបានពោលហើយ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគត ពោលព្រោះអាស្រ័យអ្វី។ ចក្ខុសម្ផ័ស្ស (អារម្មណ៍ដែលប៉ះពាល់ដោយភ្នែក)១ សោតសម្ផ័ស្ស១ ឃានសម្ផ័ស្ស១ ជិវ្ហាសម្ផ័ស្ស១ កាយសម្ផ័ស្ស១ មនោសម្ផ័ស្ស១ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា បុគ្គលគប្បីដឹងកងនៃផស្សៈ៦ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត ពោលព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះឯង។

[៩៨] ពាក្យថា បុគ្គលគប្បីដឹង មនោបវិចារៈ ទាំង១៨ ដូច្នេះនេះ តថាគតបានពោលហើយ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល ព្រោះអាស្រ័យអ្វី។ បុគ្គលឃើញរូបដោយភ្នែកហើយ ក៏ពិចារណានូវរូបជាទីតាំងនៃសោមនស្ស ពិចារណានូវរូបជាទីតាំងនៃទោមនស្ស ពិចារណានូវរូបជាទីតាំងនៃឧបេក្ខា។ ឮសំឡេងដោយត្រចៀក... ធុំក្លិនដោយច្រមុះ... ទទួលរសដោយអណ្តាត... ប៉ះពាល់ផោដ្ឋព្វៈដោយកាយ... ដឹងនូវធម៌ដោយចិត្តហើយ ក៏ពិចារណានូវធម៌ ជាទីតាំងនៃសោមនស្ស ពិចារណានូវធម៌ជាទីតាំងនៃទោមនស្ស ពិចារណានូវធម៌ជាទីតាំងនៃឧបេក្ខា។ សោមនស្សូបវិចារៈ (សេចក្តីពិចារណាដោយសោមនស្ស) មាន៦ ទោមនស្សូបវិចារៈ មាន៦ ឧបេក្ខូបវិចារៈ មាន៦ (រួមគ្នាត្រូវជា១៨) ដោយប្រការដូច្នេះ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតបានពោលហើយថា បុគ្គលគប្បីដឹងមនោបវិចារៈ ទាំង១៨ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត ពោលព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះឯង។

[៩៩] ពាក្យថា បណ្ឌិតគប្បីដឹង សត្តបទ (ចំណែកនៃសត្វ) ៣៦ ដូច្នេះនេះ តថាគតបានពោលហើយ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល ព្រោះអាស្រ័យអ្វី។ គេហសិតសោមនស្ស (សោមនស្សអាស្រ័យកាមគុណ) មាន៦ នេក្ខម្មសិតសោមនស្ស (សោមនស្សអាស្រ័យនេក្ខម្មៈ គឺវិបស្សនា) មាន៦ គេហសិតទោមនស្ស មាន៦ នេក្ខម្មសិតទោមនស្ស មាន៦ គេហសិតឧបេក្ខា មាន៦ នេក្ខម្មសិតឧបេក្ខា មាន៦ (ត្រូវជា៣៦)។

[១០០] បណ្តាធម៌ទាំងនោះ គេហសិតសោមនស្ស មាន៦យ៉ាង តើដូចម្តេច។ បុគ្គល កាលឃើញច្បាស់ នូវការបានរូប ដែលគប្បីដឹងដោយភ្នែក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាតម្រេកនៃចិត្ត ប្រកបដោយលោកាមិសៈ គឺតណ្ហា ថាជាការបានក្តី កាលរលឹកឃើញ (នូវរូប) ដែលខ្លួនធ្លាប់បានហើយក្នុងកាលមុន ដែលកន្លងហើយ ដែលរលត់ហើយ ដែលប្រែប្រួលហើយក្តី ហើយក៏កើតសេចក្តីសោមនស្សឡើង សោមនស្សណា មានសភាពដូច្នេះ សោមនស្សនេះ តថាគតហៅថា គេហសិតសោមនស្ស។ បុគ្គល កាលឃើញច្បាស់ នូវការបានសំឡេង ដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក... ក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... រសដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ... ធម៌ដែលគប្បីដឹងដោយចិត្ត ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាតម្រេកនៃចិត្ត ប្រកបដោយលោកាមិសៈ ថាជាការបានក្តី កាលរលឹកឃើញនូវធម៌ ដែលខ្លួនធ្លាប់បានហើយ ក្នុងកាលមុន ដែលកន្លងហើយ ដែលរលត់ហើយ ដែលប្រែប្រួលហើយក្តី ហើយក៏កើតសេចក្តីសោមនស្សឡើង សោមនស្សណា មានសភាពដូច្នេះ សោមនស្សនេះ តថាគតហៅថា គេហសិតសោមនស្ស។ នេះ គេហសិតសោមនស្ស ៦យ៉ាង។

[១០១] បណ្តាធម៌ទាំងនោះ នេក្ខម្មសិតសោមនស្ស មាន៦យ៉ាង តើដូចម្តេច។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ថា រូបមានការមិនទៀង មានការប្រែប្រួល មានការវិនាស មានការរលត់ ហើយឃើញច្បាស់តាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះថា រូបក្នុងកាលមុនក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី រូបទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ហើយក៏កើតសោមនស្សឡើង សោមនស្សណា មានសភាពដូច្នេះ សោមនស្សនេះ តថាគត ហៅថា នេក្ខម្មសិតសោមនស្ស។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ថា សំឡេង... ដឹងច្បាស់ថា ក្លិន... ដឹងច្បាស់ថា រស... ដឹងច្បាស់ថា ផោដ្ឋព្វៈ... ដឹងច្បាស់ថា ធម៌ មានការមិនទៀង មានការប្រែប្រួល មានការវិនាស មានការរលត់ ហើយឃើញច្បាស់តាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះដូច្នេះថា ធម៌ទាំងឡាយ ក្នុងកាលមុនក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី ធម៌ទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ហើយក៏កើតសោមនស្សឡើង សោមនស្សណា មានសភាពដូច្នេះ សោមនស្សនេះ តថាគតហៅថា នេក្ខម្មសិតសោមនស្ស។ នេះ នេក្ខម្មសិតសោមនស្ស ៦យ៉ាង។

[១០២] បណ្តាធម៌ទាំងនោះ គេហសិតទោមនស្ស មាន៦យ៉ាង តើដូចម្តេច។ បុគ្គល កាលឃើញច្បាស់ នូវការមិនបានរូប ដែលគប្បីដឹងដោយភ្នែក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាតម្រេកនៃចិត្ត ប្រកបដោយលោកាមិសៈ ថាជាការមិនបានក្តី កាលរលឹកឃើញ នូវរូប ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់បានក្នុងកាលមុនក្តី ដែលកន្លងហើយ ដែលរលត់ហើយ ដែលប្រែប្រួលហើយក្តី ហើយក៏កើតទោមនស្សឡើង ទោមនស្សណា មានសភាពដូច្នេះ ទោមនស្សនេះ តថាគតហៅថា គេហសិតទោមនស្ស។ បុគ្គលកាល កាលឃើញច្បាស់ នូវការមិនបានសំឡេង ដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក... ក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... រសដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ... ធម៌ ដែលគប្បីដឹងដោយចិត្ត ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាតម្រេកនៃចិត្ត ប្រកបដោយលោកាមិសៈ ថាជាការមិនបានក្តី កាលរលឹកឃើញនូវធម៌ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់បាន ក្នុងកាលមុន ដែលកន្លងហើយ ដែលរលត់ហើយ ដែលប្រែប្រួលហើយក្តី ហើយក៏កើតទោមនស្សឡើង ទោមនស្សណា មានសភាពដូច្នេះ ទោមនស្សនេះ តថាគតហៅថា គេហសិតទោមនស្ស។ នេះគេហសិតទោមនស្ស ៦យ៉ាង។

[១០៣] បណ្តាធម៌ទាំងនោះ នេក្ខម្មសិតទោមនស្ស មាន៦យ៉ាង តើដូចម្តេច។ បុគ្គលដឹងច្បាស់ថា រូបមានការមិនទៀង មានការប្រែប្រួល មានការវិនាស មានការរលត់ ឃើញច្បាស់តាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះ ដូច្នេះថា រូបក្នុងកាលមុនក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី រូបទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ហើយក៏ញុំាងសេចក្តីស្រឡាញ់ ឲ្យតាំងឡើង ក្នុងអនុត្តរវិមោក្ខ គឺព្រះអរហត្តថា កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ នឹងបានដល់នូវអាយតនៈ គឺព្រះអរហត្ត ជាអាយតនៈដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែងបានដល់ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កាលញុំាងសេចក្តីស្រឡាញ់ ឲ្យតាំងឡើង ក្នុងអនុត្តរវិមោក្ខដូច្នេះ ហើយក៏កើតទោមនស្សឡើង ព្រោះតែសេចក្តីស្រឡាញ់ជាបច្ច័យ ទោមនស្សណា មានសភាពដូច្នេះ ទោមនស្សនេះ តថាគត ហៅថា នេក្ខម្មសិតទោមនស្ស។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ថា សំឡេង... ដឹងច្បាស់ថា ក្លិន... ដឹងច្បាស់ថា រស... ដឹងច្បាស់ថា ផោដ្ឋព្វៈ... ដឹងច្បាស់ថា ធម៌ មានការមិនទៀង មានការប្រែប្រួល មានការវិនាស មានការរលត់ ឃើញ

ច្បាស់តាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះដូច្នេះថា ធម៌ ក្នុងកាលមុនក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី ធម៌ទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ហើយក៏ញុំាងសេចក្តីស្រឡាញ់ ឲ្យតាំងឡើង ក្នុងអនុត្តរវិមោក្ខថា កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ នឹងបានដល់នូវអាយតនៈ ជាអាយតនៈ ដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែងបានដល់ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កាលញុំាងសេចក្តីស្រឡាញ់ ឲ្យតាំងឡើង ក្នុងអនុត្តរវិមោក្ខ ដូច្នេះហើយ ក៏កើតទោមនស្សឡើង ព្រោះតែសេចក្តីស្រឡាញ់ជាបច្ច័យ ទោមនស្សណា មានសភាពដូច្នេះ ទោមនស្សនេះ តថាគតហៅថា នេក្ខម្មសិតទោមនស្ស។ នេះនេក្ខម្មសិតទោមនស្ស ៦យ៉ាង។

[១០៤] បណ្តាធម៌ទាំងនោះ គេហសិតឧបេក្ខា ៦យ៉ាង តើដូចម្តេច។ បុថុជ្ជន ជាបុគ្គលល្ងង់ វង្វេង ឬបុថុជ្ជន ដែលមិនទាន់ផ្ចាញ់កិលេសបាន មិនទាន់ផ្ចាញ់វិបាកបាន ជាអ្នកឃើញថា មិនមានទោស ជាអ្នកមិនចេះដឹងពុទ្ធវចនៈ ឃើញរូបដោយភ្នែក ហើយក៏កើតឧបេក្ខាឡើង ឧបេក្ខា[6] ណា មានសភាពដូច្នេះ ឧបេក្ខានោះ មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវរូបឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ឧបេក្ខានោះ តថាគត ហៅថា គេហសិតឧបេក្ខា។ ឮសំឡេងដោយត្រចៀក... ធុំក្លិនដោយច្រមុះ... ទទួលរសដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវផោដ្ឋព្វៈ ដោយកាយ... បុថុជ្ជន ល្ងង់ វង្វេង ឬបុថុជ្ជន ដែលមិនទាន់ផ្ចាញ់កិលេសបាន មិនទាន់ផ្ចាញ់វិបាកបាន ជាអ្នកឃើញថា មិនមានទោស ជាអ្នកមិនចេះដឹងពុទ្ធវចនៈ ដឹងនូវធម៌ដោយចិត្ត ហើយក៏កើតឧបេក្ខាឡើង ឧបេក្ខាណា មានសភាពដូច្នេះ ឧបេក្ខានោះ មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវធម៌ឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ឧបេក្ខានោះ តថាគតហៅថា គេហសិតឧបេក្ខា។ នេះគេហសិតឧបេក្ខា ៦យ៉ាង។

[១០៥] បណ្តាធម៌ទាំងនោះ នេក្ខម្មសិតឧបេក្ខា ៦យ៉ាង តើដូចម្តេច។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ថា រូបមានការមិនទៀង មានការប្រែប្រួល មានការវិនាស មានការរលត់ ឃើញច្បាស់តាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះដូច្នេះថា រូប ក្នុងកាលមុនក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី រូបទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ហើយក៏កើតឧបេក្ខាឡើង ឧបេក្ខាណា មានសភាពដូច្នេះ ឧបេក្ខានោះ មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវរូបឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ឧបេក្ខានោះ តថាគតហៅថា នេក្ខម្មសិតឧបេក្ខា។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ថា សំឡេង... ថាក្លិន... ថារស... ថាផោដ្ឋព្វៈ... ដឹងច្បាស់ថា ធម៌ មានការមិនទៀង មានការប្រែប្រួល មានការវិនាស មានការរលត់ ឃើញច្បាស់តាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះដូច្នេះថា ធម៌ ក្នុងកាលមុនក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី ធម៌ទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ហើយក៏កើតឧបេក្ខាឡើង ឧបេក្ខាណា មានសភាពដូច្នេះ ឧបេក្ខានោះ មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវធម៌ឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ឧបេក្ខានោះ តថាគតហៅថា នេក្ខម្មសិតឧបេក្ខា។ នេះនេក្ខម្មសិតឧបេក្ខា មាន៦យ៉ាង។ ពាក្យណា ដែលតថាគត ពោលហើយថា បណ្ឌិតគប្បីដឹង សត្តបទ ៣៦ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះឯង។

[១០៦] ពាក្យថា បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យនឹងធម៌នេះ ហើយលះបង់ នូវធម៌នេះចេញ[7] ដូច្នេះនេះ តថាគត បានពោលហើយ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល ព្រោះអាស្រ័យអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យពឹងផ្អែក នូវនេក្ខម្មសិតសោមនស្ស ទាំង៦ ហើយលះបង់ កន្លងឲ្យផុត នូវគេហសិតសោមនស្ស ទាំង៦ចេញ ការលះបង់ នូវសោមនស្សទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង ការកន្លងឲ្យផុត នូវសោមនស្សទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យពឹងផ្អែក នូវនេក្ខម្មសិតទោមនស្ស ទាំង៦ ហើយលះបង់ កន្លងឲ្យផុត នូវគេហសិតទោមនស្ស ទាំង៦ចេញ ការលះបង់ នូវទោមនស្សទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង ការកន្លងឲ្យផុតនូវទោមនស្សទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យពឹងផ្អែក នឹងនេក្ខម្មសិតឧបេក្ខា ទាំង៦ ហើយលះបង់ កន្លងឲ្យផុត នូវគេហសិតឧបេក្ខា ទាំង៦ចេញ ការលះបង់ឧបេក្ខាទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង ការកន្លងឲ្យផុតនូវឧបេក្ខាទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យពឹងផ្អែកនឹងនេក្ខម្មសិតសោមនស្ស ទាំង៦ ហើយលះបង់ កន្លងឲ្យផុត នូវនេក្ខម្មសិតទោមនស្ស ទាំង៦ចេញ ការលះបង់ នូវទោមនស្សទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង ការកន្លងឲ្យផុត នូវទោមនស្សទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យពឹងផ្អែកនឹងនេក្ខម្មសិតឧបេក្ខា ទាំង៦ ហើយលះបង់ កន្លងឲ្យផុត នូវនេក្ខម្មសិតសោមនស្ស ទាំង៦ចេញ ការលះបង់ នូវសោមនស្សទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង ការកន្លងឲ្យផុត នូវសោមនស្សទាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង។

[១០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេក្ខាផ្សេងគ្នា អាស្រ័យនូវអារម្មណ៍ផ្សេងគ្នា ក៏មាន ឧបេក្ខាជាមួយគ្នា អាស្រ័យនូវអារម្មណ៍ជាមួយគ្នាក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេក្ខាផ្សេងគ្នា អាស្រ័យនូវអារម្មណ៍ផ្សេងគ្នា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេក្ខាក្នុងរូបក៏មាន ក្នុងសំឡេងក៏មាន ក្នុងក្លិនក៏មាន ក្នុងរសក៏មាន ក្នុងផោដ្ឋព្វៈក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ ឧបេក្ខាផ្សេងគ្នា អាស្រ័យនូវអារម្មណ៍ផ្សេងគ្នា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេក្ខាជាមួយគ្នា អាស្រ័យនូវអារម្មណ៍ជាមួយគ្នា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេក្ខាអាស្រ័យនូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ក៏មាន អាស្រ័យនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ក៏មាន អាស្រ័យនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ក៏មាន អាស្រ័យនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈានក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ ជាឧបេក្ខាជាមួយគ្នា អាស្រ័យនូវអារម្មណ៍ជាមួយគ្នា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាឧបេក្ខាទាំងពីរនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យ ពឹងផ្អែកនឹងឧបេក្ខាជាមួយគ្នា មានអារម្មណ៍ជាមួយគ្នា ហើយលះបង់ កន្លងឲ្យផុត នូវឧបេក្ខាផ្សេងគ្នា មានអារម្មណ៍ផ្សេងគ្នាចេញ ការលះបង់នូវឧបេក្ខានុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង ការកន្លងឲ្យផុត នូវឧបេក្ខានុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យនឹងតណ្ហា ពឹងផ្អែកនឹងតណ្ហា ហើយលះបង់ កន្លងឲ្យផុត នូវឧបេក្ខាជាមួយគ្នា មានអារម្មណ៍ជាមួយគ្នាចេញ ការលះបង់ឧបេក្ខានុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង ការកន្លងឲ្យផុត នូវឧបេក្ខានុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង។ ពាក្យណា ដែលតថាគត ពោលហើយថា បណ្តាធម៌ទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអាស្រ័យនឹងធម៌នេះ ហើយលះបង់នូវធម៌នេះចេញ ដូច្នេះនេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះឯង។

[១០៨] ពាក្យថា សតិប្បដ្ឋាន មាន៣ប្រការ ដែលសាស្តាដ៏ប្រសើរ តែងសេព កាលសាស្តាដ៏ប្រសើរសេពហើយ ទើបគួរនឹងប្រៀនប្រដៅគណៈបាន ដូច្នេះនេះ តថាគតបានពោលហើយ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគត ពោលព្រោះអាស្រ័យអ្វី។

[១០៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាស្តាជាអ្នកអនុគ្រោះ ជាអ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ តែងសំដែងធម៌ ដល់ពួកសាវ័ក ព្រោះអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ដូច្នេះថា ធម្មជាតនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ធម្មជាតនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ។ តែពួកសាវ័ក របស់សាស្តានោះ មិនចង់ស្តាប់ មិនផ្ចង់ត្រចៀក មិនតាំងចិត្ត ដើម្បីឲ្យដឹងសេចក្តី ក៏ប្រព្រឹត្តកន្លងពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់សាស្តា

ទៅវិញ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងដំណើរនោះ ព្រះតថាគត មិនមានចិត្តរីករាយ មិនទទួលនូវសេចក្ដីរីករាយ មានចិត្តមិនប្រឡាក់ដោយរាគៈ មានតែសតិសម្បជញ្ញៈ ប្រព្រឹត្តទៅ គ្រប់ឥរិយាបថ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សតិប្បដ្ឋានទី១ ដែលសាស្ដាដ៏ប្រសើរតែងសេព កាលសាស្ដាដ៏ប្រសើរសេពហើយ ទើបគួរនឹងប្រៀនប្រដៅគណៈបាន។

[១១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សាស្ដាជាអ្នកអនុគ្រោះ ស្វែងរកប្រយោជន៍ តែងសំដែងធម៌ ដល់ពួកសាវ័ក ព្រោះអាស្រ័យនូវសេចក្ដីអនុគ្រោះថា ធម្មជាតនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ធម្មជាតនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ។ សាវ័កពួកខ្លះ របស់សាស្ដានោះ មិនចង់ស្ដាប់ មិនផ្ទង់ត្រចៀក មិនតាំងចិត្ត ដើម្បីឲ្យដឹងសេចក្ដី ក៏ប្រព្រឹត្តកន្លងពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់សាស្ដា។ សាវ័កពួកខ្លះ ចង់ស្ដាប់ ផ្ទង់ត្រចៀក តាំងចិត្តដើម្បីឲ្យដឹងសេចក្ដី មិនហ៊ានប្រព្រឹត្តកន្លង នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់សាស្ដាឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងដំណើរនោះ ព្រះតថាគត ក៏មិនមានចិត្តរីករាយ មិនទទួលនូវសេចក្ដីរីករាយ មិនមានតូចចិត្ត មិនទទួលនូវសេចក្ដីតូចចិត្ត វៀរបង់នូវសេចក្ដីរីករាយ និងសេចក្ដីតូចចិត្តទាំងពីរនោះ ជាអ្នកព្រងើយ ប្រកបដោយសតិសម្បជញ្ញៈ ប្រព្រឹត្តទៅគ្រប់ឥរិយាបថ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សតិប្បដ្ឋានទី២ ដែលសាស្ដាដ៏ប្រសើរតែងសេព កាលសាស្ដាដ៏ប្រសើរសេពហើយ ទើបគួរនឹងប្រៀនប្រដៅនូវគណៈបាន។

[១១១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សាស្ដាជាអ្នកអនុគ្រោះ ស្វែងរកប្រយោជន៍ រមែងសំដែងធម៌ ដល់ពួកសាវ័ក ព្រោះអាស្រ័យនូវសេចក្ដីអនុគ្រោះថា ធម្មជាតនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ធម្មជាតនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ។ តែពួកសាវ័ក របស់សាស្ដានោះ ចង់ស្ដាប់ ផ្ទង់ត្រចៀក តាំងចិត្ត ដើម្បីឲ្យដឹងសេចក្ដី ទាំងមិនបានប្រព្រឹត្តកន្លងពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់សាស្ដា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងដំណើរនោះ ព្រះតថាគត រមែងមានចិត្តរីករាយ ទទួលនូវសេចក្ដីរីករាយ តែថាមានចិត្តមិនប្រឡាក់ដោយរាគៈ ជាអ្នកមានសតិសម្បជញ្ញៈ ប្រព្រឹត្តទៅ គ្រប់ឥរិយាបថ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សតិប្បដ្ឋានទី៣ ដែលសាស្ដាដ៏ប្រសើរតែងសេព កាលសាស្ដាដ៏ប្រសើរសេពហើយ ទើបគួរនឹងប្រៀនប្រដៅនូវគណៈបាន។ ពាក្យថា សតិប្បដ្ឋាន មាន៣ប្រការ ដែលសាស្ដាដ៏ប្រសើរតែងសេព កាលសាស្ដាដ៏ប្រសើរសេពហើយ ទើបគួរប្រៀនប្រដៅនូវគណៈបាន ដូច្នេះ តថាគតពោលហើយ ពាក្យនេះ ដែលតថាគតពោល ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះឯង។

[១១២] ពាក្យថា បុគ្គលនោះ តថាគតហៅថា ជាសារថី ទូន្មាននូវបុរស ជាអាចារ្យប្រសើរ ជាងអាចារ្យអ្នកទូន្មាននូវវាហនៈ មានដំរី ជាដើម ដូច្នេះនេះ តថាគតបានពោលហើយ។ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល ព្រោះអាស្រ័យអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំរីគួរទូន្មានដែលទម័កដំរី បានទូន្មានហើយ រមែងស្ទុះទៅកាន់ទិសតែមួយៗ គឺទិសខាងកើតក្ដី ខាងលិចក្ដី ខាងជើងក្ដី ខាងត្បូងក្ដី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះគួរទូន្មាន ដែលទម័កសេះ បានទូន្មានហើយ រមែងស្ទុះទៅកាន់ទិសតែមួយៗ គឺទិសខាងកើតក្ដី ខាងលិចក្ដី ខាងជើងក្ដី ខាងត្បូងក្ដី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោគួរទូន្មាន ដែលទម័កគោ បានទូន្មានហើយ រមែងស្ទុះទៅកាន់ទិសតែមួយៗ គឺទិសខាងកើតក្ដី ខាងលិចក្ដី ខាងជើងក្ដី ខាងត្បូងក្ដី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯបុរសគួរទូន្មាន ដែលព្រះតថាគត ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ បានទូន្មានហើយ រមែងស្ទុះទៅកាន់ទិស ទាំង៨បាន គឺបុគ្គលបាននូវរូបជ្ឈាន តែងមើលឃើញ នូវរូបទាំងឡាយ នេះជាទិសទី១។ បុគ្គលមិនបានសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង តែងឃើញនូវរូបខាងក្រៅទាំងឡាយ នេះជាទិសទី២។ បុគ្គលបង្អោនចិត្តទៅកាន់អារម្មណ៍ថា (នេះ) ល្អដូច្នេះ នេះជាទិសទី៣។ បុគ្គល ព្រោះកន្លងនូវរូបសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះអស់បដិឃសញ្ញា ព្រោះលែងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនានត្តសញ្ញា ក៏បានដល់នូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិនមានទីបំផុត ដូច្នេះ ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ ទាំង៤ នេះជាទិសទី៤។ បុគ្គល ព្រោះកន្លងនូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ដូច្នេះ ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ ទាំង៤ នេះជាទិសទី៥។ បុគ្គល ព្រោះកន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អ្វីតិចតួចមិនមាន ដូច្នេះ ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ ទាំង៤ នេះជាទិសទី៦។ បុគ្គល ព្រោះកន្លងនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ ទាំង៤ នេះជាទិសទី៧។ បុគ្គល ព្រោះកន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់នូវសញ្ញាវេទយិតនិរោធ ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ ទាំង៤ នេះជាទិសទី៨។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសគួរទូន្មាន ដែលព្រះតថាគត ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ទូន្មានហើយ រមែងស្ទុះទៅកាន់ទិស ទាំង៨នេះឯង។ ពាក្យណា ថា បុគ្គលនោះ តថាគតហៅថា ជាសារថីអ្នកទូន្មាននូវបុរស ជាអាចារ្យប្រសើរ ជាងអាចារ្យអ្នកទូន្មាននូវវាហនៈ មានដំរី ជាដើម ដូច្នេះ តថាគតបានពោលហើយ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះឯង។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ទី៧។

ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ ទី៨

CS sut.mn.138 | book_028

(៨. ឧទ្ទេសវិភង្គសុត្តំ)

[១១៣] ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ មកក្នុងទីនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្ដាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នឹងសំដែង នូវ ឧទ្ទេសវិភង្គ (ចំណែកឧទ្ទេស គឺមាតិកា) ប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងស្ដាប់នូវឧទ្ទេស និងវិភង្គនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ តថាគត នឹងសំដែង។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្ដាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។

[១១៤] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកា ដូច្នេះថា កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាហើយ វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ មិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិនឋិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មានវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិន

ខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិនឋិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំហើយ សេចក្តីកើតឡើងព្រម មានព្រមនៃជាតិ ជរា មរណៈ ដ៏សេសសល់ រមែងមិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការយ៉ាងណាៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីពិចារណា ដោយប្រការយ៉ាងនោះៗចុះ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះ លុះព្រះសុគត ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ។

[១១៥] គ្រាកាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែង នូវឧទ្ទេសនេះ ដល់យើងទាំងឡាយ ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថ ដោយពិស្តារ ស្រាប់តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ គឺទ្រង់ត្រាស់ថា កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាហើយ វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ មិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិនឋិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មានវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិនឋិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំហើយ សេចក្តីកើតឡើងព្រម មានព្រមនៃជាតិ ជរា មរណៈ និងទុក្ខ រមែងមិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការយ៉ាងណាៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីពិចារណា ដោយប្រការយ៉ាងនោះៗចុះ តើឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែង ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថ ដោយពិស្តារនេះ នរណាហ្ន៎ នឹងអាចចែកអត្ថដោយពិស្តារបាន។ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុនេះ ព្រះសាស្តា ទ្រង់សរសើរផង សព្រហ្មចារីទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រាជ្ញ លើកតំកើងផង ឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែង ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថ ដោយពិស្តារនេះ មានតែព្រះមហាកច្ចានៈ មានអាយុ ទើបអាចចែកអត្ថ ដោយពិស្តារបាន បើដូច្នោះ គួរតែយើងទាំងឡាយ នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈ មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ យើងទាំងឡាយ គប្បីសួរនូវសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមហាកច្ចានៈ មានអាយុ។

[១១៦] លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈ មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាល នឹងព្រះមហាកច្ចានៈ មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះកច្ចានៈ មានអាយុ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងឧទ្ទេសនេះ ដល់យើងទាំងឡាយ ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថដោយពិស្តារ ស្រាប់តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ គឺទ្រង់ត្រាស់ថា កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាហើយ វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ មិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ ទាំងមិនឋិតនៅខាងក្នុង ហើយមិនបានតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនោះ មានវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ ទាំងមិនឋិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនបានប្រកាន់មាំហើយ សេចក្តីកើតឡើងព្រម មានព្រមនៃជាតិ ជរា មរណៈ និងទុក្ខ រមែងមិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការយ៉ាងណាៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីពិចារណា ដោយប្រការយ៉ាងនោះៗចុះ បពិត្រព្រះកច្ចានៈ មានអាយុ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន យើងទាំងឡាយនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងឧទ្ទេសនេះ ដល់យើងទាំងឡាយ ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថ ដោយពិស្តារឡើយ ក៏ស្រាប់តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ គឺទ្រង់ត្រាស់ថា កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាហើយ វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ មិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ ទាំងមិនឋិតនៅខាងក្នុង ហើយមិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មានវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ ទាំងមិនឋិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំហើយ សេចក្តីកើតឡើងព្រម មានព្រមនៃជាតិ ជរា មរណៈ និងទុក្ខ រមែងមិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការយ៉ាងណាៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីពិចារណា ដោយប្រការយ៉ាងនោះៗចុះ តើឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថ ដោយពិស្តារនេះ នរណាហ្ន៎ នឹងអាចចែកអត្ថដោយពិស្តារបាន បពិត្រព្រះកច្ចានៈមានអាយុ យើងទាំងឡាយនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុនេះឯង ព្រះសាស្តា ទ្រង់សរសើរផង សព្រហ្មចារីទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រាជ្ញ លើកតម្កើងផង ឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែង ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថ ដោយពិស្តារនេះ មានតែព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ ទើបអាចចែកអត្ថ ដោយពិស្តារបាន បើដូច្នោះ គួរតែយើងទាំងឡាយ នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈ មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ យើងទាំងឡាយ គប្បីសួរនូវសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមហាកច្ចានៈ មានអាយុ ដូច្នេះ សូមព្រះមហាកច្ចានៈ មានអាយុ ចែក (អត្ថនោះ ដោយពិស្តារឲ្យទាន)។

[១១៧] ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ ពោលថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុរសអ្នកត្រូវការដោយឈើខ្លឹម ជាអ្នកស្វែងរកឈើខ្លឹម បានដើរទៅស្វែងរកឈើខ្លឹម កាលបើដើមឈើធំ ដុះនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏ដើររំលងឫស រំលងដើម សំគាល់នូវមែក និងសន្លឹកថាជាខ្លឹម ដែលខ្លួនត្រូវស្វែងរកវិញ មានឧបមា ដូចម្តេចមិញ សេចក្តីនេះ ក៏មានឧបមេយ្យដូច កាលដែលព្រះសាស្តា ឋិតនៅចំពោះមុខ នៃលោកមានអាយុទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយ ក៏រំលងព្រះមានព្រះភាគនោះ ហើយសំគាល់នូវយើង ថាជាបុគ្គលគួរសួរ នូវសេចក្តីនេះវិញ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ នោះ ព្រះអង្គ ជ្រាបនូវហេតុ ដែលគួរជ្រាប ឃើញនូវហេតុ ដែលគួរឃើញបាន ជាអ្នកមានបញ្ញាចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានធម៌កើតហើយ មានសេចក្តីប្រសើរកើតហើយ ជាអ្នកពោលធម៌ ជាអ្នកញុំាងធម៌ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ជាអ្នកពន្យល់សេចក្តី ជាអ្នកឲ្យនូវអមតៈ (និព្វាន) ព្រះតថាគត ជាម្ចាស់នៃធម៌ កាលនោះ ជាកាលគួរ អ្នកទាំងឡាយសួរសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគបាន ព្រះមានព្រះភាគ ព្យាករដល់អ្នកទាំងឡាយ យ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះ។ ភិក្ខុទាំងឡាយពោលថា ម្នាលព្រះកច្ចានៈមានអាយុ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គជ្រាប នូវហេតុ ដែលគួរជ្រាប ឃើញនូវហេតុ ដែលគួរឃើញ ព្រះអង្គមានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានធម៌កើតហើយ មានសេចក្តីប្រសើរកើតហើយ ជាអ្នកពោលធម៌ ជាអ្នកញុំាងធម៌ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ជាអ្នកពន្យល់សេចក្តី ជាអ្នកឲ្យនូវអមតៈ (និព្វាន) ព្រះតថាគត ជាម្ចាស់នៃធម៌ កាលនោះ ជាកាលគួរយើងទាំងឡាយ សួរសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ បើព្រះមានព្រះភាគព្យាករ ដល់យើងទាំងឡាយ យ៉ាងណា យើងទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះ ដោយពិតមែនហើយ តែថា ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ ព្រះសាស្តាសរសើរផង សព្រហ្មចារីទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រាជ្ញ លើកតម្កើងផង ឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថ ដោយពិស្តារនេះ មានតែព្រះមហាកច្ចានៈ ទើបអាចចែកនូវអត្ថ ដោយពិស្តារបាន សូមព្រះមហាកច្ចានៈ មានអាយុ កុំធ្វើនូវសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ឡើយ សូមចែក (អត្ថនេះ ដោយពិស្តារ)។ ព្រះកច្ចានៈពោលថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យល្អចុះ ខ្ញុំនឹងសំដែងឲ្យស្តាប់។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ពាក្យព្រះមហាកច្ចានៈ មានអាយុថា ករុណា អាវុសោ។

[១១៨] ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ ពោលដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងឧទ្ទេសណា ដល់យើងទាំងឡាយ ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថដោយពិស្តារ ស្រាប់តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ គឺទ្រង់ត្រាស់ថា កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាហើយ វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ មិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ ទាំងមិនឋិតនៅខាងក្នុង ហើយមិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មានវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ ទាំងមិនឋិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំហើយ ការកើតឡើងព្រម មានព្រមនៃជាតិ ជរា មរណៈ និងទុក្ខ រមែងមិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការយ៉ាងណាៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីពិចារណា ដោយប្រការយ៉ាងនោះៗចុះ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ឧទ្ទេសនេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថ ដោយពិស្តារ ខ្ញុំក៏ដឹងច្បាស់ នូវអត្ថដោយពិស្តារ ដូចនឹងពោលតទៅនេះឯង។

[១១៩] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ដូចម្តេចហៅថា វិញ្ញាណរាត់រាយ ខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញរូប ដោយចក្ខុហើយ ក៏មានវិញ្ញាណរលឹកទៅតាមរូបនិមិត្ត ប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងរូបនិមិត្ត ជាប់ចំពាក់ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងរូបនិមិត្ត ប្រកបព្រមដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងរូបនិមិត្ត (នេះ) ហៅថា វិញ្ញាណរាត់រាយ ខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ។ ភិក្ខុឮសំឡេង ដោយត្រចៀក... ធុំក្លិនដោយច្រមុះ... ទទួលរស ដោយអណ្តាត... ប៉ះពាល់ផោដ្ឋព្វៈដោយកាយ... ដឹងនូវធម៌ ដោយចិត្តហើយ ក៏មានវិញ្ញាណរលឹកទៅតាមធម្មនិមិត្ត ប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងធម្មនិមិត្ត ជាប់ចំពាក់ ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងធម្មនិមិត្ត ប្រកបព្រម ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងធម្មនិមិត្ត (នេះ) ហៅថា វិញ្ញាណរាត់រាយ ខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ដែលហៅថា វិញ្ញាណរាត់រាយ ខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ យ៉ាងនេះឯង។

[១២០] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ដូចម្តេចហៅថា វិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញរូបដោយចក្ខុហើយ តែវិញ្ញាណមិនបានរលឹកទៅតាមរូបនិមិត្ត មិនបានប្រាថ្នា ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងរូបនិមិត្ត មិនជាប់ចំពាក់ ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងរូបនិមិត្ត មិនប្រកបព្រម ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងរូបនិមិត្ត (នេះ) ហៅថា វិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ។ ភិក្ខុឮសំឡេង ដោយត្រចៀក... ធុំក្លិនដោយច្រមុះ... ទទួលរសដោយអណ្តាត... ប៉ះពាល់នូវផោដ្ឋព្វៈដោយកាយ... ដឹងនូវធម៌ដោយចិត្តហើយ វិញ្ញាណក៏មិនបានរលឹកទៅតាមធម្មនិមិត្ត មិនប្រាថ្នា ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងធម្មនិមិត្ត មិនជាប់ចំពាក់ ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងធម្មនិមិត្ត មិនប្រកបព្រម ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងធម្មនិមិត្ត (នេះ) ហៅថា វិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ដែលហៅថា វិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ យ៉ាងនេះឯង។

[១២១] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ដូចម្តេចហៅថា ចិត្តឋិតនៅខាងក្នុង។ ម្នាលអាវុសោ ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ មានតែបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីវិវេក ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ ទាំង៤។ ភិក្ខុនោះ រមែងមានវិញ្ញាណ រលឹកទៅតាមបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីវិវេក ប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីវិវេក ជាប់ចំពាក់ ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិ និងសុខដែលកើតអំពីវិវេក ប្រកបព្រម ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីវិវេក (នេះ) ហៅថា ចិត្តឋិតនៅខាងក្នុង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុ ព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈ និងវិចារៈ រួចហើយបានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតកើតមាន ក្នុងសន្តានចិត្ត ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា គឺសទ្ធា មានភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ គឺបឋមជ្ឈាន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។ ភិក្ខុនោះ រមែងមានវិញ្ញាណ រលឹកទៅតាមនូវបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ ប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ ជាប់ចំពាក់ ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ ប្រកបព្រម ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ (នេះ) ហៅថា ចិត្តឋិតនៅខាងក្នុង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះនឿយណាយ ចាកបីតិហើយ ប្រកបដោយឧបេក្ខា មានស្មារតី និងមានសេចក្តីដឹងខ្លួន ទទួលសេចក្តីសុខ ដោយនាមកាយ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គល ដែលបានតតិយជ្ឈាន ទោះបីបុគ្គល ដែលបានតតិយជ្ឈាន តែងមានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា មានស្មារតី មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ដូច្នេះ ព្រោះតតិយជ្ឈានណា ក៏បានដល់នូវតតិយជ្ឈាននោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ ទាំង៤។ ភិក្ខុនោះ រមែងមានវិញ្ញាណ រលឹកទៅតាម នូវឧបេក្ខា ប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសុខប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាប់ចំពាក់ ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសុខ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ប្រកបព្រម ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងឧបេក្ខា និងសុខ (នេះ) ហៅថា ចិត្តឋិតនៅខាងក្នុង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុព្រោះលះបង់ នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង មានសោមនស្ស និងទោមនស្សអស់ហើយ ក្នុងកាលមុនផង ក៏បានដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ដែលមិនមានទុក្ខ មិនមានសុខ មានតែសតិ ដ៏បរិសុទ្ធ ដោយឧបេក្ខា ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ ទាំង៤។ ភិក្ខុនោះ រមែងមានវិញ្ញាណ រលឹកទៅតាមអទុក្ខមសុខ គឺឧបេក្ខា ប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងអទុក្ខមសុខ ជាប់ចំពាក់ ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងអទុក្ខមសុខ ប្រកបព្រម ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងអទុក្ខមសុខ (នេះ) ហៅថា ចិត្តឋិតនៅខាងក្នុង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ដែលហៅថា ចិត្តឋិតនៅខាងក្នុង។

[១២២] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចហៅថា ចិត្តមិនឋិតនៅខាងក្នុង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ។បេ។ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ ទាំង៤។ ភិក្ខុនោះ រមែងមានវិញ្ញាណ មិនបានរលឹកទៅតាមបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីវិវេក មិនបានប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីវិវេក មិនបានជាប់ចំពាក់ ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីវិវេក មិនប្រកបព្រម ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីវិវេក (នេះ) ហៅថា ចិត្តមិនឋិតនៅខាងក្នុង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុ ព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈ និងវិចារៈ។បេ។ បានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ ទាំង៤។ ភិក្ខុនោះ រមែងមានវិញ្ញាណ មិនបានរលឹកទៅតាមបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ មិនបានប្រាថ្នាដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ មិនជាប់ចំពាក់ ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិ និងសុខដែលកើតអំពីសមាធិ មិនប្រកបព្រម ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ (នេះ) ហៅថា ចិត្តមិនឋិតនៅខាងក្នុង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះនឿយណាយ ចាកបីតិ។បេ។ បានដល់នូវតតិយជ្ឈាន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ ទាំង៤។ ភិក្ខុនោះ រមែងមាន

វិញ្ញាណ មិនបានរលឹកទៅតាមឧបេក្ខា មិនបានប្រាថ្នា ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសុខប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនជាប់ចំពាក់ ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងឧបេក្ខា និងសុខ មិនប្រកបព្រម ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសុខប្រកបដោយឧបេក្ខា (នេះ) ហៅថា ចិត្តមិនឋិតនៅខាងក្នុង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុ ព្រោះលះបង់ នូវសុខផង។បេ។ បានដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ ទាំង៤។ ភិក្ខុនោះ រមែងមានវិញ្ញាណ មិនបានរលឹកទៅតាមអទុក្ខមសុខ មិនប្រាថ្នា ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងអទុក្ខមសុខ មិនជាប់ចំពាក់ ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងអទុក្ខមសុខ មិនប្រកបព្រម ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងអទុក្ខមសុខ (នេះ) ហៅថា ចិត្តមិនឋិតនៅខាងក្នុង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា ចិត្តមិនឋិតនៅខាងក្នុង។

[១២៣] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំនោះ តើដូចម្តេច។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុថុជ្ជនក្នុងលោកនេះ មិនចេះដឹងពុទ្ធវចនៈ មិនបានឃើញព្រះអរិយៈ មិនឈ្លាសវៃ ក្នុងអរិយធម៌ មិនបានទូន្មានខ្លួន ក្នុងអរិយធម៌ មិនឃើញសប្បុរស មិនឈ្លាសវៃ ក្នុងសប្បុរិសធម៌ មិនទូន្មានខ្លួន ក្នុងសប្បុរិសធម៌ រមែងពិចារណាឃើញនូវរូប ថាជាខ្លួន ឬឃើញនូវខ្លួន ថាមានរូប ឃើញនូវរូប ថាមានក្នុងខ្លួន ឃើញនូវខ្លួន ថាមានក្នុងរូប។ រូបនោះ របស់បុគ្គលនោះ រមែងប្រែប្រួលទៅជាដទៃ។ បុគ្គលនោះ រមែងមានវិញ្ញាណត្រឡប់ទៅតាមសេចក្តីប្រែប្រួលនៃរូប ព្រោះភាវៈនៃរូបប្រែប្រួលទៅជាដទៃ។ ឯសេចក្តីតក់ស្លុត និងហេតុ ជាទីកើតឡើង នៃអកុសលធម៌ ដែលកើតអំពីការត្រឡប់ទៅតាមសេចក្តីប្រែប្រួលនៃរូប រមែងគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ។ បុគ្គលនោះ ព្រោះតែសេចក្តីគ្របសង្កត់ចិត្ត ក៏ប្រកបដោយសេចក្តីខ្លាចផង ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ផង ប្រកបដោយសេចក្តីអាឡោះអាឡ័យផង រមែងតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ។ បុគ្គលពិចារណាឃើញនូវវេទនា... សញ្ញា... សង្ខារ... បុគ្គលពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន ឬឃើញនូវខ្លួន ថាមានវិញ្ញាណ ឃើញវិញ្ញាណ ថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងវិញ្ញាណ។ វិញ្ញាណនោះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏ប្រែប្រួលទៅជាដទៃ។ បុគ្គលនោះ រមែងមានវិញ្ញាណត្រឡប់ទៅ តាមសេចក្តីប្រែប្រួលនៃវិញ្ញាណ ព្រោះភាវៈនៃវិញ្ញាណប្រែប្រួលទៅជាដទៃ។ ឯសេចក្តីតក់ស្លុត និងហេតុជាទីកើតឡើង នៃអកុសលធម៌ ដែលកើតអំពីការត្រឡប់ទៅតាម នូវសេចក្តីប្រែប្រួលនៃវិញ្ញាណ រមែងគ្របសង្កត់ចិត្ត របស់បុគ្គលនោះ។ បុគ្គលនោះ ព្រោះតែសេចក្តីគ្របសង្កត់ចិត្ត ក៏ប្រកបដោយសេចក្តីខ្លាចផង ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ផង ប្រកបដោយសេចក្តីអាឡោះអាឡ័យផង រមែងតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ យ៉ាងនេះឯង។

[១២៤] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីមិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ តើដូចម្តេច។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកចេះដឹងពុទ្ធវចនៈ បានឃើញព្រះអរិយៈ ឈ្លាសវៃក្នុងអរិយធម៌ ទូន្មានខ្លួន ក្នុងអរិយធម៌ បានឃើញសប្បុរស ឈ្លាសវៃក្នុងសប្បុរិសធម៌ បានទូន្មានខ្លួន ក្នុងសប្បុរិសធម៌ រមែងមិនពិចារណាឃើញនូវរូប ថាជាខ្លួន មិនឃើញនូវខ្លួន ថាមានរូប មិនឃើញរូប ថាមានក្នុងខ្លួន មិនឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងរូប។ រូបនោះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏ប្រែប្រួលទៅជាដទៃ។ បុគ្គលនោះ ក៏រមែងមានវិញ្ញាណ មិនបានត្រឡប់ទៅ តាមសេចក្តីប្រែប្រួលនៃរូប ព្រោះតែភាវៈនៃរូបប្រែប្រួល ទៅជាដទៃឡើយ។ ឯសេចក្តីតក់ស្លុត និងហេតុជាទីកើតឡើង នៃអកុសលធម៌ ដែលកើតអំពីការត្រឡប់ទៅតាម នូវសេចក្តីប្រែប្រួលនៃរូប រមែងមិនគ្របសង្កត់ចិត្ត របស់បុគ្គលនោះទេ។ បុគ្គលនោះ ព្រោះតែសេចក្តីមិនគ្របសង្កត់ចិត្ត ក៏មិនបានប្រកបដោយសេចក្តីខ្លាចផង មិនប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ផង មិនប្រកបដោយសេចក្តីអាឡោះអាឡ័យផង រមែងមិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ។ បុគ្គល មិនបានពិចារណាឃើញនូវវេទនា... សញ្ញា... សង្ខារ... បុគ្គល មិនបានពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន មិនឃើញខ្លួន ថាមានវិញ្ញាណ មិនឃើញវិញ្ញាណ ថាមានក្នុងខ្លួន មិនឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងវិញ្ញាណ។ វិញ្ញាណនោះ របស់បុគ្គលនោះ ប្រែប្រួលទៅជាដទៃ។ បុគ្គលនោះ រមែងមានវិញ្ញាណមិនបានត្រឡប់ទៅ តាមសេចក្តីប្រែប្រួលនៃវិញ្ញាណ ព្រោះភាវៈនៃវិញ្ញាណ ប្រែប្រួលទៅជាដទៃទេ។ ឯសេចក្តីតក់ស្លុត និងហេតុជាទីកើតឡើង នៃអកុសលធម៌ ដែលកើតឡើង អំពីការត្រឡប់ទៅតាម នូវសេចក្តីប្រែប្រួលនៃវិញ្ញាណ រមែងមិនគ្របសង្កត់ចិត្ត របស់បុគ្គលនោះឡើយ។ បុគ្គលនោះ ព្រោះតែសេចក្តីមិនគ្របសង្កត់ចិត្ត ក៏មិនបានប្រកបដោយសេចក្តីខ្លាចផង មិនប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ផង មិនប្រកបដោយសេចក្តីអាឡោះអាឡ័យផង រមែងមិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីមិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ យ៉ាងនេះឯង។

[១២៥] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវឧទ្ទេសណា ដល់យើងទាំងឡាយ ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថដោយពិស្តារ ស្រាប់តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ គឺទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាហើយ វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ មិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយ ទៅខាងក្រៅ មិនឋិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនោះ មានវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិនឋិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំហើយ ឯការកើតឡើងព្រម មានព្រមនៃជាតិ ជរា មរណៈ និងទុក្ខ រមែងមិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការយ៉ាងណាៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីពិចារណា ដោយប្រការយ៉ាងនោះៗចុះ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះឯងឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថ ដោយពិស្តារ ខ្ញុំយល់ច្បាស់ នូវអត្ថដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះឯង បើលោកមានអាយុទាំងឡាយ ប្រាថ្នា (ចង់ដឹង) គប្បីចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយសួរសេចក្តីនេះ ថែមទៀតចុះ បើព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករ ដល់យើងទាំងឡាយ យ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំទុក នូវសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះចុះ។

[១២៦] លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងនោះ ត្រេកអរ អនុមោទនា នឹងភាសិតរបស់ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ ហើយក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួររួចហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងឧទ្ទេសណា ដល់យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថដោយពិស្តារ ស្រាប់តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ គឺទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាហើយ វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ មិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិនឋិតនៅខាងក្នុង ហើយមិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មានវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិនឋិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំហើយ ឯការកើតឡើងព្រម មានព្រមនៃជាតិ ជរា មរណៈ និងទុក្ខ រមែងមិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការយ៉ាងណាៗ ភិក្ខុគប្បីពិចារណា ដោយប្រការយ៉ាងនោះៗចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងឧទ្ទេសនេះ ដល់យើងទាំងឡាយ ដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថ

ដោយពិស្តារ ស្រាប់តែទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ គឺទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាហើយ វិញ្ញាណរបស់ភិក្ខុនោះ មិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិនឋិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មានវិញ្ញាណមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅខាងក្រៅ មិនឋិតនៅខាងក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំហើយ ឯការកើតព្រម មានព្រមនៃជាតិ ជរា មរណៈ និងទុក្ខ រមែងមិនមានតទៅទៀត ដោយប្រការយ៉ាងណាៗ ភិក្ខុគប្បីពិចារណា ដោយប្រការយ៉ាងនោះៗចុះ ឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយសង្ខេប មិនចែកអត្ថ ដោយពិស្តារនេះ តើនរណាហ្ន៎ នឹងចែកអត្ថ ដោយពិស្តារបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ព្រះមហាកច្ចានៈ មានអាយុនេះឯង ព្រះសាស្តាសរសើរផង សព្រហ្មចារីទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រាជ្ញលើកតំកើងផង ឯឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែង ដោយសង្ខេប មិនចែកអត្ថ ដោយពិស្តារនេះ មានតែព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ ទើបអាចចែកអត្ថ ដោយពិស្តារបាន បើដូច្នោះ គួរតែយើងទាំងឡាយ នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ គប្បីសួរសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លំដាប់នោះ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ក៏នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ លុះទៅដល់ហើយ ក៏បានសួរសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឯព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ ក៏បានចែកអត្ថ ដោយអាការៈទាំងនេះ ដោយបទទាំងនេះ ដោយព្យញ្ជនៈទាំងនេះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ។

[១២៧] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាកច្ចានៈ ជាបណ្ឌិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាកច្ចានៈ មានបញ្ញាច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ សួរសេចក្តីនេះ នឹងតថាគតទៀត តថាគត ក៏គប្បីព្យាករ ដូចជាសេចក្តី ដែលមហាកច្ចានៈ បានព្យាកររួចហើយ យ៉ាងនុ៎ះដែរ នេះហើយ ជាសេចក្តីរបស់ឧទ្ទេសនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវសេចក្តីនោះ យ៉ាងនេះចុះ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាដូច្នេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ ទី៨។

អរណវិភង្គសូត្រ ទី៩

CS sut.mn.139 | book_028

(៩. អរណវិភង្គសុត្តំ)

[១២៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នឹងសំដែងនូវ អរណវិភង្គ[8] ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់នូវអរណវិភង្គនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ។

[១២៩] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា បុគ្គលមិនគប្បីប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីសុខក្នុងកាម ដែលជាធម៌ថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ឡើយ មួយទៀត មិនគប្បីប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឯង ឲ្យលំបាក ជារបស់នាំមក នូវសេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ឡើយ ឯមជ្ឈិមប្បដិបទា គឺសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងកណ្តាល មិនប៉ះពាល់នូវធម៌អមខាង ទាំង២[9] នោះ ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុ ធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីចេះដឹង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់កិលេស ដើម្បីស្គាល់នូវអរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវអរិយសច្ច ដើម្បីព្រះនិព្វាន។ បុគ្គលគប្បីដឹង នូវការលើកតំកើងផង គប្បីដឹងនូវការបន្តុះបង្អាប់ផង លុះដឹងនូវការលើកតំកើង ទាំងដឹងនូវការបន្តុះបង្អាប់ហើយ មិនគប្បីលើកតំកើង មិនគប្បីបន្តុះបង្អាប់ ត្រូវសំដែងធម៌ដោយត្រង់ គប្បីដឹងនូវសេចក្តីសុខ ដែលចោកថយ លុះដឹងនូវសេចក្តីសុខ ដែលចោកថយហើយ គប្បីប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីសុខ ក្នុងសន្តាន មិនគប្បីពោលពាក្យ ក្នុងទីកំបាំងមុខ (ពាក្យញុះញង់) មិនគប្បីពោលពាក្យសៅហ្មង[10] ក្នុងទីចំពោះមុខ គប្បីពោលកុំឲ្យរួសរាន់ពេក មិនគប្បីពោលរួសរាន់ពេក មិនគប្បីប្រកាន់ភាសាក្នុងជនបទ មិនគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លងនូវឈ្មោះ[11] នេះជាឧទ្ទេសនៃ អរណវិភង្គ។

[១៣០] ឯពាក្យថា បុគ្គលមិនគប្បីប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីសុខក្នុងកាម ដែលជាធម៌ថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ មួយទៀត មិនគប្បីប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឯង ឲ្យលំបាក ជារបស់នាំមក នូវសេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ដូច្នេះនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ។ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត បានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច។ ធម៌ណា គឺការប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីសោមនស្ស របស់បុគ្គល ដែលមានសេចក្តីសុខដោយកាមប្បដិសន្ធិ[12] ដែលជាធម៌ថោកទាប ជាធម៌របស់អ្នកស្រុក ជាធម៌របស់បុថុជ្ជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នេះ ជាធម៌ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស។ ធម៌ណា គឺការមិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ដោយសោមនស្ស របស់បុគ្គល ដែលមានសេចក្តីសុខ ដោយកាមប្បដិសន្ធិ ជាសេចក្តីព្យាយាមថោកទាប ជាធម៌របស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នេះ ជាធម៌មិននាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនលំបាក មិនចង្អៀតចង្អល់ មិនក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ។ ធម៌ណា គឺសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក ជារបស់នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នេះ រមែងប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស។ ធម៌ណា គឺការមិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក ជាសេចក្តីព្យាយាម នាំមកនូវទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ មិននាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនលំបាក មិនចង្អៀតចង្អល់ មិនក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា បុគ្គលមិនគប្បីប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីសុខក្នុងកាម ដែលជាធម៌ថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិន

ប្រកបដោយប្រយោជន៍ មួយទៀត មិនគប្បីប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក នាំមកនូវទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត ពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។

[១៣១] ឯពាក្យថា មជ្ឈិមប្បដិបទា គឺ សេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងកណ្តាល មិនប៉ះពាល់ នូវធម៌អមខាង ទាំង២នុ៎ះ ដែលតថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុ ធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីចេះដឹង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់កិលេស ដើម្បីស្គាល់នូវអរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវអរិយសច្ច ដើម្បីព្រះនិព្វាន ដូច្នេះនុ៎ះ តថាគត បានពោលហើយ។ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច។ អដ្ឋង្គិកមគ្គ ដ៏ប្រសើរនេះឯង គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ១ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ១ វាចាត្រូវ១ ការងារត្រូវ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ១ សេចក្តីព្យាយាមត្រូវ១ ការរលឹកត្រូវ១ ការតំកល់ចិត្តនឹងត្រូវ១។ ពាក្យណា ដែលតថាគត ពោលហើយថា មជ្ឈិមប្បដិបទា គឺ សេចក្តីប្រតិបត្តិជាកណ្តាល មិនបានប៉ះពាល់ នូវធម៌អមខាង ទាំង២នុ៎ះ ដែលតថាគត ត្រាស់ដឹងហើយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុ ធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីចេះដឹង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់កិលេស ដើម្បីស្គាល់អរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់ដឹងអរិយសច្ច ដើម្បីព្រះនិព្វាន ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ ដែលតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។

[១៣២] ឯពាក្យថា បុគ្គលគប្បីដឹង នូវការលើកតំកើងផង គប្បីដឹងនូវការបន្តុះបង្អាប់ផង លុះដឹងនូវការលើកតំកើង ទាំងដឹងនូវការបន្តុះបង្អាប់ហើយ មិនគប្បីលើកតំកើង មិនគប្បីបន្តុះបង្អាប់ គប្បីសំដែងធម៌ដោយត្រង់ ដូច្នេះនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ។ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការលើកតម្កើង និងការបន្តុះបង្អាប់ មិនមែនជាការសំដែងធម៌ តើដូចម្តេច។ កាលដែលបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ពោលថា ជនទាំងឡាយណា មានសេចក្តីសុខ ដោយកាមប្បដិសន្ធិ រមែងប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ដោយសោមនស្ស ដែលជារបស់ថោកទាប ជាធម៌របស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជនទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិខុស ដូច្នេះ ឈ្មោះថា បន្តុះបង្អាប់បុគ្គលពួកខ្លះ ដោយប្រការដូច្នេះ។ កាលដែលបុគ្គលសំដែងធម៌ពោលថា ជនទាំងឡាយណា មានសេចក្តីសុខ ដោយកាមប្បដិសន្ធិ មិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ដោយសោមនស្ស ដែលជារបស់ថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជនទាំងអស់នោះ មិនមានសេចក្តីទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ដូច្នេះ ឈ្មោះថា លើកតំកើងបុគ្គលពួកខ្លះ ដោយប្រការដូច្នេះ។ កាលដែលបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ពោលថា ជនទាំងឡាយណា ប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជនទាំងអស់នោះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិខុស ដូច្នេះ ឈ្មោះថា បន្តុះបង្អាប់បុគ្គលពួកខ្លះ ដោយប្រការដូច្នេះ។ កាលដែលបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ពោលថា ជនទាំងឡាយណា មិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក ជារបស់នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជនទាំងអស់នោះ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ដូច្នេះ ឈ្មោះថា លើកតំកើងបុគ្គលពួកខ្លះ ដោយប្រការដូច្នេះ។ កាលដែលបុគ្គល អ្នកសំដែងធម៌ពោលថា ជនទាំងឡាយណាមួយ មិនបានលះបង់ នូវសំយោជនៈក្នុងភព (តណ្ហា) ជនទាំងអស់នោះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិខុស ដូច្នេះ ឈ្មោះថា បន្តុះបង្អាប់បុគ្គលពួកខ្លះ ដោយប្រការដូច្នេះ។ កាលដែលបុគ្គល អ្នកសំដែងធម៌ ពោលថា បុគ្គលណាមួយ លះបង់សំយោជនៈ ក្នុងភពបានហើយ ជនទាំងអស់នោះ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ដូច្នេះ ឈ្មោះថា លើកតំកើងបុគ្គលពួកខ្លះ ដោយប្រការដូច្នេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការលើកតំកើង និងការបន្តុះបង្អាប់ មិនមែនជាការសំដែងធម៌ យ៉ាងនេះឯង។

[១៣៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការមិនលើកតំកើង ការមិនបន្តុះបង្អាប់ ជាការសំដែងធម៌ដោយត្រង់ តើដូចម្តេច។ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌មិនបានពោលយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយណា ដែលជាអ្នកមានសេចក្តីសុខ ដោយកាមប្បដិសន្ធិ ប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ដោយសោមនស្ស ដែលជាធម៌ថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជនទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិខុស ដូច្នេះ។ កាលដែលបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ ពោលថា អនុយោគធម៌[13] នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ដូច្នេះ ឈ្មោះថា សំដែងធម៌ដោយត្រង់។ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ មិនបានពោលយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយណា ជាអ្នកមានសេចក្តីសុខ ដោយកាមប្បដិសន្ធិ មិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ដោយសោមនស្ស ដែលជាធម៌ថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជនទាំងអស់នោះ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ដូច្នេះ។ កាលដែលបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ ពោលថា អននុយោគធម៌[14] នុ៎ះ មិនមានសេចក្តីទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានការចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ដូច្នេះ ឈ្មោះថា សំដែងធម៌ដោយត្រង់។ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ មិនបានពោលយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយណា ជាអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជនទាំងអស់នោះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិខុស ដូច្នេះ។ កាលដែលបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ ពោលថា អនុយោគធម៌[15] នេះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ដូច្នេះ ឈ្មោះថា សំដែងធម៌ដោយត្រង់។ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ មិនបានពោលយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយណា ដែលមិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក នាំមកនូវទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជនទាំងអស់នោះ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ដូច្នេះ។ កាលដែលបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ ពោលថា អននុយោគធម៌[16] នុ៎ះ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ដូច្នេះ ឈ្មោះថា សំដែងធម៌ដោយត្រង់។ បុគ្គលអ្នក

សំដែងធម៌ មិនបានពោលយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយណាមួយ មិនបានលះបង់នូវភវសំយោជនៈ[17] ជនទាំងអស់នោះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិខុស ដូច្នេះ។ កាលដែលបុគ្គល អ្នកសំដែងធម៌ ពោលថា កាលបើភវសំយោជនៈ មិនទាន់លះបង់នៅឡើយ ភពក៏មិនបានលះបង់ទៅដែរ ដូច្នេះ ឈ្មោះថា សំដែងធម៌ដោយត្រង់។ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ មិនបានពោលយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយណាមួយ បានលះបង់នូវភវសំយោជនៈ ជនទាំងអស់នោះ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ដូច្នេះ។ កាលដែលបុគ្គល អ្នកសំដែងធម៌ ពោលថា កាលបើភវសំយោជនៈ លះបង់ទៅហើយ ភពក៏លះបង់ទៅដែរ ដូច្នេះ ឈ្មោះថា សំដែងធម៌ដោយត្រង់។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការមិនលើកតំកើង ការមិនបន្ទះបង្អាប់ ជាការសំដែងធម៌ដោយត្រង់ យ៉ាងនេះឯង។ ពាក្យណា ដែលតថាគត ពោលហើយថា បុគ្គលគប្បីដឹងនូវការលើកតំកើងផង គប្បីដឹងនូវការបន្ទះបង្អាប់ផង លុះដឹងនូវការលើកតំកើង និងដឹងនូវការបន្ទះបង្អាប់ហើយ មិនគប្បីលើកតំកើង មិនគប្បីបន្ទះបង្អាប់ គប្បីសំដែងធម៌ដោយត្រង់ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត ពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។

[១៣៤] ពាក្យថា បុគ្គលគប្បីដឹងនូវសេចក្តីសុខដែលថោកថយ លុះដឹងនូវសេចក្តីសុខ ដែលថោកថយហើយ គប្បីប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីសុខ ក្នុងសន្តាន ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ។ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាមគុណនេះ មាន៥ប្រការ កាមគុណ៥ប្រការ តើអ្វីខ្លះ រូបដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីតាំងនៃសេចក្តីត្រេកអរ សំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក... ក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... រសដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីតាំងនៃសេចក្តីត្រេកអរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង កាមគុណមាន៥ប្រការ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសុខ និងសោមនស្សណា តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យនូវកាមគុណ ទាំង៥នេះ សេចក្តីសុខ និងសោមនស្សនេះ តថាគតហៅថា ជាសេចក្តីសុខក្នុងកាម ជាសេចក្តីសុខរបស់បុថុជ្ជន ជាសេចក្តីសុខដ៏លាមក មិនមែនជាសេចក្តីសុខ របស់ព្រះអរិយបុគ្គលទេ។ តថាគត ពោលថា បុគ្គលមិនគប្បីសេព មិនគប្បីចម្រើន មិនគប្បីធ្វើឲ្យច្រើន គប្បីខ្លាចសេចក្តីសុខនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយបានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងវិចារៈ មានបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង៤។ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈ និងវិចារៈ ក៏បានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតកើតមាន ក្នុងសន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា គឺសទ្ធា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ គឺបឋមជ្ឈាន... បានដល់នូវតតិយជ្ឈាន... បានដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤នេះ តថាគតហៅថា នេក្ខម្មសុខ[18] បវិវេកសុខ[19] ឧបសមសុខ[20] សម្ពោធិសុខ។[21] តថាគតពោលថា បុគ្គលគួរសេព គួរចម្រើន គួរធ្វើឲ្យច្រើន មិនគួរខ្លាចសេចក្តីសុខនេះឡើយ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា បុគ្គលគប្បីដឹង នូវសេចក្តីសុខ ដែលថោកថយ លុះដឹងនូវសេចក្តីសុខ ដែលថោកថយហើយ គប្បីប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីសុខ ក្នុងសន្តាន ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។

[១៣៥] ពាក្យថា បុគ្គលមិនគប្បីពោលពាក្យក្នុងទីកំបាំងមុខ មិនគប្បីពោលពាក្យនាំឲ្យសៅហ្មង ក្នុងទីចំពោះមុខ ដូច្នេះនុ៎ះ តថាគត បានពោលហើយ។ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពាក្យទាំងនោះ បុគ្គលដឹងនូវពាក្យស្ងាត់កំបាំងណា ជាពាក្យមិនពិត មិនទៀង មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ដោយពិត មិនគប្បីពោលពាក្យស្ងាត់កំបាំងឡើយ មួយទៀត បុគ្គលដឹងនូវពាក្យស្ងាត់កំបាំងណា ជាពាក្យពិត ពាក្យទៀង តែមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ បុគ្គលគប្បីរៀនដើម្បីមិននិយាយនូវពាក្យនោះ មួយទៀត បុគ្គលដឹងនូវពាក្យស្ងាត់កំបាំងណា ជាពាក្យពិត ពាក្យទៀង ហើយប្រកបដោយប្រយោជន៍ បុគ្គលគួរជាអ្នកដឹងនូវកាលគួរក្នុងពាក្យនោះ ដើម្បីនិយាយនូវពាក្យស្ងាត់កំបាំងនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពាក្យទាំងនោះ បុគ្គលដឹងនូវពាក្យណា ដែលនាំឲ្យសៅហ្មង ក្នុងទីចំពោះមុខ ជាពាក្យមិនពិត មិនទៀង មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ដោយពិត មិនគប្បីពោលពាក្យដែលនាំឲ្យសៅហ្មង ក្នុងទីចំពោះមុខនោះទេ មួយទៀត បុគ្គលដឹងនូវពាក្យណា ដែលនាំឲ្យសៅហ្មង ក្នុងទីចំពោះមុខ ជាពាក្យពិត ពាក្យទៀង តែមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ បុគ្គលគប្បីរៀន ដើម្បីមិនពោលនូវពាក្យនោះ មួយទៀត បុគ្គលដឹងនូវពាក្យណា ដែលនាំឲ្យសៅហ្មង ក្នុងទីចំពោះមុខ ជាពាក្យពិត ពាក្យទៀង ហើយប្រកបដោយប្រយោជន៍ បុគ្គល គួរជាអ្នកដឹងនូវកាលគួរ ក្នុងពាក្យនោះ ដើម្បីនិយាយ នូវពាក្យដែលនាំឲ្យសៅហ្មង ក្នុងទីចំពោះមុខ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតបានពោលហើយថា បុគ្គល មិនគប្បីពោលពាក្យ ក្នុងទីកំបាំងមុខ មិនគប្បីពោលពាក្យ ដែលនាំឲ្យសៅហ្មង ក្នុងទីចំពោះមុខ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត ពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។

[១៣៦] ពាក្យថា បុគ្គលគប្បីពោលកុំឲ្យរួសរាន់ពេក មិនគប្បីពោលរួសរាន់ពេក នុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ។ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលដែលពោលរហ័ស កាយក៏រមែងលំបាក ចិត្តក៏រមែងព្រួយ សំឡេងក៏ស្អក កក៏ឈឺចាប់ សំដីរបស់បុគ្គល ដែលពោលញាប់ ជាសំដីមិនស្រឡះផង ស្តាប់មិនជាក់ផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលដែលពោលមិនរហ័សពេក កាយក៏មិនលំបាក ចិត្តក៏មិនព្រួយ សំឡេងក៏មិនស្អក កក៏មិនឈឺចាប់ សំដីរបស់បុគ្គល ដែលពោលមិនញាប់ ជាសំដីស្រឡះផង ដឹងសេចក្តីច្បាស់ផង។ ពាក្យណា ដែលតថាគត ពោលហើយថា បុគ្គលគប្បីពោលកុំឲ្យរួសរាន់ពេក មិនគប្បីពោលរួសរាន់ពេក ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។

[១៣៧] ពាក្យថា បុគ្គលមិនគប្បីប្រកាន់ភាសាក្នុងជនបទ មិនគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង នូវឈ្មោះ ដូច្នេះនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ។ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការប្រកាន់នូវភាសា ក្នុងជនបទ និងការប្រព្រឹត្តិកន្លងនូវឈ្មោះ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងជនបទខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ភាជនៈតែមួយបែបនោះសោះ តែជនទាំងឡាយ រមែងស្គាល់ថាបាតិខ្លះ រមែងស្គាល់ថាបត្តៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថាបិដ្ឋៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថាសរាវៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថាហរោសៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថាបោណៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថាហនៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថាបិបិលៈខ្លះ។[22] ព្រោះហេតុនោះ ពួកជនស្គាល់នូវរបស់នោះ ក្នុងជនបទនោះៗ យ៉ាងណាៗ បុគ្គលខ្លះ ក៏ប្រកាន់មាំមួន យ៉ាងនោះៗ ហើយពោលថា[23] ពាក្យនេះជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការប្រកាន់នូវភាសា ក្នុងជនបទ និងការប្រព្រឹត្តិកន្លងនូវ

ឈ្មោះ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការដែលមិនប្រកាន់នូវភាសា ក្នុងជនបទ និងការមិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវឈ្មោះ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងជនបទខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ភាជនៈតែមួយបែបនោះសោះ តែជនទាំងឡាយ រមែងស្គាល់ថាបាតិខ្លះ រមែងស្គាល់ថាបត្តៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថា បិដ្ឋៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថាសរាវៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថា ហរោសៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថា បោណៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថា ហនៈខ្លះ រមែងស្គាល់ថា បិបិលៈខ្លះ។ ព្រោះហេតុនោះ ពួកជន តែងស្គាល់នូវភាជនៈនោះ ក្នុងជនបទនោះៗថា លោកមានអាយុទាំងនេះ ពោលសំដៅរបស់នេះ ដូច្នេះ យ៉ាងណាៗ បុគ្គលខ្លះ មិនប្រកាន់មាំ តែងពោល យ៉ាងនោះៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការមិនប្រកាន់ នូវភាសាក្នុងជនបទ និងការមិនប្រព្រឹត្តិកន្លងនូវឈ្មោះ យ៉ាងនេះឯង។ ពាក្យណា ដែលតថាគត បានពោលហើយថា បុគ្គល មិនគប្បីប្រកាន់នូវភាសា ក្នុងជនបទ មិនគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង នូវឈ្មោះ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត បានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។

[១៣៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា គឺសេចក្តីព្យាយាម ដោយសោមនស្ស របស់បុគ្គលដែលមានសេចក្តីសុខដោយកាមប្បដិសន្ធិ ជាធម៌ថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា គឺការមិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ដោយសោមនស្ស របស់បុគ្គល ដែលមានសេចក្តីសុខ ដោយកាមប្បដិសន្ធិ ជាធម៌ថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា មិនមានសេចក្តីសៅហ្មង។

[១៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា គឺសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក ជាធម៌នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា គឺការមិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក ជាសេចក្តីព្យាយាមនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជារបស់ព្រះអរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ មិននាំមកនូវទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា មិនមានសេចក្តីសៅហ្មង។

[១៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងកណ្តាលណា ដែលព្រះតថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុ ធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីចេះដឹង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់កិលេស ដើម្បីស្គាល់នូវអរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ច ដើម្បីព្រះនិព្វាន ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថាមិននាំមកនូវទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា មិនមានសេចក្តីសៅហ្មង។

[១៤១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការលើកតំកើង និងការបន្តុះបង្អាប់ ទាំងមិនមែនជាការសំដែងធម៌ ណា ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការដែលមិនលើកតំកើង និងការមិនបន្តុះបង្អាប់ ទាំងការសំដែងធម៌ដោយត្រង់ណា ធម៌នេះ មិននាំមកនូវទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា មិនមានសេចក្តីសៅហ្មង។

[១៤២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីសុខណា ជាសេចក្តីសុខក្នុងកាម ជាសេចក្តីសុខរបស់បុថុជ្ជន ជាសេចក្តីសុខដ៏លាមក មិនមែនជាសេចក្តីសុខ របស់ព្រះអរិយបុគ្គល ធម៌នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីសុខណា ដែលជាសេចក្តីសុខក្នុងការចេញចាកកាម ជាសេចក្តីសុខក្នុងការស្ងាត់ ជាសេចក្តីសុខ ក្នុងការរម្ងាប់កិលេស ជាសេចក្តីសុខក្នុងការត្រាស់ដឹងមគ្គផល ធម៌នុ៎ះ មិននាំមកនូវទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា មិនមានសេចក្តីសៅហ្មង។

[១៤៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ពាក្យស្ងាត់កំបាំងណា ជាពាក្យមិនពិត មិនទៀង មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ពាក្យស្ងាត់កំបាំងណា ជាពាក្យពិត ទៀង តែមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ពាក្យស្ងាត់កំបាំងណា ជាពាក្យពិត ទៀង ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ មិននាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា មិនមានសេចក្តីសៅហ្មង។

[១៤៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ពាក្យនាំឲ្យសៅហ្មង ក្នុងទីចំពោះមុខ ណា ជាពាក្យមិនពិត មិនទៀង មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ពាក្យនាំឲ្យសៅហ្មង ក្នុងទីចំពោះមុខ ណា ជាពាក្យពិត ទៀង តែមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ពាក្យនាំឲ្យសៅហ្មង ក្នុងទីចំពោះមុខ ណា ជាពាក្យពិត ទៀង ទាំងប្រកបដោយ

ប្រយោជន៍ ធម៌នុ៎ះ មិននាំមកនូវទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា មិនមានសេចក្តីសៅហ្មង។

[១៤៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា គឺពាក្យរបស់បុគ្គលអ្នកពោលរហ័សពេក ធម៌នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា គឺពាក្យរបស់បុគ្គល អ្នកពោលមិនរហ័សពេក ធម៌នុ៎ះ មិននាំមកនូវទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា មិនមានសេចក្តីសៅហ្មង។

[១៤៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា គឺការប្រកាន់មាំ នូវភាសា ក្នុងជនបទ និងការប្រព្រឹត្តិកន្លងនូវឈ្មោះ ធម៌នុ៎ះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខុស ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា គឺការមិនប្រកាន់នូវភាសា ក្នុងជនបទ និងការមិនប្រព្រឹត្តិកន្លងនូវឈ្មោះ ធម៌នុ៎ះ មិននាំមកនូវទុក្ខ មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នុ៎ះ ឈ្មោះថា មិនមានសេចក្តីសៅហ្មង។

[១៤៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សា ក្នុងសាសនានេះថា យើងទាំងឡាយ នឹងដឹងនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង និងដឹងនូវធម៌ ដែលមិនមានសេចក្តីសៅហ្មងផង លុះដឹងនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង និងដឹងនូវធម៌ ដែលមិនមានសេចក្តីសៅហ្មងហើយ ក៏នឹងដើរទៅកាន់ផ្លូវប្រតិបត្តិដែលមិនមានសេចក្តីសៅហ្មង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកសុភូតិកុលបុត្ត បានដើរទៅកាន់ផ្លូវប្រតិបត្តិ ដែលមិនមានសេចក្តីសៅហ្មង។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ អរណវិភង្គសូត្រ ទី៩។

ធាតុវិភង្គសូត្រ ទី១០

CS sut.mn.140 | book_028

(១០. ធាតុវិភង្គសុត្តំ)

[១៤៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនរបស់ពួកអ្នកមគធៈ បានដល់ទៅក្រុងរាជគ្រឹះ ចូលទៅរកស្មូនឆ្នាំង ឈ្មោះ ភគ្គវៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបត្រាស់នឹងស្មូនឆ្នាំងឈ្មោះភគ្គវៈ យ៉ាងនេះថា ម្នាលភគ្គវៈ បើអ្នកមិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ទេ តថាគត សូមនៅក្នុងផ្ទះ បានមួយរាត្រី។ ស្មូនឆ្នាំងក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ឥតមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់អ្វីទេ ប៉ុន្តែមានអ្នកបួស ចូលទៅនៅក្នុងផ្ទះនេះមុនរួចហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើអ្នកបួសនោះយល់ព្រម សូមព្រះអង្គគង់នៅតាមសេចក្តីសប្បាយចុះ។

[១៤៩] សម័យនោះឯង កុលបុត្តឈ្មោះ បុក្កុសាតិ ចេញចាកផ្ទះ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួសព្រោះសទ្ធា ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ។ បុក្កុសាតិកុលបុត្តនោះឯង ជាអ្នកចូលមកនៅមុន ក្នុងផ្ទះស្មូនឆ្នាំងនោះ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចូលទៅរកបុក្កុសាតិមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបត្រាស់នឹងបុក្កុសាតិមានអាយុថា ម្នាលភិក្ខុ បើអ្នកមិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ទេ តថាគត សូមនៅក្នុងផ្ទះបានមួយរាត្រី បុក្កុសាតិតបថា ម្នាលអាវុសោ នេះកុម្ភការនិវេសន៍ ឈ្មោះឧរុន្ទ[24] សូមលោកមានអាយុ នៅតាមសេចក្តីសប្បាយចុះ។

[១៥០] ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចូលទៅកាន់កុម្ភការនិវេសន៍ ទ្រង់ក្រាលកម្រាលស្មៅក្នុងទីសមគួរ ហើយគង់ផ្គត់ព្រះភ្នែន តាំងព្រះកាយត្រង់ ផ្ចង់ព្រះសតិឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរកកម្មដ្ឋាន។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ដល់យប់ជ្រៅ។ ឯបុក្កុសាតិមានអាយុ ក៏អង្គុយនៅដល់យប់ជ្រៅដែរ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កុលបុត្តនេះ ប្រតិបត្តិវត្តគួរជ្រះថ្លាដែរឬហ្ន៎ បើដូច្នោះ គួរតែតថាគតសួរមើល។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សួរបុក្កុសាតិមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកបួសចំពោះលោកណា លោកណា ជាគ្រូអ្នក មួយទៀត អ្នកពេញចិត្តនឹងធម៌របស់លោកណា។

[១៥១] បុក្កុសាតិតបថា ម្នាលអាវុសោ ព្រះសមណគោតម ជាសក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យត្រកូលទៅបួស ក៏កិត្តិសព្ទសរសើរព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ ពីរោះល្បីឮខ្ចរខ្ចាយទៅ យ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ ទ្រង់ឆ្ងាយចាកកិលេស ត្រាស់ដឹងដោយព្រះអង្គឯង ដោយប្រពៃ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ទ្រង់មានព្រះដំណើរល្អ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ ជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មាន ព្រះអង្គជាសាស្តាចារ្យនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ច ព្រះអង្គលែងត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត ដោយហេតុនេះៗ ខ្ញុំបួសចំពោះព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះឯង ជាគ្រូរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំពេញចិត្តនឹងធម៌របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ លោកគង់នៅក្នុងទីណា។ ម្នាលអាវុសោ ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី ដែលមាននៅក្នុងជនបទ ប៉ែកខាងជើង ម្នាលភិក្ខុ ចុះព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ អ្នកដែលបានឃើញឬទេ ប្រសិនបើឃើញ អាចស្គាល់ឬទេ។ ម្នាលអាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ខ្ញុំមិនដែលបានឃើញទេ ទុកជាខ្ញុំឃើញ ក៏គង់មិនស្គាល់ដែរ។

[១៥២] ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កុលបុត្តនេះ បួសចំពោះតថាគត បើដូច្នោះ គួរតថាគតសំដែងធម៌ ដល់កុលបុត្តនេះ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹងបុក្កុសាតិមានអាយុថា ម្នាលភិក្ខុ យើងនឹងសំដែងធម៌ដល់អ្នក ចូរអ្នកយកចិត្តទុកដាក់ស្តាប់ធម៌នោះដោយប្រពៃចុះ យើងនឹងសំដែង។ បុក្កុសាតិមានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា អើ អាវុសោ។

[១៥៣] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះ មានធាតុ៦ មានផស្សាយតនៈ៦[25] មានមនោបវិចារៈ[26] ១៨ មានអធិដ្ឋាន[27] ៤ សេចក្តីសំគាល់ និងសេចក្តីវិលវល់ តែងមិនប្រព្រឹត្តទៅកាន់បុគ្គលដែលឋិតនៅ ក្នុងអធិដ្ឋានទាំងឡាយណា កាលបើសេចក្តីសំគាល់ និងសេចក្តីវិលវល់មិនប្រព្រឹត្តទៅហើយ បុគ្គលនោះ យើងហៅថា អ្នកប្រាជ្ញមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ បុគ្គលមិនគួរបណ្តែតបណ្តោយបញ្ញា[28] គួររក្សារឿយៗ នូវសច្ចៈ[29] គួរចម្រើនរឿយៗ នូវចាគៈ[30] គួរសិក្សានូវសន្តិ[31] នេះជាឧទ្ទេសនៃធាតុវិភង្គ។

[១៥៤] ពាក្យថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះមានធាតុ៦ ដូច្នេះនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ។ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុ ឯធាតុនេះ មាន៦ប្រការ គឺបឋវីធាតុ (ធាតុដី)១ អាបោធាតុ (ធាតុទឹក)១ តេជោធាតុ (ធាតុភ្លើង)១ វាយោធាតុ (ធាតុខ្យល់)១ អាកាសធាតុ (ធាតុអាកាស)១ វិញ្ញាណធាតុ (ធាតុវិញ្ញាណ ឬចិត្ត)១ ពាក្យណា ដែលយើងបានពោលហើយថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះ មានធាតុ៦ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។

[១៥៥] ពាក្យថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះ មានផស្សាយតនៈ៦ ដូច្នេះនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ។ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច។ ចក្ខុ ជាផស្សាយតនៈ១ សោតៈ ជាផស្សាយតនៈ១ ឃានៈ ជាផស្សាយតនៈ១ ជិវ្ហា ជាផស្សាយតនៈ១ កាយ ជាផស្សាយតនៈ១ មនោ ជាផស្សាយតនៈ១។ ពាក្យណា ដែលយើងបានពោលហើយថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះ មានផស្សាយតនៈ៦ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។

[១៥៦] ពាក្យថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះមានមនោបវិចារៈ១៨ ដូច្នេះនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ។ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច។ បុគ្គល បានឃើញរូបដោយភ្នែក ហើយពិចារណារូប ដែលជាទីតាំង[32] នៃសោមនស្សវេទនា ពិចារណារូបដែលជាទីតាំងនៃទោមនស្សវេទនា ពិចារណារូប ដែលជាទីតាំង នៃឧបេក្ខាវេទនា ស្តាប់សំឡេងដោយត្រចៀក។បេ។ ហិតក្លិនដោយច្រមុះ... ទទួលរសដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវផោដ្ឋព្វៈ ដោយកាយ... ដឹងច្បាស់នូវធម៌ដោយចិត្ត ហើយពិចារណាធម៌ ដែលជាទីតាំងនៃសោមនស្សវេទនា ពិចារណាធម៌ ដែលជាទីតាំងនៃទោមនស្សវេទនា ពិចារណាធម៌ ដែលជាទីតាំងនៃឧបេក្ខាវេទនា ត្រូវជាសោមនស្សុបវិចារៈ៦ ទោមនស្សុបវិចារៈ៦ ឧបេក្ខុបវិចារៈ៦ ដោយប្រការដូច្នេះ។ ពាក្យណា ដែលយើងបានពោលហើយថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះ មានមនោបវិចារៈ ១៨ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។

[១៥៧] ពាក្យថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះ មានអធិដ្ឋាន[33] ៤ ដូច្នេះនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ។ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច។ បុរសមានអធិដ្ឋានក្នុងបញ្ញា១ មានអធិដ្ឋានក្នុងសច្ចៈ១ មានអធិដ្ឋានក្នុងចាគៈ១ មានអធិដ្ឋានក្នុងឧបសមៈ[34] ១។ ពាក្យណា ដែលយើងបានពោលហើយថា ម្នាលភិក្ខុ បុរសនេះ មានអធិដ្ឋាន៤ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។

[១៥៨] ពាក្យថា បុគ្គលនោះ មិនគួរបណ្តែតបណ្តោយបញ្ញា គួររក្សារឿយៗ នូវសច្ចៈ គួរចម្រើនរឿយៗ នូវចាគៈ គួរសិក្សានូវសន្តិ ដូច្នេះនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះបុគ្គលមិនបណ្តែតបណ្តោយបញ្ញា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុ ធាតុនេះ មាន៦ប្រការ គឺបឋវីធាតុ១ អាបោធាតុ១ តេជោធាតុ១ វាយោធាតុ១ អាកាសធាតុ១ វិញ្ញាណធាតុ១។

[១៥៩] ម្នាលភិក្ខុ ចុះបឋវីធាតុ តើដូចម្តេច។ ឯបឋវីធាតុ ខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះបឋវីធាតុជាខាងក្នុង តើដូចម្តេច។ ធម្មជាតណា ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់កក ជារបស់រឹង មានវិញ្ញាណចូលទៅអាស្រ័យនៅ គឺសក់ រោម ក្រចក ធ្មេញ ស្បែក សាច់ សរសៃ ឆ្អឹង ខួរក្នុងឆ្អឹង ទាច បេះដូង ថ្លើម វាវ ក្រពះ សួត ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អាហារចាស់ ឬរបស់ដទៃណាមួយ ជាធម្មជាតកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់កក ជារបស់រឹង មានវិញ្ញាណចូលទៅអាស្រ័យនៅដែរ ម្នាលភិក្ខុ នេះ យើងហៅថាបឋវីធាតុខាងក្នុង។ មួយទៀត បឋវីធាតុខាងក្នុងណាក្តី បឋវីធាតុខាងក្រៅណាក្តី ទាំងពីរនេះ ជាបឋវីធាតុដូចគ្នា។ បុគ្គលគួរឃើញតាមពិតនូវបឋវីធាតុនោះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ។ លុះឃើញតាមពិត នូវបឋវីធាតុនោះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយក្នុង បឋវីធាតុ រមែងញុំាងចិត្តឲ្យគ្រាកចេញអំពីបឋវីធាតុ។

[១៦០] ម្នាលភិក្ខុ ចុះអាបោធាតុ តើដូចម្តេច។ អាបោធាតុខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុ អាបោធាតុខាងក្នុង តើដូចម្តេច។ ធម្មជាតណា ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់ជ្រាយ ជារបស់រលាយ មានវិញ្ញាណចូលទៅអាស្រ័យនៅ គឺប្រមាត់ ស្លេស្ម ខ្ទុះ ឈាម ញើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក ខ្លាញ់រាវ ទឹកមាត់ ទឹកសំបោរ ទឹករំអិល មូត្រ ឬរបស់ដទៃណាមួយ ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់ជ្រាយ ជារបស់រលាយ មានវិញ្ញាណចូលទៅអាស្រ័យនៅ ម្នាលភិក្ខុ នេះ យើងហៅថា អាបោធាតុខាងក្នុង។ អាបោធាតុខាងក្នុងណាក្តី អាបោធាតុខាងក្រៅណាក្តី ទាំងពីរនេះ ជាអាបោធាតុដូចគ្នា។ បុគ្គលគួរឃើញតាមពិត នូវអាបោធាតុនោះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ។ លុះឃើញតាមពិតនូវអាបោធាតុនោះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយ ក្នុងអាបោធាតុ រមែងញុំាងចិត្តឲ្យគ្រាកចេញ អំពីអាបោធាតុ។

[១៦១] ម្នាលភិក្ខុ ចុះតេជោធាតុ តើដូចម្តេច។ តេជោធាតុ ខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះតេជោធាតុខាងក្នុង តើដូចម្តេច។ ធម្មជាតណា ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់មានចំហាយ ជារបស់មានកំដៅ មានវិញ្ញាណ ចូលទៅអាស្រ័យនៅ គឺភ្លើងធាតុ ដែលធ្វើកាយឲ្យក្តៅស្រួល១ ភ្លើងធាតុដែលធ្វើការឲ្យទ្រុតទ្រោម ឬគ្រាំគ្រាទៅ១ ភ្លើងធាតុដែលធ្វើកាយឲ្យក្តៅរោលរាល១ ភ្លើងធាតុ ដែលធ្វើអាហារដែលបុគ្គលស៊ី ផឹក ទំពាស៊ី ក្រេប ជញ្ជាប់ ឲ្យដល់នូវការរលាយទៅដោយស្រួល១ ឬធម្មជាតដទៃណាមួយ ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់

មានចំហាយ ជារបស់មានកំដៅ មានវិញ្ញាណ ចូលទៅអាស្រ័យនៅ ម្នាលភិក្ខុ នេះ យើងហៅថា តេជោធាតុខាងក្នុង។ មួយទៀត តេជោធាតុខាងក្នុងណាក្តី តេជោធាតុខាងក្រៅណាក្តី ទាំងពីរនេះ ហៅថា តេជោធាតុដូចគ្នា។ បុគ្គលគួរឃើញតាមពិត នូវតេជោធាតុនោះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ។ លុះឃើញតាមពិត នូវតេជោធាតុនោះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយ ក្នុងតេជោធាតុ រមែងញុំាងចិត្ត ឲ្យគ្រាកចេញ អំពីតេជោធាតុ។

[១៦២] ម្នាលភិក្ខុ ចុះ វាយោធាតុ តើដូចម្តេច។ វាយោធាតុខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះវាយោធាតុខាងក្នុង តើដូចម្តេច។ ធម្មជាតណា ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់បក់ទៅមក ជារបស់ផ្សព្វផ្សាយទៅមក មានវិញ្ញាណចូលទៅអាស្រ័យនៅ គឺខ្យល់ដែលបក់ឡើងលើ ខ្យល់ដែលបក់ចុះក្រោម ខ្យល់ដែលខាំងនៅក្នុងផ្ទៃ ខ្យល់ដែលខាំងនៅក្នុងក្រពះ ខ្យល់ដែលរត់តាមអវយវៈតូចធំ ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល ឬធម្មជាតដទៃណាមួយ ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់បក់ទៅមក ជារបស់ផ្សព្វផ្សាយទៅមក មានវិញ្ញាណចូលទៅអាស្រ័យនៅ ម្នាលភិក្ខុ នេះហៅថា វាយោធាតុខាងក្នុង។ មួយទៀត វាយោធាតុខាងក្នុងណាក្តី វាយោធាតុខាងក្រៅណាក្តី ទាំងពីរនេះ ហៅថា វាយោធាតុដូចគ្នា។ បុគ្គលគួរឃើញតាមពិត នូវវាយោធាតុនោះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ។ លុះឃើញតាមពិត នូវវាយោធាតុនោះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយក្នុងវាយោធាតុ រមែងញុំាងចិត្តឲ្យគ្រាកចេញអំពីវាយោធាតុ។

[១៦៣] ម្នាលភិក្ខុ ចុះអាកាសធាតុ តើដូចម្តេច។ អាកាសធាតុខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះអាកាសធាតុខាងក្នុង តើដូចម្តេច។ ធម្មជាតណា ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់សូន្យ ជារបស់ទទេ មានវិញ្ញាណចូលទៅអាស្រ័យនៅ គឺរន្ធត្រចៀក រន្ធច្រមុះ ទ្វារមាត់ និងប្រទេសសម្រាប់លេបអាហារ ដែលស៊ី ផឹក ទំពា ក្រេប ជញ្ជាប់ និងកន្លែងជាទីឋិតនៃអាហារ ដែលស៊ី ផឹក ទំពា ក្រេប ជញ្ជាប់ និងប្រទេសជាទីហូរចេញតាមចំណែកខាងក្រោម នៃអាហារដែលស៊ី ផឹក ទំពា ក្រេប ជញ្ជាប់ ឬធម្មជាតដទៃណាមួយ ដែលកើតក្នុងខ្លួន អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់សូន្យ ជារបស់ទទេ មានវិញ្ញាណចូលទៅអាស្រ័យនៅ ម្នាលភិក្ខុ នេះហៅថា អាកាសធាតុខាងក្នុង។ មួយទៀត អាកាសធាតុខាងក្នុងណាក្តី អាកាសធាតុខាងក្រៅណាក្តី ទាំងពីរនេះ ហៅថា អាកាសធាតុដូចគ្នា។ បុគ្គលគួរឃើញតាមពិត នូវអាកាសធាតុនោះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ។ លុះឃើញតាមពិត នូវអាកាសធាតុនោះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយក្នុងអាកាសធាតុ រមែងញុំាងចិត្តឲ្យគ្រាកចេញអំពីអាកាសធាតុ។ ចំណែកខាងក្រោយ នៅសល់តែវិញ្ញាណដ៏បរិសុទ្ធ ផូរផង់ បុគ្គលតែងដឹងអ្វីមួយ គឺដឹងថាសុខខ្លះ ដឹងថាទុក្ខខ្លះ ដឹងថាមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខខ្លះ ដោយវិញ្ញាណនោះឯង។

[១៦៤] ម្នាលភិក្ខុ សុខវេទនាដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈ ជាហេតុនៃសុខវេទនា។ បុគ្គលនោះ កាលដែលទទួលនូវសុខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ទទួលនូវសុខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈនោះ គឺសុខវេទនា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យនូវផស្សៈ ដែលជាហេតុនៃសុខវេទនា វេទនានោះ ក៏រលត់ទៅ វេទនានោះ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ ដែលជាហេតុ នៃសុខវេទនានោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុ ទុក្ខវេទនា តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈជាហេតុ នៃទុក្ខវេទនា។ បុគ្គលនោះ កាលទទួលនូវទុក្ខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ទទួលទុក្ខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈនោះ គឺទុក្ខវេទនា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យនូវផស្សៈ ដែលជាហេតុ នៃទុក្ខវេទនា វេទនានោះ ក៏រលត់ទៅ វេទនានោះ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ ដែលជាហេតុនៃទុក្ខវេទនានោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុ អទុក្ខមសុខវេទនា តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈ ជាហេតុនៃអទុក្ខមសុខវេទនា។ បុគ្គលនោះ កាលទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈនោះ គឺអទុក្ខមសុខវេទនា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈ ដែលជាហេតុនៃអទុក្ខមសុខវេទនា វេទនានោះ ក៏រលត់ទៅ វេទនានោះ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ ដែលជាហេតុនៃអទុក្ខមសុខវេទនានោះឯង។

[១៦៥] ម្នាលភិក្ខុ ដូចកំដៅតែងកើតមាន ភ្លើងតែងកើតមាន ព្រោះកិរិយាខ្ទប់គ្នា ព្រោះកិរិយាប្រជុំគ្នា នៃកំណាត់ឈើទាំងពីរ កំដៅណា ដែលកើតអំពីកិរិយាខ្ទប់គ្នានោះ កំដៅនោះ ក៏រលត់ទៅ កំដៅនោះ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះកិរិយាញែកគ្នា ព្រោះកិរិយាបែកគ្នា នៃកំណាត់ឈើទាំងពីរនោះឯង មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុ មានឧបមេយ្យដូចសុខវេទនា តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈ ជាហេតុនៃសុខវេទនា បុគ្គលនោះ កាលទទួលសុខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ទទួលសុខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈនោះ គឺសុខវេទនា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈ ដែលជាហេតុ នៃសុខវេទនា វេទនានោះ ក៏រលត់ទៅ វេទនានោះ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ ជាហេតុនៃសុខវេទនានោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុ ទុក្ខវេទនា តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈ ជាហេតុនៃទុក្ខវេទនា។ បុគ្គលនោះ កាលទទួលទុក្ខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ទទួលទុក្ខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈនោះ គឺទុក្ខវេទនា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈ ដែលជាហេតុ នៃទុក្ខវេទនា វេទនានោះ ក៏រលត់ទៅ វេទនានោះ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ ដែលជាហេតុ នៃទុក្ខវេទនានោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុ អទុក្ខមសុខវេទនា តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈ ជាហេតុនៃអទុក្ខមសុខវេទនា។ បុគ្គលនោះ កាលទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈនោះ គឺអទុក្ខមសុខវេទនា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈ ដែលជាហេតុ នៃអទុក្ខមសុខវេទនា វេទនានោះ ក៏រលត់ទៅ វេទនានោះ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ ដែលជាហេតុនៃអទុក្ខមសុខវេទនានោះឯង ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ចំណែកខាងក្រោយ នៅសល់តែឧបេក្ខាដ៏បរិសុទ្ធ ផូរផង់ ជាធម្មជាតទន់ផង គួរដល់ការងារផង ភ្លឺថ្លាផង។

[១៦៦] ម្នាលភិក្ខុ ដូចជាងមាសក្តី កូនសិស្សរបស់ជាងមាសក្តី ដែលប្រសប់ គប្បីរៀបចំនូវចង្ក្រានស្នប់ លុះរៀបចំនូវចង្ក្រានស្នប់រួចហើយ គប្បីដុតនូវមាត់នៃចង្ក្រានស្នប់ លុះដុតនូវមាត់នៃចង្ក្រានស្នប់រួចហើយ គប្បីយកដង្កាប់ចាប់មាស ដាក់ទៅក្នុងមាត់នៃចង្ក្រានស្នប់។ គប្បីផ្លុំនូវមាត់នៃចង្ក្រានស្នប់នោះសព្វៗកាល យកទឹកប្រស់ព្រំសព្វៗកាល សំឡឹងមើលសព្វៗកាល។ មាសនោះ ប្រាសចាកទោស ប្រាសចាកមន្ទិល ជាមាសទន់ផង គួរដល់ការងារផង ភ្លឺថ្លាផង ទោះបីប្រាថ្នានឹងធ្វើគ្រឿងប្រដាប់ដ៏ប្លែកណាៗ គឺខ្សែខ្លួនក្តី ការក្តី កងកក្តី ផ្កាមាសក្តី មាសនោះ នឹងសម្រេចប្រយោជន៍ ដល់បុគ្គលនោះបាន មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុ មានឧបមេយ្យដូចចំណែកខាងក្រោយ នៅសល់តែឧបេក្ខា [ឧបេក្ខានេះ

សំដៅយកចតុត្ថជ្ឈានុបេក្ខា គឺឧបេក្ខា ដែលមានក្នុងរូបាវចរចតុត្ថជ្ឈាន។] ដ៏បរិសុទ្ធ ផូរផង់ ជាធម្មជាតទន់ផង គួរដល់ការងារផង ភ្លឺថ្លាផង យ៉ាងនោះឯង។ បុគ្គលនោះ តែងដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះថា បើអាត្មាអញ បង្អោននូវឧបេក្ខានេះ ដែលបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផូរផង់យ៉ាងនេះ ទៅកាន់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ហើយចម្រើនចិត្ត[35] ជាធម៌ដ៏សមគួរ ដល់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាននោះ ឧបេក្ខារបស់អាត្មាអញនេះ អាស្រ័យនូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាននោះ អែបនែបនឹងអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាននោះយ៉ាងនេះ គប្បីឋិតនៅអស់កាលជាយូរអង្វែង [កំណត់ពីរហ្មឺនកប្ប។] ប្រសិនបើអាត្មាអញ បង្អោននូវឧបេក្ខានេះ ដែលបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផូរផង់យ៉ាងនេះ ទៅកាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ហើយចម្រើនចិត្ត ជាធម៌ដ៏សមគួរ ដល់វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាននោះ ឧបេក្ខារបស់អាត្មាអញនេះ ដែលអាស្រ័យនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាននោះ ដែលអែបនែបនឹងវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាននោះយ៉ាងនេះ ក៏គប្បីឋិតនៅអស់កាលជាយូរអង្វែង ប្រសិនបើអាត្មាអញ បង្អោននូវឧបេក្ខានេះ ដែលបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផូរផង់យ៉ាងនេះ ទៅកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ហើយចម្រើនចិត្ត ជាធម៌ដ៏សមគួរ ដល់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាននោះ ឧបេក្ខារបស់អាត្មាអញនេះ ដែលអាស្រ័យនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាននោះ ដែលអែបនែបនឹងអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាននោះយ៉ាងនេះ ក៏គប្បីឋិតនៅអស់កាលជាយូរអង្វែង ប្រសិនបើអាត្មាអញ បង្អោននូវឧបេក្ខានេះ ដែលបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផូរផង់យ៉ាងនេះ ទៅកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ហើយចម្រើនចិត្ត ជាធម៌ដ៏សមគួរ ដល់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាននោះ ឧបេក្ខារបស់អាត្មាអញនេះ ដែលអាស្រ័យនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាននោះ ដែលអែបនែបនឹងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាននោះយ៉ាងនេះ ក៏គប្បីឋិតនៅអស់កាលជាយូរអង្វែង។ បុគ្គលនោះ តែងដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះថា ប្រសិនបើអាត្មាអញ បង្អោននូវឧបេក្ខានេះ ដែលបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផូរផង់យ៉ាងនេះ ទៅកាន់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ហើយចម្រើនចិត្ត ជាធម៌ដ៏សមគួរ ដល់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាននោះ ឈាននុ៎ះ នៅជាសង្ខតជ្ឈាន [ប្រែថា ឈាននៅមានបច្ច័យតាក់តែង គឺនៅមានជាតិ ជរា ជាប់តាម នៅមានមរណៈគ្របសង្កត់ តាំងនៅក្នុងសេចក្តីទុក្ខ ជាឈាននៅមិនមែនជាទីពឹងមាំ។] ប្រសិនបើអាត្មាអញ បង្អោននូវឧបេក្ខានេះ ដែលបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផូរផង់យ៉ាងនេះ ទៅកាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ហើយចម្រើនចិត្ត ជាធម៌ដ៏សមគួរ ដល់វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាននោះ ឈាននុ៎ះ ក៏នៅជាសង្ខតជ្ឈាន ប្រសិនបើអាត្មាអញ បង្អោននូវឧបេក្ខានេះ ដែលបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផូរផង់យ៉ាងនេះ ទៅកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ហើយចម្រើនចិត្ត ជាធម៌ដ៏សមគួរ ដល់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាននោះ ឈាននុ៎ះ ក៏នៅជាសង្ខតជ្ឈាន ប្រសិនបើអាត្មាអញ បង្អោននូវឧបេក្ខានេះ ដែលបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផូរផង់យ៉ាងនេះ ទៅកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ហើយចម្រើនចិត្ត ជាធម៌ដ៏សមគួរ ដល់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាននោះ ឈាននុ៎ះ ក៏នៅជាសង្ខតជ្ឈាន។ បុគ្គលនោះ ក៏លែងតាក់តែង លែងត្រិះរិះគិត ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ឬសេចក្តីវិនាស។ បុគ្គលនោះ កាលលែងតាក់តែង លែងត្រិះរិះគិត ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ឬសេចក្តីវិនាស ក៏លែងប្រកាន់របស់នីមួយ ក្នុងលោក កាលបើលែងប្រកាន់ហើយ ក៏មិនតក់ស្លុត កាលមិនតក់ស្លុត រមែងរំលត់កិលេសដោយពិតប្រាកដ រមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់អាត្មាអញ) អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញ បាននៅគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញ បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ។ បើបុគ្គលនោះ ទទួលសុខវេទនា ក៏ដឹងច្បាស់ថា សុខវេទនានោះមិនទៀង ដឹងច្បាស់ថា សុខវេទនានោះ អាត្មាអញមិនគួរនឹងជ្រប់ជាប់ឡើយ ដឹងច្បាស់ថា សុខវេទនានោះ អាត្មាអញ មិនគួរនឹងត្រេកអរឡើយ។ ប្រសិនបើ បុគ្គលនោះ ទទួលទុក្ខវេទនា ក៏ដឹងច្បាស់ថា ទុក្ខវេទនានោះមិនទៀង ដឹងច្បាស់ថា ទុក្ខវេទនានោះ អាត្មាអញ មិនគួរនឹងជ្រប់ជាប់ឡើយ ដឹងច្បាស់ថា ទុក្ខវេទនានោះ អាត្មាអញ មិនគួរនឹងត្រេកអរឡើយ។ ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ ទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា ក៏ដឹងច្បាស់ថា អទុក្ខមសុខវេទនានោះមិនទៀង ដឹងច្បាស់ថា អទុក្ខមសុខវេទនានោះ អាត្មាអញ មិនគួរនឹងជ្រប់ជាប់ឡើយ ដឹងច្បាស់ថា អទុក្ខមសុខវេទនានោះ អាត្មាអញ មិនគួរនឹងត្រេកអរឡើយ។ បើបុគ្គលនោះ ទទួលសុខវេទនា រមែងមានចិត្តនឿយណាយ ហើយទទួលសុខវេទនានោះ។ បើបុគ្គលនោះ ទទួលទុក្ខវេទនា រមែងមានចិត្តនឿយណាយ ហើយទទួលទុក្ខវេទនានោះ។ បើបុគ្គលនោះ ទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា រមែងមានចិត្តនឿយណាយ ហើយទទួលអទុក្ខមសុខវេទនានោះ។ កាលបុគ្គលនោះ ទទួលវេទនា ដែលមានកាយជាទីបំផុត ក៏រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ទទួលវេទនា មានកាយជាទីបំផុត។ កាលទទួលវេទនា ដែលមានជីវិតជាទីបំផុត ក៏រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ទទួលវេទនា មានជីវិតជាទីបំផុត។ ដឹងច្បាស់ថា កាលបើមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅហើយ ខាងនាយអំពីការអស់ជីវិតទៅ វេទនាទាំងពួង ដែលអាត្មាអញមិនគួរត្រេកអរ ក្នុងលោកនេះ នឹងរលត់អស់ទៅមិនមានសល់។

[១៦៧] ម្នាលភិក្ខុ ដូចជាប្រទីបប្រេង តែងឆេះរុងរឿង ព្រោះអាស្រ័យប្រេងផង ព្រោះអាស្រ័យប្រឆេះផង។ អណ្តាតប្រទីបមិនមាន អាហារ តែងរលត់ទៅ ព្រោះអស់ប្រេង និងប្រឆេះមុននោះផង ព្រោះមិនបានបន្ថែមប្រេង និងប្រឆេះដទៃទៀតផង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុ កាលបុគ្គលនោះ ទទួលវេទនា មានកាយជាទីបំផុត ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ទទួលវេទនា មានកាយជាទីបំផុត។ កាលទទួលវេទនា មានជីវិតជាទីបំផុត ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ទទួលវេទនា មានជីវិតជាទីបំផុត។ ដឹងច្បាស់ថា កាលបើមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅហើយ ខាងនាយអំពីការអស់ជីវិតទៅ វេទនាទាំងពួង ដែលអាត្មាអញមិនគួរត្រេកអរ ក្នុងលោកនេះ នឹងរលត់អស់ទៅមិនមានសល់ ក៏យ៉ាងនោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលដែលប្រកបដោយគុណធម៌យ៉ាងនេះ ទើបឈ្មោះថា ប្រកបដោយបញ្ញាធិដ្ឋាន ដ៏ឧត្តមនេះ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះថា សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌[36] ជាទីអស់ទៅ នៃទុក្ខទាំងពួងណា សេចក្តីដឹងនុ៎ះ ហៅថា បញ្ញាដ៏ប្រសើរក្រៃលែង។ វិមុត្តិនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឋិតនៅក្នុងសច្ចៈ ជាវិមុត្តិ មិនកម្រើក។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះថា របស់ណា ដែលមានសេចក្តីវិនាសជាធម្មតា របស់នោះ ជារបស់មុសា ព្រះនិព្វានណា ដែលមានសេចក្តីមិនវិនាសជាធម្មតា ព្រះនិព្វាននោះ ជារបស់សច្ចៈ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គល ដែលប្រកបដោយគុណធម៌យ៉ាងនេះ ទើបឈ្មោះថា ប្រកបដោយ សច្ចាធិដ្ឋាន ដ៏ឧត្តមនេះ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះថា ព្រះនិព្វានណា ដែលមានសេចក្តីមិនវិនាសជាធម្មតា ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ឈ្មោះថា ជា អរិយសច្ច ដ៏ឧត្តម។ ក៏កាលពីដើម[37] បុគ្គលនោះ មិនទាន់ដឹងច្បាស់ តែងបំពេញ តែងកាន់យក នូវឧបធិ[38] ទាំងឡាយ។ ឧបធិទាំងនោះ បុគ្គលនោះ បានលះបង់ហើយ បានគាស់រំលើងឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅ ដូចជាទីនៅ នៃដើមត្នោត ជាសភាវៈដល់នូវការមិនមាន មានសភាពមិនកើតទៀត ជាធម្មតាតទៅ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលដែលប្រកបដោយគុណធម៌យ៉ាងនេះ ទើបឈ្មោះថា ប្រកបដោយ ចាគាធិដ្ឋាន ដ៏ឧត្តមនេះ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះថា ការលះបង់ នូវឧបធិទាំងពួងណា ការលះបង់នុ៎ះ ហៅថា ចាគៈដ៏ប្រសើរក្រៃលែង។ កាលពីដើម បុគ្គលនោះ មិនទាន់ដឹងច្បាស់ អភិជ្ឈា[39] ឆន្ទៈ[40] និង សារាគៈ[41] ក៏មាននៅ កិលេសនោះ បុគ្គលនោះ បានលះបង់ចោលហើយ បានគាស់រំលើងឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅ ដូចជាទីនៅនៃដើមត្នោត ជាសភាវៈដល់នូវការមិនមាន មានសភាពមិនកើតតទៅទៀត ជាធម្មតា។ មួយទៀត កាលពីដើម បុគ្គលនោះ មិនទាន់ដឹងច្បាស់ អាឃាត[42] ព្យាបាទ[43] និង សម្បទោសៈ[44] ក៏មាននៅ កិលេសនោះ បុគ្គលនោះ បានលះបង់ហើយ បានគាស់រំលើងឫសគល់ចោលហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅ ដូចជាទីនៅ នៃដើមត្នោត ជាសភាវៈដល់នូវការមិនមាន មានសភាពមិនកើតតទៅទៀត

ជាធម្មតា។ កាលពីដើម បុគ្គលនោះ មិនទាន់ដឹងច្បាស់ អវិជ្ជា[45] សម្មោហៈ[46] និង សម្បមោហៈ[47] ក៏មាននៅ កិលេសនោះ បុគ្គលនោះ បានលះបង់ហើយ បានគាស់រំលើងឫសគល់ចោលហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅ ដូចជាទីនៅ នៃដើមត្នោត ជាសភាវៈដល់នូវការមិនមាន មានសភាពមិនកើតតទៅទៀត ជាធម្មតា ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលដែលប្រកបដោយគុណធម៌យ៉ាងនេះ ទើបឈ្មោះថា ប្រកបដោយ ឧបសមាធិដ្ឋាន ដ៏ឧត្តមនេះ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះថា ការរម្ងាប់នូវរាគៈ ទោសៈ និងមោហៈទាំងឡាយណា ការរម្ងាប់នុ៎ះ ឈ្មោះថា ឧបសមៈ ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង។ ពាក្យណា ដែលយើងពោលហើយថា បុគ្គលនោះ មិនគួរបណ្តែតបណ្តោយបញ្ញា[48] គួររក្សារឿយៗ នូវសច្ចៈ គួរចម្រើនរឿយៗ នូវចាគៈ គួរសិក្សានូវសន្តិ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។

[១៦៨] ពាក្យថាសេចក្តីសំគាល់ និងសេចក្តីវិលវល់ តែងមិនប្រព្រឹត្តទៅកាន់បុគ្គលដែលឋិតនៅ ក្នុងអធិដ្ឋានទាំងឡាយណា កាលបើសេចក្តីសំគាល់ និងសេចក្តីវិលវល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅហើយ បុគ្គលនោះ យើងហៅថា ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ដូច្នេះនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ។ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ កើតមានឥឡូវនេះ សេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មិនកើតមានឥឡូវនេះ សេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងកើតមាន សេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនកើតមាន សេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមានរូប សេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនមានរូប សេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមានសញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនមានសញ្ញា សេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញា ក៏មិនមែន។ ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីសំគាល់ ឈ្មោះថា ជារោគ សេចក្តីសំគាល់ ឈ្មោះថា ជាបូស សេចក្តីសំគាល់ ឈ្មោះថា ជាសរ។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលនោះ យើងហៅថា ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះតែការប្រព្រឹត្តិកន្លង នូវសេចក្តីសំគាល់ទាំងពួងបាន។ ម្នាលភិក្ខុ ឯអ្នកប្រាជ្ញ ដែលមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ រមែងលែងកើត លែងចាស់ លែងស្លាប់ លែងស្អប់ លែងស្រឡាញ់។ ម្នាលភិក្ខុ សត្វគប្បីកើត ដោយហេតុណា ហេតុនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនមានឡើយ កាលបុគ្គលនោះមិនកើត នឹងចាស់មកពីណា កាលបើមិនចាស់ហើយ នឹងស្លាប់មកពីណា កាលបើមិនស្លាប់ហើយ នឹងស្អប់មកពីណា កាលបើមិនស្អប់ហើយ នឹងស្រឡាញ់មកពីណា។ ពាក្យណា ដែលយើងពោលហើយថា សេចក្តីសំគាល់ និងសេចក្តីវិលវល់ តែងមិនប្រព្រឹត្តទៅកាន់បុគ្គល ដែលឋិតនៅក្នុងអធិដ្ឋានទាំងឡាយណា កាលបើសេចក្តីសំគាល់ និងសេចក្តីវិលវល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅហើយ បុគ្គលនោះ យើងហៅថា ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ យើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុ ចូរអ្នកចាំទុក នូវចំណែកនៃធាតុ ទាំង៦ ដោយសេចក្តីសង្ខេប របស់យើងនេះចុះ។

[១៦៩] គ្រានោះឯង បុក្កុសាតិមានអាយុ ក៏ភ្ញាក់ស្មារតីដឹងថា ព្រះសាស្តារបស់អញ ស្តេចមកដល់ហើយតើ ព្រះសុគតរបស់អញ ស្តេចមកដល់ហើយតើ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធរបស់អញ ស្តេចមកដល់ហើយតើ ដូច្នេះ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ ធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាង ក្រាបទៀបបាទា របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយត្បូងហើយ ទើបសូមខមាទោស ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្តីល្មើសហើយ ដោយហេតុថា ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ជាមនុស្សវង្វេង ជាមនុស្សមិនឈ្លាស ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ បានសំគាល់ នូវព្រះមានព្រះភាគ ថាជាបុគ្គលដែលគេគប្បីហៅរក ដោយពាក្យថា អាវុសោ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អត់ទោស តាមទោសរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ដើម្បីនឹងសង្រួមតទៅមុខទៀត។

[១៧០] ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា អើភិក្ខុ អ្នកមានសេចក្តីល្មើសហើយ ដោយហេតុថា អ្នក ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ជាមនុស្សវង្វេង ជាមនុស្សមិនឈ្លាស ព្រោះអ្នក បានសំគាល់នូវតថាគត ថាជាបុគ្គល ដែលគេគប្បីហៅរក ដោយពាក្យថា អាវុសោ ដូច្នេះ ម្នាលភិក្ខុ កាលណាបើអ្នកបានឃើញទោស តាមទោសហើយ សំដែងដោយសមគួរ តាមធម៌ហើយ យើងនឹងអត់ទោសនោះ ដល់អ្នក ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលណា ឃើញនូវទោសតាមទោស ហើយសំដែង ដោយសមគួរតាមធម៌ហើយ ដល់នូវការសង្រួមតទៅ នេះ ជាសេចក្តីចម្រើន របស់បុគ្គលនោះ ក្នុងអរិយវិន័យ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ គួរបាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះបាត្រ និងចីវររបស់អ្នក មានគ្រប់គ្រាន់ហើយឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បាត្រ និងចីវររបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនទាន់មានគ្រប់គ្រាន់ទេ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនដែលឲ្យឧបសម្បទា ដល់កុលបុត្ត ដែលមានបាត្រ និងចីវរមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ។

[១៧១] គ្រានោះឯង បុក្កុសាតិមានអាយុ ត្រេកអរ រីករាយនឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ក្រោកអំពីអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយធ្វើប្រទក្សិណ ចៀសចេញទៅកាន់ទី ស្វែងរកបាត្រនិងចីវរ។ គ្រាកាលដែលបុក្កុសាតិមានអាយុ កំពុងត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកបាត្រ និងចីវរ មេគោក៏មកបុះផ្តាច់ជីវិតទៅ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុច្រើនរូប នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កុលបុត្តឈ្មោះ បុក្កុសាតិ ណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រដៅ ដោយឱវាទសង្ខេប បុក្កុសាតិកុលបុត្តនោះ ធ្វើមរណកាលទៅហើយ ចុះគតិ និងបរលោក របស់បុក្កុសាតិកុលបុត្តនោះ តើដូចម្តេច។

[១៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុក្កុសាតិកុលបុត្តជាបណ្ឌិត បានដល់នូវធម៌ ដ៏សមគួរដល់ធម៌ មិនបាច់ញុំាងតថាគតឲ្យនឿយព្រួយ ព្រោះធម៌ជាហេតុ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុក្កុសាតិកុលបុត្ត ជាឱបបាតិកៈ ព្រោះអស់ទៅនៃឱរម្ភាគិយសំយោជនៈ ទាំង៥ ហើយបរិនិព្វាន ក្នុងលោកនោះតែម្តង មានសភាពមិនបានត្រឡប់ចាកលោកនោះមកវិញឡើយ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ ធាតុវិភង្គសូត្រ ជាគម្រប់១០។

សច្ចវិភង្គសូត្រ ទី១១

CS sut.mn.141 | book_028

(១១. សច្ចវិភង្គសុត្តំ)

[១៧៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងឥសិបតនមិគទាយវ័ន ជិតក្រុងពារាណសី។ ក្នុងទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។

[១៧៤] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មចក្រដ៏ប្រសើរ ដែលតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងឥសិបតនមិគទាយវ័ន ជិតក្រុងពារាណសី ជាធម្មចក្រ ដែលសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី នរណាមួយក្តី ក្នុងលោក មិនអាចធ្វើបដិវត្តិបាន គឺការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ញាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវអរិយសច្ចទាំង៤ អរិយសច្ចទាំង៤ តើដូចម្តេច គឺការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ញាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវទុក្ខអរិយសច្ច១ ការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ញាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច១ ការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ញាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច១ ការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ញាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មចក្រដ៏ប្រសើរ ដែលតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងឥសិបតនមិគទាយវ័ន ជិតក្រុងពារាណសី ជាធម្មចក្រ ដែលសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី នរណាមួយក្តី ក្នុងលោក មិនអាចធ្វើបដិវត្តិបាន គឺការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ញាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវអរិយសច្ច ទាំង៤នេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសេពនូវសារីបុត្ត និងមោគ្គល្លានចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរគប់រកសារីបុត្ត និងមោគ្គល្លានចុះ ព្រោះសារីបុត្ត និងមោគ្គល្លាន ជាបណ្ឌិតភិក្ខុ ជាអ្នកអនុគ្រោះសព្រហ្មចារីទាំងឡាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សារីបុត្ត ប្រៀបដូចជាម្តាយបង្កើតកូន។ មោគ្គល្លាន ប្រៀបដូចជាអ្នកចិញ្ចឹមកូន ដែលកើតហើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សារីបុត្ត ទូន្មានបុគ្គល ក្នុងសោតាបត្តិផល មោគ្គល្លាន ទូន្មានបុគ្គលក្នុងប្រយោជន៍ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សារីបុត្ត អាចប្រាប់ សំដែង បញ្ញាក់ តែងតាំង បើក វែកញែក ធ្វើឲ្យងាយ នូវអរិយសច្ច ទាំង៤ ដោយពិស្តារបាន។ ព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងពាក្យនេះរួចហើយ លុះព្រះសុគត ទ្រង់សំដែងសេចក្តីនេះរួចហើយ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ ហើយស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ។

[១៧៥] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ក៏ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះថា នែអាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលពាក្យព្រះសារីបុត្តមានអាយុថា អើអាវុសោ។ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ពោលដូច្នេះថា នែអាវុសោទាំងឡាយ ធម្មចក្រដ៏ប្រសើរ ដែលព្រះតថាគត ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បានឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងឥសិបតនមិគទាយវ័ន ជិតក្រុងពារាណសី ជាធម្មចក្រ ដែលសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី នរណាមួយក្តី ក្នុងលោក មិនអាចធ្វើបដិវត្តិបាន គឺការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ញាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវអរិយសច្ច ទាំង៤ អរិយសច្ច ទាំង៤ តើដូចម្តេច គឺការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ញាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវទុក្ខអរិយសច្ច១ ការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ញាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច១ ការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ញាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច១ ការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ញាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច១។

[១៧៦] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទុក្ខអរិយសច្ច តើដូចម្តេច។ ជាតិទុក្ខ១ ជរាទុក្ខ១ មរណទុក្ខ១ សោកទុក្ខ១ បរិទេវទុក្ខ១ ទុក្ខទុក្ខ១ ទោមនស្សទុក្ខ១ ឧបាយាសទុក្ខ១ យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិទុក្ខ១ ដោយបំប្រួញ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធ ឈ្មោះថាទុក្ខ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ជាតិ តើដូចម្តេច ការកើត ការកើតព្រម ការចុះកាន់គភ៌ ការប្រព្រឹត្តទៅមិនដាច់ ការវិលត្រឡប់ ការកើតប្រាកដនៃខន្ធ និងការបានចំពោះ នូវអាយតនៈណា របស់ពួកសត្វនោះៗ ក្នុងសត្តនិកាយនោះៗ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ជាតិ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ជរា តើដូចម្តេច សេចក្តីចាស់ ភាពគ្រាំគ្រា ធ្មេញបាក់ សក់ស្កូវ ស្បែកជ្រួញជ្រីវយុរយារ ការថយអាយុ ការចាស់ជោរ នៃឥន្ទ្រិយណា របស់ពួកសត្វនោះៗ ក្នុងសត្តនិកាយនោះៗ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ជរា។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មរណៈ តើដូចម្តេច ការច្យុតិ ការឃ្លាតចាកសត្តនិកាយនោះៗ ការបែកធ្លាយ ការបាត់បង់ សេចក្តីស្លាប់ មរណៈ កាលកិរិយា ការបែកធ្លាយខន្ធ ការដាក់ចុះ នូវសាកសព ការផ្តាច់បង់នូវជីវិតិន្ទ្រិយណា របស់ពួកសត្វនោះៗ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា មរណៈ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សោកៈ តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីស្ងួតស្ងប់ ការស្រពោនស្រពាប់ ការស្រណោះស្រណោក ការក្រៀមក្រំខាងក្នុង ការសង្រេងសង្រែខាងក្នុងណា របស់សត្វ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីវិនាសណាមួយ ឬត្រូវសេចក្តីទុក្ខណាមួយ ប៉ះពាល់ហើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា សោកៈ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បរិទេវៈ តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទំនួញ ការទួញរៀបរាប់ ការត្អូញត្អែរ ការយំយែក ការអណ្តឺតអណ្តក ការយំរៀបរាប់ណា របស់សត្វ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីវិនាសណាមួយ ឬត្រូវសេចក្តីទុក្ខណាមួយ ប៉ះពាល់ហើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា បរិទេវៈ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទុក្ខៈ តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីលំបាកកាយ ការមិនសប្បាយកាយ សេចក្តីទុក្ខកើតអំពីកាយសម្ផ័ស្ស ការទទួលអារម្មណ៍មិនជាទីសប្បាយណា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខៈ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទោមនស្ស តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីលំបាកក្នុងចិត្ត ការមិនសប្បាយចិត្ត សេចក្តីទុក្ខកើតអំពីមនោសម្ផ័ស្ស ការទទួលអារម្មណ៍មិនជាទីសប្បាយណា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ទោមនស្ស។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ឧបាយាសៈ តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីតានតឹង ការចង្អៀតចិត្ត ការខ្ទាំងខ្ទាស់ ការតឹងចិត្តណា របស់សត្វដែលប្រកបដោយសេចក្តីវិនាសណាមួយ ឬត្រូវសេចក្តីទុក្ខណាមួយប៉ះពាល់ហើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ឧបាយាសៈ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិទុក្ខ តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមានជាតិជាធម្មតា រមែងមានសេចក្តីប្រាថ្នាយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ សូមឲ្យយើងទាំងឡាយ កុំគប្បីជាអ្នកមានជាតិជាធម្មតាឡើយ ពុំនោះសោត ជាតិកុំគប្បីមកដល់យើងទាំងឡាយឡើយ អំពើនុ៎ះឯង ក៏សត្វទាំងឡាយ មិនគប្បីដល់តាមសេចក្តីប្រាថ្នាឡើយ នេះហៅថា យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិទុក្ខដែរ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមានជរាជាធម្មតា.... ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមានព្យាធិជាធម្មតា... ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា... ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមានសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ជាធម្មតា រមែងមានសេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើង យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ សូមឲ្យយើងទាំងឡាយ កុំគប្បីជាអ្នកមានសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួលទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តជាធម្មតាឡើយ ពុំនោះសោត សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ កុំគប្បីមកដល់យើងទាំងឡាយឡើយ អំពើនុ៎ះឯង ក៏សត្វទាំងឡាយ មិនគប្បីដល់តាមសេចក្តីប្រាថ្នាឡើយ នេះហៅថា យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិទុក្ខដែរ។ ម្នាល

អាវុសោទាំងឡាយ ដោយបំប្រួញ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធ ឈ្មោះថាទុក្ខ តើដូចម្តេច រូបជាឧបាទានក្ខន្ធ១ វេទនាជាឧបាទានក្ខន្ធ១ សញ្ញាជាឧបាទានក្ខន្ធ១ សង្ខារជាឧបាទានក្ខន្ធ១ វិញ្ញាណជាឧបាទានក្ខន្ធ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទាំងនេះហៅថា បញ្ចុបាទានក្ខន្ធទុក្ខ ដោយបំប្រួញ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខអរិយសច្ច។

[១៧៧] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច តើដូចម្តេច។ តណ្ហាណា ដែលនាំសត្វទៅកើតទៀត ប្រកបព្រមដោយសេចក្តីត្រេកត្រអាល មានសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងភពនោះៗគឺ កាមតណ្ហា១ ភវតណ្ហា១ វិភវតណ្ហា១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច។

[១៧៨] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច តើដូចម្តេច។ សេចក្តីវិនាស និងការរលត់មិនមានសល់ នៃតណ្ហានោះឯង កិរិយាលះបង់ ការរលាស់ចោល ការជម្រុះចោល នូវតណ្ហានោះឯង ការមិនអាល័យ ក្នុងតណ្ហានោះឯង ណា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច។

[១៧៩] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច តើដូចម្តេច។ អរិយមគ្គ ប្រកបដោយអង្គ ៨ប្រការនេះឯង គឺសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ១ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ១ វាចាត្រូវ១ ការងារត្រូវ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ១ ព្យាយាមត្រូវ១ សេចក្តីរលឹកត្រូវ១ ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ១។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីដឹងក្នុងកងទុក្ខ សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុឲ្យកើតទុក្ខ សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌រំលត់ទុក្ខ សេចក្តីដឹងក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា សេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ តើដូចម្តេច សេចក្តីត្រិះរិះ ដើម្បីចេញចាកកាម១ សេចក្តីត្រិះរិះ ដើម្បីមិនព្យាបាទ១ សេចក្តីត្រិះរិះ ដើម្បីមិនបៀតបៀន១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ វាចាត្រូវ តើដូចម្តេច ការវៀរចាកសំដីកុហក១ ការវៀរចាកសំដីញុះញង់១ ការវៀរចាកសំដីទ្រគោះ១ ការវៀរចាកពាក្យរោយរាយឥតប្រយោជន៍១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា វាចាត្រូវ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការងារត្រូវ តើដូចម្តេច ការវៀរចាកបាណាតិបាត១ ការវៀរចាកអទិន្នាទាន១ ការវៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ការងារត្រូវ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ក្នុងសាសនានេះ លះបង់នូវការចិញ្ចឹមជីវិតខុស ហើយសម្រេចជីវិតដោយការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្យាយាមត្រូវ តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្តទុក តំកល់ចិត្ត ដើម្បីញុំាងអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់កើត មិនឲ្យកើតឡើងបាន ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្តទុក តំកល់ចិត្ត ដើម្បីលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងហើយ ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្តទុក តំកល់ចិត្ត ដើម្បីញុំាងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើង ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្តទុក តំកល់ចិត្ត ដើម្បីញុំាងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យបានឋិតថេរនៅ មិនឲ្យវិនាសទៅវិញ ឲ្យបានចម្រើនធំទូលាយ ឲ្យកើតបរិបូណ៌ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ព្យាយាមត្រូវ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីរលឹកត្រូវ តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញរឿយៗ នូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមដុតកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈា និងទោមនស្សក្នុងលោក ពិចារណាឃើញរឿយៗ នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ។បេ។ ពិចារណាឃើញរឿយៗ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត។បេ។ ពិចារណាឃើញរឿយៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមដុតកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈា និងទោមនស្សក្នុងលោក ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា សេចក្តីរលឹកត្រូវ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការតំកល់ចិត្តត្រូវ តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានបីតិ និងសុខៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ក៏សម្រេចសម្រាន្តនៅ គ្រប់ឥរិយាបថ ភិក្ខុបានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតកើតមានក្នុងសន្តានចិត្ត ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា គឺសទ្ធា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតិ និងសុខៈ កើតអំពីសមាធិ គឺបឋមជ្ឈាន ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈ និងវិចារៈ... (បានដល់) នូវតតិយជ្ឈាន... បានដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្តនៅ គ្រប់ឥរិយាបថ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ការតំកល់ចិត្តត្រូវ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច។

[១៨០] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម្មចក្រដ៏ប្រសើរ ដែលព្រះតថាគត ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងឥសិបតនមិគទាយវ័ន ទៀបក្រុងពារាណសី ជាធម្មចក្រ ដែលសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី នរណាមួយក្តី ក្នុងលោក មិនអាចធ្វើបដិវត្តិបាន គឺការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ញាក់ ការតែងតាំង ការបើក ការវែកញែក និងការធ្វើឲ្យងាយ នូវអរិយសច្ច ទាំង៤នេះឯង។ លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ។

ចប់ សច្ចវិភង្គសូត្រ ទី១១។

ទក្ខិណាវិភង្គសូត្រ ទី១២

CS sut.mn.142 | book_028

(១២. ទក្ខិណាវិភង្គសុត្តំ)

[១៨១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគ្រោធារាម ជិតក្រុងកបិលព័ស្តុ ក្នុងដែនសក្កៈ។ គ្រានោះ ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី នាំយកសំពត់ថ្មី ១គូ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រះនាង មហាបជាបតិគោតមី គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន សំពត់ថ្មី ១គូ នេះ ខ្ញុំម្ចាស់វៃខ្លួនឯង ត្បាញខ្លួនឯង ផ្តងចំពោះព្រះមានព្រះភាគ បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ចំពោះខ្ញុំម្ចាស់ ទទួលយកនូវសំពត់នោះ។

[១៨២] កាលបើព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏មានព្រះបន្ទូលនឹងព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះនាងគោតមី សូមព្រះនាងប្រគេន (សំពត់នេះ) ចំពោះសង្ឃវិញចុះ កាលបើព្រះនាងប្រគេនសំពត់នេះ ចំពោះសង្ឃហើយ តថាគតឈ្មោះថា ព្រះនាងបានបូជាហើយផង ទាំងសង្ឃ ក៏ឈ្មោះថា ព្រះនាងបានបូជាហើយដែរ។ ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី ក្រាបបង្គំទូលអង្វរព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈ២ដង ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សំពត់ថ្មី ១គូនេះ ខ្ញុំម្ចាស់រវៃខ្លួនឯង ត្បាញខ្លួនឯង ឧទ្ទិសចំពោះព្រះមានព្រះភាគ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ចំពោះខ្ញុំម្ចាស់ ទទួលយកនូវសំពត់នោះ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹងព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី អស់វារៈ២ដង ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះនាងគោតមី សូមព្រះនាងប្រគេនសង្ឃវិញចុះ កាលបើព្រះនាងប្រគេនសង្ឃហើយ តថាគត ក៏ឈ្មោះថា ព្រះនាងបានបូជាហើយផង ទាំងសង្ឃ ក៏ឈ្មោះថា ព្រះនាងបានបូជាហើយដែរ។ ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈ៣ដង ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សំពត់ថ្មី ១គូនេះ ខ្ញុំម្ចាស់រវៃខ្លួនឯង ត្បាញខ្លួនឯង ឧទ្ទិសចំពោះព្រះមានព្រះភាគ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ចំពោះខ្ញុំម្ចាស់ ហើយទទួលយកនូវសំពត់នោះ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល នឹងព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី អស់វារៈ៣ដង ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះនាងគោតមី សូមព្រះនាងប្រគេនសង្ឃវិញចុះ កាលបើព្រះនាងប្រគេនសង្ឃហើយ តថាគត ក៏ឈ្មោះថា ព្រះនាងបានបូជាហើយផង ទាំងសង្ឃ ក៏ឈ្មោះថា ព្រះនាងបានបូជាហើយដែរ។

[១៨៣] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកា យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូលអង្វរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលសំពត់ថ្មី ១គូ របស់ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី ជាអ្នកមានឧបការៈច្រើន ជាព្រះមាតុច្ឆា របស់ព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកថែរក្សា អ្នកចិញ្ចឹម អ្នកថ្វាយទឹកក្សីរ កាលព្រះមាតាបង្កើតព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទិវង្គតទៅ នាងបានបំបៅទឹកដោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូម្បីព្រះមានព្រះភាគ ក៏មានឧបការៈច្រើន ដល់ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមីដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី អាស្រ័យព្រះមានព្រះភាគ ទើបបានដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាទីពឹង បានដល់នូវព្រះធម៌ ជាទីពឹង បានដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីពឹង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី អាស្រ័យព្រះមានព្រះភាគ ទើបជាអ្នកបានវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ វៀរចាកការនិយាយកុហក វៀរចាកហេតុ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺការផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី អាស្រ័យនូវព្រះមានព្រះភាគ ទើបប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក ក្នុងព្រះពុទ្ធ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក ក្នុងព្រះធម៌ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក ក្នុងព្រះសង្ឃ ប្រកបដោយសីលទាំងឡាយ ដែលជាទីត្រេកអរ នៃព្រះអរិយបុគ្គល បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី អាស្រ័យនូវព្រះមានព្រះភាគ ទើបជាអ្នកអស់សង្ស័យក្នុងទុក្ខ អស់សង្ស័យក្នុងហេតុឲ្យកើតទុក្ខ អស់សង្ស័យ ក្នុងធម៌រំលត់ទុក្ខ អស់សង្ស័យ ក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូម្បីព្រះមានព្រះភាគ ក៏មានឧបការៈច្រើន ដល់ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមីដែរ។

[១៨៤] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា អើយ៉ាងហ្នឹងហើយអានន្ទ អើយ៉ាងហ្នឹងហើយ អានន្ទ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលអាស្រ័យបុគ្គលណា ទើបបានដល់ព្រះពុទ្ធ ជាទីពឹង បានដល់ព្រះធម៌ ជាទីពឹង បានដល់ព្រះសង្ឃ ជាទីពឹង ម្នាលអានន្ទ តថាគត មិនសំដែងនូវការថ្វាយបង្គំ ការក្រោកទទួល អញ្ជលិកម្ម សាមីចិកម្ម និងការឲ្យនូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ ថាជាកម្ម ដែលបុគ្គលនេះ តបស្នងដល់បុគ្គលនេះ បានដោយល្អឡើយ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត បុគ្គលអាស្រ័យនូវបុគ្គលណា ហើយបានវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ វៀរចាកការនិយាយកុហក វៀរចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺការផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ម្នាលអានន្ទ តថាគតមិនសំដែងនូវការថ្វាយបង្គំ ការក្រោកទទួល អញ្ជលិកម្ម សាមីចិកម្ម និងការឲ្យនូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ ថាជាកម្ម ដែលបុគ្គលនេះ តបស្នងដល់បុគ្គលនេះ បានដោយល្អឡើយ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត បុគ្គល អាស្រ័យនូវបុគ្គលណា ហើយបានប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើកក្នុងព្រះពុទ្ធ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើកក្នុងព្រះធម៌ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើកក្នុងព្រះសង្ឃ ប្រកបដោយសីលទាំងឡាយ ជាទីត្រេកអរ នៃព្រះអរិយបុគ្គល ម្នាលអានន្ទ តថាគត មិនសំដែងនូវការថ្វាយបង្គំ ការក្រោកទទួល អញ្ជលិកម្ម សាមីចិកម្ម និងការឲ្យនូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ ថាជាកម្ម ដែលបុគ្គលនេះ តបស្នងដល់បុគ្គលនេះ បានដោយល្អឡើយ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត បុគ្គលអាស្រ័យនូវបុគ្គលណា ហើយជាអ្នកអស់សង្ស័យក្នុងទុក្ខ អស់សង្ស័យក្នុងហេតុឲ្យកើតទុក្ខ អស់សង្ស័យក្នុងធម៌រំលត់ទុក្ខ អស់សង្ស័យក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ ម្នាលអានន្ទ តថាគតមិនសំដែង នូវការថ្វាយបង្គំ ការក្រោកទទួល អញ្ជលិកម្ម សាមីចិកម្ម និងការឲ្យនូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ ថាជាកម្ម ដែលបុគ្គលនេះ តបស្នងដល់បុគ្គលនេះ បានដោយល្អឡើយ។

[១៨៥] ម្នាលអានន្ទ បាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា (ទានដែលឲ្យចំពោះបុគ្គល) នេះ មាន១៤យ៉ាង។ បុគ្គលឲ្យទានចំពោះព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នេះជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី១។ ឲ្យទានចំពោះព្រះបច្ចេកពុទ្ធ នេះជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី២។ ឲ្យទានចំពោះព្រះអរហន្ត ជាសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត នេះជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី៣។ ឲ្យទានចំពោះបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអរហត្តផល នេះជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី៤។ ឲ្យទានចំពោះអនាគាមិបុគ្គល នេះជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី៥។ ឲ្យទានចំពោះបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអនាគាមិផល នេះជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី៦។ ឲ្យទានចំពោះសកទាគាមិបុគ្គល នេះជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី៧។ ឲ្យទានចំពោះបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសកទាគាមិផល នេះជា បាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី៨។ ឲ្យទានចំពោះសោតាបន្នបុគ្គល នេះជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី៩។ ឲ្យទានចំពោះបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល[49] នេះជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី១០។ ឲ្យទានចំពោះអ្នកបួស ជាខាងក្រៅ (ពុទ្ធសាសនា) ដែលប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាម[50] ទាំងឡាយ នេះជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី១១។ ឲ្យទានចំពោះបុថុជ្ជន មានសីល នេះជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី១២។ ឲ្យទានចំពោះបុថុជ្ជនទ្រុស្តសីល នេះជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី១៣។ ឲ្យទានចំពោះសត្វតិរច្ឆាន នេះជាបាដិបុគ្គលិកាទក្ខិណា ទី១៤។

[១៨៦] ម្នាលអានន្ទ បណ្ដាបុគ្គលអ្នកទទួលទានទាំងនោះ ទក្ខិណាមានគុណមួយរយ[51] ដែលបុគ្គលត្រូវបាន ព្រោះឲ្យទានចំពោះសត្វតិរច្ឆាន។ ទក្ខិណាមានគុណមួយពាន់ ដែលបុគ្គលត្រូវបាន ព្រោះឲ្យទានចំពោះបុថុជ្ជនទ្រុស្ដសីល។ ទក្ខិណាមានគុណមួយសែន ដែលបុគ្គលត្រូវបាន ព្រោះឲ្យទានចំពោះបុថុជ្ជនមានសីល។ ទក្ខិណាមានគុណមួយសែនកោដិ ដែលបុគ្គលត្រូវបាន ព្រោះឲ្យទានចំពោះអ្នកបួសខាងក្រៅ ដែលប្រាសចាកតម្រេក ក្នុងកាមទាំងឡាយ។ ទក្ខិណាមានគុណរាប់មិនបាន ប្រមាណមិនកើត ដែលបុគ្គលត្រូវបាន ព្រោះឲ្យទានចំពោះបុគ្គល ដែលប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល។ នឹងបាច់និយាយទៅថ្វី (ដល់ទក្ខិណាដែលបុគ្គលឲ្យ) ចំពោះសោតាបន្នបុគ្គល នឹងនិយាយទៅថ្វី ចំពោះបុគ្គលដែលប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសកទាគាមិផល នឹងនិយាយទៅថ្វី ចំពោះសកទាគាមិបុគ្គល នឹងនិយាយទៅថ្វី ចំពោះបុគ្គលដែលប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអនាគាមិផល នឹងនិយាយទៅថ្វី ចំពោះអនាគាមិបុគ្គល នឹងនិយាយទៅថ្វី ចំពោះបុគ្គលដែលប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអរហត្តផល នឹងនិយាយទៅថ្វី ចំពោះព្រះអរហន្ត ជាសាវ័ករបស់តថាគត នឹងនិយាយទៅថ្វី ចំពោះព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ នឹងនិយាយទៅថ្វី ចំពោះព្រះតថាគត ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ។

[១៨៧] ម្នាលអានន្ទ សង្ឃគតាទក្ខិណា (ទានដែលតំកល់ក្នុងសង្ឃ) នេះមាន ៧យ៉ាង។ បុគ្គលឲ្យទានចំពោះសង្ឃទាំងពីរចំណែក មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន[52] នេះជាសង្ឃគតាទក្ខិណា ទី១។ កាលបើព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅ បុគ្គលឲ្យទានចំពោះសង្ឃទាំងពីរចំណែក នេះជាសង្ឃគតាទក្ខិណា ទីពីរ។ ឲ្យទានចំពោះតែភិក្ខុសង្ឃ នេះជា សង្ឃគតាទក្ខិណា ទី៣។ ឲ្យទានចំពោះតែភិក្ខុនីសង្ឃ នេះជាសង្ឃគតាទក្ខិណា ទី៤។ បុគ្គល (ទៅនិមន្តអំពីសំណាក់សង្ឃ) ថា សូមលោកទាំងឡាយ ចាត់ពួកភិក្ខុប៉ុណ្ណោះ ពួកភិក្ខុនីប៉ុណ្ណោះ អំពីសង្ឃ ដើម្បីខ្ញុំ ហើយទើបឲ្យទាន នេះជាសង្ឃគតាទក្ខិណា ទី៥។ បុគ្គល (ទៅនិមន្តអំពីសំណាក់សង្ឃ) ថា សូមលោកទាំងឡាយ ចាត់ពួកភិក្ខុប៉ុណ្ណោះ អំពីសង្ឃ ដើម្បីខ្ញុំ ហើយទើបឲ្យទាន នេះជាសង្ឃគតាទក្ខិណា ទី៦។ បុគ្គល (ទៅនិមន្តអំពីសំណាក់សង្ឃ) ថា សូមលោកទាំងឡាយ ចាត់ពួកភិក្ខុនីប៉ុណ្ណោះ អំពីសង្ឃ ដើម្បីខ្ញុំ ហើយទើបឲ្យទាន នេះជាសង្ឃគតាទក្ខិណា ទី៧។

[១៨៨] ម្នាលអានន្ទ ក្នុងកាលជាអនាគត នឹងមានគោត្រភូសង្ឃ (សង្ឃមានតែឈ្មោះ) មានតែសំពត់កាសាវៈចងក ជាអ្នកទ្រុស្ដសីល មានធម៌ដ៏លាមក ជនទាំងនោះ ឧទ្ទិសចំពោះសង្ឃ ហើយនឹងឲ្យទាន ដល់បុគ្គលទ្រុស្ដសីលទាំងនោះ ម្នាលអានន្ទ សូម្បីក្នុងកាលនោះ ក៏តថាគតពោលថា សង្ឃគតាទក្ខិណាទាន មានអានិសង្សរាប់មិនបាន ប្រមាណមិនកើតដែរ ម្នាលអានន្ទ តថាគតមិនដែលពោលនូវបាដិបុគ្គលិកទាន ថាមានផលច្រើនជាងសង្ឃគតាទក្ខិណាទាន ដោយបរិយាយណាមួយឡើយ។

[១៨៩] ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណាវិសុទ្ធិ (ការបរិសុទ្ធិ និងមិនបរិសុទ្ធិរបស់ទាន) នេះមាន៤យ៉ាង។ ឯ ទក្ខិណាវិសុទ្ធិ ទាំង៤ តើដូចម្ដេច។ ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណា បរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យ មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួល១ ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណា បរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួល មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យ១ ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណា មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យផង មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួលផង១ ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណាបរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យផង បរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួលផង១។

[១៩០] ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណា បរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យ មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួល តើដូចម្ដេច។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកឲ្យក្នុងលោកនេះ ជាបុគ្គលមានសីល មានធម៌ល្អ ឯពួកអ្នកទទួល ជាអ្នកទ្រុស្ដសីល មានធម៌ដ៏លាមក ម្នាលអានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ទក្ខិណា បរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យ មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួល។

[១៩១] ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណា បរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួល តែមិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យ តើដូចម្ដេច។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកឲ្យក្នុងលោកនេះ ជាបុគ្គលទ្រុស្ដសីល មានធម៌ដ៏លាមក ឯពួកអ្នកទទួល ជាបុគ្គលមានសីល មានធម៌ល្អ ម្នាលអានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ទក្ខិណា បរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួល មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យ។

[១៩២] ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណា មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យផង មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួលផង តើដូចម្ដេច។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកឲ្យក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្ដសីល មានធម៌ដ៏លាមក ទាំងពួកអ្នកទទួល ក៏ជាបុគ្គលទ្រុស្ដសីល មានធម៌ដ៏លាមកដូចគ្នា ម្នាលអានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ទក្ខិណា មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យផង មិនបរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួលផង។

[១៩៣] ម្នាលអានន្ទ ទក្ខិណា បរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យផង បរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួលផង តើដូចម្ដេច។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកឲ្យក្នុងលោកនេះ ជាបុគ្គលមានសីល មានធម៌ល្អ ទាំងពួកអ្នកទទួល ក៏ជាបុគ្គលមានសីល មានធម៌ល្អដូចគ្នា ម្នាលអានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ទក្ខិណា បរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យផង បរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួលផង។ ម្នាលអានន្ទ នេះឯង ជា ទក្ខិណាវិសុទ្ធិ៤យ៉ាង។

[១៩៤] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នូវព្រះសូត្រនេះ លុះព្រះសុគត ជាសាស្ដា ទ្រង់ត្រាស់នូវព្រះសូត្រនេះរួចហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវព្រះគាថា តទៅទៀត ដូច្នេះថា បុគ្គលណា ជាអ្នកមានសីល មានចិត្តជ្រះថ្លា ដោយប្រពៃ ជឿស៊ប់នូវកម្ម និងផលរបស់កម្ម ដ៏លើសលុប ឲ្យទានដែលខ្លួនបានមក ដោយធម៌ ចំពោះពួកបុគ្គលទ្រុស្ដសីល ទក្ខិណានោះ បរិសុទ្ធខាងអ្នកឲ្យ បុគ្គលណា ជាអ្នកទ្រុស្ដសីល មានចិត្តមិនបានជ្រះថ្លា មិនជឿស៊ប់នូវកម្ម និងផលរបស់កម្ម ដ៏លើសលុប ឲ្យទានដែលខ្លួនបានមក មិនដោយធម៌ ចំពោះពួកបុគ្គលអ្នកមានសីល ទក្ខិណានោះ បរិសុទ្ធខាងអ្នកទទួល បុគ្គលណា ជាអ្នកទ្រុស្ដសីល មានចិត្តមិនបានជ្រះថ្លា មិនជឿស៊ប់នូវកម្ម និងផលរបស់កម្ម ដ៏លើសលុប ឲ្យទានដែលខ្លួនបានមក មិនដោយធម៌ ចំពោះពួកបុគ្គលទ្រុស្ដសីល តថាគត មិនពោលថា ទាននោះ មានផលដ៏បរិបូណ៌ទេ បុគ្គលណា ជាអ្នកមានសីល មានចិត្តជ្រះថ្លា ដោយប្រពៃ ជឿស៊ប់នូវកម្ម និងផលរបស់កម្ម ដ៏លើសលុប ឲ្យទានដែលខ្លួនបានមកដោយធម៌ ចំពោះពួកបុគ្គលមានសីល តថាគត ពោលថា ទាននោះឯង ទើបបានផលដ៏បរិបូណ៌ បុគ្គលណា ជាអ្នកប្រាសចាករាគៈ មានចិត្តជ្រះថ្លាដោយប្រពៃ ជឿស៊ប់នូវកម្ម និងផលរបស់កម្ម ដ៏លើសលុប ឲ្យទានដែលខ្លួនបានមកដោយធម៌ ចំពោះពួកបុគ្គលប្រាសចាករាគៈ ទាននោះឯង ប្រសើរជាងពួកអាមិសទាន (ទាំងអស់)។

ចប់ ទក្ខិណាវិភង្គសូត្រ ទី១២។

ចប់ វិភង្គវគ្គ ទី៤។

ឧទ្ទាននៃវិភង្គវគ្គនោះ គឺ

ភទ្ទេករត្តសូត្រ១ រឿងព្រះអានន្ទសំដែង (ភទ្ទេករត្តសូត្រ) ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា១ រឿងព្រះសមិទ្ធិ (ក្នុងមហាកច្ចានភទ្ទេករត្តសូត្រ)១ រឿងចន្ទនទេវបុត្រ (ក្នុងលោមសកង្គិយសូត្រ)១ រឿងមាណពអគ្គិវេសនគោត្រ (ក្នុងចូឡកម្មវិភង្គសូត្រ)១ រឿងបុគ្គលឈ្មោះថាមានញាណដ៏ប្រសើរ (ក្នុងមហាកម្មវិភង្គសូត្រ)១ រឿងព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមបុរិសទម្មសារថិ (ក្នុងសឡាយតនវិភង្គសូត្រ)១ ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ១ អរណវិភង្គសូត្រ១ រឿងបុក្កុសកុលបុត្រ (ក្នុងធាតុវិភង្គសូត្រ)១ រឿងសច្ចៈដ៏ប្រសើរ (ក្នុងសច្ចវិភង្គសូត្រ)១ រឿងទាន (ក្នុងទក្ខិណាវិភង្គសូត្រ)១។

សឡាយតនវគ្គ

CS sut.mn.v15 | book_028

(៥. សឡាយតនវគ្គោ)

អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ ទី១

CS sut.mn.143 | book_028

(១. អនាថបិណ្ឌិកោវាទសុត្តំ)

[១៩៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ សម័យនោះឯង អនាថបិណ្ឌិកគហបតី មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជម្ងឺធ្ងន់។ គ្រានោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ហៅបុរសម្នាក់មកថា នែបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកឯងចូរមកអាយ ចូរអ្នកទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរអ្នកថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ តាមពាក្យរបស់យើង រួចហើយ ចូរក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អនាថបិណ្ឌិកគហបតី មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជម្ងឺធ្ងន់ គាត់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ រួចហើយ ចូរអ្នកទៅគាល់ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរអ្នកថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះសារីបុត្តមានអាយុ តាមពាក្យរបស់យើង រួចហើយ ចូរអ្នកទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន អនាថបិណ្ឌិកគហបតី មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជម្ងឺធ្ងន់ គាត់ថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ដោយសិរ្សៈ ដូច្នេះផង ចូរអ្នកទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណាសូមអង្វរ សូមព្រះសារីបុត្តមានអាយុ អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ចូលទៅកាន់លំនៅរបស់អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ដូច្នេះផង។ បុរសនោះ ទទួលពាក្យអនាថបិណ្ឌិកគហបតីថា បាទ លោកដ៏ចម្រើន ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។

[១៩៦] លុះបុរសនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អនាថបិណ្ឌិកគហបតី មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជម្ងឺធ្ងន់ គាត់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ ហើយបុរសនោះ ក៏ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះបុរសនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន អនាថបិណ្ឌិកគហបតី មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជម្ងឺធ្ងន់ គាត់ថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ដោយសិរ្សៈ ហើយបុរសនោះ ក៏ទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណាសូមអង្វរ សូមព្រះសារីបុត្តមានអាយុ អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះរបស់អនាថបិណ្ឌិកគហបតី (ឲ្យទាន)។ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ក៏ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ហីភាព។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់ដោយបាត្រ និងចីវរ មានព្រះអានន្ទមានអាយុ ជាបច្ឆាសមណៈ ក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះ របស់អនាថបិណ្ឌិកគហបតី លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលប្រគេន។

[១៩៧] លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ គង់រួចហើយ ក៏មានថេរវាចានឹងអនាថបិណ្ឌិកគហបតី ដូច្នេះថា ម្នាលគហបតី សរីរយន្តអ្នកល្មមអត់ធន់បានដែរឬ ល្មមឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានដែរឬ ទុក្ខវេទនាបានស្រាកស្រាន្ត មិនចម្រើនឡើងទេឬ ការធូរថយរមែងប្រាកដ ឯការចម្រើនឡើង រមែងមិនប្រាកដទេឬ។ បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន ខ្ញុំអត់ធន់មិនបានទេ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ ទុក្ខវេទនាដ៏ក្លារបស់ខ្ញុំ ចេះតែចម្រើនឡើង មិនស្រាកស្រាន្តទេ ការចម្រើន ចេះតែប្រាកដ ការធូរថយ មិនប្រាកដទេ។

[១៩៨] បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន បុរសមានកម្លាំង ចាក់អំបែងក្បាលដោយដែកស្រួចមុត យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន ខ្យល់ដ៏ខ្លាំង ចាក់ដោតអំបែងក្បាលខ្ញុំ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន ខ្ញុំអត់ធន់មិនបានទេ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ ព្រោះទុក្ខវេទនាដ៏ក្លារបស់ខ្ញុំ រមែងចម្រើនឡើង មិនស្រាកស្រាន្តទេ មានតែរឹតឡើង ឥតធូរថយសោះ។

[១៩៩] បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន បុរសមានកម្លាំង យកចង្វាយព្រ័ត្រដ៏មាំ មកត្របែងក្បាល យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន ខ្យល់ដ៏ខ្លាំង ឆ្កៀលក្បាលខ្ញុំ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន ខ្ញុំអត់ធន់មិនបានទេ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ ព្រោះទុក្ខវេទនាដ៏ក្លារបស់ខ្ញុំ តែងចម្រើនឡើង មិនស្រាកស្រាន្តទេ មានតែរឹតឡើង ឥតធូរថយសោះ។

[២០០] បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន អ្នកសម្លាប់គោក្តី កូនសិស្សរបស់អ្នកសម្លាប់គោដ៏ឈ្លាសក្តី វះពោះ ដោយកាំបិតសម្រាប់វះគោដ៏មុត យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន ខ្យល់ដែលខ្លាំង រមែងអារពោះរបស់ខ្ញុំ ក៏យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន ខ្ញុំអត់ធន់មិនបានទេ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ ព្រោះទុក្ខវេទនាដ៏ក្លារបស់ខ្ញុំ តែងចម្រើនឡើង មិនស្រាកស្រាន្ត មានតែរឹតឡើង ឥតធូរថយសោះ។

[២០១] បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន បុរស២នាក់ មានកម្លាំង ចាប់បុរសម្នាក់ដែលខ្សោយជាង ត្រង់ដើមដៃទាំងពីរ រោលកំដៅលើរណ្តៅរងើកភ្លើង យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន ឯសេចក្តីក្តៅក្រហាយដ៏ខ្លាំង ក្នុងកាយរបស់ខ្ញុំ ក៏យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន ខ្ញុំអត់ធន់មិនបានទេ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ ព្រោះទុក្ខវេទនាដ៏ក្លារបស់ខ្ញុំ តែងចម្រើនឡើង មិនស្រាកស្រាន្តទេ មានតែរឹតឡើង ឥតធូរថយសោះ។

[២០២] ព្រះសារីបុត្តតបថា ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវចក្ខុ ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យចក្ខុ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវត្រចៀក ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យត្រចៀក របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវច្រមុះ ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យច្រមុះ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវអណ្តាត ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យអណ្តាត របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវកាយ ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យកាយ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវចិត្ត ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យចិត្ត របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។

[២០៣] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវរូប ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យរូប របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវសំឡេង... នឹងមិនប្រកាន់នូវក្លិន... នឹងមិនប្រកាន់នូវរស... នឹងមិនប្រកាន់នូវផ្សព្វ... នឹងមិនប្រកាន់នូវធម្មារម្មណ៍ ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យធម្មារម្មណ៍ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ។

[២០៤] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវចក្ខុវិញ្ញាណ ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យចក្ខុវិញ្ញាណ របស់អាត្មាអញ នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវសោតវិញ្ញាណ... នឹងមិនប្រកាន់នូវឃានវិញ្ញាណ... នឹងមិនប្រកាន់នូវជិវ្ហាវិញ្ញាណ... នឹងមិនប្រកាន់នូវកាយវិញ្ញាណ... នឹងមិនប្រកាន់នូវមនោវិញ្ញាណ ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យមនោវិញ្ញាណ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។

[២០៥] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវចក្ខុសម្ផ័ស្ស ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យចក្ខុសម្ផ័ស្ស របស់អាត្មាអញ នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវសោតសម្ផ័ស្ស... នឹងមិនប្រកាន់នូវឃានសម្ផ័ស្ស... នឹងមិនប្រកាន់នូវជិវ្ហាសម្ផ័ស្ស... នឹងមិនប្រកាន់នូវកាយសម្ផ័ស្ស... នឹងមិនប្រកាន់នូវមនោសម្ផ័ស្ស ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យមនោសម្ផ័ស្ស របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។

[២០៦] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវវេទនាដែលកើតអំពីចក្ខុសម្ផ័ស្ស ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យវេទនា ដែលកើតអំពីចក្ខុសម្ផ័ស្ស របស់អាត្មាអញ នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវវេទនា ដែលកើតអំពីសោតសម្ផ័ស្ស... នឹងមិនប្រកាន់នូវវេទនា ដែលកើតអំពីឃានសម្ផ័ស្ស... នឹងមិនប្រកាន់នូវវេទនា ដែលកើតអំពីជិវ្ហាសម្ផ័ស្ស... នឹងមិនប្រកាន់នូវវេទនា ដែលកើតអំពីកាយសម្ផ័ស្ស... នឹងមិនប្រកាន់នូវវេទនា ដែលកើតអំពីមនោសម្ផ័ស្ស ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យវេទនា ដែលកើតអំពីមនោសម្ផ័ស្ស របស់អាត្មាអញ នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។

[២០៧] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មិនប្រកាន់នូវបឋវីធាតុ ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យបឋវីធាតុ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវអាបោធាតុ... នឹងមិនប្រកាន់នូវតេជោធាតុ... នឹងមិនប្រកាន់នូវវាយោធាតុ... នឹងមិនប្រកាន់នូវអាកាសធាតុ... នឹងមិនប្រកាន់នូវវិញ្ញាណធាតុ ទាំងវិញ្ញាណដែលអាស្រ័យវិញ្ញាណធាតុ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។

[២០៨] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវរូប ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យរូប របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវវេទនា... នឹងមិនប្រកាន់នូវសញ្ញា... នឹងមិនប្រកាន់នូវសង្ខារទាំងឡាយ... នឹងមិនប្រកាន់នូវវិញ្ញាណ ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យវិញ្ញាណ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។

[២០៩] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់ នូវអាកាសានញ្ចាយតនៈ ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យអាកាសានញ្ចាយតនៈ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់ នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ... នឹងមិនប្រកាន់ នូវ

អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ... នឹងមិនប្រកាន់ នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។

[២១០] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់ នូវលោកនេះ[53] ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យលោកនេះ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់ នូវលោកខាងមុខ[54] ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យលោកខាងមុខ របស់អាត្មាអញ នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។

[២១១] ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា ធម្មជាតណា ដែលអាត្មាអញបានឃើញហើយ ឮហើយ ប៉ះពាល់ហើយ ដឹងច្បាស់ហើយ ស្វែងរកហើយ ស្ទាបស្ទង់ដោយចិត្តហើយ អាត្មាអញ នឹងមិនប្រកាន់នូវធម្មជាតនោះ ទាំងវិញ្ញាណ ដែលអាស្រ័យធម្មជាតនោះ របស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនមានឡើយ ម្នាលគហបតី អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។

[២១២] កាលដែលព្រះសារីបុត្តមានថេរវាចា យ៉ាងនេះហើយ អនាថបិណ្ឌិកគហបតី យំសម្រក់ទឹកភ្នែក។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ មានថេរវាចានឹងអនាថបិណ្ឌិកគហបតី ដូច្នេះថា ម្នាលគហបតី អ្នកជាប់នៅក្នុងទ្រព្យសម្បត្តិឬ ម្នាលគហបតី អ្នកលិចនៅក្នុងទ្រព្យសម្បត្តិឬ។ អនាថបិណ្ឌិកគហបតីឆ្លើយថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមិនជាប់ មិនលិចនៅក្នុងទ្រព្យសម្បត្តិទេ តែថាខ្ញុំព្រះករុណា ដែលចូលទៅអង្គុយជិតព្រះសាស្តា អស់កាលយូរហើយផង ចូលទៅអង្គុយជិតពួកភិក្ខុ ជាអ្នកចម្រើនចិត្ត អស់កាលយូរហើយផង ក៏ខ្ញុំព្រះករុណា មិនដែលបានស្តាប់ធម្មីកថា មានសភាពដូច្នេះឡើយ។ ម្នាលគហបតី ធម្មីកថាមានសភាពដូច្នេះ តែងមិនច្បាស់ប្រាកដ ដល់ពួកគ្រហស្ថអ្នកស្លៀកសទេ ម្នាលគហបតី ឯធម្មីកថាមានសភាពដូច្នេះ រមែងច្បាស់ប្រាកដដល់ពួកបព្វជិត (តែប៉ុណ្ណោះ)។ បពិត្រព្រះសារីបុត្តដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ ធម្មីកថាមានសភាពដូច្នេះ សូមឲ្យបានច្បាស់ប្រាកដ ដល់ពួកគ្រហស្ថអ្នកស្លៀកសផង បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា មានពួកកុលបុត្ត ដែលប្រកបដោយជាតិ ជាអ្នកមានធុលីតិចក្នុងភ្នែក ជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវធម៌ ព្រោះតែមិនបានស្តាប់ធម៌ មុខជានឹងសាបសូន្យចាកធម៌មិនខាន។ លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ និងព្រះអានន្ទមានអាយុ ទូន្មានអនាថបិណ្ឌិកគហបតី ដោយឱវាទនេះរួចហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅ។

[២១៣] កាលបើព្រះសារីបុត្តមានអាយុ និងព្រះអានន្ទមានអាយុ ចៀសចេញទៅ អស់កាលមិនយូរប៉ុន្មាន អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ក៏ធ្វើមរណកាល ទៅកើតក្នុងពួកទេវតាឋានតុសិត។ លំដាប់នោះ អនាថបិណ្ឌិកទេវបុត្ត លុះរាត្រីបឋមយាមកន្លងទៅហើយ មានពន្លឺដ៏រុងរឿង ញុំាងវត្តជេតពនទាំងអស់ ឲ្យភ្លឺស្វាងហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ។ លុះអនាថបិណ្ឌិកទេវបុត្ត ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថាទាំងឡាយថា វត្តជេតពននេះ សុទ្ធតែពួកអ្នកស្វែងរកគុណដ៏ល្អ នៅអាស្រ័យជានិច្ច ដែលព្រះពុទ្ធជាធម្មរាជ គង់អាស្រ័យនៅ ជាទីញុំាងបីតិ ឲ្យកើតព្រមដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ កម្ម គឺមគ្គចេតនា១ វិជ្ជា គឺ មគ្គបញ្ញា១ ធម៌ទាំងឡាយ ជាបក្ខពួកខាងសមាធិ១ សីល ឈ្មោះថាជីវិតខ្ពស់បំផុត១ សត្វទាំងឡាយរមែងស្អាត ដោយធម៌នេះ មិនមែនដោយគោត្រ ឬមិនមែនដោយទ្រព្យឡើយ ព្រោះហេតុនោះ បុរសជាបណ្ឌិត កាលបើឃើញច្បាស់ នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ត្រូវពិចារណាធម៌ ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ទើបស្អាតក្នុងធម៌នោះ យ៉ាងនេះបាន មានតែព្រះសារីបុត្តមួយ ទើបប្រសើរដោយបញ្ញាផង ដោយសីលផង ដោយកិរិយារម្ងាប់នូវកិលេសផង ទុកជាភិក្ខុណា ដល់នូវត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន (ភិក្ខុនោះ) ក៏មានគុណអស់ត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង។ លុះអនាថបិណ្ឌិកទេវបុត្ត ពោលនូវគាថានេះចប់ ព្រះសាស្តា ក៏មានព្រះហឫទ័យត្រេកអរ។ លំដាប់នោះ អនាថបិណ្ឌិកទេវបុត្ត ដឹងថា ព្រះសាស្តារបស់អាត្មាអញ មានព្រះហឫទ័យត្រេកអរហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ រួចក៏បាត់ក្នុងទីនោះទៅ។

[២១៤] លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅហើយ ព្រះមានព្រះភាគក៏ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលរាត្រីបឋមយាមកន្លងទៅហើយ ក្នុងយប់នេះឯង មានទេវបុត្តមួយអង្គ មានរស្មីដ៏រុងរឿង ញុំាងវត្តជេតពនទាំងអស់ឲ្យភ្លឺស្វាង ហើយក៏ចូលមករកតថាគត លុះចូលមកដល់ថ្វាយបង្គំតថាគត ហើយឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ។ លុះទេវបុត្តនោះ ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ពោលគាថាទាំងនេះ ចំពោះតថាគតថា វត្តជេតពននេះ សុទ្ធតែពួកលោកអ្នកស្វែងរកគុណដ៏ល្អ នៅអាស្រ័យជានិច្ច ដែលព្រះពុទ្ធជាធម្មរាជ គង់អាស្រ័យនៅហើយ ជាទីញុំាងបីតិឲ្យកើតព្រម ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ កម្ម១ វិជ្ជា១ ធម៌ទាំងឡាយ១ សីល ឈ្មោះថាជីវិតខ្ពស់បំផុត១ សត្វទាំងឡាយ រមែងស្អាតដោយធម៌នេះ មិនមែនដោយគោត្រ ឬមិនមែនដោយទ្រព្យឡើយ ព្រោះហេតុនោះ បុរសជាបណ្ឌិត កាលបើឃើញច្បាស់ នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនហើយ ត្រូវពិចារណានូវធម៌ ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ទើបស្អាតក្នុងធម៌នោះ យ៉ាងនេះបាន មានតែព្រះសារីបុត្តមួយ ទើបប្រសើរ ដោយបញ្ញាផង ដោយសីលផង ដោយកិរិយារម្ងាប់នូវកិលេសផង ទុកជាភិក្ខុណា បានដល់នូវត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន (ភិក្ខុនោះ) ក៏មានគុណអស់ត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះទេវបុត្តនោះ ពោលនូវគាថានេះចប់ហើយ ដឹងថាព្រះសាស្តា របស់អាត្មាអញ មានព្រះហឫទ័យត្រេកអរហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំតថាគត ធ្វើប្រទក្សិណ រួចក៏បាត់ក្នុងទីនោះទៅ។

[២១៥] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទេវបុត្តនោះឯង ប្រាកដជាអនាថបិណ្ឌិកគហបតីនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះអនាថបិណ្ឌិកគហបតី បានជ្រះថ្លាក្រៃពេក ក្នុងព្រះសារីបុត្តមានអាយុ។ ម្នាលអានន្ទ ត្រូវហើយៗ ម្នាលអានន្ទ ហេតុដែលអ្នកបានត្រិះរិះនោះ ត្រូវហើយ ទេវបុត្តនោះ គឺអនាថបិណ្ឌិកហ្នឹងឯង មិនមែនអ្នកដទៃទេ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នូវពាក្យនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ ទី១។

ឆន្នោវាទសូត្រ ទី២

(២. ឆន្នោវាទសុត្តំ)

[២១៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ។ ក៏ក្នុងសម័យនោះ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ព្រះមហាចុន្ទៈមានអាយុ និងព្រះឆន្នៈមានអាយុ កំពុងគង់នៅនាភ្នំគិជ្ឈកូដ។ សម័យនោះឯង ព្រះឆន្នៈមានអាយុ មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ឈឺចាប់ជាទម្ងន់។

[២១៧] គ្រានោះ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ចេញចាកផលសមាបត្តិ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅរកព្រះមហាចុន្ទៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងព្រះមហាចុន្ទៈមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលចុន្ទៈមានអាយុ មក យើងចូលទៅរកព្រះឆន្នៈមានអាយុ នឹងបានសួរជម្ងឺ។ ព្រះមហាចុន្ទៈមានអាយុ ទទួលពាក្យព្រះសារីបុត្រមានអាយុថា ករុណា លោកមានអាយុ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ និងព្រះមហាចុន្ទៈមានអាយុ ចូលទៅរកព្រះឆន្នៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយរាក់ទាក់ សំណេះសំណាល ជាមួយនឹងព្រះឆន្នៈមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យគួររលឹកហើយ ទើបអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះសារីបុត្រមានអាយុ អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានសួរព្រះឆន្នៈមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោឆន្នៈ លោកអាចអត់ធន់បានឬទេ លោកអាចញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានឬទេ ទុក្ខវេទនាបានស្រាកស្រាន្ត មិនចម្រើនឡើងទេឬ ការធូរថយប្រាកដ ការចម្រើនមិនប្រាកដទេឬ។ ព្រះឆន្នត្ថេរ និយាយថា ម្នាលអាវុសោ សារីបុត្រ ខ្ញុំមិនអាចអត់ធន់បានទេ ខ្ញុំមិនអាចញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ ទុក្ខវេទនារបស់ខ្ញុំខ្លាំងណាស់ ចេះតែចម្រើនឡើង មិនស្រាកស្រាន្តទេ ការចម្រើនឡើង នៃទុក្ខវេទនា ចេះតែប្រាកដ ការធូរថយមិនប្រាកដទេ។

[២១៨] ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ បុរសមានកម្លាំង គប្បីចាក់ក្បាលដោយដែកស្រួចដ៏មុត យ៉ាងណា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្យល់ដ៏ក្រៃលែង ចាក់នូវក្បាលខ្ញុំ យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំមិនអាចអត់ធន់បានទេ ខ្ញុំមិនអាចញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ ទុក្ខវេទនានៃខ្ញុំខ្លាំងណាស់ ចេះតែចម្រើនឡើង មិនស្រាកស្រាន្តទេ ការចម្រើនឡើង នៃទុក្ខវេទនា ចេះតែប្រាកដ ការធូរថយមិនប្រាកដឡើយ។

[២១៩] ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ បុរសមានកម្លាំង រុំត្របែងក្បាលដោយកំណាត់ព្រ័ត្រដ៏មាំ យ៉ាងណា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្យល់ដ៏ក្រៃលែង ចាក់ដោតក្បាលខ្ញុំ យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំមិនអាចអត់ធន់បានទេ ខ្ញុំមិនអាចញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ ទុក្ខវេទនារបស់ខ្ញុំខ្លាំងណាស់ ចេះតែចម្រើនទៅមុខ មិនស្រាកស្រាន្តទេ ការចម្រើនឡើងនៃទុក្ខវេទនា ចេះតែប្រាកដ ការធូរថយមិនប្រាកដឡើយ។

[២២០] ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ អ្នកសម្លាប់គោ ឬកូនសិស្សអ្នកសម្លាប់គោ ដែលប៉ិនប្រសប់ គប្បីវះពោះគោ ដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត យ៉ាងណា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្យល់ដ៏ក្រៃលែង វះអារពោះខ្ញុំ យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំមិនអាចអត់ធន់បានទេ ខ្ញុំមិនអាចញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ ទុក្ខវេទនានៃខ្ញុំ ខ្លាំងណាស់ ចេះតែចម្រើនទៅមុខ មិនស្រាកស្រាន្តទេ ការចម្រើនឡើងនៃទុក្ខវេទនា ចេះតែប្រាកដ ការធូរថយមិនប្រាកដឡើយ។

[២២១] ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ បុរសមានកម្លាំងពីរនាក់ ចាប់នូវបុរសមានកម្លាំងថយ ត្រង់ដើមដៃម្ខាងៗម្នាក់ នាំយកទៅរោលកំដៅ លើរណ្តៅរងើកភ្លើង យ៉ាងណា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងរាងកាយរបស់ខ្ញុំ ដ៏ក្រៃលែង យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំមិនអាចអត់ធន់បានទេ ខ្ញុំមិនអាចញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ ទុក្ខវេទនារបស់ខ្ញុំ ខ្លាំងណាស់ ចេះតែចម្រើនទៅមុខ មិនស្រាកស្រាន្តទេ ការចម្រើនឡើង នៃទុក្ខវេទនា ចេះតែប្រាកដ ការធូរថយមិនប្រាកដឡើយ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំនឹងនាំយកនូវកាំបិត[55] ខ្ញុំមិនអាល័យជីវិតទេ។

[២២២] ព្រះសារីបុត្រនិយាយថា ឆន្នៈមានអាយុ កុំកាន់យកកាំបិតឡើយ ឆន្នៈមានអាយុ ចូរញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅចុះ ពួកយើងចង់ឲ្យឆន្នៈមានអាយុ ញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ប្រសិនបើមិនមានភោជនជាទីសប្បាយ សម្រាប់ឆន្នៈមានអាយុទេ ខ្លួនខ្ញុំ នឹងស្វែងរកភោជនជាទីសប្បាយ ឲ្យឆន្នៈមានអាយុ ប្រសិនបើមិនមានភេសជ្ជៈ ជាទីសប្បាយ សម្រាប់ឆន្នៈមានអាយុទេ ខ្លួនខ្ញុំ នឹងស្វែងរកភេសជ្ជៈ ជាទីសប្បាយ ឲ្យឆន្នៈមានអាយុ ប្រសិនបើមិនមានមនុស្ស ជាឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរ សម្រាប់ឆន្នៈមានអាយុទេ ខ្លួនខ្ញុំនឹងបម្រើឆន្នៈមានអាយុ ឆន្នៈមានអាយុ កុំកាន់យកកាំបិតឡើយ ឆន្នៈមានអាយុ ចូរញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ យើងប្រាថ្នាឲ្យឆន្នៈមានអាយុ ញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅណាស់។

[២២៣] ឆន្នភិក្ខុឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ភោជនជាទីសប្បាយ សម្រាប់ខ្ញុំមិនមែនគ្មានទេ ភេសជ្ជៈជាទីសប្បាយសម្រាប់ខ្ញុំ មិនមែនគ្មានទេ មនុស្សជាឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរ សម្រាប់ខ្ញុំមិនមែនគ្មានទេ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ តែថា ខ្ញុំធ្លាប់បម្រើព្រះសាស្តា យូរអង្វែងមកហើយ ដោយសេចក្តីពេញចិត្តពិតៗ មិនមែនបម្រើ ដោយសេចក្តីមិនពេញចិត្តទេ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ព្រោះថា អំពើដែលសមគួរដល់សាវ័ក គឺត្រង់បម្រើព្រះសាស្តា ដោយសេចក្តីពេញចិត្តពិតៗ មិនមែនបម្រើដោយសេចក្តីមិនពេញចិត្តនោះទេ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ អ្នកចូរចាំទុកសេចក្តីនុ៎ះ យ៉ាងនេះថា ឆន្នភិក្ខុ នឹងកាន់យកកាំបិតឥតទោសពៃរ៍អ្វីទេ។ ព្រះសារីបុត្រសួរថា បើឆន្នៈមានអាយុបើកឱកាស ដើម្បីឆ្លើយប្រស្នាបាន យើងនឹងសួរនូវហេតុបន្តិចនឹងឆន្នៈមានអាយុ។ ឆន្នភិក្ខុឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ អ្នកសួរមកចុះ ខ្ញុំស្តាប់ហើយ គង់នឹងដឹង។

[២២៤] ម្នាលអាវុសោឆន្នៈ អ្នកពិចារណាឃើញនូវចក្ខុ នូវចក្ខុវិញ្ញាណ និងពួកធម៌ ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុវិញ្ញាណថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ ម្នាលអាវុសោឆន្នៈ អ្នកពិចារណាឃើញនូវសោតៈ នូវសោតវិញ្ញាណ។បេ។ ម្នាលអាវុសោឆន្នៈ អ្នកពិចារណាឃើញនូវឃានៈ នូវឃានវិញ្ញាណ... ម្នាលអាវុសោឆន្នៈ អ្នកពិចារណាឃើញនូវជីវ្ហា នូវជីវ្ហាវិញ្ញាណ... ម្នាលអាវុសោឆន្នៈ អ្នកពិចារណាឃើញនូវកាយ នូវកាយវិញ្ញាណ... ម្នាលអាវុសោឆន្នៈ អ្នកពិចារណាឃើញនូវមនោ នូវមនោវិញ្ញាណ និងពួកធម៌ ដែលគប្បីដឹងដោយមនោវិញ្ញាណថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំពិចារណាឃើញនូវចក្ខុ នូវចក្ខុវិញ្ញាណ និងពួកធម៌ ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនខ្លួនអញទេ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំពិចារណាឃើញ នូវសោតៈ នូវសោតវិញ្ញាណ... ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំពិចារណាឃើញនូវឃានៈ នូវឃានវិញ្ញាណ... ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំពិចារណាឃើញនូវជីវ្ហា នូវ

ជីវ្ហាវិញ្ញាណ... ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំពិចារណាឃើញនូវកាយ នូវកាយវិញ្ញាណ... ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំពិចារណាឃើញនូវមនោ នូវមនោវិញ្ញាណ និងពួកធម៌ ដែលគប្បីដឹង ដោយមនោវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ។

[២២៥] ព្រះសារីបុត្រសួរថា ម្នាលអាវុសោឆន្នៈ អ្នកឃើញដូចម្តេច ដឹងដូចម្តេច ក្នុងចក្ខុ ក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណ និងក្នុងពួកធម៌ដែលគប្បីដឹង ដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ទើបពិចារណាឃើញនូវចក្ខុ នូវចក្ខុវិញ្ញាណ និងពួកធម៌ ដែលគប្បីដឹង ដោយចក្ខុវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ម្នាលអាវុសោឆន្នៈ ក្នុងសោតៈ ក្នុងសោតវិញ្ញាណ... ម្នាលអាវុសោឆន្នៈ ក្នុងឃានៈ ក្នុងឃានវិញ្ញាណ... ម្នាលអាវុសោឆន្នៈ ក្នុងជិវ្ហា ក្នុងជិវ្ហាវិញ្ញាណ... ម្នាលអាវុសោឆន្នៈ ក្នុងកាយ ក្នុងកាយវិញ្ញាណ... ម្នាលអាវុសោឆន្នៈ អ្នកឃើញដូចម្តេច ដឹងដូចម្តេច ក្នុងមនោ ក្នុងមនោវិញ្ញាណ និងក្នុងពួកធម៌ ដែលគប្បីដឹង ដោយមនោវិញ្ញាណ ទើបពិចារណាឃើញនូវមនោ នូវមនោវិញ្ញាណ និងពួកធម៌ ដែលគប្បីដឹងដោយមនោវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ។ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំឃើញនូវសេចក្តីរលត់ ដឹងនូវសេចក្តីរលត់ ក្នុងចក្ខុ ក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណ និងក្នុងពួកធម៌ ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុវិញ្ញាណ បើពិចារណាឃើញនូវចក្ខុ នូវចក្ខុវិញ្ញាណ និងពួកធម៌ ដែលគប្បីដឹង ដោយចក្ខុវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ក្នុងសោតៈ ក្នុងសោតវិញ្ញាណ... ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ក្នុងឃានៈ ក្នុងឃានវិញ្ញាណ... ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ក្នុងជិវ្ហា ក្នុងជិវ្ហាវិញ្ញាណ... ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ក្នុងកាយ ក្នុងកាយវិញ្ញាណ... ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំឃើញនូវសេចក្តីរលត់ ដឹងនូវសេចក្តីរលត់ ក្នុងមនោ ក្នុងមនោវិញ្ញាណ និងក្នុងពួកធម៌ ដែលគប្បីដឹង ដោយមនោវិញ្ញាណ ទើបពិចារណាឃើញនូវមនោ នូវមនោវិញ្ញាណ និងពួកធម៌ ដែលគប្បីដឹងដោយមនោវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ។

[២២៦] កាលបើឆន្នភិក្ខុនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមហាចុន្ទៈមានអាយុ និយាយនឹងឆន្នៈមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោឆន្នៈ ព្រោះហេតុនោះ សាសនានេះ របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ បុគ្គលគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត អស់កាលជានិច្ច បុគ្គល ដែលមានតណ្ហា និងទិដ្ឋិអាស្រ័យនៅហើយ តែងមានសេចក្តីញាប់ញ័រ បុគ្គល ដែលមិនមានតណ្ហា និងទិដ្ឋិអាស្រ័យនៅហើយ មិនមានសេចក្តីញាប់ញ័រទេ កាលបើសេចក្តីញាប់ញ័រមិនមានហើយ សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ នៃកាយ និងចិត្តរមែងមាន កាលបើសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់មានហើយ តណ្ហាក៏មិនមាន កាលបើតណ្ហាមិនមានហើយ អាគតិ និងគតិ[56] ក៏មិនមាន កាលបើអាគតិ និងគតិមិនមានហើយ ចុតិ និងបដិសន្ធិ ក៏មិនមាន កាលបើចុតិ និងបដិសន្ធិ មិនមានហើយ លោកនេះក៏មិនមាន លោកខាងមុខ ក៏មិនមាន លោកទាំងពីរ ក៏មិនមាន នេះហៅថា ទីបំផុតនៃទុក្ខ។ គ្រានោះឯង ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ និងព្រះមហាចុន្ទៈមានអាយុ បាននិយាយទូន្មានឆន្នៈមានអាយុ ដោយឱវាទនេះហើយ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ ចេញទៅ។

[២២៧] គ្រាកាលដែលព្រះសារីបុត្រមានអាយុ និងព្រះមហាចុន្ទៈមានអាយុ ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះឆន្នៈមានអាយុ ក៏នាំយកនូវកាំបិត។ គ្រានោះ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយ អង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រះសារីបុត្រមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឆន្នៈមានអាយុ នាំយកនូវកាំបិតហើយ គតិរបស់លោក ដូចម្តេចទៅ បរលោកដូចម្តេចទៅ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា ម្នាលសារីបុត្រ ការមិនមានទោស (នោះ) ឆន្នភិក្ខុ បានព្យាករចំពោះមុខអ្នកឯងហើយតើ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មានស្រុកវជ្ជី ឈ្មោះបុព្វជិរៈ ត្រកូលជាមិត្រ ត្រកូលជាសំឡាញ់ ត្រកូលដែលគួរចូលទៅរក របស់ឆន្នៈមានអាយុ មាននៅក្នុងស្រុកនោះ។

[២២៨] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលសារីបុត្រ ត្រកូលទាំងនោះ គឺត្រកូលជាមិត្រ ត្រកូលជាសំឡាញ់ ត្រកូលដែលគួរចូលទៅរក របស់ឆន្នៈភិក្ខុ មានមែនហើយ ម្នាលសារីបុត្រ តែថាតថាគត មិនហៅថាជាបុគ្គលគួរតិះដៀល ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះទេ ម្នាលសារីបុត្រ អ្នកណាដាក់ចុះ នូវកាយនេះផង ប្រកាន់នូវកាយឯទៀតផង តថាគត ហៅអ្នកនោះថា គួរគេតិះដៀល ដំណើរនោះ មិនមានដល់ឆន្នភិក្ខុទេ ឆន្នភិក្ខុ នាំយកនូវកាំបិត ឥតមានទោសឡើយ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ពោលពាក្យនេះហើយ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ ឆន្នោវាទសូត្រ ទី២។

បុណ្ណោវាទសូត្រ ទី៣

CS sut.mn.145 | book_028

(៣. បុណ្ណោវាទសុត្តំ)

[២២៩] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះឯង ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុ ចេញចាកទីសម្ងំ ក្នុងវេលារសៀល ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រះបុណ្ណៈមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ មេត្តាប្រោស ទូន្មានខ្ញុំព្រះអង្គដោយព្រះឱវាទយ៉ាងសង្ខេប លុះខ្ញុំព្រះអង្គស្តាប់នូវធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចេញទៅតែម្នាក់ឯង មិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតបំផ្លាញកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន សម្រេចសម្រាន្តឥរិយាបថ ទាំង៤។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា ម្នាលបុណ្ណៈ បើដូច្នោះ អ្នកចូរប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អ តថាគតនឹងសំដែង។ ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ។

[២៣០] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុណ្ណៈ រូបដែលគប្បីដឹងដោយភ្នែក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរឲ្យកើតតម្រេកក៏មាន បើភិក្ខុរីករាយ ពោលសរសើរ ប្រកាន់ខ្ជាប់ នូវរូបនោះ កាលដែលភិក្ខុនោះ រីករាយ ពោលសរសើរ ប្រកាន់ខ្ជាប់ នូវរូបនោះហើយ សេចក្តីរីករាយក៏កើតឡើង ម្នាលបុណ្ណៈ តថាគតពោលថា ការកើតឡើង នៃសេចក្តីទុក្ខ ព្រោះការកើតឡើង នៃសេចក្តីរីករាយ។ ម្នាលបុណ្ណៈ សំឡេងដែលគប្បីដឹង ដោយត្រចៀក... ក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... រសដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត...

ផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ... ធម៌ដែលគប្បីដឹងដោយចិត្ត ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរឲ្យកើតតម្រេកក៏មាន បើភិក្ខុរីករាយ ពោលសរសើរ ប្រកាន់ខ្ជាប់នូវធម៌នោះ កាលដែលភិក្ខុនោះ រីករាយ ពោលសរសើរ ប្រកាន់ខ្ជាប់ នូវធម៌នោះហើយ សេចក្តីរីករាយ ក៏កើតឡើង ម្នាលបុណ្ណៈ តថាគតពោលថា ការកើតឡើង នៃសេចក្តីទុក្ខ ព្រោះការកើតឡើង នៃសេចក្តីរីករាយ។

[២៣១] ម្នាលបុណ្ណៈ រូបដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរឲ្យកើតតម្រេកក៏មាន បើភិក្ខុមិនរីករាយ មិនពោលសរសើរ មិនប្រកាន់ខ្ជាប់នូវរូបនោះ កាលដែលភិក្ខុនោះមិនរីករាយ មិនពោលសរសើរ មិនប្រកាន់ខ្ជាប់នូវរូបនោះហើយ សេចក្តីរីករាយក៏រលត់ទៅ ម្នាលបុណ្ណៈ តថាគតពោលថា ការរលត់សេចក្តីទុក្ខ ព្រោះការរលត់សេចក្តីរីករាយ។ ម្នាលបុណ្ណៈ សំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក... ក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... រសដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ... ធម៌ដែលគប្បីដឹងដោយចិត្ត ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរឲ្យកើតតម្រេកក៏មាន បើភិក្ខុមិនរីករាយ មិនពោលសរសើរ មិនប្រកាន់ខ្ជាប់នូវធម៌នោះ កាលដែលភិក្ខុនោះមិនរីករាយ មិនពោលសរសើរ មិនប្រកាន់ខ្ជាប់នូវធម៌នោះហើយ សេចក្តីរីករាយក៏រលត់ទៅ ម្នាលបុណ្ណៈ តថាគតពោលថា ការរលត់សេចក្តីទុក្ខ ព្រោះការរលត់សេចក្តីរីករាយ។ ម្នាលបុណ្ណៈ តថាគតទូន្មានអ្នកដោយឱវាទយ៉ាងសង្ខេបនេះឯងហើយ តើអ្នកនឹងនៅក្នុងជនបទណា។ ព្រះបុណ្ណៈក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ទូន្មានខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយឱវាទសង្ខេបនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងនៅក្នុងជនបទឈ្មោះ សុនាបរន្តៈ។

[២៣២] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលបុណ្ណៈ ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុង សុនាបរន្តជនបទ សុទ្ធតែកាចៗ ម្នាលបុណ្ណៈ ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ សុទ្ធតែរឹងរូស ម្នាលបុណ្ណៈ ប្រសិនបើពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ ជេរ គម្រាមអ្នក ម្នាលបុណ្ណៈ អ្នកនឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះ ដូចម្តេចទៅ។ ព្រះបុណ្ណៈក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រសិនបើពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ នឹងជេរ គម្រាមខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះថា ពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទនេះ ជាមនុស្សល្អ ពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទនេះ ល្អណាស់ហ្ន៎ ដោយហេតុមនុស្សទាំងនេះ មិនប្រហារអាត្មាអញ ដោយបាតដៃ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនុ៎ះ យ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនុ៎ះ យ៉ាងនេះ។

[២៣៣] ព្រះមានព្រះភាគសួរថា ម្នាលបុណ្ណៈ ប្រសិនបើពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ នឹងប្រហារអ្នក ដោយបាតដៃ ម្នាលបុណ្ណៈ តើអ្នកនឹងប្រព្រឹត្ត ក្នុងហេតុនោះដូចម្តេច។ ព្រះបុណ្ណៈក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ នឹងប្រហារខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយបាតដៃ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះថា ពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទនេះ ជាមនុស្សល្អ ពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទនេះ ល្អណាស់ហ្ន៎ ដោយហេតុមនុស្សទាំងនេះ មិនប្រហារអាត្មាអញ ដោយដុំដី បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនុ៎ះ យ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនុ៎ះ យ៉ាងនេះ។

[២៣៤] ម្នាលបុណ្ណៈ ប្រសិនបើពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ នឹងប្រហារអ្នក ដោយដុំដី ម្នាលបុណ្ណៈ អ្នកនឹងប្រព្រឹត្ត ក្នុងហេតុនោះ ដូចម្តេចទៀត។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រសិនបើពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ នឹងប្រហារខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយដុំដី ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះថា ពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទនេះ ជាមនុស្សល្អ ពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទនេះ ល្អណាស់ហ្ន៎ ដោយហេតុមនុស្សទាំងនេះ មិនប្រហារអាត្មាអញ ដោយដំបង បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនុ៎ះ យ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនុ៎ះ យ៉ាងនេះ។

[២៣៥] ម្នាលបុណ្ណៈ ប្រសិនបើពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ នឹងប្រហារអ្នក ដោយដំបង ម្នាលបុណ្ណៈ តើអ្នកនឹងប្រព្រឹត្ត ក្នុងហេតុនោះ ដូចម្តេចទៀត។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រសិនបើពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ នឹងប្រហារខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយដំបង ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះថា ពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទនេះ ជាមនុស្សល្អ ពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទនេះ ល្អណាស់ហ្ន៎ ដោយហេតុមនុស្សទាំងនេះ មិនប្រហារអាត្មាអញ ដោយកាំបិត បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនុ៎ះ យ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនុ៎ះ យ៉ាងនេះ។

[២៣៦] ម្នាលបុណ្ណៈ ប្រសិនបើពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ នឹងប្រហារអ្នក ដោយកាំបិត ម្នាលបុណ្ណៈ តើអ្នកនឹងប្រព្រឹត្ត ក្នុងហេតុនោះ ដូចម្តេចទៀត។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រសិនបើពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ នឹងប្រហារខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយកាំបិត ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះថា ពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទនេះ ជាមនុស្សល្អ ពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទនេះ ល្អណាស់ហ្ន៎ ដោយហេតុមនុស្សទាំងនេះ មិនផ្តាច់ជីវិតខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយកាំបិតដ៏មុតឡើយ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនុ៎ះ យ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនុ៎ះ យ៉ាងនេះ។

[២៣៧] ម្នាលបុណ្ណៈ ប្រសិនបើពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ នឹងផ្តាច់ជីវិតអ្នក ដោយកាំបិតដ៏មុត ម្នាលបុណ្ណៈ តើអ្នកនឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះ ដូចម្តេចទៀត។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រសិនបើពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទ នឹងផ្តាច់ជីវិតខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយកាំបិតដ៏មុតមែន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះថា ពួកសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ជាទុក្ខ ធុញទ្រាន់ ខ្ពើមកាយ និងជីវិត តែងស្វែងរក នូវគ្រឿងសស្ត្រា ជាគ្រឿងនាំបង់នូវជីវិត អាត្មាអញ មិនបាច់ស្វែងរក នូវគ្រឿងសស្ត្រា ជាគ្រឿងនាំបង់នូវជីវិតនោះទេ ស្រាប់តែបានមក បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនុ៎ះ យ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តក្នុងហេតុនុ៎ះ យ៉ាងនេះ។

[២៣៨] ម្នាលបុណ្ណៈ ប្រពៃណាស់ហើយ ម្នាលបុណ្ណៈ អ្នកឯងប្រកបដោយការទូន្មានចិត្ត និងការរម្ងាប់ចិត្តនេះហើយ ទើបគួរនឹងនៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទបាន ម្នាលបុណ្ណៈ ចូរអ្នកសំគាល់នូវកាលគួរនឹងទៅ ឥឡូវនេះចុះ។ គ្រានោះឯង ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុ ត្រេកអរ អនុមោទនាចំពោះភាសិត នៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយរៀបចំសេនាសនៈ រួចចាប់យកបាត្រ និងចីវរ និមន្តទៅកាន់ចារិក ក្នុងសុនាបរន្តជនបទ។ លុះនិមន្តទៅកាន់ចារិក តាមលំដាប់ ក៏បានដល់សុនាបរន្តជនបទនោះ។

[២៣៩] ព្ទថា ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុ គង់នៅក្នុងសុនាបរន្តជនបទនោះ។ គ្រានោះឯង ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុ បានទូន្មានពួកឧបាសក ប្រមាណ ៥០០ ខាងក្នុងវស្សានោះ បានទូន្មានពួកឧបាសិកា ប្រមាណ៥០០ ខាងក្នុងវស្សានោះ ហើយលោកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវវិជ្ជា៣ ខាងក្នុងវស្សានោះដែរ។ លំដាប់នោះ ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុ ក៏បរិនិព្វានទៅ ក្នុងសម័យខាងក្រោយ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុជាច្រើនរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កុលបុត្រឈ្មោះបុណ្ណៈ ដែលព្រះមានព្រះភាគទូន្មាន ដោយឱវាទសង្ខេប លោកធ្វើមរណកាលទៅហើយ គតិរបស់លោកដូចម្តេច បរលោកដូចម្តេចទៅ។

[២៤០] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រឈ្មោះបុណ្ណៈ ជាបណ្ឌិត បានប្រព្រឹត្តធម៌ ដ៏សមគួរដល់នវលោកុត្តរធម៌ ទាំងមិនបានញុំាងតថាគត ឲ្យលំបាកព្រោះធម៌ជាហេតុ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រឈ្មោះបុណ្ណៈ បរិនិព្វានហើយ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ បុណ្ណោវាទសូត្រ ទី៣។

នន្ទកោវាទសូត្រ ទី៤

CS sut.mn.146 | book_028

(៤. នន្ទកោវាទសុត្តំ)

[២៤១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ លំដាប់នោះ ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី ព្រមទាំងភិក្ខុនី ប្រមាណប្រាំរយរូប នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មានពួកភិក្ខុនី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រៀនប្រដៅពួកភិក្ខុនី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនូវធម្មីកថាដល់ពួកភិក្ខុនី។

[២៤២] ក្នុងសម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុជាថេរៈ តែងទូន្មានពួកភិក្ខុនីតាមវេនៗ។ ចំណែកនន្ទកៈមានអាយុ មិនចង់ទូន្មានពួកភិក្ខុនីតាមវេនឡើយ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទមានអាយុមកថា ម្នាលអានន្ទ ថ្ងៃនេះ ជាវេនភិក្ខុណាហ្ន៎ ដែលត្រូវឲ្យឱវាទពួកភិក្ខុនីតាមវេន។ ព្រះអានន្ទក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភិក្ខុទាំងអស់ បានធ្វើវេន ដើម្បីទូន្មានពួកភិក្ខុនី តាមវេនៗហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នន្ទកៈមានអាយុនេះ មិនចង់ទូន្មានពួកភិក្ខុនីតាមវេនទេ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅនន្ទកៈមានអាយុមកថា ម្នាលនន្ទកៈ អ្នកចូរទូន្មានពួកភិក្ខុនី ម្នាលនន្ទកៈ អ្នកចូរប្រៀនប្រដៅពួកភិក្ខុនី ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរធ្វើនូវធម្មីកថា ដល់ពួកភិក្ខុនី។ នន្ទកៈមានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត។ លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថីហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត មានខ្លួនជាគំរប់ពីរ គឺមានគ្នាពីរនាក់ ចូលទៅកាន់រាជការាម។ ពួកភិក្ខុនីទាំងនោះ បានឃើញនន្ទកៈមានអាយុ មកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏ក្រាលអាសនៈ តំកល់ទឹកសម្រាប់លាងព្រះបាទ។ នន្ទកៈមានអាយុ អង្គុយលើអាសនៈ ដែលគេក្រាលទុកហើយ លុះអង្គុយស៊ប់ ទើបលាងជើង។ ភិក្ខុនីទាំងនោះ ថ្វាយបង្គំនន្ទកៈមានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។

[២៤៣] លុះភិក្ខុនីទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ នន្ទកៈមានអាយុ បាននិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលនាងទាំងឡាយ តទៅមុខ បើមានពាក្យគេសាកសួរ បើពួកភិក្ខុនីដឹងច្បាស់ ក្នុងប្រស្នានោះ គប្បីឆ្លើយថា ពួកយើងដឹង បើមិនដឹងទេ គប្បីឆ្លើយថា ពួកយើងមិនដឹងទេ មួយទៀត ភិក្ខុនីណា មានសេចក្តីសង្ស័យ ឬងឿងឆ្ងល់ ភិក្ខុនីនោះ គប្បីសួរយើង ក្នុងប្រស្នានោះចុះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះដូចម្តេច សេចក្តីអធិប្បាយ របស់ពាក្យនេះ ដូចម្តេច។ ពួកភិក្ខុនីតបថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់នន្ទកៈ បវារណាយើង ដោយពាក្យណា ពួកយើងមានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះលោកម្ចាស់នន្ទកៈ ដោយពាក្យមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ។

[២៤៤] នន្ទកៈភិក្ខុសួរថា ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់នូវសេចក្តីនោះដូចម្តេច ចក្ខុទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។ របស់ណាមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ របស់នោះជាទុក្ខ លោកម្ចាស់។ របស់ណាដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ មិនគួរយល់ឃើញ យ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ត្រចៀកទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ ច្រមុះទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ អណ្តាតទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ កាយទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ ចិត្តទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។ ចុះរបស់ណា ដែលមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ របស់នោះជាទុក្ខ លោកម្ចាស់។ របស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ មិនគួរយល់ឃើញ យ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់។ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ក្នុងកាលមុន ពួកយើងបានឃើញតាមពិត នូវសេចក្តីនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃថា អាយតនៈខាងក្នុង ទាំងប្រាំមួយនេះ មិនទៀងទេ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃណាស់ហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនុ៎ះ អរិយសាវ័ក ក៏ឃើញដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិតយ៉ាងនោះដែរ។

[២៤៥] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច រូបទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ របស់នោះជាទុក្ខ លោកម្ចាស់។ របស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ មិនគួរយល់ឃើញ យ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច សំឡេងទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ ក្លិនទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ រស

ទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ ផោដ្ឋព្វៈ ទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ ធម្មារម្មណ៍ ទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។ របស់ណា មិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ របស់នោះជាទុក្ខ លោកម្ចាស់។ របស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ មិនគួរយល់ឃើញ យ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់។ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ក្នុងកាលមុន ពួកយើងបានឃើញតាមពិត នូវសេចក្តីនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ អាយតនៈខាងក្រៅ ទាំង៦នេះ មិនទៀងទេ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃណាស់ហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនុ៎ះ អរិយសាវ័ក ក៏ឃើញដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិតយ៉ាងនោះដែរ។

[២៤៦] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ចក្ខុវិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។ របស់ណា ដែលមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ របស់នោះជាទុក្ខ លោកម្ចាស់។ របស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ មិនគួរយល់ឃើញ យ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច សោតវិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ ឃានវិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ ជិវ្ហាវិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ កាយវិញ្ញាណ ទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ មនោវិញ្ញាណ ទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។ របស់ណា មិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ របស់នោះជាទុក្ខ លោកម្ចាស់។ របស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះជារបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ មិនគួរយល់ឃើញ យ៉ាងនុ៎ះទេ លោកម្ចាស់។ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ក្នុងកាលមុន ពួកយើងបានឃើញតាមពិត នូវសេចក្តីនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ប្រពៃថា វិញ្ញាណកាយ ទាំង៦នេះ មិនទៀងទេ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃណាស់ហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនុ៎ះ អរិយសាវ័ក ក៏ឃើញដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិត យ៉ាងនោះដែរ។

[២៤៧] ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីប្រៀបថា ប្រទីបពេញដោយប្រេងកំពុងឆេះ ប្រេងក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ប្រឆេះក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា អណ្តាតភ្លើងក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ពន្លឺក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជនណា និយាយយ៉ាងនេះថា ប្រទីបពេញដោយប្រេងឯណោះ កំពុងឆេះ ប្រេងក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ប្រឆេះក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា អណ្តាតភ្លើង ក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ពន្លឺណា របស់ប្រទីបនោះ ពន្លឺនោះ ទើបទៀងទាត់ ឋិតថេរ មិនមានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជននោះឈ្មោះថា និយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ។ ការនិយាយនុ៎ះ មិនត្រូវទេ លោកម្ចាស់។ ពាក្យនោះ មិនត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ប្រទីបពេញដោយប្រេងឯណោះ កំពុងតែឆេះ ប្រេងក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ប្រឆេះក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា អណ្តាតភ្លើងក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ចាំបាច់និយាយទៅថ្វី ដល់ទៅពន្លឺរបស់ប្រទីបនោះ ដែលជារបស់មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា។

[២៤៨] ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ ក៏ដូច្នេះដែរ ជនណានិយាយ យ៉ាងនេះថា អាយតនៈខាងក្នុងប្រាំមួយនេះ មិនទៀង អាត្មាអញ ទទួលដឹងអារម្មណ៍ណាជាសុខ ឬជាទុក្ខ ឬមិនទុក្ខមិនសុខ ព្រោះអាស្រ័យអាយតនៈខាងក្នុង អារម្មណ៍នោះ ទៀងទាត់ ឋិតថេរ មិនមានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជននោះឈ្មោះថា និយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ។ ការនិយាយនុ៎ះ មិនត្រឹមត្រូវទេ លោកម្ចាស់។ ពាក្យនោះ មិនត្រឹមត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា វេទនា ដែលកើត អំពីអាយតនៈខាងក្នុងនោះៗ តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ ដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្នុងនោះៗ វេទនា ដែលកើត អំពីអាយតនៈខាងក្នុងនោះៗ តែងរលត់ទៅ ព្រោះរលត់នៃបច្ច័យ ដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្នុងនោះៗ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃណាស់ហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនុ៎ះ អរិយសាវ័ក ក៏ឃើញតាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនោះដែរ។

[២៤៩] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាឈើធំ មានខ្លឹមកំពុងឈរនៅ ឫសក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ដើមក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា មែក និងសន្លឹក ក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ស្រមោល ក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជនណា និយាយយ៉ាងនេះថា ឈើធំឯណោះ មានខ្លឹម កំពុងឈរនៅ ឫសក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ដើមក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា មែក និងសន្លឹកក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ស្រមោលណា របស់ឈើនោះ ស្រមោលនោះ ទៀងទាត់ ឋិតថេរ មិនមានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា អ្នកនោះ ឈ្មោះថា និយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ។ ការនិយាយនុ៎ះ មិនត្រូវទេ លោកម្ចាស់។ ការនិយាយនោះ មិនត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ឈើធំឯណោះ មានខ្លឹម កំពុងឈរនៅ ឫសក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ដើមក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា មែកនិងសន្លឹក ក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ចាំបាច់និយាយទៅថ្វី ដល់ស្រមោលរបស់ឈើនោះ ដែលជារបស់មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា។

[២៥០] ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ជនណានិយាយយ៉ាងនេះថា អាតយនៈខាងក្រៅប្រាំមួយនេះ មិនទៀង អាត្មាអញ អាស្រ័យអាយតនៈខាងក្រៅហើយ ទទួលដឹងអារម្មណ៍ណា ជាសុខ ឬជាទុក្ខ ឬមិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខ អារម្មណ៍នោះ ទៀងទាត់ ឋិតថេរ មិនមានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជននោះឈ្មោះថា និយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ការនិយាយនុ៎ះ មិនត្រូវទេ។ ការនិយាយនោះ មិនត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា វេទនាដែលកើត អំពីអាយតនៈខាងក្រៅនោះៗ តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ ដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្រៅនោះៗ វេទនា ដែលកើត អំពីអាយតនៈខាងក្រៅនោះៗ រលត់ទៅវិញ ព្រោះរលត់បច្ច័យ ដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្រៅនោះៗ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃណាស់ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនុ៎ះ អរិយសាវ័ក ក៏ឃើញតាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនោះដែរ។

[២៥១] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាបុរសអ្នកសម្លាប់គោ ឬកូនសិស្សអ្នកសម្លាប់គោ ដែលប្រសប់ សម្លាប់នូវមេគោ ហើយពន្លះនូវមេគោ ដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត មិនឲ្យខូចសាច់ខាងក្នុង មិនឲ្យខូចស្បែកខាងក្រៅ បណ្តាវត្ថុទាំងនោះ វត្ថុណាៗ គឺសាច់វាវ ខាងក្នុងក្តី សរសៃខាងក្នុងក្តី ចំណងខាងក្នុងក្តី ក៏អារពន្លះកាត់យកវត្ថុនោះៗ ដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត លុះអារពន្លះកាត់រួចហើយ ក៏បកយកស្បែក

ខាងក្រៅ មកគ្របមេគោ ដោយស្បែកនោះវិញដដែល ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា មេគោនេះ នៅមានស្បែកដូចមុនដដែល ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជននោះ ឈ្មោះថា និយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ ការនិយាយនោះ មិនត្រូវទេ។ ការនិយាយនោះ មិនត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ព្រោះថា បុរសអ្នកសម្លាប់គោ ឬកូនសិស្សអ្នកសម្លាប់គោឯណោះ ដែលប្រសប់ បានសម្លាប់នូវមេគោ ហើយអារនូវមេគោ ដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត មិនឲ្យខូចសាច់ខាងក្នុង មិនឲ្យខូចស្បែកខាងក្រៅ បណ្ដាវត្ថុទាំងនោះ វត្ថុណាៗ គឺសាច់វាវខាងក្នុងក្តី សរសៃខាងក្នុងក្តី ចំណងខាងក្នុងក្តី ក៏អារពន្លះ កាត់យកវត្ថុនោះៗ ដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត លុះអារពន្លះកាត់រួចហើយ ក៏បកយកស្បែកខាងក្រៅ មកគ្របមេគោនោះ ដោយស្បែកនោះវិញដដែល ជននោះ និយាយយ៉ាងនេះថា មេគោនេះ នៅមានស្បែកដូចមុនដដែល ដូច្នេះក៏ពិតមែនហើយ ប៉ុន្តែមេគោនោះ ប្រាសចាកស្បែកនោះហើយ ដោយប្រាកដ។

[២៥២] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យឧបមាដែលយើងធ្វើហើយនេះ ដើម្បីឲ្យពួកនាងដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីអធិប្បាយ។ ឯសេចក្តីអធិប្បាយ ក្នុងអាយតនៈនុ៎ះ ដូចតទៅនេះ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យថា សាច់ខាងក្នុងនុ៎ះ ជាឈ្មោះ នៃអាយតនៈខាងក្នុងប្រាំមួយ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យថា ស្បែកខាងក្រៅនុ៎ះ ជាឈ្មោះ នៃអាយតនៈខាងក្រៅប្រាំមួយ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យថា សាច់ វាវ ខាងក្នុងក្តី សរសៃខាងក្នុងក្តី ចំណងខាងក្នុងក្តី នុ៎ះជាឈ្មោះ នៃនន្ទិរាគ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យថា កាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុតនុ៎ះ ជាឈ្មោះ នៃប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ។ ប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរនេះ តែងអារពន្លះ កាត់កិលេសខាងក្នុង សំយោជនៈខាងក្នុង ចំណងខាងក្នុង។

[២៥៣] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពោជ្ឈង្គទាំងប្រាំពីរនេះ ភិក្ខុណាចម្រើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ ភិក្ខុនោះ រមែងអស់អាសវៈទាំងឡាយ ហើយត្រាស់ដឹង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ ទាំង៤។ ពោជ្ឈង្គ ទាំង៧ ដូចម្តេចខ្លះ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចម្រើននូវសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលអាស្រ័យសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យសេចក្តីប្រាសចាកតម្រេក អាស្រ័យសេចក្តីរលត់ ឈមមុខទៅកាន់សេចក្តីលះបង់ ចម្រើននូវធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវវីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវបីតិសម្ពោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវបស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវសមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលអាស្រ័យសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យសេចក្តីប្រាសចាកតម្រេក អាស្រ័យសេចក្តីរលត់ ឈមមុខទៅកាន់សេចក្តីលះបង់។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពោជ្ឈង្គ ទាំង៧នេះឯង ដែលភិក្ខុណា បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ ភិក្ខុនោះ រមែងអស់អាសវៈទាំងឡាយ ហើយត្រាស់ដឹង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ ទាំង៤។

[២៥៤] លំដាប់នោះឯង ព្រះនន្ទកៈមានអាយុ ទូន្មានពួកភិក្ខុនីនោះ ដោយឱវាទនេះហើយ ទើបបញ្ជូនទៅថា ម្នាលនាងទាំងឡាយ ចូរពួកនាងទៅចុះ ព្រោះកាលគួរហើយ។ ទើបភិក្ខុនីទាំងនោះ ត្រេកអរ អនុមោទនា នូវភាសិត របស់ព្រះនន្ទកៈមានអាយុ ហើយក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះនន្ទកៈមានអាយុ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះភិក្ខុនីទាំងនោះ ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុនីទាំងឡាយ ចូរពួកនាងទៅចុះ ព្រោះកាលគួរហើយ។ ទើបភិក្ខុនីទាំងនោះ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយចេញទៅ។

[២៥៥] កាលដែលភិក្ខុនីទាំងនោះ ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ទី១៤ ជនជាច្រើន រមែងមិនមានសេចក្តីសង្ស័យ ឬងឿងឆ្ងល់ថា ព្រះចន្ទខ្វះ ឬព្រះចន្ទពេញ ដូច្នេះឡើយ រមែងចូលចិត្តថា ព្រះចន្ទខ្វះដោយពិត សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ពួកភិក្ខុនីនោះ គ្រាន់តែមានសេចក្តីត្រេកអរ នឹងធម្មទេសនា របស់នន្ទកភិក្ខុមែន ប៉ុន្តែមានបំណងមិនបានពេញលេញឡើយ មានឧបមេយ្យ យ៉ាងនោះឯង។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅព្រះនន្ទកៈមានអាយុថា ម្នាលនន្ទកៈ បើដូច្នោះ ក្នុងថ្ងៃស្អែក អ្នកគប្បីទូន្មានពួកភិក្ខុនីនោះ ដោយឱវាទនោះទៀត។ ព្រះនន្ទកៈមានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។

[២៥៦] លំដាប់នោះឯង ព្រះនន្ទកៈមានអាយុ កាលរាត្រីនោះកន្លងទៅ ក៏ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី លុះត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត មានខ្លួនជាគំរប់ពីរ ចូលទៅកាន់រាជការាម។ ភិក្ខុនីទាំងនោះ បានឃើញព្រះនន្ទកៈមានអាយុ និមន្តមកអំពីចម្ងាយ។ លុះឃើញហើយ ក៏នាំគ្នាក្រាលអាសនៈផង តំកល់ទឹកសម្រាប់លាងជើងផង។ ព្រះនន្ទកៈមានអាយុ គង់លើអាសនៈ ដែលពួកភិក្ខុនីក្រាលហើយ។ លុះគង់រួចហើយ ទើបលាងនូវជើងទាំងឡាយ។ ឯពួកភិក្ខុនីនោះ ថ្វាយបង្គំព្រះនន្ទកៈមានអាយុ ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ។

[២៥៧] លុះពួកភិក្ខុនីនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះនន្ទកៈមានអាយុ បានសួរយ៉ាងនេះថា ម្នាលនាងទាំងឡាយ បើមានពាក្យសាកសួរ ពួកភិក្ខុនីអាចដឹងក្នុងប្រស្នានោះ គប្បីឆ្លើយថា ពួកយើងដឹង (បើ) មិនដឹងទេ គប្បីឆ្លើយថា ពួកយើងមិនដឹងទេ បើសេចក្តីសង្ស័យ ឬងឿងឆ្ងល់ មានដល់ភិក្ខុនីណា ភិក្ខុនីនោះ គប្បីសួរយើង ក្នុងប្រស្នានោះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះដូចម្តេច សេចក្តីអធិប្បាយរបស់ពាក្យនេះ ដូចម្តេច។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់នន្ទកៈ បវារណាយើងដោយពាក្យណា យើងមានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះលោកម្ចាស់នន្ទកៈ ដោយពាក្យមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ។

[២៥៨] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ចក្ខុទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ ជាទុក្ខ លោកម្ចាស់។ របស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ មិនគួរយល់ឃើញ យ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ត្រចៀកទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ ច្រមុះទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ អណ្តាតទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ កាយទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ ចិត្តទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។ របស់ណា ដែលមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ ជាទុក្ខ លោកម្ចាស់។ របស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ មិនគួរយល់ឃើញ យ៉ាងនោះទេ

លោកម្ចាស់។ សេចក្ដីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ក្នុងកាលមុន ពួកយើងបានឃើញតាមពិត នូវសេចក្ដីនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃថា អាយតនៈខាងក្នុង៦នេះ មិនទៀងទេ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃណាស់ហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ រឿងនុ៎ះ អរិយសាវ័ក ក៏ឃើញពិតប្រាកដ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនោះដែរ។

[២៥៩] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្ដីនោះ ដូចម្ដេច រូបទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។ ចុះរបស់ណា ដែលមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ ជាទុក្ខ លោកម្ចាស់។ របស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ មិនគួរយល់ឃើញ យ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់សេចក្ដីនោះ ដូចម្ដេច សំឡេងទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ ក្លិនទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ រសទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ ផោដ្ឋព្វៈ ទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ ធម្មារម្មណ៍ ទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។ ចុះរបស់ណា ដែលមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ ជាទុក្ខ លោកម្ចាស់។ របស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់។ សេចក្ដីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ក្នុងកាលមុន ពួកយើងបានឃើញតាមពិត នូវសេចក្ដីនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃថា អាយតនៈខាងក្រៅទាំង៦នេះ មិនទៀងទេ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃពេកហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្ដីនុ៎ះ អរិយសាវ័ក ក៏ឃើញពិតប្រាកដ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនោះដែរ។

[២៦០] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងសំគាល់នូវសេចក្ដីនោះ ដូចម្ដេច ចក្ខុវិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។ ចុះរបស់ណា ដែលមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ ជាទុក្ខ លោកម្ចាស់។ របស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់។ សេចក្ដីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ក្នុងកាលមុន ពួកយើងបានឃើញតាមពិត នូវសេចក្ដីនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃថា វិញ្ញាណកាយទាំង៦នេះ មិនទៀង។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃពេកហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្ដីនុ៎ះ អរិយសាវ័ក ក៏ឃើញពិតប្រាកដ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនោះដែរ។ សោតវិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ ឃានវិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ ជិវ្ហាវិញ្ញាណ ទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ កាយវិញ្ញាណ ទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ មនោវិញ្ញាណ ទៀង ឬមិនទៀង។ មិនទៀងទេ លោកម្ចាស់។បេ។ ចុះរបស់ណា ដែលមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ ជាទុក្ខ លោកម្ចាស់។ របស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ ប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ មិនគួរយល់ឃើញ យ៉ាងនោះទេ លោកម្ចាស់។ សេចក្ដីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ក្នុងកាលមុន ពួកយើងបានឃើញតាមពិត នូវសេចក្ដីនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃថា វិញ្ញាណកាយ ទាំង៦នេះ មិនទៀងទេ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃពេកហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ រឿងនុ៎ះ អរិយសាវ័ក ក៏ឃើញពិតប្រាកដ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនោះដែរ។

[២៦១] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាប្រទីប ពេញដោយប្រេងកំពុងឆេះ ប្រេងក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា ប្រឆេះក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា អណ្ដាតភ្លើង ក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា ពន្លឺ ក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជនណា និយាយយ៉ាងនេះថា ប្រទីបពេញដោយប្រេងឯណោះ កំពុងឆេះ ប្រេងក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា ប្រឆេះក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា អណ្ដាតភ្លើង ក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា តែពន្លឺណា របស់ប្រទីបនោះ ពន្លឺនោះទៀងទាត់ ឋិតថេរ មិនមានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជននោះឈ្មោះថា និយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ការនិយាយនោះ មិនត្រូវទេ។ ការនិយាយនោះ មិនត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ប្រទីបពេញដោយប្រេងឯណោះ កំពុងឆេះ ប្រេងក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា ប្រឆេះក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា អណ្ដាតភ្លើងក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា ចាំបាច់និយាយទៅថ្វី ដល់ពន្លឺរបស់ប្រទីបនោះ ដែលជារបស់មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា។

[២៦២] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ដំណើរនេះក៏ដូច្នោះដែរ ជនណា និយាយយ៉ាងនេះថា អាយតនៈខាងក្នុង ទាំង៦នេះ មិនទៀង អាត្មាអញ អាស្រ័យអាយតនៈខាងក្នុង ទាំង៦ហើយ ទទួលដឹងវេទនាណាជាសុខ ឬជាទុក្ខ ឬក៏មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខ វេទនានោះ ទៀងទាត់ ឋិតថេរ មិនមានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជននោះឈ្មោះថា និយាយត្រូវដែរឬ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ការនិយាយនោះ មិនត្រូវទេ។ ការនិយាយនោះ មិនត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា វេទនាដែលកើត អំពីអាយតនៈខាងក្នុងនោះៗ តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ ដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្នុងនោះៗ វេទនា ដែលកើត អំពីអាយតនៈខាងក្នុងនោះៗ រលត់ទៅ ព្រោះរលត់នៃបច្ច័យ ដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្នុងនោះៗ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃពេកហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្ដីនុ៎ះ អរិយសាវ័ក ក៏ឃើញពិតប្រាកដ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនោះដែរ។

[២៦៣] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាឈើធំ មានខ្លឹមកំពុងឈរនៅ ឫសក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា ដើមក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា មែកនិងសន្លឹក ក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា ស្រមោល ក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជនណា និយាយយ៉ាងនេះថា ឈើធំឯណោះ មានខ្លឹម កំពុងឈរនៅ ឫសក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា ដើមក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា មែក និងសន្លឹក ក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា តែស្រមោលណា របស់ឈើនោះ ស្រមោលនោះ ទៀងទាត់ ឋិតថេរ មិនមានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតាឡើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជននោះ ឈ្មោះថា និយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ការនិយាយនុ៎ះ មិនត្រូវទេ។ ការនិយាយនោះ មិនត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ឈើធំឯណោះមានខ្លឹម កំពុងឈរនៅ ឫសក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា ដើមក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា មែក និងសន្លឹក ក៏មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា ចាំបាច់និយាយទៅថ្វី ដល់ទៅស្រមោល របស់ឈើនោះ ដែលជារបស់មិនទៀង មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា។

[២៦៤] ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ ក៏ដូច្នោះដែរ ជនណានិយាយយ៉ាងនេះថា អាតយនៈខាងក្រៅ ទាំង៦នេះ មិនទៀង អាត្មាអញ អាស្រ័យអាយតនៈខាងក្រៅហើយ ទទួលដឹងវេទនាណា ជាសុខ ឬជាទុក្ខ ឬក៏មិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍នោះ ទៀងទាត់ ឋិតថេរ មិនមានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតាឡើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជននោះឈ្មោះថា និយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ការនិយាយនុ៎ះ មិនត្រូវទេ។ ការនិយាយនោះ មិនត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា វេទនាដែលកើត អំពីអាយតនៈខាងក្រៅនោះៗ តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ ដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្រៅនោះៗ វេទនា ដែលកើត អំពីអាយតនៈខាងក្រៅនោះៗ រលត់ទៅ ព្រោះរលត់នៃបច្ច័យ ដែលកើតអំពីអាយតនៈខាងក្រៅនោះៗ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃពេកហើយ ម្នាលនាងទាំងឡាយ សេចក្តីនុ៎ះ អរិយសាវ័ក ក៏ឃើញពិតប្រាកដ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនោះដែរ។

[២៦៥] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាបុរសអ្នកសម្លាប់គោ ឬកូនសិស្សអ្នកសម្លាប់គោ ដែលប្រសប់ សម្លាប់មេគោ ហើយពន្លះនូវមេគោ ដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត មិនឲ្យខូចសាច់ខាងក្នុង មិនឲ្យខូចស្បែកខាងក្រៅ បណ្តាវត្ថុទាំងនោះ វត្ថុណាៗ គឺ សាច់វាវខាងក្នុងក្តី សរសៃខាងក្នុងក្តី ចំណងខាងក្នុង ក៏អារពន្លះកាត់វត្ថុនោះៗ ដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត លុះអារពន្លះកាត់រួចហើយ ក៏បកយកស្បែកខាងក្រៅ មកគ្របមេគោនោះ ដោយស្បែកនោះវិញដដែល ហើយនិយាយ យ៉ាងនេះថា មេគោនេះ នៅមានស្បែកដូចមុនដដែល ម្នាលនាងទាំងឡាយ ជននោះឈ្មោះថា និយាយត្រឹមត្រូវដែរឬ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ការនិយាយនោះ មិនត្រូវទេ។ ការនិយាយនោះ មិនត្រូវ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា បុរសអ្នកសម្លាប់គោ ឬកូនសិស្សអ្នកសម្លាប់គោឯណោះ ដែលប្រសប់ បានសម្លាប់មេគោ ហើយពន្លះនូវមេគោ ដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត មិនឲ្យខូចសាច់ខាងក្នុង មិនឲ្យខូចស្បែកខាងក្រៅ បណ្តាវត្ថុទាំងនោះ វត្ថុណាៗ គឺ សាច់វាវខាងក្នុងក្តី សរសៃខាងក្នុងក្តី ចំណងខាងក្នុងក្តី ក៏អារពន្លះកាត់វត្ថុនោះៗ ដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត លុះអារពន្លះកាត់រួចហើយ ក៏បកយកស្បែកខាងក្រៅ មកគ្របមេគោនោះ ដោយស្បែកនោះដដែល អ្នកនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា មេគោនេះ នៅមានស្បែកដូចមុនដដែល ក៏ពិតមែនហើយ ប៉ុន្តែមេគោនោះប្រាសចាកស្បែកនោះទៅហើយ។

[២៦៦] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យឧបមាដែលយើងធ្វើហើយនេះ ដើម្បីឲ្យពួកនាងដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីអធិប្បាយ។ ឯសេចក្តីអធិប្បាយ ក្នុងអាយតនៈនុ៎ះ ដូចតទៅនេះ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យថា សាច់ខាងក្នុងដូច្នេះនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃអាយតនៈខាងក្នុង៦។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យថា ស្បែកខាងក្រៅដូច្នេះនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃអាយតនៈខាងក្រៅ៦។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យថា សាច់ វាវ ខាងក្នុងក្តី សរសៃខាងក្នុងក្តី ចំណងខាងក្នុងក្តី ដូច្នេះនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃនន្ទិរាគៈ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពាក្យថា កាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត ដូច្នេះនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ។ ប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរនេះ តែងអារពន្លះ កាត់នូវកិលេសខាងក្នុង សំយោជនៈខាងក្នុង និងចំណងខាងក្នុង។

[២៦៧] ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពោជ្ឈង្គទាំងប្រាំពីរនេះ ភិក្ខុណាចម្រើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ ភិក្ខុនោះ រមែងអស់អាសវៈទាំងឡាយ ហើយត្រាស់ដឹង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។ ពោជ្ឈង្គទាំង៧ ដូចម្តេចខ្លះ។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចម្រើននូវសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលអាស្រ័យ នូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាសចាកតម្រេក អាស្រ័យនូវសេចក្តីរលត់ ឈមមុខទៅកាន់សេចក្តីលះបង់ ចម្រើននូវធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវវីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវបីតិសម្ពោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវបស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវសមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ... ចម្រើននូវឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលអាស្រ័យនូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាសចាកតម្រេក អាស្រ័យនូវសេចក្តីរលត់ ឈមមុខទៅកាន់សេចក្តីលះបង់។ ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពោជ្ឈង្គ ទាំង៧នេះឯង ដែលភិក្ខុណា បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ ភិក្ខុនោះ រមែងអស់អាសវៈទាំងឡាយ ហើយត្រាស់ដឹង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ ទាំង៤។

[២៦៨] លំដាប់នោះឯង លុះព្រះនន្ទកៈមានអាយុ បានទូន្មានភិក្ខុនីទាំងនោះ ដោយឱវាទនេះហើយ ទើបបញ្ជូនទៅថា ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពេលល្មមហើយ ចូរនាំគ្នាទៅចុះ។ គ្រានោះឯង ពួកភិក្ខុនីនោះ ត្រេកអរ អនុមោទនា នូវភាសិតរបស់ព្រះនន្ទកៈមានអាយុហើយ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះនន្ទកៈមានអាយុ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ទើបចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះពួកភិក្ខុនីនោះ ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពេលល្មមហើយ ចូរទៅចុះ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុនីនោះ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយទើបចេញទៅ។

[២៦៩] កាលដែលពួកភិក្ខុនីនោះ ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ទី១៥ ជនជាច្រើន តែងមិនមានសេចក្តីសង្ស័យ ឬងឿងឆ្ងល់ថា ព្រះចន្ទខ្វះ ឬព្រះចន្ទពេញ ដូច្នេះឡើយ គឺចូលចិត្តថា ព្រះចន្ទពេញដោយពិត សេចក្តីនេះ មានឧបមា យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុនីនោះ មានសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងធម្មទេសនា របស់នន្ទកភិក្ខុផង មានបំណងពេញលេញផង ក៏មានឧបមេយ្យ យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាភិក្ខុនីទាំងឡាយប្រាំរយនោះ ភិក្ខុនីណា ដែលក្រោយគេបំផុត ភិក្ខុនីនោះ ជាសោតាបន្នា មានសភាពមិនធ្លាក់ទៅក្នុងអបាយភូមិ ជាអ្នកទៀង តទៅភពខាងមុខ នឹងបានត្រាស់ដឹង (នូវសច្ចធម៌)។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ពាក្យនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ នន្ទកោវាទសូត្រ ទី៤។

ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ ទី៥

CS sut.mn.147 | book_028

(៥. ចូឡរាហុលោវាទសុត្តំ)

[២៧០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ (ក្នុងផលសមាបត្តិ) ក៏មានព្រះតម្រិះ ក្នុងព្រះហឫទ័យ កើតឡើងយ៉ាងនេះថា ធម៌

ទាំងឡាយ សម្រាប់ធ្វើវិមុត្តិឲ្យចាស់ក្លា របស់រាហុល ចាស់ក្លាហើយ បើដូច្នោះ គួរតែតថាគតទូន្មានរាហុល ក្នុងការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ តទៅទៀត។

[២៧១] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត។ លុះព្រះអង្គស្តេចទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថីហើយ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលជាខាងក្រោយនៃភត្តវិញ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះរាហុលមានអាយុថា ម្នាលរាហុល ចូរអ្នកកាន់យកសំពត់និសីទនៈ យើងនឹងចូលទៅឯអន្ធវ័ន (ព្រៃជាទីនៅនៃចោរខ្វាក់) ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ។ ព្រះរាហុលមានអាយុ ទទួលតបព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយក៏កាន់យកសំពត់និសីទនៈ ដើរតាមក្រោយៗព្រះមានព្រះភាគទៅ។ សម័យនោះឯង ទេវតាច្រើនពាន់ ទៅតាមព្រះមានព្រះភាគ ដោយគិតថា ថ្ងៃនេះព្រះមានព្រះភាគ នឹងទូន្មានព្រះរាហុលមានអាយុ ក្នុងការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ តទៅទៀត។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅដល់អន្ធវ័ន ហើយគង់នៅលើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ទៀបគល់ឈើមួយដើម។ ចំណែកព្រះរាហុលមានអាយុ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ។

[២៧២] លុះព្រះរាហុលមានអាយុ គង់នៅក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ចក្ខុទៀង ឬមិនទៀង។ ព្រះរាហុលមានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនទៀងទេ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាទុក្ខ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញ យ៉ាងនោះទេ។

[២៧៣] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច រូបទៀង ឬមិនទៀង។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនទៀងទេ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាទុក្ខ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នេះដែរឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញ យ៉ាងនោះទេ។

[២៧៤] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ចក្ខុវិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនទៀងទេ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាទុក្ខ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ។

[២៧៥] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ចក្ខុសម្ផ័ស្សទៀង ឬមិនទៀង។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនទៀងទេ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាទុក្ខ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ។

[២៧៦] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ធម្មជាតណា គឺវេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះចក្ខុសម្ផ័ស្សជាបច្ច័យ ធម្មជាតនោះ តើទៀង ឬមិនទៀង។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនទៀងទេ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាទុក្ខ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ។

[២៧៧] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ត្រចៀកទៀង ឬមិនទៀង។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនទៀងទេ។បេ។ ច្រមុះទៀង ឬមិនទៀង។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនទៀងទេ។បេ។ អណ្តាតទៀង ឬមិនទៀង។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនទៀងទេ។បេ។ កាយទៀង ឬមិនទៀង។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនទៀងទេ។បេ។

[២៧៨] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ចិត្តទៀង ឬមិនទៀង។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនទៀងទេ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាទុក្ខ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញ យ៉ាងនោះទេ។

[២៧៩] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ធម្មារម្មណ៍ទៀង ឬមិនទៀង។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនទៀងទេ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាទុក្ខ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ។

[២៨០] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច មនោវិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនទៀងទេ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាទុក្ខ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ។

[២៨១] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច មនោសម្ផ័ស្ស ទៀង ឬមិនទៀង។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនទៀងទេ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាទុក្ខ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ។

[២៨២] ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្ដីនោះ ថាដូចម្ដេច ធម្មជាតណា គឺវេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ តែងកើតឡើង ព្រោះមនោសម្ផស្ស ជាបច្ច័យ ធម្មជាតនោះ តើទៀង ឬមិនទៀង។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនទៀងទេ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាទុក្ខ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្ដីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ដូច្នេះដែរឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញ យ៉ាងនោះទេ។

[២៨៣] ម្នាលរាហុល អរិយសាវ័ក ដែលមានសេចក្ដីចេះដឹង យល់ឃើញយ៉ាងនេះ ក៏នឿយណាយ ក្នុងចក្ខុផង នឿយណាយ ក្នុងរូបផង នឿយណាយ ក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណផង នឿយណាយ ក្នុងចក្ខុសម្ផស្សផង នឿយណាយ ក្នុងវេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ដែលកើតឡើងព្រោះចក្ខុសម្ផស្ស ជាបច្ច័យផង។ នឿយណាយ ក្នុងត្រចៀកផង នឿយណាយ ក្នុងសំឡេងផង... នឿយណាយ ក្នុងច្រមុះផង នឿយណាយ ក្នុងក្លិនផង... នឿយណាយ ក្នុងអណ្ដាតផង នឿយណាយ ក្នុងរសផង... នឿយណាយ ក្នុងកាយផង... នឿយណាយ ក្នុងផោដ្ឋព្វៈផង... នឿយណាយ ក្នុងចិត្តផង នឿយណាយ ក្នុងធម្មារម្មណ៍ផង នឿយណាយ ក្នុងមនោវិញ្ញាណផង នឿយណាយ ក្នុងមនោសម្ផស្សផង នឿយណាយ ក្នុងវេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ដែលកើតឡើង ព្រោះមនោសម្ផស្ស ជាបច្ច័យផង។ កាលអរិយសាវ័ក នឿយណាយ (យ៉ាងនេះ)ហើយ ក៏ប្រាសចាកតម្រេក ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ) ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ ប្រាជ្ញាក៏កើតឡើងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដឹងច្បាស់ ដូច្នេះថា ជាតិ (របស់អាត្មាអញ) អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញ បានធ្វើរួចហើយ កិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ។

[២៨៤] លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះរាហុលមានអាយុ ក៏មានសេចក្ដីត្រេកអរ នឹងភាសិតនៃព្រះមានព្រះភាគ។ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវវេយ្យាករណ៍នេះចប់ហើយ ចិត្តរបស់រាហុលមានអាយុ ក៏បានរួចស្រឡះ ចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ (ថាអញ ថាយើង) ទៀតឡើយ។ ធម្មចក្ខុ [ក្នុងព្រះសូត្រនេះ សំដៅយកមគ្គ៤ និងផល៤ ហៅថាធម្មចក្ខុ ព្រោះថាបណ្ដាទេវតាទាំងនោះ ទេវតាពួកខ្លះ ដែលស្ដាប់ព្រះសូត្រនេះ បានជាសោតាបន្នបុគ្គល ខ្លះបានជាសកទាគាមិបុគ្គល ខ្លះបានជាអនាគាមិបុគ្គល ខ្លះបានជាព្រះខីណាស្រព។] (ភ្នែកឃើញធម៌) ដ៏ប្រាសចាកធូលី គឺ រាគាទិក្កិលេស ប្រាសចាកមន្ទិល គឺ អកុសល បានកើតឡើងហើយ ដល់ពួកទេវតាច្រើនពាន់ទាំងនោះថា ធម្មជាតណាមួយ មានកិរិយាកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតទាំងអស់នោះ មានកិរិយារលត់ទៅវិញជាធម្មតា។

ចប់ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ ទី៥។

ឆឆក្កសូត្រ ទី៦

CS sut.mn.148 | book_028

(៦. ឆឆក្កសុត្តំ)

[២៨៥] ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ កាលព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តនោះ បានត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងធម៌ មានលំអបទដើម មានលំអបទកណ្ដាល មានលំអបទចុង ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថ ទាំងព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្ដាប់នូវធម៌ ដែលមានចំនួនប្រាំមួយឆក្កៈ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែងឲ្យស្ដាប់។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។

[២៨៦] ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ដូច្នេះថា អាយតនៈខាងក្នុង ៦ ក៏គួរដឹង អាយតនៈខាងក្រៅ ៦ ក៏គួរដឹង វិញ្ញាណកាយ (ពួកវិញ្ញាណ) ៦ ក៏គួរដឹង ផស្សកាយ (ពួកផស្សៈ) ៦ ក៏គួរដឹង វេទនាកាយ (ពួកវេទនា) ៦ ក៏គួរដឹង តណ្ហាកាយ (ពួកតណ្ហា) ៦[57] ក៏គួរដឹង។

[២៨៧] ឯពាក្យថា អាយតនៈខាងក្នុង ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នេះនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ។ ចុះពាក្យដែលតថាគត ពោលហើយនុ៎ះ តើព្រោះអាស្រ័យសេចក្ដីដូចម្ដេច។ ចក្ខាយតនៈ ១ សោតាយតនៈ ១ ឃានាយតនៈ ១ ជិវ្ហាយតនៈ ១ កាយាយតនៈ ១ មនាយតនៈ ១។ ពាក្យណា ដែលតថាគត ពោលហើយថា អាយតនៈខាងក្នុង ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្ដីនេះឯង។ នេះ ឆក្កៈទី១។

[២៨៨] ពាក្យថា អាយតនៈខាងក្រៅ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នេះនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ។ ចុះពាក្យដែលតថាគត ពោលហើយនុ៎ះ តើព្រោះអាស្រ័យសេចក្ដីដូចម្ដេច។ រូបាយតនៈ ១ សទ្ទាយតនៈ ១ គន្ធាយតនៈ ១ រសាយតនៈ ១ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ១ ធម្មាយតនៈ ១។ ពាក្យណា ដែលតថាគត ពោលហើយថា អាយតនៈខាងក្រៅ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្ដីនេះឯង។ នេះ ឆក្កៈទី២។

[២៨៩] ពាក្យថា វិញ្ញាណកាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នេះនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ។ ចុះពាក្យដែលតថាគត ពោលហើយនុ៎ះ តើព្រោះអាស្រ័យសេចក្ដីដូចម្ដេច។ ចក្ខុវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យភ្នែក និងរូប១ សោតវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀក និងសំឡេង១ ឃានវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យច្រមុះ និងក្លិន១ ជិវ្ហាវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យអណ្ដាត និងរស១ កាយវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាយ និងផោដ្ឋព្វៈ១ មនោវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍១។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា វិញ្ញាណកាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្ដីនេះឯង។ នេះ ឆក្កៈទី៣។

[២៩០] ពាក្យថា ផស្សកាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នេះនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ។ ចុះពាក្យដែលតថាគត ពោលហើយនុ៎ះ តើព្រោះអាស្រ័យសេចក្ដីដូចម្ដេច។ ចក្ខុវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យភ្នែក និងរូប ការជួបជុំ នៃរបស់ទាំង៣ ហៅថា ផស្សៈ១។ សោតវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀក និងសំឡេង ការជួបជុំ នៃរបស់ទាំង៣ ហៅថា ផស្សៈ១។ ឃានវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យច្រមុះ និងក្លិន ការជួបជុំ នៃ

របស់ទាំង៣ ហៅថា ផស្សៈ១។ ជិវ្ហាវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាត និងរស ការជួបជុំ នៃរបស់ទាំង៣ ហៅថា ផស្សៈ១។ កាយវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាយ និងផោដ្ឋព្វៈ ការជួបជុំ នៃរបស់ទាំង៣ ហៅថា ផស្សៈ១។ មនោវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ ការជួបជុំ នៃរបស់ទាំង៣ ហៅថា ផស្សៈ១។ ពាក្យណា ដែលតថាគត ពោលហើយថា ផស្សកាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។ នេះ ឆក្កៈទី៤។

[២៩១] ពាក្យថា វេទនាកាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នេះនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ។ ចុះពាក្យដែលតថាគត ពោលហើយនុ៎ះ តើព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច។ ចក្ខុវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យភ្នែក និងរូប ការជួបជុំ នៃរបស់ទាំង៣ ហៅថា ផស្សៈ ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ទើបមានវេទនា១។ សោតវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀក និងសំឡេង... ឃានវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យច្រមុះ និងក្លិន... ជិវ្ហាវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាត និងរស... កាយវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាយ និងផោដ្ឋព្វៈ... មនោវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ ការជួបជុំ នៃរបស់ទាំង៣ ហៅថា ផស្សៈ ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ទើបមានវេទនា១។ ពាក្យណា ដែលតថាគត ពោលហើយថា វេទនាកាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។ នេះ ឆក្កៈទី៥។

[២៩២] ពាក្យថា តណ្ហាកាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នេះនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ។ ចុះពាក្យដែលតថាគត ពោលហើយនុ៎ះ តើព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច។ ចក្ខុវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យភ្នែក និងរូប ការជួបជុំនៃ របស់ទាំង៣ ហៅថា ផស្សៈ ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ទើបមានវេទនា ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ទើបមានតណ្ហា១។ សោតវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀក និងសំឡេង... ឃានវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យច្រមុះ និងក្លិន... ជិវ្ហាវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាត និងរស... កាយវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាយ និងផោដ្ឋព្វៈ... មនោវិញ្ញាណ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ ការជួបជុំ នៃរបស់ទាំង៣ ហៅថា ផស្សៈ ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ទើបមានវេទនា ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ទើបមានតណ្ហា១។ ពាក្យណា ដែលតថាគត ពោលហើយថា តណ្ហាកាយ ៦ ក៏គួរដឹង ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង។ នេះ ឆក្កៈទី៦។

[២៩៣] បុគ្គលណានិយាយយ៉ាងនេះថា ភ្នែកជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ (ព្រោះថា) ភ្នែក គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះ បានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា ភ្នែកជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ ព្រោះហេតុនោះ ភ្នែក មិនមែនជាខ្លួនឡើយ។ បុគ្គលណា និយាយថា រូបជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ (ព្រោះថា) រូប គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា រូបជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ ព្រោះហេតុនោះ ភ្នែកមិនមែនជាខ្លួន រូបក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ។ បុគ្គលណា និយាយថា ចក្ខុវិញ្ញាណជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ (ព្រោះថា) ចក្ខុវិញ្ញាណ គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា ចក្ខុវិញ្ញាណជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ ព្រោះហេតុនោះ ភ្នែកមិនមែនជាខ្លួន រូបមិនមែនជាខ្លួន ចក្ខុវិញ្ញាណ ក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ។ បុគ្គលណា និយាយថា ចក្ខុសម្ផស្សជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ (ព្រោះថា) ចក្ខុសម្ផស្ស គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា ចក្ខុសម្ផស្សជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ ព្រោះហេតុនោះ ភ្នែកមិនមែនជាខ្លួន រូបមិនមែនជាខ្លួន ចក្ខុវិញ្ញាណមិនមែនជាខ្លួន ចក្ខុសម្ផស្ស ក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ។ បុគ្គលណា និយាយថា វេទនាជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ (ព្រោះថា) វេទនា គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា វេទនាជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ ព្រោះហេតុនោះ ភ្នែកមិនមែនជាខ្លួន រូបមិនមែនជាខ្លួន ចក្ខុវិញ្ញាណមិនមែនជាខ្លួន ចក្ខុសម្ផស្ស មិនមែនជាខ្លួន វេទនា ក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ។ បុគ្គលណា និយាយថា តណ្ហាជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ (ព្រោះថា) តណ្ហា គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា តណ្ហាជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ ព្រោះហេតុនោះ ភ្នែកមិនមែនជាខ្លួន រូបមិនមែនជាខ្លួន ចក្ខុវិញ្ញាណមិនមែនជាខ្លួន ចក្ខុសម្ផស្ស មិនមែនជាខ្លួន វេទនា មិនមែនជាខ្លួន តណ្ហា ក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ។

[២៩៤] បុគ្គលណានិយាយថា ត្រចៀកជាខ្លួន... បុគ្គលណានិយាយថា ច្រមុះជាខ្លួន... បុគ្គលណា និយាយថា អណ្តាតជាខ្លួន... បុគ្គលណា និយាយថា កាយជាខ្លួន... បុគ្គលណា និយាយថា ចិត្តជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ (ព្រោះថា) ចិត្ត គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់ នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា ចិត្តជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ ព្រោះហេតុនោះ ចិត្តមិនមែនជាខ្លួនឡើយ។ បុគ្គលណា និយាយថា ធម្មារម្មណ៍ជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ (ព្រោះថា) ធម្មារម្មណ៍ គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់ នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា ធម្មារម្មណ៍ជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ ព្រោះហេតុនោះ ចិត្តមិនមែនជាខ្លួន ធម្មារម្មណ៍ ក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ។ បុគ្គលណា និយាយថា មនោវិញ្ញាណជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ (ព្រោះថា) មនោវិញ្ញាណ គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅ

វិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា មនោវិញ្ញាណជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ ព្រោះហេតុនោះ ចិត្តមិនមែនជាខ្លួន ធម្មារម្មណ៍ មិនមែនជាខ្លួន មនោវិញ្ញាណក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ។ បុគ្គលណានិយាយថា មនោសម្ផ័ស្សជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ (ព្រោះថា) មនោសម្ផ័ស្ស គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា មនោសម្ផ័ស្សជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ ព្រោះហេតុនោះ ចិត្តមិនមែនជាខ្លួន ធម្មារម្មណ៍ មិនមែនជាខ្លួន មនោវិញ្ញាណ មិនមែនជាខ្លួន មនោសម្ផ័ស្ស ក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ។ បុគ្គលណា និយាយថា វេទនាជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ (ព្រោះថា) វេទនា គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា វេទនាជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ ព្រោះហេតុនោះ ចិត្តមិនមែនជាខ្លួន ធម្មារម្មណ៍ មិនមែនជាខ្លួន មនោវិញ្ញាណ មិនមែនជាខ្លួន មនោសម្ផ័ស្ស មិនមែនជាខ្លួន វេទនា ក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ។ បុគ្គលណា និយាយថា តណ្ហាជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ (ព្រោះថា) តណ្ហា គេតែងដឹងច្បាស់ថា មានការកើតឡើងផង ការវិនាសទៅវិញផង។ លុះតែបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញថា ខ្លួនរបស់អញ កើតឡើងផង វិនាសទៅវិញផង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា យល់ឃើញត្រូវ ហេតុនោះបានជាថា បុគ្គលណា និយាយថា តណ្ហាជាខ្លួន ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ មិនកើតការទេ។ ព្រោះហេតុនោះ ចិត្តមិនមែនជាខ្លួន ធម្មារម្មណ៍ មិនមែនជាខ្លួន មនោវិញ្ញាណ មិនមែនជាខ្លួន មនោសម្ផ័ស្ស មិនមែនជាខ្លួន វេទនា មិនមែនជាខ្លួន តណ្ហា ក៏មិនមែនជាខ្លួនឡើយ។

[២៩៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះបដិបទា ជាដំណើរកើតនៃសក្កាយ។ បុគ្គលពិចារណាឃើញចក្ខុថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញរូបថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញចក្ខុវិញ្ញាណថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញចក្ខុសម្ផ័ស្សថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញវេទនាថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញតណ្ហាថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញត្រចៀកថា នុ៎ះរបស់អញ... ពិចារណាឃើញច្រមុះថា នុ៎ះរបស់អញ... ពិចារណាឃើញអណ្តាតថា នុ៎ះរបស់អញ... ពិចារណាឃើញកាយថា នុ៎ះរបស់អញ... ពិចារណាឃើញចិត្តថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញធម្មារម្មណ៍ថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញមនោវិញ្ញាណថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញតណ្ហាថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ។

[២៩៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះបដិបទា ជាដំណើររលត់ទៅនៃសក្កាយ។ បុគ្គល ពិចារណាឃើញចក្ខុថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញរូបថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញចក្ខុវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញចក្ខុសម្ផ័ស្សថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញវេទនាថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញតណ្ហាថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញត្រចៀកថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ... ពិចារណាឃើញច្រមុះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ... ពិចារណាឃើញអណ្តាតថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ... ពិចារណាឃើញកាយថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ... ពិចារណាឃើញចិត្តថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញធម្មារម្មណ៍ថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញមនោវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញមនោសម្ផ័ស្សថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញវេទនាថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ។ ពិចារណាឃើញតណ្ហាថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ។

[២៩៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យភ្នែក និងរូប ការជួបជុំនៃរបស់ទាំង៣ ហៅថា ផស្សៈ វេទនា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខក្តី កើតឡើងព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ។ បុគ្គលនោះ កាលបើសុខវេទនាពាល់ត្រូវ រមែងរីករាយ ក្អាកក្អាយ តាំងនៅក្នុងសេចក្តីពេញចិត្ត រាគានុស័យ នៃបុគ្គលនោះ ក៏ដេកសម្ងំនៅ។ កាលបើទុក្ខវេទនាពាល់ត្រូវ រមែងក្រៀមក្រំចិត្ត លំបាក ខ្សឹកខ្សួល គក់ទ្រូង ទ្រហោយំ ដល់នូវសេចក្តីវង្វេង បដិឃានុស័យ នៃបុគ្គលនោះ ក៏ដេកសម្ងំនៅ។ កាលបើអទុក្ខមសុខវេទនាពាល់ត្រូវ រមែងមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសទៅផង នូវអានិសង្សផង នូវទោសផង នៃវេទនានោះ និងការរលាស់ចេញ នូវវេទនានោះ អវិជ្ជានុស័យ នៃបុគ្គលនោះ ក៏ដេកសម្ងំនៅ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនោះឯង បើទុកជាមិនបាច់លះបង់ នូវរាគានុស័យ ក្នុងសុខវេទនា មិនបាច់បន្ទោបង់ នូវបដិឃានុស័យ ក្នុងទុក្ខវេទនា មិនបាច់គាស់រំលើង នូវអវិជ្ជានុស័យ ក្នុងអទុក្ខមសុខវេទនា មិនបាច់លះបង់ នូវអវិជ្ជា មិនបាច់ញុំាងវិជ្ជា ឲ្យកើតឡើងក៏ដោយ ក៏គង់ជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុត នៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះបាន ពាក្យដូច្នេះនុ៎ះ មិនសមហេតុឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សោតវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀក និងសំឡេង... ឃានវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យច្រមុះ និងក្លិន... ជិវ្ហាវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាត និងរស... កាយវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាយ និងផោដ្ឋព្វៈ... មនោវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ ការជួបជុំ នៃរបស់ទាំង៣ ហៅថាផស្សៈ វេទនា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខក្តី រមែងកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ។ បុគ្គលនោះ កាលបើសុខវេទនាពាល់ត្រូវ រមែងរីករាយ ក្អាកក្អាយ តាំងនៅក្នុងសេចក្តីពេញចិត្ត រាគានុស័យ នៃបុគ្គលនោះ ក៏ដេកសម្ងំនៅ។ កាលទុក្ខវេទនាពាល់ត្រូវ រមែងក្រៀមក្រំចិត្ត លំបាក ខ្សឹកខ្សួល គក់ទ្រូង ទ្រហោយំ ដល់នូវសេចក្តីវង្វេង បដិឃានុស័យ នៃបុគ្គលនោះ ក៏ដេកសម្ងំនៅ។ កាលអទុក្ខមសុខវេទនាពាល់ត្រូវ រមែងមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសទៅផង នូវអានិសង្សផង នូវទោសផង នៃវេទនានោះ និងការរលាស់ចេញ នូវវេទនានោះ អវិជ្ជានុស័យ នៃបុគ្គលនោះ ក៏ដេកសម្ងំនៅ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនោះឯង បើទុកជាមិនបាច់លះបង់ នូវរាគានុស័យ ក្នុងសុខវេទនា មិនបាច់បន្ទោបង់ នូវបដិឃានុស័យ ក្នុងទុក្ខវេទនា មិនបាច់គាស់រំលើង នូវអវិជ្ជានុស័យ ក្នុងអទុក្ខមសុខវេទនា មិនបាច់លះបង់នូវអវិជ្ជា មិនបាច់ញុំាងវិជ្ជាឲ្យកើតឡើងក៏ដោយ ក៏គង់ជាអ្នកធ្វើទីបំផុត នៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះបាន ពាក្យដូច្នេះនុ៎ះ មិនសមហេតុឡើយ។

[២៩៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យភ្នែក និងរូប ការជួបជុំ នៃរបស់ទាំង៣ ហៅថាផស្សៈ វេទនា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខក្តី រមែងកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ។ បុគ្គលនោះ កាលបើសុខវេទនាពាល់ត្រូវ រមែងមិនរីករាយ មិនក្អាកក្អាយ មិនតាំងនៅក្នុងសេចក្តីពេញចិត្តទេ រាគានុស័យ នៃបុគ្គលនោះ ក៏មិនដេកសម្ងំនៅឡើយ។ កាលទុក្ខវេទនាពាល់ត្រូវ រមែងមិនក្រៀមក្រំចិត្ត មិនលំបាក មិនខ្សឹកខ្សួល មិនគក់ទ្រូងទ្រហោយំ មិនដល់នូវសេចក្តីវង្វេងទេ បដិឃានុស័យ នៃបុគ្គលនោះ ក៏មិនដេកសម្ងំនៅឡើយ។ កាលអទុក្ខមសុខវេទនាពាល់ត្រូវ រមែងដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសទៅផង នូវអានិសង្សផង នូវទោសផង នៃវេទនានោះ និងការរលាស់ចេញ នូវវេទនានោះ អវិជ្ជានុស័យ នៃបុគ្គលនោះ ក៏មិនដេកសម្ងំនៅឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនោះឯង លះបង់នូវរាគានុស័យ ក្នុងសុខវេទនា បន្ទោបង់ នូវបដិឃានុស័យ ក្នុងទុក្ខវេទនា គាស់រំលើង នូវអវិជ្ជានុស័យ ក្នុងអទុក្ខមសុខវេទនា លះបង់នូវអវិជ្ជា ញុំាងវិជ្ជាឲ្យកើតឡើងហើយ និងជាអ្នកធ្វើទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះបាន ពាក្យដូច្នេះនុ៎ះ ទើបសមហេតុ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សោតវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀក និងសំឡេង... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឃានវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យច្រមុះ និងក្លិន... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជិវ្ហាវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាត និងរស... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាយ និងផោដ្ឋព្វៈ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មនោវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចិត្ត និងធម្មារម្មណ៍ ការជួបជុំ នៃរបស់ទាំង៣ ហៅថាផស្សៈ វេទនា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខក្តី រមែងកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ។ បុគ្គលនោះ កាលសុខវេទនាពាល់ត្រូវ រមែងមិនរីករាយ មិនក្អាកក្អាយ មិនតាំងនៅក្នុងសេចក្តីពេញចិត្តទេ រាគានុស័យ នៃបុគ្គលនោះ ក៏មិនដេកសម្ងំនៅឡើយ។ កាលទុក្ខវេទនាពាល់ត្រូវ រមែងមិនក្រៀមក្រំចិត្ត មិនលំបាក មិនខ្សឹកខ្សួល មិនគក់ទ្រូងទ្រហោយំ មិនដល់នូវសេចក្តីវង្វេងទេ បដិឃានុស័យ នៃបុគ្គលនោះ ក៏មិនដេកសម្ងំនៅឡើយ។ កាលអទុក្ខមសុខវេទនាពាល់ត្រូវ តែងដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសទៅផង នូវអានិសង្សផង នូវទោសផង នៃវេទនានោះ និងការរលាស់ចេញ នូវវេទនានោះ អវិជ្ជានុស័យ នៃបុគ្គលនោះ ក៏មិនដេកសម្ងំនៅឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនោះឯង លះបង់នូវរាគានុស័យ ក្នុងសុខវេទនា បន្ទោបង់ នូវបដិឃានុស័យ ក្នុងទុក្ខវេទនា គាស់រំលើង នូវអវិជ្ជានុស័យ ក្នុងអទុក្ខមសុខវេទនា លះបង់នូវអវិជ្ជា ញុំាងវិជ្ជាឲ្យកើតឡើងហើយ និងជាអ្នកធ្វើទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះបាន ពាក្យដូច្នេះនុ៎ះ ទើបសមហេតុ។

[២៩៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កដែលមានសេចក្តីចេះដឹង កាលយល់ឃើញ យ៉ាងនេះ ក៏នឿយណាយ ក្នុងភ្នែកផង នឿយណាក្នុងរូបផង នឿយណាយក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណផង នឿយណាយ ក្នុងចក្ខុសម្ផ័ស្សផង នឿយណាយក្នុងវេទនាផង នឿយណាយក្នុងតណ្ហាផង នឿយណាយ ក្នុងត្រចៀកផង នឿយណាយក្នុងសំឡេងផង... នឿយណាយក្នុងច្រមុះផង នឿយណាយ ក្នុងក្លិនផង... នឿយណាយ ក្នុងអណ្តាតផង នឿយណាយក្នុងរសផង... នឿយណាយ ក្នុងកាយផង នឿយណាយក្នុងផោដ្ឋព្វៈផង... នឿយណាយក្នុងចិត្តផង នឿយណាយ ក្នុងធម្មារម្មណ៍ផង នឿយណាយក្នុងមនោវិញ្ញាណផង នឿយណាយ ក្នុងមនោសម្ផ័ស្សផង នឿយណាយក្នុងវេទនាផង នឿយណាយ ក្នុងតណ្ហាផង។ កាលបើនឿយណាយហើយ ក៏ប្រាសចាកតម្រេក ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ) ព្រោះការប្រាសចាកតម្រេក កាលចិត្តផុតស្រឡះហើយ ញាណ ក៏កើតឡើងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ អរិយសាវ័កនោះ រមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញ បានធ្វើរួចហើយ កិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតនៃព្រះមានព្រះភាគ។ ក៏កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែងវេយ្យាករណ៍នេះចប់ហើយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រមាណ៦០រូប ក៏រួចស្រឡះ ចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនបានប្រកាន់មាំទៀតឡើយ។

ចប់ ឆឆក្កសូត្រ ទី៦។

សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ទី៧

CS sut.mn.149 | book_028

(៧. មហាសឡាយតនិកសុត្តំ)

[៣០០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវធម្មបរិយាយ ជាគ្រឿងបំភ្លឺនូវអាយតនៈធំៗប្រាំមួយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់ពាក្យនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។

[៣០១] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល កាលមិនដឹង មិនឃើញនូវចក្ខុតាមពិត មិនដឹង មិនឃើញនូវរូបតាមពិត មិនដឹង មិនឃើញនូវចក្ខុវិញ្ញាណតាមពិត មិនដឹង មិនឃើញនូវចក្ខុសម្ផ័ស្សតាមពិតទេ វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខក្តី តែងកើតឡើង ព្រោះចក្ខុសម្ផ័ស្សជាបច្ច័យ ក៏មិនដឹង មិនឃើញតាមពិត នូវវេទនានោះផង រមែងត្រេកអរក្នុងចក្ខុ ត្រេកអរក្នុងរូប ត្រេកអរក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណ ត្រេកអរក្នុងចក្ខុសម្ផ័ស្ស វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខក្តី តែងកើតឡើង ព្រោះចក្ខុសម្ផ័ស្សជាបច្ច័យ ក៏ត្រេកអរ ក្នុងវេទនានោះផង។ កាលបុគ្គលនោះ មានចិត្តត្រេកអរជ្រុលជ្រប់ វង្វេងងុលងប់ ជាអ្នកពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តីត្រេកអរ[58] ហើយ ឧបាទានក្ខន្ធ ទាំង៥ ក៏ដល់នូវសេចក្តីចម្រើនតទៅ។ ឯតណ្ហា ដែលតាក់តែងនូវភពថ្មី ប្រកបដោយតម្រេក ដោយអំណាចនៃសេចក្តីត្រេកត្រអាល មានកិរិយារីករាយ ក្នុងអារម្មណ៍នោះៗ ជាប្រក្រតី របស់បុគ្គលនោះ តណ្ហានោះ របស់បុគ្គលនោះ រមែងចម្រើនឡើង។ បុគ្គលនោះ រមែងមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ចម្រើនឡើងផង មានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ចម្រើនឡើងផង មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ចម្រើនឡើងផង មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ចម្រើនឡើងផង មានសេចក្តីអន្ទះអន្ទែង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ចម្រើនឡើងផង មានសេចក្តីអន្ទះអន្ទែង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ក៏ចម្រើនឡើងផង។ បុគ្គលនោះ រមែងរងទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយផង រងទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង។

[៣០២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនដឹង មិនឃើញនូវត្រចៀកតាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនដឹង មិនឃើញនូវច្រមុះតាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនដឹង មិនឃើញនូវអណ្តាតតាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនដឹង មិនឃើញនូវកាយតាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនដឹង មិនឃើញនូវចិត្តតាមពិត មិនដឹង មិនឃើញនូវធម្មារម្មណ៍តាមពិត មិនដឹង មិនឃើញនូវមនោវិញ្ញាណតាមពិត មិនដឹង មិនឃើញនូវមនោសម្ផ័ស្សតាមពិត វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនសុខក្តី តែងកើតឡើង ព្រោះមនោសម្ផ័ស្សជាបច្ច័យ ក៏មិនដឹង មិនឃើញតាមពិត នូវវេទនានោះផង តែងត្រេកអរក្នុងចិត្ត ត្រេកអរក្នុងធម្មារម្មណ៍ ត្រេកអរក្នុងមនោវិញ្ញាណ ត្រេកអរក្នុងមនោសម្ផ័ស្ស វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនសុខក្តី តែងកើតឡើង ព្រោះមនោសម្ផ័ស្សជាបច្ច័យ ក៏ត្រេកអរ ក្នុងវេទនានោះផង។ កាលបុគ្គលនោះ មានចិត្តត្រេកអរជ្រុលជ្រប់ វង្វេងងុលងប់ ជាអ្នកពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តីត្រេកអរហើយ ឧបាទានក្ខន្ធ ទាំង៥ ក៏ដល់នូវសេចក្តីចម្រើនតទៅ។ ឯតណ្ហា ដែលតាក់តែងភពថ្មី ប្រកបដោយតម្រេក ដោយអំណាច នៃសេចក្តីត្រេកត្រអាល មានការរីករាយ ក្នុងអារម្មណ៍នោះៗ ជាប្រក្រតី របស់បុគ្គលនោះ តណ្ហានោះ របស់បុគ្គលនោះ រមែងចម្រើនឡើង។ បុគ្គលនោះ រមែងមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ចម្រើនឡើងផង មានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ចម្រើនឡើងផង មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ចម្រើនឡើងផង មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ចម្រើនឡើងផង មានសេចក្តីអន្ទះអន្ទែង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ចម្រើនឡើងផង មានសេចក្តីអន្ទះអន្ទែង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ចម្រើនឡើងផង។ បុគ្គលនោះ រមែងរងទុក្ខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយផង រងទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង។

[៣០៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល កាលដឹង ឃើញនូវចក្ខុតាមពិត កាលដឹង ឃើញនូវរូបតាមពិត កាលដឹង ឃើញនូវចក្ខុវិញ្ញាណតាមពិត កាលដឹង ឃើញនូវចក្ខុសម្ផ័ស្សតាមពិត វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខក្តី តែងកើតឡើង ព្រោះចក្ខុសម្ផ័ស្សជាបច្ច័យ ក៏ដឹង ឃើញនូវវេទនានោះតាមពិតផង តែមិនត្រេកអរក្នុងចក្ខុ មិនត្រេកអរក្នុងរូប មិនត្រេកអរក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណ មិនត្រេកអរក្នុងចក្ខុសម្ផ័ស្សទេ វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខក្តី តែងកើតឡើង ព្រោះចក្ខុសម្ផ័ស្សជាបច្ច័យ ក៏មិនត្រេកអរ ក្នុងវេទនានោះផង។ កាលបុគ្គលនោះ មិនមានចិត្តត្រេកអរ មិនជ្រុលជ្រប់ មិនវង្វេងងុលងប់ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវទោសហើយ ឧបាទានក្ខន្ធ ទាំង៥ ក៏ដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើនតទៅ។ ឯតណ្ហា ដែលតាក់តែងភពថ្មី ប្រកបដោយតម្រេក ដោយអំណាច នៃសេចក្តីត្រេកត្រអាល មានសេចក្តីរីករាយ ក្នុងអារម្មណ៍នោះៗ ជាប្រក្រតី របស់បុគ្គលនោះ តណ្ហានោះ បុគ្គលនោះឯង លះបង់ចេញបាន។ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ បុគ្គលនោះ រមែងលះបង់បានផង សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ក៏រមែងលះបង់បានផង សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ក៏រមែងលះបង់បានផង សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ក៏រមែងលះបង់បានផង សេចក្តីអន្ទះអន្ទែង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ក៏រមែងលះបង់បានផង សេចក្តីអន្ទះអន្ទែង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ក៏រមែងលះបង់បានផង។ បុគ្គលនោះឯង តែងរងនូវសេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ និងសេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ សេចក្តីយល់ឃើញណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ[59] សេចក្តីយល់ឃើញនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ សេចក្តីត្រិះរិះណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ សេចក្តីត្រិះរិះនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ សេចក្តីព្យាយាមណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ សេចក្តីព្យាយាមនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ការរលឹកណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ ការរលឹកនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ការរលឹកត្រូវ ការតាំងចិត្តនឹងណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ ការតាំងចិត្តនឹងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ការតាំងចិត្តនឹងត្រូវ។ បុគ្គលនោះឯង ឈ្មោះថា មានកាយកម្ម វចីកម្ម និងអាជីវៈដ៏បរិសុទ្ធល្អ ក្នុងកាលមុនពិត។ អដ្ឋង្គិកមគ្គ ដ៏ប្រសើរនេះ របស់បុគ្គលនោះ រមែងដល់នូវការពេញបរិបូណ៌ ដោយភាវនាយ៉ាងនេះឯង។

[៣០៤] កាលបុគ្គលនោះ ចម្រើននូវអដ្ឋង្គិកមគ្គដ៏ប្រសើរនេះ យ៉ាងនេះហើយ សតិប្បដ្ឋាន៤ក្តី តែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា សម្មប្បធាន៤ក្តី តែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា ឥទ្ធិបាទ៤ក្តី ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា ឥន្ទ្រិយ៥ក្តី ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា ពលៈ៥ក្តី ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា ពោជ្ឈង្គ៧ ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា។ ធម៌២យ៉ាងនេះ គឺសមថៈ១ វិបស្សនា១ ជាធម៌ទាក់ទងគូនឹងគ្នា តែងប្រព្រឹត្តទៅដល់បុគ្គលនោះ។ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគប្បីកំណត់ដឹងដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម បុគ្គលនោះ ក៏កំណត់ដឹងនូវធម៌ទាំងនោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគប្បីលះបង់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ក៏លះបង់ នូវធម៌ទាំងនោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគប្បីចម្រើន ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ក៏ចម្រើននូវធម៌ទាំងនោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ក៏ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ទាំងនោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បីកំណត់ដឹង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម តើដូចម្តេច ត្រូវឆ្លើយថា បានដល់ឧបាទានក្ខន្ធ (គំនរ ជាគ្រឿងប្រកាន់មាំ) ទាំង៥ គឺ រូបូបាទានក្ខន្ធ១ វេទនូបាទានក្ខន្ធ១ សញ្ញូបាទានក្ខន្ធ១ សង្ខារូបាទានក្ខន្ធ១ វិញ្ញាណូបាទានក្ខន្ធ១ នេះឯង ដែលជាធម៌គប្បីកំណត់ដឹង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បីលះបង់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម តើដូចម្តេច អវិជ្ជា និងភវតណ្ហានេះឯង ជាធម៌ត្រូវលះបង់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បីចម្រើន ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម តើដូចម្តេច សមថៈ និងវិបស្សនានេះឯង ជាធម៌ត្រូវចម្រើន ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម តើដូចម្តេច វិជ្ជា និងវិមុត្តិនេះឯង ជាធម៌ត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម។

[៣០៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹង ឃើញនូវត្រចៀក តាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹង ឃើញនូវច្រមុះ តាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹង ឃើញនូវអណ្តាត តាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹង ឃើញនូវកាយ តាមពិត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹង ឃើញនូវចិត្ត តាមពិត កាលដឹង ឃើញនូវធម្មារម្មណ៍តាមពិត កាលដឹង ឃើញនូវមនោវិញ្ញាណតាមពិត កាលដឹង ឃើញនូវមនោសម្ផ័ស្សតាមពិត វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខក្តី រមែងកើតឡើង ព្រោះមនោសម្ផ័ស្សជាបច្ច័យ ក៏ដឹង ឃើញនូវវេទនានោះ តាមពិតផង តែមិនត្រេកអរ ក្នុងចិត្ត មិនត្រេកអរ ក្នុងធម្មារម្មណ៍ មិនត្រេកអរ ក្នុងមនោវិញ្ញាណ មិនត្រេកអរ ក្នុងមនោសម្ផ័ស្សទេ វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខក្តី តែងកើតឡើង ព្រោះមនោសម្ផ័ស្សជាបច្ច័យ ក៏មិនត្រេកអរក្នុងវេទនានោះផង។ កាលបុគ្គលនោះមិនត្រេកអរ មិនជ្រុលជ្រប់ មិនវង្វេងងុលងប់ ជាអ្នកពិចារណាឃើញទោសរឿយៗ ឧបាទានក្ខន្ធ ទាំង៥ ក៏ដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើនតទៅ។ ឯតណ្ហាដែលតាក់តែងភពថ្មី ប្រកបដោយតម្រេក ដោយអំណាច នៃសេចក្តីត្រេកត្រអាល មានសេចក្តីរីករាយ ក្នុងអារម្មណ៍នោះៗ ជាប្រក្រតី របស់បុគ្គលនោះ តណ្ហានោះ ក៏បុគ្គលនោះឯង លះបង់បាន។ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ក៏បុគ្គលនោះ

លះបង់បាន សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ក៏លះបង់បាន សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ក៏លះបង់បាន សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ក៏លះបង់បាន សេចក្តីអន្ទះអន្ទែង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ក៏លះបង់បាន សេចក្តីអន្ទះអន្ទែង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ក៏លះបង់បាន។ បុគ្គលនោះ តែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ នឹងសេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ សេចក្តីយល់ឃើញណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ សេចក្តីយល់ឃើញនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ សេចក្តីត្រិះរិះណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ សេចក្តីត្រិះរិះនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ សេចក្តីព្យាយាមណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ សេចក្តីព្យាយាមនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ការរលឹកណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ ការរលឹកនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ការរលឹកត្រូវ ការតាំងចិត្តនឹងណា របស់បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ ការតាំងចិត្តនឹងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ការតាំងចិត្តនឹងត្រូវ។ បុគ្គលនោះឯង ឈ្មោះថា មានកាយកម្ម វចីកម្ម និងអាជីវៈ បរិសុទ្ធល្អ ក្នុងកាលមុនពិត។ អដ្ឋង្គិកមគ្គដ៏ប្រសើរនេះ របស់បុគ្គលនោះ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនាយ៉ាងនេះ។

[៣០៦] កាលបុគ្គលនោះ ចម្រើនអដ្ឋង្គិកមគ្គ ដ៏ប្រសើរយ៉ាងនេះហើយ សតិប្បដ្ឋាន៤ក្តី តែងដល់នូវការបរិបូណ៌ ដោយភាវនា សម្មប្បធាន៤ក្តី ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា ឥទ្ធិបាទ៤ក្តី ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា ឥន្ទ្រិយ៥ក្តី ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា ពលៈ៥ក្តី ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា ពោជ្ឈង្គ៧ក្តី ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនា។ បុគ្គលនោះ តែងមានធម៌ពីរយ៉ាងនេះ គឺសមថៈ១ វិបស្សនា១ ប្រព្រឹត្តទាក់ទងគូនឹងគ្នា។ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគប្បីកំណត់ដឹងដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម បុគ្គលនោះ ក៏កំណត់ដឹងនូវធម៌ទាំងនោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគប្បីលះបង់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ក៏លះបង់នូវធម៌ទាំងនោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគប្បីចម្រើនដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ក៏ចម្រើននូវធម៌ទាំងនោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ក៏ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បីកំណត់ដឹង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម តើដូចម្តេច គប្បីឆ្លើយថា បានដល់ឧបាទានក្ខន្ធ ទាំង៥ គឺ រូបូបាទានក្ខន្ធ១ វេទនូបាទានក្ខន្ធ១ សញ្ញូបាទានក្ខន្ធ១ សង្ខារូបាទានក្ខន្ធ១ វិញ្ញាណូបាទានក្ខន្ធ១ នេះឯង ជាធម៌ដែលគប្បីកំណត់ដឹង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បីលះបង់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម តើដូចម្តេច អវិជ្ជា និងភវតណ្ហានេះឯង ជាធម៌ដែលគប្បីលះបង់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បីចម្រើន ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម តើដូចម្តេច សមថៈ និងវិបស្សនានេះឯង ជាធម៌ដែលគប្បីចម្រើន ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម តើដូចម្តេច វិជ្ជា និងវិមុត្តិនេះឯង ជាធម៌ដែលគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ទី៧។

នគរវិន្ទេយ្យសូត្រ ទី៨

CS sut.mn.150 | book_028

(៨. នគរវិន្ទេយ្យសុត្តំ)

[៣០៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាច់ទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនកោសល ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប ក៏បានស្តេចទៅដល់ព្រាហ្មណគ្រាម ឈ្មោះនគរវិន្ទៈ របស់ពួកអ្នកកោសល។ ពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី អ្នកស្រុកនគរវិន្ទៈ បានឮដំណឹងថា ព្រះសមណគោតម ជាសក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យត្រកូល ទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ឥឡូវនេះ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនកោសល ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប ក៏បានស្តេចមកដល់ស្រុកនគរវិន្ទៈហើយ កិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះ របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ ក៏ឮខ្ចរខ្ចាយ សុសសាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃ ចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណ ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាសាស្តាចារ្យ នៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ច ព្រះអង្គលែងមកកាន់ភពថ្មីទៀត ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើររបស់ព្រះអង្គ នូវលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នូវពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ហើយអាចប្រកាសបាន ទ្រង់សំដែងធម៌ មានលំអបទដើម មានលំអបទកណ្តាល មានលំអបទចុង ព្រះអង្គប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថ និងព្យញ្ជនៈដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ក៏ដំណើរដែលបានចួបនឹងព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះ ជាការប្រពៃពេក។ គ្រានោះឯង ពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី អ្នកស្រុកនគរវិន្ទៈ ក៏នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ពួកខ្លះ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះ ប្រណម្យអញ្ជលីឆ្ពោះទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះ ប្រកាសនាម និងគោត្រ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះ អង្គុយនៅស្ងៀម ក្នុងទីដ៏សមគួរ។

[៣០៨] លុះពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី អ្នកស្រុកនគរវិន្ទៈ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បើបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ (មានលទ្ធិផ្សេង) សួរអ្នកទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បែបណា ដែលគេមិនគួរធ្វើសក្ការៈ មិនគួរគោរព មិនគួររាប់អាន មិនគួរបូជា ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយទាំងនោះ សួរយ៉ាងនេះហើយ គប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹងបានដោយភ្នែក ជាអ្នកមានចិត្តមិនស្ងប់រម្ងាប់ ខាងក្នុងសន្តាន ប្រព្រឹត្តត្រូវខ្លះ ខុសខ្លះ ដោយកាយ វាចា ចិត្ត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បែបនេះឯង គេមិនគួរធ្វើសក្ការៈ មិនគួរគោរព មិនគួររាប់អាន មិនគួរបូជាឡើយ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា សូម្បីពួកយើង ក៏មិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹងបានដោយភ្នែក ជាអ្នកមានចិត្តមិនស្ងប់រម្ងាប់ ខាងក្នុងសន្តាន នៅប្រព្រឹត្តត្រូវខ្លះ ខុសខ្លះ ដោយកាយ វាចា ចិត្តដែរ នេះឯងជាសេចក្តីប្រព្រឹត្តិត្រឹមត្រូវ

របស់យើងទាំងនោះ ដែលមិនឃើញនូវធម៌ខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រោះហេតុនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ គេមិនគួរធ្វើសក្ការៈ មិនគួរគោរព មិនគួររាប់អាន មិនគួរបូជាឡើយ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងសំឡេង ដែលគប្បីដឹងបានដោយត្រចៀក... ក្នុងក្លិនដែលគប្បីដឹងបានដោយច្រមុះ... ក្នុងឱជារស ដែលគប្បីដឹងបានដោយអណ្តាត... ក្នុងផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងបានដោយកាយ... មិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្ត ជាអ្នកមានចិត្តមិនស្ងប់រម្ងាប់ ខាងក្នុងសន្តាន ប្រព្រឹត្តត្រូវខ្លះ ខុសខ្លះ ដោយកាយ វាចា ចិត្ត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បែបនេះឯង គេមិនគួរធ្វើសក្ការៈ មិនគួរគោរព មិនគួររាប់អាន មិនគួរបូជាឡើយ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា សូម្បីពួកយើង ក៏មិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្ត ជាអ្នកមានចិត្តមិនស្ងប់រម្ងាប់ ខាងក្នុងសន្តាន នៅប្រព្រឹត្តត្រូវខ្លះ ខុសខ្លះ ដោយកាយ វាចា ចិត្តដែរ នេះឯងជាសេចក្តីប្រព្រឹត្តិត្រឹមត្រូវ របស់យើងទាំងនោះ ដែលមិនឃើញនូវធម៌ខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រោះហេតុនោះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ គេមិនគួរធ្វើសក្ការៈ មិនគួរគោរព មិនគួររាប់អាន មិនគួរបូជាឡើយ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយទាំងនោះ សួរយ៉ាងនេះ គប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង។

[៣០៩] ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បើបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ សួរអ្នកទាំងឡាយ យ៉ាងនេះថា ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ចុះពួកសមណព្រាហ្មណ៍បែបណា ដែលគេគួរធ្វើសក្ការៈ គួរគោរព គួររាប់អាន គួរបូជា ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយទាំងនោះ សួរយ៉ាងនេះ គប្បីដោះស្រាយ យ៉ាងនេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ប្រាសចាករាគៈ ប្រាសចាកទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹងបានដោយភ្នែក ជាអ្នកមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ខាងក្នុងសន្តាន ប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវ ដោយកាយវាចាចិត្ត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បែបនេះឯង ទើបគេគួរធ្វើសក្ការៈ គួរគោរព គួររាប់អាន គួរបូជា ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា សូម្បីពួកយើង មិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹងបានដោយភ្នែក មានចិត្តមិនទាន់ស្ងប់រម្ងាប់ ខាងក្នុងសន្តានទេ នៅប្រព្រឹត្តត្រូវខ្លះ ខុសខ្លះ ដោយកាយវាចាចិត្ត នេះឯងជាសេចក្តីប្រព្រឹត្តិត្រឹមត្រូវ របស់យើងទាំងនោះ ដែលឃើញនូវធម៌ខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រោះហេតុនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ទើបគេគួរធ្វើសក្ការៈ គួរគោរព គួររាប់អាន គួរបូជា។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ប្រាសចាករាគៈ ប្រាសចាកទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងសំឡេងដែលគប្បីដឹងបានដោយត្រចៀក... ក្នុងក្លិនដែលគប្បីដឹងបានដោយច្រមុះ... ក្នុងឱជារស ដែលគប្បីដឹងបានដោយអណ្តាត... ក្នុងផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងបានដោយកាយ... ប្រាសចាករាគៈ ប្រាសចាកទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្ត ជាអ្នកមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ខាងក្នុងសន្តាន ប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវ ដោយកាយវាចាចិត្ត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍បែបនេះ ទើបគេគួរធ្វើសក្ការៈ គួរគោរព គួររាប់អាន គួរបូជា ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា សូម្បីពួកយើង មិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈ ក្នុងធម្មារម្មណ៍ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្ត ជាអ្នកមានចិត្តមិនទាន់ស្ងប់រម្ងាប់ ខាងក្នុងសន្តាន នៅប្រព្រឹត្តត្រូវខ្លះ ខុសខ្លះ ដោយកាយវាចាចិត្ត នេះឯងជាសេចក្តីប្រព្រឹត្តិត្រឹមត្រូវ របស់យើងទាំងនោះ ដែលឃើញនូវធម៌ខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រោះហេតុនោះ បានជាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ គេគួរធ្វើសក្ការៈ គួរគោរព គួររាប់អាន គួរបូជា។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយទាំងនោះ សួរយ៉ាងនេះ គប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង។

[៣១០] ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បើបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយទាំងនោះ សួរយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះលោកមានអាយុទាំងឡាយ មានហេតុដូចម្តេច មានប្រាជ្ញាយោបល់ដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យអ្នកទាំងឡាយនិយាយ យ៉ាងនេះថា អ្នកមានអាយុទាំងនោះ ប្រាសចាករាគៈ ឬកំពុងប្រតិបត្តិដើម្បីបន្ទោបង់នូវរាគៈ ប្រាសចាកទោសៈ ឬកំពុងប្រតិបត្តិដើម្បីបន្ទោបង់នូវទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ ឬកំពុងប្រតិបត្តិដើម្បីបន្ទោបង់នូវមោហៈដោយពិត ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយទាំងនោះ សួរយ៉ាងនេះ គប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ពិតដូច្នោះមែន ព្រោះលោកមានអាយុទាំងនោះ តែងគប់រកសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃតូច និងព្រៃធំ ដ្បិតរូប គប្បីដឹងបានដោយភ្នែក ដែលគេឃើញញយៗហើយ គួរត្រេកអរបាន មិនមានក្នុងព្រៃនោះឡើយ សំឡេង គប្បីដឹងបានដោយត្រចៀក ដែលគេឮញយៗហើយ គួរត្រេកអរបាន មិនមានក្នុងព្រៃនោះឡើយ ក្លិន គប្បីដឹងបានដោយច្រមុះ ដែលគេហិតញយៗហើយ គួរត្រេកអរបាន មិនមានក្នុងព្រៃនោះឡើយ រស គប្បីដឹងបានដោយអណ្តាត ដែលគេទទួលរសញយៗហើយ គួរត្រេកអរបាន មិនមានក្នុងព្រៃនោះឡើយ ផោដ្ឋព្វៈ គប្បីដឹងបានដោយកាយ ដែលគេប៉ះពាល់ញយៗហើយ គួរត្រេកអរបាន មិនមានក្នុងព្រៃនោះឡើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ យើងទាំងឡាយ មានហេតុនេះឯង មានប្រាជ្ញាយោបល់នេះឯងហើយ ដែលនាំឲ្យពួកយើងនិយាយយ៉ាងនេះ ចំពោះអ្នកមានអាយុទាំងឡាយថា លោកមានអាយុទាំងនោះ ប្រាសចាករាគៈ ឬកំពុងប្រតិបត្តិ ដើម្បីបន្ទោបង់រាគៈ ប្រាសចាកទោសៈ ឬកំពុងប្រតិបត្តិ ដើម្បីបន្ទោបង់ទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ ឬកំពុងប្រតិបត្តិ ដើម្បីបន្ទោបង់មោហៈដោយពិត។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយទាំងនោះ សួរយ៉ាងនេះ គប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង។

[៣១១] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី អ្នកស្រុកនគរវិន្ទៈ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ យ៉ាងនេះ ដូចជាគេផ្ងាររបស់ដែលផ្កាប់ ឬដូចគេបើកបង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង ពុំនោះ ដូចជាគេប្រាប់ផ្លូវ ដល់អ្នកវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោត ដូចជាគេទ្រោលប្រទីប ក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សដែលមានភ្នែក នឹងមើលឃើញរូបបាន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនេះ សូមដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចម្រើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ថាជាទីពឹង សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ជ្រាបទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ថាជាឧបាសក ដល់នូវសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមពីថ្ងៃនេះតទៅ។

ចប់ នគរវិន្ទេយ្យសូត្រ ទី៨។

បិណ្ឌបាតបារិសុទ្ធិសូត្រ ទី៩

CS sut.mn.151 | book_028

(៩. បិណ្ឌបាតបារិសុទ្ធិសុត្តំ)

[៣១២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ។ គ្រានោះឯង ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ចេញអំពីផលសមាបត្តិ ក្នុងវេលាសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ គង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្នាលសារីបុត្ត ឥន្ទ្រិយរបស់អ្នកជ្រះថ្លា សម្បុរស្បែករបស់អ្នក ស្អាតផូរផង់ ម្នាលសារីបុត្ត ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តើលោកច្រើនប្រព្រឹត្តទៅដោយវិហារធម៌ដូចម្តេច។ ព្រះសារីបុត្តក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ច្រើនប្រព្រឹត្តទៅដោយ សុញ្ញតាវិហារធម៌។[60]

[៣១៣] ម្នាលសារីបុត្ត ប្រពៃណាស់ហើយៗ ម្នាលសារីបុត្ត បានឮថា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ លោកច្រើនប្រព្រឹត្តទៅ ដោយវិហារធម៌របស់មហាបុរស[61] ម្នាលសារីបុត្ត ឯវិហារធម៌របស់មហាបុរស ក៏គឺសុញ្ញតាវិហារធម៌នេះឯង។ ម្នាលសារីបុត្ត ព្រោះហេតុនោះ បើភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គួរតែប្រព្រឹត្តទៅច្រើនដោយសុញ្ញតាវិហារធម៌ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីពិចារណា ដូច្នេះថា អាត្មាអញ បានចូលទៅកាន់ស្រុក ដើម្បីបិណ្ឌបាតតាមផ្លូវណាក្តី បានត្រាច់ទៅ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងប្រទេសណាក្តី បានត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ចេញអំពីស្រុកតាមផ្លូវណាក្តី តើក្នុងផ្លូវទាំងនោះ អាត្មាអញ មានឆន្ទៈ គឺសេចក្តីពេញចិត្ត ឬរាគៈ គឺសេចក្តីត្រេក ទោសៈ គឺសេចក្តីប្រទូស្ត ឬមោហៈ គឺសេចក្តីវង្វេង ឬក៏បដិឃៈ គឺសេចក្តីថ្នាំងថ្នាក់នៃចិត្ត ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹងបានដោយភ្នែកដែរឬទេ។ ម្នាលសារីបុត្ត កាលបើភិក្ខុពិចារណាដឹង យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ បានចូលទៅកាន់ស្រុក ដើម្បីបិណ្ឌបាតតាមផ្លូវណាក្តី បានត្រាច់ទៅ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងប្រទេសណាក្តី បានត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ចេញអំពីស្រុកតាមផ្លូវណាក្តី ក្នុងផ្លូវទាំងនោះ អាត្មាអញ មានឆន្ទៈ ឬរាគៈ ទោសៈ ឬមោហៈ ឬក៏បដិឃៈនៃចិត្ត ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹងបានដោយភ្នែកដែរ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម ដើម្បីលះបង់ នូវអកុសលធម៌ ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណាដឹង យ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញ បានចូលទៅកាន់ស្រុក ដើម្បីបិណ្ឌបាតតាមផ្លូវណាក្តី បានត្រាច់ទៅ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងប្រទេសណាក្តី បានត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ចេញអំពីស្រុកតាមផ្លូវណាក្តី ក្នុងផ្លូវទាំងនោះ អាត្មាអញ មិនមានឆន្ទៈ ឬរាគៈ ទោសៈ ឬមោហៈ ឬក៏បដិឃៈនៃចិត្ត ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹងបានដោយភ្នែកទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ នៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជៈនោះឯង។

[៣១៤] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីពិចារណាដូច្នេះថា អាត្មាអញ បានចូលទៅកាន់ស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាត តាមផ្លូវណាក្តី បានត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងប្រទេសណាក្តី បានត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ចេញអំពីស្រុកតាមផ្លូវណាក្តី តើផ្លូវទាំងនោះ អាត្មាអញ មានឆន្ទៈ ឬរាគៈ ទោសៈ ឬមោហៈ ឬក៏បដិឃៈនៃចិត្ត ក្នុងសំឡេង ដែលគប្បីដឹងបានដោយត្រចៀក... ក្នុងក្លិន ដែលគប្បីដឹងបានដោយច្រមុះ... ក្នុងឱជារស ដែលគប្បីដឹងបានដោយអណ្តាត... ក្នុងផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងបានដោយកាយ... ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្តដែរឬទេ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណាដឹង យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ បានចូលទៅកាន់ស្រុក ដើម្បីបិណ្ឌបាត តាមផ្លូវណាក្តី បានត្រាច់ទៅ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងប្រទេសណាក្តី បានត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ចេញអំពីស្រុកតាមផ្លូវណាក្តី ក្នុងផ្លូវទាំងនោះ អាត្មាអញ មានឆន្ទៈ ឬរាគៈ ទោសៈ ឬមោហៈ ឬក៏បដិឃៈនៃចិត្ត ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្តដែរ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម ដើម្បីលះបង់អកុសលធម៌ ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណាដឹង យ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញ បានចូលទៅកាន់ស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាត តាមផ្លូវណាក្តី បានត្រាច់ទៅ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងប្រទេសណាក្តី បានត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ចេញអំពីស្រុកតាមផ្លូវណាក្តី ក្នុងផ្លូវទាំងនោះ អាត្មាអញ មិនមានឆន្ទៈ ឬរាគៈ ទោសៈ ឬមោហៈ ឬក៏បដិឃៈនៃចិត្ត ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្តទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ ហើយនៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជៈនោះឯង។

[៣១៥] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីពិចារណា ដូច្នេះថា កាមគុណ៥ប្រការ អាត្មាអញ បានលះបង់ហើយឬ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណាដឹងយ៉ាងនេះថា កាមគុណ៥ប្រការ អាត្មាអញ មិនទាន់បានលះបង់ទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវកាមគុណទាំង៥ប្រការចេញ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណាដឹង យ៉ាងនេះវិញថា កាមគុណ ទាំង៥ប្រការ អាត្មាអញ លះបង់ហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ នៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជៈនោះឯង។

[៣១៦] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា ដូច្នេះថា នីវរណៈ ទាំង៥ប្រការ អាត្មាអញ បានលះបង់ហើយឬ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា នីវរណៈ ទាំង៥ប្រការ អាត្មាអញ មិនទាន់បានលះបង់ទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវនីវរណៈ ទាំង៥ប្រការចេញ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា នីវរណៈ ទាំង៥ប្រការ អាត្មាអញ បានលះបង់ហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ នៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជៈនោះឯង។

[៣១៧] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីពិចារណា ដូច្នេះថា ឧបាទានក្ខន្ធ ទាំង៥ប្រការ អាត្មាអញ កំណត់ដឹងហើយឬ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា ឧបាទានក្ខន្ធ ទាំង៥ប្រការ អាត្មាអញ មិនទាន់កំណត់ដឹងទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម ដើម្បីកំណត់ដឹង នូវឧបាទានក្ខន្ធ ទាំង៥ប្រការ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា ឧបាទានក្ខន្ធ ទាំង៥ប្រការ អាត្មាអញ បានកំណត់ដឹងហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ នៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជៈនោះឯង។

[៣១៨] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា ដូច្នេះថា សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ប្រការ អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយឬ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា សតិប្បដ្ឋាន ទាំង៤ប្រការ អាត្មាអញ មិនទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម ដើម្បីចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ប្រការ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណា ដឹង យ៉ាងនេះវិញថា សតិប្បដ្ឋាន ទាំង៤ប្រការ អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ នៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជៈនោះឯង។

[៣១៩] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា ដូច្នេះថា សម្មប្បធាន ទាំង៤ប្រការ អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយឬ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា សម្មប្បធាន ទាំង៤ប្រការ អាត្មាអញ មិនទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម ដើម្បីចម្រើន

នូវសម្មប្បធាន ទាំង៤ប្រការ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណា ដឹង យ៉ាងនេះវិញថា សម្មប្បធាន ទាំង៤ប្រការ អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ នៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជៈនោះឯង។

[៣២០] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា ដូច្នេះថា ឥទ្ធិបាទ ទាំង៤ប្រការ អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយឬ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា ឥទ្ធិបាទ ទាំង៤ប្រការ អាត្មាអញ មិនទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម ដើម្បីចម្រើន នូវឥទ្ធិបាទ ទាំង៤ប្រការ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា ឥទ្ធិបាទ ទាំង៤ប្រការ អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ នៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជៈនោះឯង។

[៣២១] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា ដូច្នេះថា ឥន្ទ្រិយ ទាំង៥ប្រការ អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយឬ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា ឥន្ទ្រិយ ទាំង៥ប្រការ អាត្មាអញ មិនទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម ដើម្បីចម្រើន នូវឥន្ទ្រិយ ទាំង៥ប្រការ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា ឥន្ទ្រិយទាំង៥ប្រការ អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ នៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជៈនោះឯង។

[៣២២] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា ដូច្នេះថា ពលៈ ទាំង៥ប្រការ អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយឬ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា ពលៈ ទាំង៥ប្រការ អាត្មាអញ មិនទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម ដើម្បីចម្រើន នូវពលៈ ទាំង៥ប្រការ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា ពលៈ ទាំង៥ប្រការ អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ នៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជៈនោះឯង។

[៣២៣] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា ដូច្នេះថា ពោជ្ឈង្គ ទាំង៧ប្រការ អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយឬ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា ពោជ្ឈង្គ ទាំង៧ប្រការ អាត្មាអញ មិនទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម ដើម្បីចម្រើន នូវពោជ្ឈង្គ ទាំង៧ប្រការ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា ពោជ្ឈង្គ ទាំង៧ប្រការ អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ នៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជៈនោះឯង។

[៣២៤] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា ដូច្នេះថា អដ្ឋង្គិកមគ្គ ដ៏ប្រសើរ អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយឬ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា អដ្ឋង្គិកមគ្គ ដ៏ប្រសើរ អាត្មាអញ មិនទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម ដើម្បីចម្រើន នូវអដ្ឋង្គិកមគ្គ ដ៏ប្រសើរ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អដ្ឋង្គិកមគ្គ ដ៏ប្រសើរ អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ នៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជៈនោះឯង។

[៣២៥] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា ដូច្នេះថា សមថៈ និងវិបស្សនា អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយឬ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា សមថៈ និងវិបស្សនា អាត្មាអញ មិនទាន់បានចម្រើនទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម ដើម្បីចម្រើន នូវសមថៈ និងវិបស្សនា។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា សមថៈ និងវិបស្សនា អាត្មាអញ បានចម្រើនហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ នៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជៈនោះឯង។

[៣២៦] ម្នាលសារីបុត្ត មួយវិញទៀត ភិក្ខុ គប្បីពិចារណា ដូច្នេះថា វិជ្ជា និងវិមុត្តិ អាត្មាអញ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយឬ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះថា វិជ្ជា និងវិមុត្តិ អាត្មាអញ មិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ទេ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ គប្បីព្យាយាម ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវវិជ្ជា និងវិមុត្តិ។ ម្នាលសារីបុត្ត តែបើភិក្ខុពិចារណា ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា វិជ្ជា និងវិមុត្តិ អាត្មាអញ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ នៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជៈនោះឯង។

[៣២៧] ម្នាលសារីបុត្ត បុគ្គលណាមួយ ជាសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ក្នុងអតីតកាល កាលនឹងធ្វើបិណ្ឌបាត ឲ្យបរិសុទ្ធ បុគ្គលទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែបានពិចារណារឿយៗ ហើយធ្វើបិណ្ឌបាត ឲ្យបរិសុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលសារីបុត្ត បុគ្គលណាមួយ ជាសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ក្នុងអនាគតកាល កាលនឹងធ្វើបិណ្ឌបាត ឲ្យបរិសុទ្ធ បុគ្គលទាំងអស់នោះ នឹងពិចារណារឿយៗ ហើយធ្វើបិណ្ឌបាត ឲ្យបរិសុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលសារីបុត្ត បុគ្គលណាមួយ ជាសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កាលនឹងធ្វើបិណ្ឌបាត ឲ្យបរិសុទ្ធ បុគ្គលទាំងអស់នោះ តែងពិចារណារឿយៗ ហើយធ្វើបិណ្ឌបាត ឲ្យបរិសុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ម្នាលសារីបុត្ត ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវសិក្សាក្នុងសាសនានេះថា យើងទាំងឡាយ នឹងពិចារណារឿយៗ ហើយធ្វើបិណ្ឌបាត ឲ្យបរិសុទ្ធ ដូច្នេះ ម្នាលសារីបុត្ត អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវតែសិក្សា យ៉ាងនេះឯង។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ បិណ្ឌបាតបារិសុទ្ធិសូត្រ ទី៩។

ឥន្ទ្រិយភាវនាសូត្រ ទី១០

CS sut.mn.152 | book_028

(១០. ឥន្ទ្រិយភាវនាសុត្តំ)

[៣២៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រៃឫស្សី ជិតកជង្គលនិគម។ គ្រានោះឯង ឧត្តរមាណព ជាកូនសិស្សរបស់បារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។

[៣២៩] លុះឧត្តរមាណព ជាកូនសិស្សរបស់បារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្នាលឧត្តរៈ បារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ តែងសំដែងវិធីចម្រើនឥន្រ្ទិយ របស់សាវ័កទាំងឡាយ មែនឬ។ ឧត្តរមាណព ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ តែងសំដែងវិធីចម្រើនឥន្ទ្រិយ របស់សាវ័កទាំងឡាយមែន។ ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ម្នាលឧត្តរៈ ចុះបារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ តែងសំដែងវិធីចម្រើនឥន្ទ្រិយ របស់សាវ័កទាំងឡាយ តើដូចម្តេច។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ សំដែងថា បុគ្គលក្នុងលោកនេះ កុំមើល[62] រូបដោយភ្នែក កុំស្តាប់[63] សំឡេងដោយត្រចៀក បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឯបារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ តែងសំដែងនូវវិធីចម្រើនឥន្ទ្រិយ របស់សាវ័កទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង។ ឱឧត្តរៈ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលខ្វាក់ នឹងបាននាមថា ជាអ្នកចម្រើនឥន្ទ្រិយហើយ បុគ្គលថ្លង់ នឹងបាននាមថា ជាអ្នកចម្រើនឥន្ទ្រិយហើយ ទើបសមនឹងពាក្យ របស់បារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ ម្នាលឧត្តរៈ ព្រោះថា បុគ្គលខ្វាក់ មិនឃើញរូបដោយភ្នែកទេ បុគ្គលថ្លង់ មិនឮសំឡេង ដោយត្រចៀកទេ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ឧត្តរមាណព ជាកូនសិស្សបារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ ក៏អង្គុយនៅស្ងៀម អៀនអន់ ឱនក ដាក់មុខជ្រប់ មិននិយាយ។

[៣៣០] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបថា ឧត្តរមាណព ជាសិស្សរបស់បារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ អង្គុយនៅស្ងៀម អៀនអន់ ឱនក ដាក់មុខជ្រប់ មិននិយាយហើយ ទើបត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ បារាសិរិយព្រាហ្មណ៍ តែងសំដែង នូវវិធីចម្រើនឥន្ទ្រិយ របស់សាវ័កទាំងឡាយ ផ្សេង ចំណែកការចម្រើនឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈផ្សេង។ ព្រះអានន្ទត្ថេរ ក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះមានព្រះភាគ គប្បីសំដែងនូវវិធីចម្រើនឥន្ទ្រិយ ដ៏ប្រសើរណា ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះ ជាកាលគួរនឹងសំដែង នូវវិធីចម្រើនឥន្ទ្រិយនុ៎ះ បពិត្រព្រះសុគត កាលនេះ ជាកាលគួរនឹងសំដែង នូវវិធីចម្រើនឥន្ទ្រិយនុ៎ះ ភិក្ខុទាំងឡាយ បានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះអង្គហើយ នឹងចងចាំបាន។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ អ្នកចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ទទួលព្រះបន្ទូល នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។

[៣៣១] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្នាលអានន្ទ ចុះការចម្រើនឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ តើដូចម្តេច។ ទ្រង់ឆ្លើយដោយព្រះអង្គឯងថា ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ព្រោះឃើញរូបដោយភ្នែក។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនេះ កើតឡើងហើយ មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងឡើយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះនេះ កើតឡើងហើយ ឯវិបស្សនូបេក្ខាដ៏ល្អិត ដ៏ឧត្តម ក៏កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីគាប់ចិត្តជាដើម ដែលជារបស់មានបច្ច័យតាក់តែង ជារបស់គ្រោតគ្រាតនោះឯង។ លុះភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះនោះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង។ ម្នាលអានន្ទ បុរសមានភ្នែកភ្លឺ បើកហើយបិទវិញ ឬបិទហើយបើកវិញ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលណាមួយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ ឯវិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង ដោយឆាប់យ៉ាងនេះ រហ័សយ៉ាងនេះ មិនមានសេចក្តីលំបាកយ៉ាងនេះ ក៏មានឧបមេយ្យ យ៉ាងនោះឯង ម្នាលអានន្ទ នេះឯង តថាគតហៅថា ការចម្រើននូវឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹងបានដោយភ្នែក ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ។

[៣៣២] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ព្រោះស្តាប់សំឡេងដោយត្រចៀក។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះនេះ កើតឡើងហើយ ឯវិបស្សនូបេក្ខាដ៏ល្អិត ដ៏ឧត្តម ក៏កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីគាប់ចិត្តជាដើម ដែលជារបស់មានបច្ច័យតាក់តែង ជារបស់គ្រោតគ្រាតនោះឯង។ លុះភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះនោះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង។ ម្នាលអានន្ទ បុរសមានកម្លាំង ទះម្រាមដៃ ដោយមិនលំបាក យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលណាមួយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង ដោយឆាប់យ៉ាងនេះ រហ័សយ៉ាងនេះ មិនមានសេចក្តីលំបាកយ៉ាងនេះ ក៏មានឧបមេយ្យ យ៉ាងនោះឯង ម្នាលអានន្ទ នេះឯង តថាគតហៅថា ការចម្រើនឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ ក្នុងសំឡេង ដែលគប្បីដឹងបានដោយត្រចៀក ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ។

[៣៣៣] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ព្រោះធុំក្លិនដោយច្រមុះ។ ភិក្ខុនោះ រមែងដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះនេះ កើតឡើងហើយ ឯវិបស្សនូបេក្ខាដ៏ល្អិត ដ៏ឧត្តម ក៏កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីគាប់ចិត្ត ជាដើម ដែលជារបស់មានបច្ច័យតាក់តែង ជារបស់គ្រោតគ្រាតនោះឯង។ លុះភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះនោះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង។ ម្នាលអានន្ទ តំណក់ទឹក រមៀលលើស្លឹកឈូក ដែលផ្អៀងបន្តិច រមែងមិនដក់នៅ មានឧបមា យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលណាមួយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង ដោយឆាប់យ៉ាងនេះ រហ័សយ៉ាងនេះ មិនមានសេចក្តីលំបាកយ៉ាងនេះ ក៏មានឧបមេយ្យ យ៉ាងនោះឯង ម្នាលអានន្ទ នេះឯង តថាគតហៅថា ការចម្រើនឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ ក្នុងក្លិនដែលគប្បីដឹងបានដោយច្រមុះ ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ។

[៣៣៤] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ សេចក្តីមិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ព្រោះទទួលរស ដោយអណ្តាត។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះនេះ កើតឡើងហើយ ឯវិបស្សនូបេក្ខាដ៏ល្អិត ដ៏ឧត្តម ក៏កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីគាប់ចិត្តជាដើម ដែលជារបស់មានបច្ច័យតាក់តែង ជារបស់គ្រោតគ្រាតនោះឯង។ លុះភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះនោះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ ឯវិបស្សនូបេក្ខា ក៏

តាំងឡើង។ ម្នាលអានន្ទ បុរសមានកម្លាំង ប្រមូលដុំទឹកមាត់ មកលើចុងអណ្តាត ហើយស្តោះ ដោយមិនលំបាក មានឧបមា យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលណាមួយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ ឯវិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង ដោយឆាប់យ៉ាងនេះ រហ័សយ៉ាងនេះ មិនមានលំបាកយ៉ាងនេះ ក៏មានឧបមេយ្យ យ៉ាងនោះឯង ម្នាលអានន្ទ នេះឯង តថាគតហៅថា ការចម្រើនឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ ក្នុងរសដែលគប្បីដឹងបានដោយអណ្តាត ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ។

[៣៣៥] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ព្រោះពាល់ត្រូវនូវផោដ្ឋព្វៈ ដោយកាយ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះនេះ កើតឡើងហើយ ឯវិបស្សនូបេក្ខាដ៏ល្អិត ដ៏ឧត្តម ក៏កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីគាប់ចិត្តជាដើម ដែលជារបស់មានបច្ច័យតាក់តែង ជារបស់គ្រោតគ្រាតនោះឯង។ លុះភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះនោះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង។ ម្នាលអានន្ទ បុរសមានកម្លាំង លាដៃដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលដៃ ដែលលាចេញ មានឧបមា យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលណាមួយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង ដោយឆាប់យ៉ាងនេះ រហ័សយ៉ាងនេះ មិនមានសេចក្តីលំបាកយ៉ាងនេះ ក៏មានឧបមេយ្យ យ៉ាងនោះឯង ម្នាលអានន្ទ នេះឯង តថាគតហៅថា ការចម្រើនឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ ក្នុងផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងបានដោយកាយ ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ។

[៣៣៦] ម្នាលអានន្ទ មួយវិញទៀត ភិក្ខុមានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ព្រោះដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនេះកើតឡើងហើយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះនេះ កើតឡើងហើយ ឯវិបស្សនូបេក្ខាដ៏ល្អិត ដ៏ឧត្តម ក៏កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីគាប់ចិត្តជាដើម ដែលជារបស់មានបច្ច័យតាក់តែង ជារបស់គ្រោតគ្រាតនោះឯង។ លុះភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តនោះកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះនោះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង។ ម្នាលអានន្ទ បុរសមានកម្លាំង សម្រក់នូវតំណក់ទឹក ២តំណក់ ឬ៣តំណក់ ទៅក្នុងខ្ទះដែក ដ៏ក្តៅអស់១ថ្ងៃ ម្នាលអានន្ទ ការសម្រក់នូវតំណក់ទឹកទាំងឡាយយឺតយូរ ឯទឹកនោះ ក៏ដល់នូវការអស់ទៅ ស្ងួតទៅ ដោយឆាប់រហ័ស មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលណាមួយ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះនោះ កើតឡើង ហើយរលត់ទៅវិញ វិបស្សនូបេក្ខា ក៏តាំងឡើង ដោយឆាប់យ៉ាងនេះ រហ័សយ៉ាងនេះ មិនមានសេចក្តីលំបាកយ៉ាងនេះ ក៏មានឧបមេយ្យ យ៉ាងនោះឯង ម្នាលអានន្ទ នេះឯង តថាគតហៅថា ការចម្រើនឥន្ទ្រិយ ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្ត ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ។ ម្នាលអានន្ទ ការចម្រើនឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ យ៉ាងនេះឯង។

[៣៣៧] ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលដែលឈ្មោះថា សេក្ខៈ ជាអ្នកមានបដិបទា តើដូចម្តេច។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ព្រោះឃើញរូបដោយភ្នែក។ ភិក្ខុនោះ ក៏នឿយណាយ ធុញទ្រាន់ ខ្ពើមរអើម ដោយសេចក្តីគាប់ចិត្ត ដែលកើតឡើង ដោយសេចក្តីមិនគាប់ចិត្ត ដែលកើតឡើង ដោយសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ ដែលកើតឡើងនោះ។ ភិក្ខុមានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ព្រោះឮសំឡេងដោយត្រចៀក... ព្រោះធុំក្លិនដោយច្រមុះ... ព្រោះទទួលរសដោយអណ្តាត... ព្រោះពាល់ត្រូវផោដ្ឋព្វៈ ដោយកាយ... ព្រោះដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត។ ភិក្ខុនោះ ក៏នឿយណាយ ធុញទ្រាន់ ខ្ពើមរអើម ដោយសេចក្តីគាប់ចិត្ត ដែលកើតឡើង ដោយសេចក្តីមិនគាប់ចិត្ត ដែលកើតឡើង ដោយសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ ដែលកើតឡើងនោះ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលដែលឈ្មោះថាសេក្ខៈ ជាអ្នកមានបដិបទា យ៉ាងនេះឯង។

[៣៣៨] ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលដែលឈ្មោះថាអរិយៈ មានឥន្ទ្រិយចម្រើនហើយ តើដូចម្តេច។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីគាប់ចិត្ត កើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ព្រោះឃើញរូបដោយភ្នែក។ បើភិក្ខុនោះ ប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីជាអ្នកសំគាល់ ក្នុងរបស់គួរខ្ពើម ថាជារបស់មិនគួរខ្ពើម ដូច្នេះ ហើយក៏សំគាល់ថាជារបស់មិនគួរខ្ពើម ក្នុងរបស់ដែលគួរខ្ពើមនោះ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ ជាអ្នកសំគាល់ ក្នុងរបស់មិនគួរខ្ពើម ថាជារបស់គួរខ្ពើម ដូច្នេះ ហើយក៏សំគាល់ថា ជារបស់គួរខ្ពើម ក្នុងរបស់ដែលមិនគួរខ្ពើមនោះ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ ជាអ្នកសំគាល់ ក្នុងរបស់គួរខ្ពើមផង មិនគួរខ្ពើមផង ថាជារបស់មិនគួរខ្ពើម ដូច្នេះ ហើយក៏សំគាល់ថាជារបស់មិនគួរខ្ពើម ក្នុងរបស់ដែលគួរខ្ពើម និងមិនគួរខ្ពើមនោះ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីជាអ្នកសំគាល់ ក្នុងរបស់មិនគួរខ្ពើមផង គួរខ្ពើមផង ថាជារបស់គួរខ្ពើម ដូច្នេះ ហើយក៏សំគាល់ថា ជារបស់គួរខ្ពើម ក្នុងរបស់ដែលមិនគួរខ្ពើម និងគួរខ្ពើមនោះ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គួរវៀរចេញ នូវរបស់ទាំងពីរ គឺ របស់គួរខ្ពើម និងមិនគួរខ្ពើម ជាអ្នកព្រងើយកន្តើយ មានស្មារតីដឹងសព្វ ដូច្នេះហើយ ក៏ជាអ្នកព្រងើយកន្តើយ មានស្មារតីដឹងសព្វ ក្នុងរបស់ទាំងពីរនោះ។

[៣៣៩] ម្នាលអានន្ទ មួយវិញទៀត ភិក្ខុមានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តកើតឡើង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តខ្លះ មិនគាប់ចិត្តខ្លះ កើតឡើង ព្រោះឮសំឡេងដោយត្រចៀក... ព្រោះធុំក្លិនដោយច្រមុះ... ព្រោះទទួលរសដោយអណ្តាត... ព្រោះពាល់ត្រូវផោដ្ឋព្វៈ ដោយកាយ... ព្រោះដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត។ បើភិក្ខុនោះ ប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីជាអ្នកសំគាល់ ក្នុងរបស់គួរខ្ពើម ថាជារបស់មិនគួរខ្ពើមដូច្នេះ ហើយក៏សំគាល់ថា ជារបស់មិនគួរខ្ពើម ក្នុងរបស់ដែលមិនគួរខ្ពើមនោះ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីជាអ្នកសំគាល់ ក្នុងរបស់មិនគួរខ្ពើម ថាជារបស់គួរខ្ពើម ដូច្នេះ ហើយក៏សំគាល់ថាជារបស់គួរខ្ពើម ក្នុងរបស់ដែលមិនគួរខ្ពើមនោះ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីជាអ្នកសំគាល់ ក្នុងរបស់គួរខ្ពើមផង មិនគួរខ្ពើមផង ថាជារបស់មិនគួរខ្ពើម ដូច្នេះ ហើយក៏សំគាល់ថាជារបស់មិនគួរខ្ពើម ក្នុងរបស់ដែលគួរខ្ពើម និងមិនគួរខ្ពើមនោះ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីជាអ្នកសំគាល់ ក្នុងរបស់មិនគួរខ្ពើមផង គួរខ្ពើមផង ថាជារបស់គួរខ្ពើម ដូច្នេះ ហើយក៏សំគាល់ថាជារបស់គួរខ្ពើម ក្នុងរបស់ដែលមិនគួរខ្ពើម និងគួរខ្ពើមនោះ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គួរជាអ្នកវៀរស្រឡះ នូវរបស់ទាំងពីរ គឺរបស់គួរខ្ពើម និងរបស់មិនគួរខ្ពើម ជាអ្នក

ព្រងើយកន្តើយ មានស្មារតីដឹងសព្វ ដូច្នេះហើយ ក៏ជាអ្នកព្រងើយកន្តើយ មានស្មារតីដឹងសព្វ ក្នុងរបស់ទាំងពីរនោះ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលដែលឈ្មោះថា អរិយៈ មានឥន្ទ្រិយចម្រើនហើយ យ៉ាងនេះឯង។

[៣៤០] ម្នាលអានន្ទ ការចម្រើននូវឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ តថាគត បានសំដែងហើយ បុគ្គលដែលឈ្មោះថា សេក្ខៈ ប្រកបដោយបដិបទា តថាគត បានសំដែងហើយ បុគ្គលដែលឈ្មោះថា អរិយៈ មានឥន្ទ្រិយចម្រើនហើយ តថាគត ក៏បានសំដែងហើយ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ម្នាលអានន្ទ កិច្ចណា ដែលព្រះសាស្តា ជាអ្នកស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ ជាអ្នកអនុគ្រោះ ដល់សាវ័កទាំងឡាយ គប្បីធ្វើព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ កិច្ចនោះ តថាគតបានធ្វើហើយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ម្នាលអានន្ទ នុ៎ះ រុក្ខមូល នុ៎ះ សុញ្ញាគារ ម្នាលអានន្ទ អ្នកទាំងឡាយចូរពិនិត្យមើលចុះ ចូរកុំប្រមាទ កុំមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយឡើយ នេះហើយជាពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់តថាគត ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិតព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ ឥន្ទ្រិយភាវនាសូត្រ ទី១០។

ចប់ សឡាយតនវគ្គ ទី៥។

ឧទ្ទាន នៃសឡាយតនវគ្គនោះ គឺ

អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ១ ឆន្នោវាទសូត្រ១ បុណ្ណោវាទសូត្រ១ នន្ទកោវាទសូត្រ១ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ១ ឆឆក្កសូត្រ១ សឡាយតនវិភង្គសូត្រ១ នគរវិន្ទេយ្យសូត្រ១ បិណ្ឌបាតបារិសុទ្ធិសូត្រ១ ឥន្ទ្រិយភាវនាសូត្រ១ (នេះ) ជាវគ្គទី៥ ខាងចុងបំផុត។

ចប់ ឧបរិបណ្ណាសកៈ។

ចប់ មជ្ឈិមនិកាយ។

ចប់ ភាគ២៨

មាតិកា

ទ.

	លេខ ទំព័រ	លេខសម្គាល់
សុត្តន្តបិដក		sut
មជ្ឈិមនិកាយ	**១**	**sut.mn**
ឧបរិបណ្ណាសកៈ នវមភាគ	**១**	**sut.mn.vv3**
វិភង្គវគ្គ	**១**	**sut.mn.v14**
ភទ្ទេករត្តសូត្រ ទី ១	**?**	**sut.mn.131**
សេចក្តីសង្ស័យក្នុងខន្ធជាអនាគត	៣	
សេចក្តីមិនសង្ស័យក្នុងខន្ធជាអនាគត	៥	
ភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន	៧	
អានន្ទភទ្ទេករត្តសូត្រ ទី ២	**?**	**sut.mn.132**
សេចក្តីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត	១១	
សេចក្តីមិនប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត	១៣	
ភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន	១៥	
សេចក្តីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត	១៧	
មហាកច្ចានភទ្ទេករត្តសូត្រ ទី ៣	**?**	**sut.mn.133**
ព្រះសមិទ្ធិមានអាយុចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ	២១	
ភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន	២៣	
សេចក្តីត្រិះរិះនៃពួកភិក្ខុ	២៥	

ពួកភិក្ខុចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈ	២៧	
សេចក្តីសរសើរព្រះមហាកច្ចានៈ	២៩	
សេចក្តីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត	៣១	
សេចក្តីប្រាថ្នានូវបញ្ចក្ខន្ធជាអនាគត	៣៣	
សេចក្តីរសេមរសាមក្នុងពួកធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន	៣៥	
សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត	៣៧	
គាថាសម្តែងពីរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន	៣៩	
សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត	៤១	
លោមសកង្គិយសូត្រ ទី ៤	**?**	**sut.mn.134**
គាថាសំដែងពីរាត្រីមួយដ៏ចម្រើន	៤៣	
ការចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	៤៥	
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សួរតប	៤៧	
សេចក្តីអាឡោះអាល័យបញ្ចក្ខន្ធជាអតីត	៤៩	
សេចក្តីរសេមរសាមក្នុងធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន	៥១	
សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត	៥៣	
ចូឡកម្មវិភង្គសូត្រ ទី ៥	**?**	**sut.mn.135**
កិច្ចនិមន្តរបស់សុភមាពណ	៥៥	
ការវៀរចាកបាណាតិបាត	៥៧	
ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកក្រោធ	៥៩	
ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកច្រណែន	៦១	
ការមិនឲ្យនូវវត្ថុមានបាយជាដើម	៦៣	
ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នករឹងត្អឹង	៦៥	
ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកមិនសាកសួរ	៦៧	
សេចក្តីប្រតិបត្តិដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអាយុខ្លីជាដើម	៦៩	
ការដល់នូវត្រៃសរណៈ	៧១	
មហាកម្មវិភង្គសូត្រ ទី ៦	**?**	**sut.mn.136**
ពាក្យចរចា	៧៣	
ការក្រាបទូលនូវពាក្យចរចា	៧៥	
ការចែកនូវមហាកម្មវិភង្គ	៧៧	
បុគ្គលបួនពួក	៧៩	
ការពោលដោយទិដ្ឋិក្ងចកាន់	៨១	
សេចក្តីយល់ក្នុងមហាកម្មវិភង្គ	៨៧	
ភាពនៃបុគ្គលអ្នកទទួលនូវវិបាក	៩៣	
សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ទី ៧	**?**	**sut.mn.137**
មនោបវិចារៈ	៩៩	
គេហសិតសោមនស្ស	១០១	
គេហសិតទោមនស្ស	១០៣	

នេក្ខម្មសិតទោមនស្ស	១០៥	
នេក្ខម្មសិតុបេក្ខា	១០៧	
ការលះគេហសិតសោមនស្សជាដើម	១០៩	
សតិប្បដ្ឋានបី	១១១	
សតិប្បដ្ឋានទីពីរ	១១៣	
ភាពនៃបុគ្គលជាសារថីអ្នកទូន្មាននូវបុរស	១១៥	
សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត	១១៧	
ឧទ្ទេសវិភង្គសូត្រ ទី ៨	**?**	**sut.mn.138**
សេចក្តីត្រិះរិះរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយ	១១៩	
ការចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈ	១២១	
ឧបមាដោយបុគ្គលអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ	១២៥	
ការចែកអត្ថនៃឧទ្ទេសដោយពិស្តារ	១២៧	
វិញ្ញាណមិនរាត់រាយ	១២៩	
ភាពនៃចិត្តឋិតនៅខាងក្នុង	១៣១	
ភាពនៃចិត្តមិនឋិតនៅខាងក្នុង	១៣៣	
សេចក្តីតក់ស្លុតព្រោះមិនប្រកាន់មាំ	១៣៥	
សេចក្តីមិនតក់ស្លុតព្រោះមិនប្រកាន់មាំ	១៣៧	
ការក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ	១៣៩	
អរណវិភង្គសូត្រ ទី ៩	**?**	**sut.mn.139**
ភាពនៃធម៌ដ៏ថោកទាប	១៤៥	
មជ្ឈិមប្បដិបទា	១៤៧	
ភាពនៃកិរិយាលើកតំកើងជាដើម	១៤៩	
ការសំដែងធម៌	១៥២	
កាមគុណប្រាំ	១៥៥	
ការមិនពោលពាក្យក្នុងទីកំបាំងមុខ	១៥៧	
ភាសាក្នុងជនបទ	១៥៩	
សេចក្តីព្យាយាមដោយសោមនស្ស	១៦១	
មជ្ឈិមប្បដិបទា	១៦៣	
ពាក្យពោលក្នុងទីកំបាំងមុខ	១៦៥	
ពាក្យពោលរហ័ស	១៦៧	
សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត	១៦៩	
ធាតុវិភង្គសូត្រ ទី ១០	**?**	**sut.mn.140**
ព្រះមានព្រះភាគចូលទៅកាន់កុម្ភការនិវេស	១៧១	
ឧទ្ទេសនៃធាតុវិភង្គ	១៧៣	
មនោបវិចារៈដប់ប្រាំបី	១៧៥	
បឋវីធាតុ	១៧៧	

តេជោធាតុ	១៧៩	
អាកាសធាតុ	១៨១	
វេទនា	១៨៣	
ឧបមាដោយកំដៅ	១៨៥	
ឧបមាដោយជាងមាស	១៨៧	
ឧបមាដោយប្រទីបអុចប្រេង	១៩៣	
អ្នកប្រាជ្ញ	១៩៧	
សេចក្ដីត្រេកអរចំពោះភាសិត	១៩៩	
សច្ចវិភង្គសូត្រ ទី ១១	**?**	**sut.mn.141**
ការញ៉ាំងធម្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ	២០៣	
ទុក្ខអរិយសច្ច	២០៥	
ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច	២០៩	
មគ្គអរិយសច្ច	២១១	
ការប្រាប់នូវអរិយសច្ច	២១៣	
ទក្ខិណាវិភង្គសូត្រ ទី ១២	**?**	**sut.mn.142**
ការអង្វរករនៃនាងមហាបជាបតិគោតមី	២១៥	
កិរិយាអង្វរករនៃព្រះអានន្ទ	២១៧	
កិរិយាមិនមែនជាការតបស្នងដោយល្អ	២១៩	
សេចក្ដីផ្សេងគ្នានៃទក្ខិណាទាន	២២១	
ទក្ខិណាវិសុទ្ធិ	២២៧	
សឡាយតនវគ្គ	**១**	**sut.mn.v14**
អនាថបិណ្ឌិកោវាទសូត្រ ទី ១	**?**	**sut.mn.143**
ការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអាពាធ	២៣៣	
អាយតនៈខាងក្នុង	២៣៧	
ចក្ខុសម្ផ័ស្សជាដើម	២៣៩	
បញ្ចក្ខន្ធ	២៤១	
លោកនេះនិងលោកខាងមុខ	២៤៣	
អនាថបិណ្ឌិកទេវបុត្តចូលគាល់ព្រះមាព្រះភាគ	២៤៥	
សេចក្ដីសរសើរវត្តជេតពន	២៤៧	
សេចក្ដីត្រេកអរចំពោះភាសិត	២៤៩	
ឆន្នោវាទសូត្រ ទី ២	**?**	**sut.mn.144**
កិរិយាប្រព្រឹត្តិទៅនៃអាពាធ	២៥១	
បញ្ហាកម្មនៃព្រះសារីបុត្ត	២៥៥	
កិរិយាចូលទៅគាល់ព្រះមាព្រះភាគ	២៥៩	
បុណ្ណោវាទសូត្រ ទី ៣	**?**	**sut.mn.145**
ការឲ្យឱវាទ	២៦៣	
ភាពកំណាចនៃពួកអ្នកសុនាបរន្តជនបទ	២៦៥	

បរិនិព្វាននៃព្រះបុណ្ណ	២៦៩	
នន្ទកោវាទសូត្រ ទី ៤	?	**sut.mn.146**
ការឲ្យឱវាទដល់ភិក្ខុនី	២៧៣	
អាយតនៈខាងក្រៅ	២៧៥	
វិញ្ញាណកាយ	២៧៧	
វេទនាខន្ធ	២៧៩	
អាយតនៈខាងក្រៅ	២៨១	
ឧបមាដោយអ្នកសម្លាប់គោ	២៨៣	
ពោជ្ឈង្គប្រាំពីរ	២៨៥	
ការចូលទៅកាន់រាជការាម	២៨៧	
អាយតនៈខាងក្នុង	២៨៩	
វិញ្ញាណកាយ	២៩១	
ឧបមាដោយប្រទីបប្រេង	២៩៣	
ឧបមាដោយដើមឈើ	២៩៥	
ឧបមាដោយអ្នកសម្លាប់គោ	២៩៧	
ពោជ្ឈង្គប្រាំពីរ	២៩៩	
សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត	៣០១	
ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ ទី ៥	?	**sut.mn.147**
ចក្ខាយតនៈ	៣០៣	
ចក្ខុសម្ផ័ស្ស	៣០៥	
មនោវិញ្ញាណ	៣០៧	
សេចក្តីនឿយណាយក្នុងអាយតនៈជាដើម	៣០៩	
ឆឆក្កសូត្រ ទី ៦	?	**sut.mn.148**
វិញ្ញាណកាយប្រាំមួយ	៣១៣	
វេទនាកាយប្រាំមួយ	៣១៥	
ភាពនៃអនត្តា	៣១៧	
ដំណើរកើតឡើងនៃសក្កាយ	៣២៣	
ដំណើររលត់ទៅនៃសក្កាយ	៣២៥	
ភាពនៃពាក្យមិនសមហេតុ	៣២៧	
ភាពនៃពាក្យសមហេតុ	៣២៩	
សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិត	៣៣៣	
សឡាយតនវិភង្គសូត្រ ទី ៧	?	**sut.mn.149**
ការចម្រើនឡើងនៃតណ្ហា	៣៣៥	
ការលះបង់នូវតណ្ហា	៣៣៩	
ការពេញបរិបូណ៌ដោយភាវនា	៣៤១	
ការកំណត់ដឹងនូវធម៌ជាដើម	៣៤៣	
នគរវិន្ទេយ្យសូត្រ ទី ៨	?	**sut.mn.150**

ភាពនៃបុគ្គលដែលគេមិនគប្បីធ្វើសក្ការៈ	៣៤៩	
ភាពនៃបុគ្គលគួរធ្វើសក្ការៈ	៣៥១	
ការសួររកហេតុយោបល់	៣៥៣	
ការដល់នូវសរណៈ	៣៥៥	
បិណ្ឌបាតបារិសុទ្ធិសូត្រ ទី ៩	**?**	**sut.mn.151**
សុញ្ញតាវិហារសមាបត្តិ	៣៥៧	
នីវរណប្បញ្ហា	៣៦១	
ឥន្ទ្រិយប្បញ្ហា	៣៦៣	
ពោជ្ឈង្គប្បញ្ហា	៣៦៥	
វិជ្ជាវិមុត្តិប្បញ្ហា	៣៦៧	
ឥន្ទ្រិយភាវនាសូត្រ ទី ១០	**?**	**sut.mn.152**
ការនិមន្តរបស់ព្រះអានន្ទ	៣៧១	
ការចម្រើននូវឥន្ទ្រិយ	៣៧៣	
សេក្ខប្បដិបទា	៣៨១	
ឧទ្ទាន	៣៨៥	

ភាគ ទី ០២៧ | **មាតិកា** | ភាគ ទី ០២៩

1)
ប្រែថា មិនងឹកងាកក៏បាន។
2)
ព្រោះកុសលជ្រែកអកុសល ក្នុងវេលាជិតស្លាប់។
3)
ព្រោះអកុសលជ្រែកកុសល ក្នុងវេលាជិតស្លាប់។
4)
បានជាទ្រង់យល់ស្រប ព្រោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ថា ទោះបីធ្វើអកុសលមកពីដើមក៏ពិត តែដល់វេលាជិតស្លាប់ ជួនមានកុសលណាមួយ មកឲ្យផលកុសលនោះ ក៏អាចជ្រែកអកុសលបាន ទើបទៅកើតក្នុងសុគតិភព។
5)
បានជាទ្រង់យល់តាម ព្រោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ថា ទោះបីធ្វើកុសលមកពីដើមក៏ពិត តែដល់វេលាជិតស្លាប់ ចួនមានអកុសលណាមួយ មកឲ្យផលអកុសលនោះ អាចជ្រែកកុសលបាន ទើបបានទៅកើតក្នុងទុគ្គតិភព
6)
សំដៅយកអញ្ញាណូបេក្ខា ការព្រងើយកន្តើយ ប្រាសចាកសេចក្តីដឹងពិត។ អដ្ឋកថា។
7)
សេចក្តីថា សត្តបទ ទាំង៣៦ ត្រូវអាស្រ័យនូវបទ ទាំង១៨ ហើយលះបង់នូវបទ ទាំង១៨ចោលចេញ។ អដ្ឋកថា។
8)
ការចែកនូវធម៌ ដែលមិនមានសឹកសត្រូវ គឺសេចក្តីសៅហ្មង។
9)
ក្នុងអដ្ឋកថាធម្មចក្កថា លាមកកោដ្ឋាសៈ គឺធម៌ជាចំណែកខាងលាមក ឬអាក្រក់។
10)
ពាក្យកោសកៀរបញ្ឈឺចិត្ត ជាដើម។
11)
ជាឈ្មោះរបស់ទាំងពួង មានភាជន៍ ជាដើម។
12)
ការជាប់ចំពាក់ក្នុងកាម។

13)

ការប្រកបព្យាយាម ដោយសោមនស្ស។

14)

ការមិនប្រកបព្យាយាម ដោយសោមនស្ស។

15)

ការប្រកបព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក។

16)

ការមិនប្រកបព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាក។

17)

ចំណងសត្វក្នុងភព បានដល់តណ្ហា។

18)

សុខកើតអំពីការចេញចាកកាម។

19)

សុខកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ចាកកាម និងអកុសលធម៌។

20)

សុខកើតអំពីការរម្ងាប់នីវរណធម៌ ជាដើម។

21)

សុខប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹងមគ្គ ផល និព្វាន។

22)

ពួកសព្ទទាំងអស់នេះ ជាឈ្មោះរបស់ភាជន៍តែមួយបែប សម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងសម័យនោះ ដូចយ៉ាងឈ្មោះថា អាឡ្ហកៈ ទោណៈ ជាដើម។ ឯប្រយោគនេះ បានសេចក្តីថា ភាជនៈតែមួយ តែស្រុកខ្លះហៅថាបាតិ ខ្លះហៅថា បត្តៈ។

23)

បុថុជ្ជន ដែលល្ងង់ខ្លៅ កាលបើទៅកាន់ជនបទ ដែលគេហៅភាជនៈនោះថា បត្តៈ ដូច្នេះ បានឮគេនិយាយគ្នាថា អ្នកទាំងឡាយចូរយកបត្តៈមក ចូរលាងបត្តៈទៅ ហើយនិយាយប្រកាន់ថា ភាជនៈនេះ មិនមែនឈ្មោះបត្តៈទេ ឈ្មោះបាតិទេតើ អ្នកឯងចូរហៅបាតិ ដូច្នេះវិញ។ អដ្ឋកថា។

24)

ផ្ទះរបស់ស្នូនឆ្នាំង

25)

ហេតុនៃផស្សៈ

26)

ការពិចារណាដោយចិត្ត។

27)

ធម្មជាតិជាទីតាំង ជាទីអាស្រ័យ។

28)

សមាធិបញ្ញា និងវិបស្សនាបញ្ញា។

29)

វចីសច្ចៈ។

30)

ការលះបង់កិលេស។

31)

ការរម្ងាប់កិលេស។

32)

ជាហេតុឲ្យកើតសោមនស្សវេទនា។

33)

ការតម្កល់ចិត្តទុក

34)

ការរម្ងាប់កិលេស ដូចគ្នានឹងសន្តិ ដែលបានពោលរួចហើយ ខាងដើម។

35)

បានខាងរូបាវចរជ្ឈាន។

36)

អរហត្តផល។
37)
អំពីកាលដែលនៅជាបុថុជ្ជន។
38)
ឧបធិ៤ គឺ ខន្ធូបធិ១ កិលេសូបធិ១ អភិសង្ខារូបធិ១ បញ្ចកាមគុណូបធិ១។
39)
សេចក្តីរំពៃចង់បាន។
40)
សេចក្តីប្រាថ្នា។
41)
សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងកាមគុណ។ ទាំង៣បទនេះ ជាឈ្មោះនៃលោភៈ ឬរាគៈ។
42)
គំនុំ
43)
ការញុំាងប្រយោជន៍ និងសុខរបស់អ្នកដទៃ ឲ្យវិនាស។
44)
ការប្រទូស្ត។ ទាំង៣បទនេះ ជាឈ្មោះនៃទោសៈ។
45)
សេចក្តីមិនដឹង
46)
សេចក្តីវង្វេង
47)
សេចក្តីភាន់ច្រឡំ។ ទាំង៣បទនេះ ជាឈ្មោះនៃមោហៈ។
48)
បានសេចក្តីថា មិនគួរបណ្តែតបណ្តោយបញ្ញា គួរតែយកបញ្ញាទៅពិចារណាធាតុ ទាំង៦នោះ ឲ្យឃើញថា មិនមែនរបស់ខ្លួន មិនមែនខ្លឹមសារ ហើយនឿយណាយ នឹងធាតុទាំង៦នោះ ញុំាងចិត្តឲ្យគ្រាកចេញ អំពីធាតុទាំង៦នោះ។
49)
អដ្ឋកថា ថា សូម្បីឧបាសក ដល់សរណគមន៍៣ក្តី កាន់សីល៥ក្តី សីល១០ក្តី សាមណេរ ឬភិក្ខុដែលទើបនឹងបួសបាន១ថ្ងៃក្តី ភិក្ខុមានវត្តប្រតិបត្តិ ដែលបួសយូរហើយក្តី ភិក្ខុទ្រទ្រង់វិបស្សនាក្តី ទាំងអស់នេះ ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល។ តែបុគ្គលឲ្យទានចំពោះ បុគ្គលទាំងអម្បាលនេះ បានផលច្រើនជាងគ្នាជាលំដាប់។
50)
សំដៅពួកអ្នកជាកម្មវាទី កិរិយាវាទី ដែលបានអភិញ្ញាជាលោកិយទាំង៥។
51)
អដ្ឋកថា ថា ឲ្យនូវអានិសង្ស១០០ គឺ១០០អត្តភាព ក្នុងអត្តភាពមួយៗ មានអាយុវែង១ សម្បុរល្អ១ សេចក្តីសុខ១ កម្លាំង១ ប្រាជ្ញា១ រួមជាអានិសង្ស៥០០។ ទានក្រៅពីសត្វតិរច្ឆានទៅ ក៏គុណជាប្រាំៗ តាមឧបាយនេះដែរ។
52)
សង្ឃទាំងពីរចំណែក គឺពួកភិក្ខុសង្ឃអង្គុយម្ខាង ពួកភិក្ខុនីសង្ឃអង្គុយម្ខាង ព្រះសាស្តាជាម្ចាស់ គង់ត្រង់កណ្តាល ដូច្នេះហៅថា សង្ឃទាំងពីរចំណែក មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន។ សង្ឃគតទក្ខិណា ទី១នេះ គ្មានទក្ខិណាណាវិសេសស្មើឡើយ។ ប៉ុន្តែកាលដែលព្រះសាស្តាបរិនិព្វានទៅហើយនោះ គេតំកល់ព្រះពុទ្ធបដិមា ឬព្រះធាតុ លើអាសនៈ ក្នុងទីចំពោះមុខសង្ឃទាំងពីរចំណែក តំកល់ម្ជុបចំណីលើតុ ឬជើងស្រាប ហើយធ្វើកិច្ចទក្ខិណោទកជាដើម ថ្វាយវត្ថុទាំងពួង ដល់ព្រះសាស្តាជាមុន ទើបថ្វាយសង្ឃទាំងពីរចំណែកជាខាងក្រោយ យ៉ាងនេះ ក៏ឈ្មោះថា ថ្វាយទានដល់សង្ឃទាំងពីរចំណែក មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានដែរ (សម័យឥឡូវនេះ គ្មានភិក្ខុនី មានតែភិក្ខុ ដូច្នេះឈ្មោះថា ភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន)។ ភោជនដែលថ្វាយដល់ព្រះសាស្តា យ៉ាងនេះ ត្រូវប្រគេនដល់ភិក្ខុណា ដែលប្រតិបត្តិព្រះសាស្តា ដែលបរិបូណ៌ដោយវត្តប្រតិបត្តិ ព្រោះជាវត្ថុរបស់ព្រះពុទ្ធជាបិតា ត្រូវបានដល់ភិក្ខុជាកូន ឬនឹងប្រគេនដល់សង្ឃក៏គួរ។ បើវត្ថុនោះជាប្រេង ឬសាដក ត្រូវអុជប្រទីប ចងជាទង់ ឬពិតានថ្វាយ។ អដ្ឋកថា។
53)
អដ្ឋកថា ថា លោកនេះ សំដៅយកកន្លែងសំរាប់នៅ គ្រឿងសំរាប់ស៊ី និងគ្រឿងស្លៀកពាក់។
54)
អដ្ឋកថា ថា សង្គ្រោះយកលោកដទៃ លើកលែងតែមនុស្សលោកចេញ។ អធិប្បាយថា ឲ្យលះចិត្តគិតថា អាត្មាអញ នឹងកើតក្នុងទេវលោកឯណោះ នៅក្នុងទេវលោកឯណោះ បរិភោគ និងស្លៀកដណ្តប់យ៉ាងនេះ។
55)

គ្រឿងសស្ត្រាសម្រាប់នាំបង់ នូវជីវិត ឬសម្រាប់ប្រហារជីវិត។
56)
ដំណើរមកដោយអំណាចបដិសន្ធិ ហៅអាគតិ ដំណើរទៅដោយអំណាចចុតិ ហៅគតិ។
57)
មាតិកានេះហើយ ដែលពាក្យខាងដើមថា ៦ឆក្កៈ គឺធម៌មានពួក៦ មានចំនួន៦ដង។
58)
អានិសង្ស។
59)
បានដល់បុគ្គល ដែលព្រមព្រៀង ដោយសេចក្តីសុខក្នុងចិត្ត ប្រកបដោយកុសល។ អដ្ឋកថា។
60)
បានដល់សុញ្ញតផលសមាបត្តិ
61)
បានដល់ព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ និងមហាសាវ័ក។ អដ្ឋកថា។
62)
មិនគប្បីមើល។ អដ្ឋកថា។
63)
មិនគប្បីស្តាប់។ អដ្ឋកថា។